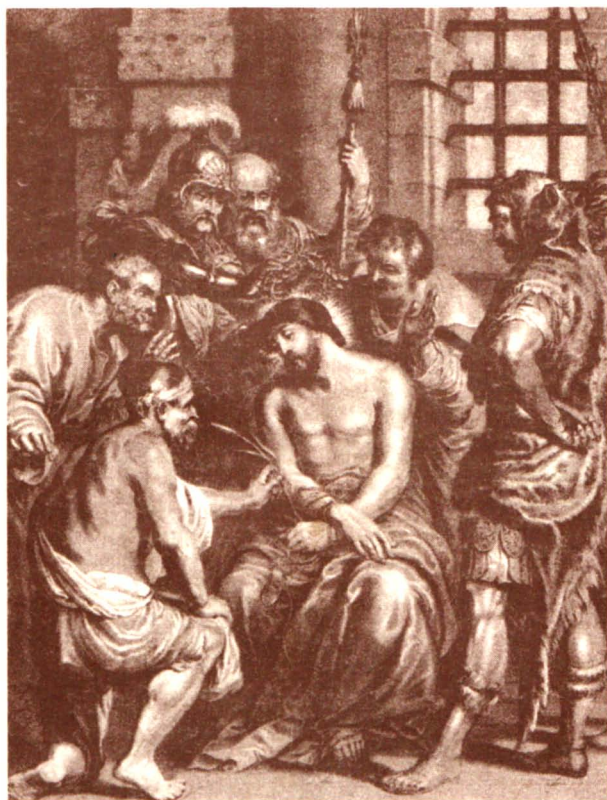

Željko Rudolf Pavličić

Čovjek protiv Boga

ISUSA RUŽE

ŽELJKO RUDOLF PAVLIČIĆ

**ČOVJEK
PROTIV
BOGA**

veljača 1994.

Autor:
Željko Rudolf Pavličić

Tisak:
GRAST d.o.o
Sesvete - Hruščica, Savska 103

Predgovor

Knjižica »Čovjek protiv Boga« govori o grijehu psovke, kojim se čovjek diže izravno protiv Boga, i to na način koji je isključen kod svih ostalih grijeha. To je pravi rat protiv Stvoritelja ljudskog bića, dok su svi ostali grijesi, pa i mnogi teži, plod ljudske slabosti, neznanja ili teško savladive strasti. Iznosimo ponajprije nekoliko misli znanstvenika koji govore o psovci s najvećom ozbiljnošću i zahtjevnosti.

»Bez obzira na razvitak nastanka, psovka je ružna pojava. U nas se, nažalost, tom nakaznom načinu izražavanja i štetnoj pojavi ne poklanja potrebna pažnja, pa je, štaviše, i literatura o problemu psovanja vrlo oskudna. U borbi protiv psovke morali bi sudjelovati psiholozi, pedagozi, te osobito društvene organizacije, pa i cijelo naše društvo. Samo zgražanje i moraliziranje nad rječnikom naših ljudi, ne može korjenito riješiti problem psovanja!« (Dr D. Kremer).

»Prisutnost psovke na svim mjestima, svjedoči o poremećaju moralnih vrijednosti, o odsustvu normi, o krizi duha, o sveopćoj krizi čovječnosti. Psovka je simptom unutrašnje praznine, pustoši, duhovnog siromaštva, a duhovnost nije bile, nažalost, nikada naše izrazito svojstvo!« Potresni sud liječnika, psihologa i sociologa.

»Oralna i kulturna prljavština daleko je gorja od nečistoće na cesti. Kako da se prljavština psovke suzbije? Psovka kao navika ne može se iskorijeniti ako čovjek ne doživi istinsku u isti mah i humanu i karakternu evoluciju. Također je potrebno slobodno i čvrsto formirano javno mnijenje-dakako, protiv psovačkog mentaliteta!« (Sudac Vrhovnog suda). – Evo svjetovnog poziva za duhovnu obnovu o kojoj se danas toliko piše i govori. Humana i karakterni evolucija.

»Kod nas se svaki dan sve više mogu čuti svuda, čak i u školama, najodvratnije psovke koje vrijeđaju, ponižavaju i zabrinjavaju. Građanska je dužnost i obaveza svakog časnog čovjeka svakodnevna borba i permanentno nastojanje oko suzbijanja psovke i njezina konačnog iskorjenjivanja iz naše sredine tog velikog zla koje truje svako ljudsko biće. To više što se na suzbijanju psovke dosada nije gotovo ništa učinilo!« (Psiholog u članku: Dječja psovka).

Kardinal dr. Alojzije Stepinac: »Naš je cijeli javni život sličan zatrovanom kraju. Psuju u kući i otac i majka. Kune na cesti i sluga i vojnik. Kune u uredu i činovnik i podvornik. Bogumrskom psovkom zatrovana je čitava naša atmosfera. Ona je postala dolinom smrti za nedužnu djecu, koja to moraju slušati« ... Val bogumrske psovke i

hule protiv Boga i Božjih stvari zašao je preduboko u sve slojeve našeg naroda. Dnevice se dižu iz mnogo domova grozne psovke, pa je razumljivo da smo vrijedni kazne i kao zajednica i narod». Rak rana psovke oduzimlje blagoslov i milost, nadnaravnu sreću i blagodat našem hrvatskom narodu!... Ne bi li i nama mogao reći Bog što je rekao Izraelcima: »Bit ćeš rep a ne glava među narodima«. – Treba li išta dodati tim mislima, ili jednostavno zaključiti: Dužnost je svakog časnog čovjeka, još više pravog vjernika neumoljiva broba protiv bezbožnog zla-psovke!«

Đakovo, na blagdan Duhova 1993. godine

Autor

Izašlo od istog autora:

1. Obrazložena pokornost – rasprodano.
2. Predbračna čistoća – rasprodano.
3. Ljudska riječ o Božjoj riječi – rasprodano.
4. Porodaj, pilula, pobačaj – rasprodano.
5. Dodi Duše Presveti – rasprodano.
6. Ispovijed: Odakle? Zašto? Kako? – I., II. i III. izdanje – rasprodano
7. Sv. Pričest Kruh života – rasprodano.
8. Stvoritelj vidljivog i nevidljivog svijeta – rasprodano.
9. Četvrta zapovijed Božja – rasprodano.
10. Dužnosti roditelja – rasprodano.
11. Roditelji odgojitelji – rasprodano.
12. Muško i žensko stvori ih – rasprodano.
13. Alojzije iz Slavonije – rasprodano.
14. Razapeta domovina – rasprodano.
15. Ispovijed: Odakle? Zašto? Kako? IV. izdanje mala naklada.
16. Blaženi čista srca – Narudžbe: Željko Pavličić, Strossmayerov trg 5 – Đakovo
17. Čovjek protiv Boga – rasprodano.
18. Posljednje stvari čovjeka
19. Čovjek protiv boga - II . izdanje
20. Ispovijed: Odakle? Zašto? Kako? – V. izdanje

Puna adresa:

Željko Pavličić, Strossmayerov trg 5.– Đakovo – Tel. 054/843-138.

SVI SLAVIMO GOSPODINA!

Recital

*Gospode, Ti stvori nebeske čete
Anđela bijelih korove svete,
Da Tebe hvale i Tebe slave,
Svet pjevaju vijekom prigibljuc glave!*

*(Svi): A ti moj oče, i sestro i brate
Zar psovkom strašnom usta tvoja blate
Tog svetog, moćnog i velikog Boga
Gospodara – anđela – i tvoga?*

*To divno sunce i zvijezde sjajne
I svemira cijelog nebrojene tajne,
Za Tobom viču i o Tebi zbore:
Ruke nas Tvoje, o Gospode, stvore!*

*(Svi): A Ti moj oče, i sestro i brate,
Zar psovkom strašnom usta tvoja blate
Tog svetog, moćnog i velikog Boga
Gospodara — svemira — i tvoga?*

*Doline plodne i visoke gore,
Rijeke, jezera i plavetno more,
Gromi, oluje, povodanj i suša,
Tisuć vjekova glas Tvoj samo sluša!*

*(Svi): A ti moj oče, i sestro i brate,
Zar psovkom strašnom usta tvoja blate
Tog svetog, moćnog i velikog Boga
Gospodara — sve zemlje — i tvoga?*

*Plodovi zemlje i mirisno cvijeće,
Lugovi, šume i rodno dveće,
Dobrote Tvoje brojne znake nižu
I Tebi gore, miris hvale dižu!*

*(Svi): A ti moj oče, i sestro i brate,
Zar psovkom strašnom usta tvoja blate*

*Tog svetog, moćnog i velikog Boga
Gospodara — prirode — i tvoga?
Mušice sitne što po zraku zuje,
I cvrkut ptica što svuda se čuje,
Stoka što muče, zvijeri svojom rikom,
Hvalu Ti daju, 'Teb' i drugom nikom!*

*(Svi): A ti moj oče, i sestro i brate
Zar psovkom strašnom usta tvoja blate
Tog svetog, moćnog i velikog Boga
Gospodara — sveg živog — i tvoga?*

*O, prosti, Bože, prosti svome puku
I pruži svoju milostivu ruku,
Al, ne da zatreš i osvetiš Ime
Što tako strašno titramo se njime!*

*Već pruži ruku u grudi svom puku
(Svi): O, pruži ruku u grudi svom puku!
Izvadi kamen iz srca, i plamen
(Svi): Izvadi kamen iz srca, i plamen!
Zapali jarki, da oganj mu žarki
(Svi): Zapali jarki, da oganj mu žarki
Raspali grudi, da budemo ljudi
(Svi): Raspali grudi, da budemo ljudi!
Da psovka kleta, nestane sa svijeta!
(Svi): Da psovka kleta, nestane sa svijeta!
Da rod moj dragi, Tebe, Bože blagi
(Svi): Da rod moj dragi, Tebe, Bože blagi
Štuje i ljubi, duše ne izgubi!
(Svi): Štuje i ljubi, duše ne izgubi!
Da ljubi Tebe, ljubeć spasi sebe!
(Svi): Da ljubi Tebe, ljubeć spasi sebe!*

*O – prosti, Bože, prosti svome puku, i pruži svoju dobrostivu ruku!
Svi: O, pruži ruku svom hrvatskom puku!*

*Željko R. Pavličić
Štitar 1953. g.*

DRUGA ZAPOVIJED BOŽJA

»NE IZUSTI IMENA GOSPODINA BOGA SVOGA UZALUD!«

Častimo sveto ime Božje!

U Svetom Pismu često dolazi ime Božje pod različitim izrazima. Ali ti svi izrazi samo označuju njegovu moć i veličanstvo, kao i njegova svojstva. Kada se Gospodin Boga javio Mojsiju iz gorućeg grma, on ga je upitao za njegovo ime. Gospodin mu je odgovorio: »Ja sam koji jesam«. (2 Mojs 3,14). Pojam koji označava vječnost Božjeg bića. Onaj koji *je bio, koji je sada i koji će biti*, bivovati zauvijek. Nazivi za Gospodina: Svemoguć, Sveznajući, Sveti, i sl.

Kada govorimo o imenu Božjem, o njegovom štovanju, ne mislimo isključivo samo na riječ »Bog«, nego bilo na koji naziv, koji se odnosi na Boga: Stvoritelj, Gospodar vasione, Kralj neba i zemlje i slično.

Stari Izraelci nisu nikada izgovarali ime Bog, pa niti u javnim molitvama; Jedino je veliki svećenik smio to ime izgovoriti jedanput godišnje na blagdan Pomirenja, u Svetinji nad svetinjama, najsvetijem dijelu hrama, i to uz veliki sjaj i slavlje« (Castegnaro). — Očito je po prirodi stvari, da se ime Božje ne može odijeliti od osobe Božje koju predstavlja. Tako je i kod ljudi. Kada ljudi spominju neku časnu ili ljubljenu osobu, spominju je uvijek s poštovanjem i osjećajem, pa će to više, svaki čovjek, koji vjeruje u Boga, časti ga i ljubi, njegovo ime izgovarati s najvećim poštovanjem.

Na mnogo mjesta u Bibliji čitamo naredbe Božje koje se odnose na poštivanje imena Božjeg. U drugoj knjizi Mojsijevoj piše: »Gospodin neće pustiti bez kazne onoga koji uzima ime njegovo uzalud« (2 Mojs 20,7). U Knjzi Crkvenici: »Neka ime Božje bude neprestano na tvojim ustima, i nemoj u razgovor miješati imena svetih, jer nećeš ostati nekažnjen!« (Crkv 22,10).

Sveti su pisci Staroga Saveza neprestano pozivali narod, da časti i blagoslivlja ime Božje. Psalmista naziva ime Božje velikim, svetim,

divnim, te izražava želju da svi narodi budu jedan jezik i jedno srce, pa da to ime veličaju. »Od istoga sunčanog do zapada neka je hvaljeno ime Gospodnje!« (Ps 112).

Pa opet: »Gospode, Gospodaru naš, kako je divno ime tvoje po svoj zemlji« (Ps 8.). To je ime i sveto i strašno, jer označuje Najuzvišenijega: »Sveto je i strašno ime Gospodnje« (Ps 110,9). Stoga Psalmista poziva sve narode, ali i djecu: »Hvalite, djeco, Gospoda, hvalite ime Gospodnje!« (Ps 112)

Čovjek slava Božja. »Gospod stvori čovjeka od zemlje i opet ga u nju vraća. Dao je ljudima točno određeni broj dana i određeno vrijeme, dade im vlast nad svime što je na zemlji. Odjenu ih snagom kakova je njegova i stvori ih na svoju sliku. Svakom je stvoru udahnuo strah od čovjeka, da bi on gospodario zvijerima i pticama. »Oblikovao im jezik, oči, uši i srce im dade da razmišljaju. Napuni ih znanjem i razumijevanjem i otkri im dobro i zlo«. Tako Biblija. Od časa stvaranja kada sveti pisac označuje da je čovjek stvoren na sliku Božju pa nadalje neprestano se govori o sličnosti čovjeka svojem Stvoritelju, iz čega proizlazi najsvetija obaveza da tu sliku Božju u sebi čuva i bude odraz Božje veličine. »Bog mu je dao jezik, oči, uši i srce da razmišlja«. O čemu drugom do li o Njemu, koji ga je toliko odlikovao, »odjenuo ga snagom kakva je Njegova«, pa da razmišljajući neprestano Boga hvali i slavi radi neizmjernih dobara kojima ga je on obdario?

Svet, svet, svet. — Anđeli slave Gospodina.

»Vidjeh Gospoda gdje sjedi na prijestolju visoku i uzvišenu. Skuti njegova plašta ispunjahu Svetište. Iznad njega stajahu srafi; svaki je imao po šest krila; dva krila da zakloni lice, dva da sakrije noge, a dvama je krilima letio. I klicahu jedan drugome: »Svet, svet, svet Jahve nad Vojskama! Puna je zemlja slave njegove!« Od gromka glasa onih koji klicahu stresao se do vrata na pragovima, a Dom se napuni dimom. Rekoh: »Jao meni, propadoh, jer čovjek sam nečistih usana, u narodu nečistih usana prebivam, a oči moje vidješe Kralja, Jahvu nad Vojskama! (Iz 6,1-6). — Tako sa svetim strahom govori o viđenju slave Božje veliki prorok Izaija. Gledajući veličinu Gospodina nad vojskama, osjeća nečistoću svojega jezika, koji nije sposoban da s uzvišenom vojskom nebeskom izrazi dostojno štovanje Presvetomu, Jahvi, Kralju. Osjeća da i njegov narod nema usana dostojnih da izreknu dostatnu hvalu Presvetomu.

Ovo nas viđenje uvodi u potresno razmišljanje o jeziku jednog drugog naroda, koji ne samo da nije sposoban dostojnu slavu dati Bogu, nego je narod »nečistih usana«, koji obdaren »jezikom« da u prvom redu Boga slavi, služi se tim jezikom da Boga vrijeđa, umjesto da ga hvali i sveti ime njegovo.

Sveti se ime tvoje. Apostoli gledaju Isusa često u molitvi, katkada gdje moli cijelu noć. Kakav je morao biti izgled Sina Božjega kada je razgovarao sa svojim Ocem, jasno govori izvještaj evanđeliste. On piše, kako su učenici Isusovi osjetili žarku želju da i oni nauče moliti, kao njihov učitelj. Stoga ga mole: Gospodine, nauči nas moliti«. gospodin Isus odmah odgovara na njihovu prošnju i izgovara: »Oče naš, koji jesi na nebesima, sveti se Ime tvoje...«! On u propovijedima govori o Ocu svojem, ali i o Ocu njihovu, o kraljevstvu njegovu i Oca njegova, ali i o kraljevstvu u koje će oni ući, ako to svojim životom zavrijede. Zato, stavljajući njima, i nebrojenim učenicima poslije njih, u usta riječi molitve, on započinje pozivom: »Oče naš, koji jesi na nebesima«. Ljudi su oduvijek u svim religijama okrenuti nebu izgovarali molitve, koje su u prvom redu prošnje. Koja je prva prošnja, najvažnija, najpotrebnija kao preduvjet za postizavanje dobara? »Sveti se ime tvoje«! Ono isto što vidi Izaija u društvu anđela, koji gromkim glasom, od kojega se sve potresa, pjevaju: »Svet, svet, svet«. Komu god podemo u posjet s nekom molbom, nećemo je odmah s vrata izlanuti. Neće li svaki molitelj, ponajprije uljudno pozdraviti i s poštivanjem pristupiti onome, od kojega nešto očekuje. I što se radi o uglednijoj osobi, i većoj prošnji, molitelj će s većim poštivanjem otvoriti svoja usta.

Ta prva prošnja, »sveti se ime tvoje«, tako je bliska čovjeku koji razmišlja da bismo je trebali ispisati po zidovima naših kuća, crkava, škola, a najviše u naša ljudska srca.

IME »ISUS« — IME NAD SVAKIM IMENOM!

»Ime mu Isus Otac da, da nas otkupi posla ga! Isuse mileni, Bože moj, srce ti dajem da sam tvoj!« — Tako naša prastara, divna, božićna pjesma. Onaj koji ju je ispjevao, a radi se o narodnim božićnim pjesmama, odlično je poznavao evanđelje. Ono pripovijeda: »Evo, ti ćeš začeti i roditi Sina, kojemu ćeš nadjenuti ime Isus. On će biti velik i zvat će se »Sin Svevišnjega«. Gospodin Bog dat će mu prijestolje njegova oca Davida... Vladat će dovijeka. I njegovu kraljevstvu neće biti kraja!« (Lk 1,30-33). — Tako je Mariji navijestio arkandeo Gabrijel. Kada se u kući rodi dijete, onda se otac u prvom redu i s njim majka odlučuju kakvo će mu ime dati. Ime Isus nije odredio, međutim, Gabrijel, andeo, što znači vjesnik, poslanik Božji, nego Otac njegov. »Ime mu Isus Otac da.«

Zašto ime Isus? Zašto je Otac nebeski dao svome Sinu to ime, razjašnjava poruka anđela koju je donio Josipu, zaručniku Marijinu: »Josipe, sine Davidov, nemoj se bojati uzeti k sebi Mariju, jer što je ona začela potječe od Duha Svetoga. Rodit će Sina i ti mu nadjeni ime Isus, jer on će spasiti svoj narod od grijeha njegovih!« (Mt, 1,20-21). — Josip je, dakle, djetetu nadjenuo ime, ali nije od njega; i anđeo je odredio Josipu da tim imenom imenuje dječaka, ali nije ni od njega. Ono je od Oca, jer ime Isus na hrvatskom jeziku znači: »Bog spasava« ili ukratko: Spasitelj. To anđeo i tumači kada veli: on će spasiti narod svoj od grijeha njegovih.

Stoga je razumljivo da to ime »Isus« predstavlja za sve njegove učenike »ime nad imenom«, kako veli Apostol, i dodaje da »nema drugog imena po kome nam se treba spasiti«.

Obrezovanje. Obred po svojem smislu i značenju koji podsjeća ili predoznaje naše krštenje. O tome evanđelje: »Kada prođe osam dana, i kada je trebalo dijete obrezati, nadjenuše mu ime Isus«. (Mk 2,21).

To su ime, kao znak otkupljenja priznavali i zli dusi, jer kada je Isus počeo propovijedati i uz ostala čudesa izgoniti zlođuhe, poznato je da su vikali na usta opsjednutih: »Što mi imamo s tobom Isuse, znamo da si Sin Božji... došao si da nas pogubiš!«

Isus obećava plaću. Kome: »Zaista vam kažem, tko pruži čašu vode bližnjemu radi imena mojega, neće ostati bez plaće!«

Apostoli i Ime Isusovo

Na dan Isusova Uzašašća na nebo, apostoli zbunjeni gledaju gdje Isus uzlazi na nebo, jer se nisu ispunila njihova iščekivanja u vezi s kraljevstvom izraelskim, stanu kraj njih dva anđela i rekoše im: »Galilejci, što stojite i gledate u nebo? Ovaj Isus koji je od vas uzet u nebo isto će tako doći kao što ste vidjeli da odlazi na nebo!« (Dap 1,11). — Kao što uz navještaj Isusova rođenja otkriva da će Isus biti Spasitelj, tako sada govori o Isusu da će doći kao Sudac. Nakon što su primili Duha Svetoga, isti dan govori Petar pred mnoštvom — prva propovijed u povijesti Crkve — govori o Isusu kojega spominje nekoliko puta i tvrdi da je on Gospodin i Krist. Mnoštvo potreseno pita: »Što nam je, braćo, činiti?«

Apostol Petar odgovara: »Obratite se i svatko od vas neka se krsti u ime Isusa Krista da vam se oprostite grijesi!« (Dap, 2,37-38). — Opet ista temeljna misao: Isus Spasitelj od grijeha, koji dijeli oprostjenje u svoje Ime.

Moć imena Isusova. Petar i Ivan ulaze tih dana u hram na molitvu. Tu nadoše na čovjeka »hroma od materine utrobe«, gdje prosi. Zamoli ih za milistinju, a Petar mu reče: »Pogledaj u nas!... Srebra i zlata nema u mene, ali što imam to ti dajem: U ime Isusa Krista Nazarećanina hodaj!«... Umah mu omočaše noge i gležnjevi, pa skoči, uspravi se, stane hodati te uđe s njima u hram hodajući, poskakujući i hvaleći Boga. Sav ga narod vidje kako hoda i hvali Boga!« (Dap 3,1-9).

Luka evangelista i pisac Djela Apostolskih pripovijeda kako su prisutni Židovi »ostali zapanjeni i izvan sebe« zbog toga događaja. Petar progovara narodu uz riječi: »Izraelci, što se ovom čudite? Ili što nas gledate kao da smo svojom snagom ili pobožnošću postigli da ovaj prohoda? Bog... proslavi slugu svoga Isusa kojega vi predadoste... Začetnika života ubiste, ali Bog ga uskrisi od mrtvih, čemu smo mi svjedoci. I po vjeri u njegovo Ime, to je Ime dalo snagu ovomu kojega gledate i poznajete.« (Dap 3,12-17).

Za vrijeme Petrove propovijedi... »pograbiše ih i baciše u tamnicu«... Sutradan »izvedoše apostole pa ih stadoše ispitivati: Kojom snagom ili po kojem imenu vi to učiniste?« »Onda Petar pun Duha Svetoga reče: »Po imenu Isusa Krista Nazarećanina, kojega

ste vi razapeli, a kojega Bog uskrisi od mrtvih. Po njemu ovaj stoji pred vama zdrav!... Nema uistinu, pod nebom drugog imena dana ljudima po kojemu se možemo spasiti.« — Nakon saslušavanja i savjetovanja, »pozvaše ih i zapovijediše im da podnipošto ne zbore niti naučavanju u Ime Isusovo.« (Dap 4,8-12; 8,18).

Ime Isusovo — snaga u trpljenju. Petar i Ivan odgovore neka sami prosude koga valja više slušati Boga ili ljude, i nastaviše propovijedati »u to Ime«. Uhvatiše ih po drugi puta, i na saslušanju ih podsjetiše da su im zabranili i »strogo naredili da ne uče u to Ime«. Apostoli su dali isti odgovor: »Treba se većma pokoravati Bogu nego ljudima«. Za kaznu su ih išibali, i ponovno »zapovijedili da ne govore u Ime Isusovo«, te ih otpustili. Kako su Apostoli postupili, o tome sveti pisac veli: »Oni odu ispred Vijeća, radosni što bijahu dostojni podnijeti pogrde za Ime (Isusovo). I svaki su dan u Hramu i po kućama neprestance učili i najvešćivali Krista Isusa« (Dap 5,40-42).

Evo nam divne slike o događajima koji su očitovali snagu imena Isusova, kako u čudu koje tom imenu pripisuju, tako u neustrašivom propovijedanju u tom imenu, kao i u tvrdnji kako »nema pod nebom uistinu drugog imena danog ljudima po kojem se možemo spasiti.«

Pavao apostol: »Ja sam spreman ne samo biti svezan, nego i umrijeti u Jeruzalemu, za ime Gospodina Isusa!« (Dap, 21,13).

Otkuda snaga tom čovjeku, koji je progonio, kako sam kaže Crkvu Kristovu, s toliko mržnje, kao malo koji od prvih progonitelja kršćana. Sam veli da je odobravao smrt progonjenih, i tjerao ih da pogrde to ime?

I to nam razjašnjava sv. Pismo. Nakon Isusova Uzašašća na nebo, Petar i ostali Apostoli su počeli propovijedati, i odmah prvi dan se krstilo tri tisuće ljudi, za koji dan još dvije tisuće, i kako veli sv. pisac: »Gospodin je pak svaki dan zajednici pridruživao nove spasenike!«

A Pavao, kojemu bijaše ime Savao, mislio je da su ti sljedbenici Isusovi neka krivovjerna sekta, pa ih treba uništiti što prije. Čitamo u Djelima apostolskim: »Savao pak, sveudilj zadahnut prijetnjom i pokoljem prema učenicima Gospodnjim, pođe k velikom svećeniku, zaiska od njega pisma za zbornice u Damasku, da sve koje nade od ovoga Puta (kršćane), muževe i žene, okovane dovede u Jeruzalem.

Kad se putujući približi Damasku, iznenada ga obasja svjetlost s neba. Sruši se na zemlju i začu glas što mu govoraše: »Savle, Savle, zašto me progoniš?« On upita: »Tko si ti, Gospodine?« — A on će: »Ja sam Isus kojega ti progoniš! Nego ustani i podi u grad, i reći ću ti, što ti je činiti!« (Dap 9,1-6).

Savao je toga časa oslijepio, te ga pratioci uvedoše u grad. U gradu je pak živio vjernik po imenu Ananija. Njemu se javlja Isus, veli mu da potraži Savla i položi ruke na njega da progleda. Ananija sav uplašen odgovara, da je Savao »učinio mnogo zla svetima u Jeruzalemu«, a da je i u Damask došao da okuje one »koji prozivlju Ime tvoje!«. Dobio je odgovor:

»Podi, jer on mi je oruđe izabrano da donese Ime moje pred narode i kraljeve i sinove Izraelove. Ja ću mu, uistinu, pokazati koliko mu je za moje Ime trpjeti!« (Dap 9,15-17).

Ovi događaji u vezi sa Savlom i njegovim obraćenjem, usko su povezani opet s Imenom, imenom Isusovim. Sam Isus veli da progoneći kršćane progoni i njega, a da će njemu služiti odsada tako, što će Ime njegovo prenositi ljudima i za to Ime trpjeti. — Nakon toga obrazloženja, možemo shvatiti onaj poklik Apostolov: »Ja sam spreman ne samo biti svezan nego i umrijeti u Jeruzalemu za Ime Gospodina Isusa!« —

Propovijedajući to Ime, Apostol je i te kako dobro znao čije je to ime, i u čemu je njegova snaga. U poslanici Filipljanima, u naslovu i pozdravu, tri puta slavi ime Isusovo: »Pavao i Timotej, sluge Krista Isusa, svetima u Kristu Isusu... Milost vam i mir od Boga, Oca našega i Gospodina Isusa Krista!« U nastavku gotovo u svakoj rečenici spominje Ime Isusovo — Krista Isusa. To je prava himna imenu Isusovu. Zato to čini, jer je veoma dobro znao komu to ime pripada i zašto je njegova moć tako velika. Evo te njegove pjesme u čast Isusu: »On, trajni lik Božji, nije se kao plijena držao svoje jednakosti s Bogom, nego sam sebe »opljenio« uzevši lik sluga, postavši ljudima sličan; obličjem čovjeku nalik, ponizi sam sebe, poslušao do smrti, smrti na križu!« (Fil 2,6-8). —

Podsjeća odabranik Isusov, da se njegovom smrću ispunilo ono što je za to ime preorekao andeo: »Zvati će se Isus, jer će otkupiti narod svoj od grijeha njegovih«. To je učinio na taj način, što se on »jednak Bogu« - »opljenio« — tako što je uzeo lik sluga... ponizio sebe i umro na križu! — Odatle njegova veličina i veličina njegova

imena što i naglašava u nastavku: »Zato Bog njega preuzvisi i darova mu Ime, Ime nad svakim Imenom, da se na ime Isusovo, prigine svako koljeno nebesnika, zemnika i podzemnika. I svaki će jezik priznati: »Isus Krist jest Gospodin« — na slavu Boga Oca. — Tako ime Isus jest ime nad svakim Imenom i jer je po svom božanstvu — jednak Bogu, Ocu, a po svojoj žrtvi života to ime biva posebno uzvišeno nad svim bićima. — Neće nam biti teško razumjeti što su tolike svete duše, zajedno s dobrim vjernicima i to ime ljubili i štovali, a isto tako ga s pouzdanjem zazivali, kao što su to činili s imenom njegova Oca.

Štovatelji imena Isusova, i imena Božjega.

Koga ćemo prije spomenuti, nego najmiliju kćerku Presv. Trojstva, kako nazivaju Mariju Majku Isusovu. Začela je po Duhu Svetom i saznala da njezina rođakinja Elizabeta očekuje porod. »Žurno« ode u judejske planine da bude u pomoći porodilji. Elizabeta puna Duha Svetoga pozdravlja s poštanjem »Majku Gospodina svojega«, i zove ju »blagoslovljenom među ženama, i blagosliva plod utrobe njezine«. Otkriva da je i dijete njezino zaigralo u njenoj utrobi, radi prisutnosti djeteta Božjega!« — Svih dvadeset vjekova svjedoči kako se to proročanstvo ispunjava, jer nema nijedne žene na svijetu kojoj su posvećene i tolike crkve, i kipovi i slike, kojoj su spjevane tolike pjesme — kao što je to Marija. Što Marija ima na to reći? I to nam bilježi evanđelist. Njezin je odgovor na toliko veličanje slijedeći:

»Veliča duša moja Gospodina, klikće duh moj u Bogu, mome Spasitelju, što pogleda na neznatnost službenice svoje: odsad će me zvati blaženom svi naraštaji. Jer velika mi djela učini Svesilni, sveto je ime njegovo! (Lk 1,46-49). Ona, koja je već po začeću postala »Majka Sina Svevišnjega«, slavi Boga radi spasenja koje će doći po njezinom Sinu, i slavi *ime Božje*, Oca koji se udostojao poslati Sina, kojemu će ona dati ime Isus-Bog-Spasitelj.

Proslava imena Božjega, ima svoj najdublji razlog u neshvatljivoj dobroti Božjoj, koja se i nakon grijeha praroditelja i ostalih ljudi izljuje na cio ljudski rod. Posebno po djelu spasenja. Stoga i ime

Bog, i ime Isus — Bog spasava — zaslužuje najdublje poštovanje, zahvalnost i ljubav kod svakog čovjeka.

Mučenici imena Isusova, imena Božjega

Godine 155. poslije Krista, nakon što su u gradu Smirni premnoge kršćane usmrtili nakon najtežih muka, uhvatili su izdajom nekog slabića i biskupa toga grada, sv. Polikarpa. Prema predaji bio je učenik sv. Ivana apostola. Pogani bijesni, što tih dana čak ni divlje zvijeri nisu htjele napadati vjernike, pripisujući to čarolijama biskupa, s velikom vikom tražili su njegovu glavu. Da ga što više osramote, doveli su starca na magarcu u arenu, sred poganskog mnoštva, gdje će mu suditi sudac Kvadrat. On mu prijeti: »Imam zvijeri na raspolaganju!« Polikarp: onda izdaj zapovijed! — Sudac: »Ako se ne pokaješ, kada se već ne bojiš zvijeri, dat ću te spaliti na lomači! — Prijetiš mi ognjem koji prži jedan tren, a onda se ugasi. Ali da li ti znaš oganj pravde koji će doći? Znaš li kaznu koja će snaći nepravедnike? Svrši, nemoj kasniti! Odluči kako ti se sviđa!« Sudac navaljuje: »Odreći se vjere! Pogrdi Krista!« Sveti biskup odlučno odgovara: »Evo 86 godina kako služim Isusu Kristu i nikada mi nije nikakva zla učinio! Zašto da pogrdim svoga Kralja i svoga Otkupitelja?«

Popeli su ga na lomaču, a izvještaj poslan braći u Frigiji, iz kojega potječu ove riječi kaže: »On, otraga vezanim rukama, pogleda prema nebu i reče: »Gospodine Bože, Oče ljubljenoga i blagoslovljenoga Sina tvoga Isusa Krista... Hvala ti što si me učinio dostojnim da trpim uz tvogega Krista... Za sve ti hvalim, po Isusu Kristu tvom ljubljenom Sinu, po kojemu neka je slava tebi, zajedno s Duhom Svetim, sada i u sve vjekove. Amen!« Potpalili su lomaču, a svjedoci tvrde da se osjetio miris od tijela koje je gorjelo, kao da miriši tamjan ili koja druga mirisna tvar. — No poseban miris, nadnaravni, duhovni, izbija iz ovog velikog duha biskupa i mučenika, koji slavi i Oca i Sina i Duha Svetoga — što su mu dozvolili da trpi — za Ime Isusa Krista. Kakove potresne slike, i kakove obaveze za sve koji su u stanju shvatiti svu dubinu ovog zbivanja.

Učenici škole i Isusa Krista. Ovo nije mučeništvo krvi, nego ljudske duše. Znamo pak, da su duševne muke i progonstva nerijetko teže od tjelesnih. Priča u krugu svećenik, dugogodišnji župnik bosanske župe, po geografskom položaju najviše u Bosni. Krajnje siromaštvo, loša hrana i odjeća, snijeg često još i u svibnju, ali narod vjeran do dna duše svojem Bogu. Djeca u školi mnogo trpe. Učitelj bezvjerac svaki dan, kroz mjesece, pa godine, zlostavlja djecu u onome što ih najviše vrijeđa, u njihovoj vjeri. Tako su siromašni da ne mogu kupiti ne samo knjige i teke, nego i olovke. Donosi opaki čovjek u školu i jedno i drugo i treće i govori djeci »Dobiti ćeš knjigu, teku, olovku, cipele, samo: opsuju Boga.« U razredu tajac. Nitko, nikada, ništa nije opsovao, niti radi odvratne ucjene, niti radi straha pred progoniteljem.

Župnik koji je to slušao, priča s udivljenjem djeci na sastanku ministranata u bogatom selu. Djeca slušaju s pažnjom, a u srcima se sigurno radaju plemenite misli i odluke. No ne kod svih. — Nakon nekoliko dana s ogorčenjem pripovijedaju kako je jedan od njih rekao idući kući: »Al su bili ludi! Ja bih za knjigu ili teku i olovku, opsovao sto puta Boga!« Užasnuo sam se, sjetio se Jude Iškariot-skoga i njegove mirne pogodbe o izdaji, i pomislio: Nikada čovjeka od njega. Nakon mnogo godina, pitao župnik za njega. Otepaio se negdje u grad. Nikada u crkvu. Bez crkvenog vjenčanja, ne iz neprijateljstva ili mržnje. Naprosto kod njega od početka nisu kotirali ni Bog ni Božje stvari.

Isusovi svjedoci — djeca. Oni su ga najviše i neustrašivo slavili na dan njegova ulaska u Jeruzalem. Klicali su mu radosno: Hosana, i blagoslovljen! Na prigovor opakih, sjetio ih je proročanstva: »Iz ustiju dojenčadi načinio si hvalu sebi!« Mališani su to uvijek znali, pa i onda kada se to tražilo uz cijenu patnje i progonstva. Ovo što navodimo, često se spominjalo u razgovoru, propovijedima i vjeronauku. Radi se o događaju koji se prema kazivanju zbio u jednoj mađarskoj školi u jeku vjerskih progona. Nova ateistička vlada naredila je da se u školama skinu križevi, i dokine molitva prije i poslije nastave. Učitelj, ateista, vrijeđao je često svoje đake i pokušavao ih uvjeriti da Boga nema, jer ga nitko nije vidio. Govorio im je o besmislenosti vjere i zazivanju Boga, kada je to sve tlapnja. Digao je iz klupe dječaka iz osnovne škole i počeo: »Ti vidiš ovdje mnogo dječaka i djevojčica. Oni su tvoji prijatelji. Što će biti ako ti

nekoga po imenu pozoveš?« — »Oni će mi se odazvati!« — »A ako pozoveš nekoga koji je već umro, i više ga nema među nama, što će se desiti tada? Hoće li se javiti?« — »Neće«, odgovori mališa! — »No, ti si učio na vjeronauku da je Isus Krist živ i da je među nama. Hajde, ako je tomu tako, pozovi tvojeg Isusa, pa da vidimo hoće li doći!«

Dječak sav crven od poniženja i opravdano uzbuđen, okrene se prema učenicima u razredu i poviče: »Djeco! Mi znamo da je Isus živ i da je zaista među nama. Pozovimo našeg Isusa!« — Svi ustadoše i u jedan glas poviču: »Isuse, Isuse, dodi!« U taj se mah vrata razreda otvoriše. Učitelj sav izvan sebe gleda prema vratima. Užasnut šapće, pa onda viče: »On je došao! On je zbilja došao!« Taj izvještaj završava napomenom da je učitelju potamnio razum, da je odveden u bolnicu i tamo ostao. Godinama je izgubljenog pogleda ponavljao: »On je došao! On je zbilja došao!« — Svakako da taj i njemu slične događaje ne moramo prihvatiti vjerom kojom prihvaćamo vjerske istine. No, jedno je sigurno i ovakovi pojedinačni kao i iz povijesti poznati događaji potvrđuju Apostolovu: da je ime Isusovo, ime nad svakim imenom, izvan kojega nema spasenja. Pa niti u naravnom smislu. Mnogi su naime, osjetili da je ime Božje sveto, ali i strašno kako Psalmista veli: »Strašno je i sveto ime Božje!« Poznato je da su neki sveci u svojoj svetačkoj zanesenosti užarenim željezom na grudi urezali ime Isusovo, ili njegov znak — znak svetog križa. Mi to ne moramo — no jedno moramo: urezati to ime duboko u svoja srca, jer je to Isus zaslužio, i jer nam bez njega nema života.

Ovdje među nama. U velikom selu u Slavoniji. Učitelj nije propustio ni jednog sata a da ne pogrdi ime Božje, ime Isusovo, Majke Božje, ili bilo što drago i sveto srcu kršćanina. Odjednom mu je pozlilo. Nije prepoznavano svoje ukućane. Liječnici su ustanovili demenciju, ludilo. Neprestano je spominjao Boga i druga sveta imena. Cijelo je selo pričalo danima o tome. »Vlasti« u susjednom gradu pozvale su na saslušanje djevojke, jer su pričale da je ludilo Božja kazna. Dobile su po deset dana zatvora, no dale su »isljednicima« bogatu pouku. Oni su naime tvrdili da to ljudi čine često u teškoćama. Djevojke su ih poučile. Ljudi kao naš učitelj zazivaju u takvim prilikama: majko moja, ili slično. Zašto taj učitelj neprestano zove Boga i druge svetinje?« To nije bilo negdje, tko zna gdje.

Svjedoci su još živi. Svaki čovjek smije podnijeti tužbu, ako njegovu osobu neko uvrijedi. Bogu ne treba prijava, niti zastupništvo. Uređuje sam kada i kako hoće.

Blagoslovljeni jezik. 32 godine nakon smrti sv. Antuna Padoanskog, otvorili su njegov grob, kako bi njegove posmrtno ostatke prenijeli u veličanstvenu crkvu podignutu njemu u čast. Tijelo se njegovo raspalo, ali su u glavi našli potpuno sačuvani jezik. Tu je bio prisutan vrhovni poglavar, general franjevačkog reda, koji je tada uskliknuo: »O blagoslovljeni jeziče, koji si neprestano hvalio Boga i ljude oduševljavao da ga i oni slave!« — Svaki bi se čovjek morao pitati, a visoki je postotak vjernika u cijelom svijetu, što bi netko mogao reći o njegovom jeziku. Da li je i on blagoslovljen radi slavljenja imena Božjega, ili je jezik prokletnika, koji izgovara psovke, kletve, nepristojne riječi, odgovore ili klevete. Za psovače veli sv. Bernard: »Jezik je psovača kao mač koji probada srce Božje!« A sveti Alfonzo, crkveni Učitelj, koji je pronikao mnoge Božje istine sa čuđenjem kaže: »Ja ne razumijem, kako se na svaku psovku ne otvori zemlja ispod njegovih nogu, te ga ne proguta«. — No Biblija spominje i takav primjer u Starom Savezu. Nama, je međutim dovoljna svijest, da čovjek razumno biće spoznaje Boga, da se prema statistici UN oko 95 posto ljudi deklarira kao pripadnik neke religije, i da je takva svijest dovoljna normalnom čovjeku, da se zapita o njegovoj sudbini ako Boga vrijeda. Pa otvorila se zemlja pod njim ili ne otvorila!

Obrana Isusa. Desilo se za vrijeme francuske revolucije. Kroz dvije godine na glavnim trgovima Pariza i drugih francuskih gradova, umirale su tisuće nevinih ljudi, žena, mladića i djevojačka. Najviše onih koji su ostali vjerni Bogu i Crkvi. Ime je Božje zaniijekano, proglašen je bogom ljudski razum. Crkve zatvorene, svećenici neki ubijeni, a drugi u tamnicama. Jedna od najvjernijih pokrajina Francuske iz koje su mnogi ljudi pošli da brane vjeru i pravdu, bila je Vendeja. U borbi su mnogi poginuli, drugi zarobljeni i osuđeni da im se odrubi glava. Pred mnoštvo je izveden jedan plemeniti mladić. Sudac mu pročita smrtnu presudu ali onda pridometne. Život će mu biti poklonjen, ako pogrdi Isusa i sjekirom raskoli križ koji je tu bio pripravljen. Mladić uzme sjekiru i poleti prema križu. Vjernici kojih je bilo nemalo u mnoštvu, protrnuli su misleći da će učiniti svetogrđe. No vojnik stane pokraj križa i poviče:

»Živio Isus!« Podigne sjekiru u vis i doda: »Za Isusa sam se borio, za Isusa ću i život dati!« Odrubili su mu glavu, no u knjigu mučenika upisan je još jedan branitelj imena Isusova.

Živio Isus. U Meksiku su trajali strašni vjerski progoni više od dva desetljeća, a Crkva nema još ni danas prava koja su joj dana u gotovo svim krajevima svijeta. Zemljom je upravljao okrutni Calles. Crkve zatvorene, svećenici jedni ubijeni, drugi po tamnicama, a preživjeli su potajno služili mise, pohađali bolesnike i dijelili svete sakramente po podrumima, kućnim tavanima i drugim skrovitim mjestima. Izdan je zakon, da će svatko tko prikriva svećenika, biti osuđen na smrtnu kaznu. Među mnogima uhvaćen je jedan mladić. Meksički mladići su najviše pomagali svećenike, pratili ih na njihovim putevima i sakrivali ih. Mladić je kratkim postupkom osuđen na smrt, i iste noći doveden na strijeljanje. Kapetan ga pita koja mu je zadnja želja. On zatraži fenjer od vojnika, razdrliji košulju na prsima, a drugom rukom pokaže na srce uz povik: »Evo srce koje je ljubilo Isusa, pucajte u njega.« Iste je noći strijeljan i svećenik kojega je pratio. Sve, pa i život iz ljubavi prema imenu, koje je nad svakim imenom.

Mali mučenik za ime Isusovo. Za vrijeme progona vjere u Španjolskoj tridesetih godina, samo radi vjere ubijeno je 12 biskupa i oko 9 tisuća svećenika, redovnika i redovnica. Svećenike su hvatali na svakom koraku. I neprijateljski raspoloženi pisci, priznali su da su bezvjerci strijeljali svećenika, što na ukop radnika nije došao u dovoljno čistoj košulji. Mjesto svećenika, što je bilo naročito važno, bolesnicima su nosili svetu Pričest često djeca, ministranti, na koje nije nitko mogao posumnjati. U jednom gradu Španjolske, dijete iz veoma plemenite obitelji, desetogodišnji dječak, uz pristanak roditelja, već je nekoliko desetaka bolesnika pohodio i odnio im svetu pričest. No, vojnici su ga jednom prilikom uhvatili, i kada su ga pretražili našli su mu pod košuljom posudicu sa svetom Hostijom. Odvukli su ga u zatvor, nemilo ga tukli i tražili da prizna gdje je svećenik. Mali mučenik, kao i toliki prije njega, sav krvav i iznemogao, uskratio je svaki odgovor. Da ga poplaše odvedu ga na groblje, gdje je bilo svaki dan nekoliko grobova iskopano jer su se neprestano vršile smrtne kazne. Stave ga na rub groba i zaprijetе: »Ili ćeš reći gdje je svećenik, ili si gotov!« Mali je uporno šutio. Tada jedan od vojnika uzme kutiju sa sv. Pričesti, baci je na zemlju i

naredi: »Pogazi hostiju i viči smrt Isusu, inače jao tebi«. Dječak se baci na zemlju, uzme Hostiju i brzo je proguta, te poviče: »Živio Isus«. To su mu bile zadnje riječi. Jedan od okrutnika bajunetom mu probode grlo. Dječak pade mrtav u jamu. Tu mu je bio i grob.

Svakako da su to događaji koji potresaju ljudska srca. Nije teško shvatiti, kako će Božje srce, Isusovo Srce, dočekati u vječnosti i kakovu će nagradu podijeliti onima koji su ga slavili i uz cijenu života, i kraj onih koji su ga tako teško vrijeđali.

Ime Isusovo zaštita i obrana. Sveto je i strašno ime Božje.

Turski car Muhamed II. krenuo je s ogromnom vojskom od 150.000 vojnika da osvoji tada naročito važnu tvrđavu Beograd, koja je stajala na putu turskom prodiranju prema Zapadu. Opjevani vojskovođa Sibirjanin Janko, skupio je na brzu ruku vojsku ali mnogo slabiju od turske sile. Tada vojskovođa pošalje po sv. Ivana Kapistrana koji je propovijedao križarski rat za oslobođenje zemalja ispod turskog jarma. Hrabri i sveti čovjek se odmah odazove i poleti s četom križara u pomoć. Zametnula se strašna bitka. Turci su bili na početku suzbijeni, ali tada udariše novim svježim snagama. Zaprijetila je propast kršćanskoj vojsci koja je počela uzmicati. Kada je opazio sveti redovnik Ivan, pohrli sa svojim vojnicima tamo gdje je to bila najveća opasnost od turskog prodora, razvije veliku zastavu Imena Isusova, i sa bojnim poklikom: »Isuse, pobjedu, Isuse!, udari svom silom na neprijatelja. Kršćansku vojsku obuže oduševljenje, osjetiše izvanrednu snagu, te natjeraše tursku vojsku u bijeg ispod beogradskih zidina. Sam car Muhamed jedva je bijegom spasio glavu.« — Tako stari izvještaj. No ime Isusovo nije samo zaštita protiv zemaljskih neprijatelja i protiv raznih nevolja. Ono je najmoćnija i nepobjeđiva zaštita u borbi protiv grijeha i davla, čije je jedino oružje grijeh. Znamo da su mnogi sveci, kao i svi ljudi, imali teške napasti u životu. No oni su kako znamo iz njihovih životopisa, ime Isusovo imali uvijek na ustima, i uvijek su slavili pobjedu nad neprijateljem.

Zaštita protiv zloduha. Legenda iz prvih kršćanskih vremena priča o nekom mladiću iz Antiohije, koji se zagledao u lijepu i pobožnu djevojku Justinu. Njegove su namjere bile nečasne, jer nije mislio na ženidbu, nego je kanio djevojku zvesti. Pokušavao je sve i sva, a kada nije ništa vrijedilo, utekao se za pomoć davlu. Pokušao je sve sotonske varke i zasjede, ali sva mu davalja lukavstva nisu

pomogla. Bilo je sve zaludu. Razljutio se pokvarenjak i na davla, te mu predbacio kako njegova pomoć ništa nije koristila. Zloduh mu kaže: »Ne mogu ti ništa pomoći, jer pobožna djevica Justina znade jednu riječ, i kada nju izgovori, sve moje opsjene i varke pretvore se u ništavilo, a ja osramoćen moram bježati.« — Opaki mladić ga upita: »Koja je to riječ, i kakva joj je to snaga?« — Čuo je odgovor davlov: »Ime Isusovo«, a protiv njega sav pakao i svi đavoli ne mogu baš ništa!

Mladić je bio sav potresen i nakon zrelog razmišljanja, odlučio da popravi svoj život i pokrsti se, pa da i on dobije moćnu zaštitu imena Isusova. Prema pobožnoj priči, za krštenje ga je pripremio i krst podijelio sveti biskup Antim. Iole pametna djevojka koja čuje prostačke ponude nemoralnih mladića, može veoma lako zaključiti da li su ti mladići, redovno vjernici, u dobrim odnosima s Isusom. Ne moraju li se i one bojati i čuvati svoju čast stavljajući se pod zaštitu Imena Isusova. No, ne moraju li se i mladići bojati toga imena, kada s đavolskim nakanama pristupaju djevojkama koje su njihove sestre i po krvi i po vjeri!«

Ovo nije legenda. Apostoli i ime Isusovo.

Evangelista Marko pripovijeda u svojem evanđelju o Isusovom uskrснуću i ukazivanju Apostolima nakon toga. Među zadnjim riječima njegova izvještaja čitamo: »Tada im Isus reče: Idite po svem svijetu i propovijedajte evanđelje svakom stvorenju. Tko bude vjerovao i pokrsti se spasit će se; tko ne bude vjerovao osudit će se.« — No uz to im daje svoju pomoć i snagu: »U moje ime izgonit ćete zlođuhe... na bolesnike stavljat ćete svoje ruke i oni će ozdravljati!« (Mk 16,17)

Onaj koji je došao da svojom smrću na križu otkupi svijet od ropstva đavolskoga, daje im i vlast nad đavlima, da tako nastave borbu za spas ljudskog roda. Moraju propovijedati svakom stvorenju, ali i svakom pružiti zaštitu protiv utjecaja zloduha. Moraju poput Isusa koji je istjerao sedam vragova iz Marije Magdalene i iz žena koje su ga nakon izгона slijedile i služile njemu, i sami nasljedovati svojega Učitelja u brizi za svaku ljudsku dušu.

Ona će se sigurno spasiti.

Jedan francuski biskup pozvan je samrtničkoj postelji jedne mlade gospode, kćerke francuskog maršala, koja je nakon poroda tako oslabila da joj nije bilo pomoći. Kada se ispovijedila i primila

sv. sakramente, upita biskupa: »Što mislite da li ću ja doći u nebo?« biskup ganut takovim okolnostima reče blago: »Ja se nadam!« No mlada žena mu reče: »Ja sam sigurna, ja sam godinama molila kronicu i toliko puta izgovorila riječi: »Sveta Marijo... moli za nas na času smrti naše!« Ja sam potpuno sigurna da me nebeska Majka neće napustiti!«

Imala je pravo, ali joj je daleko veću sigurnost pružilo jedno ime, koje se u krunici pedesetak puta spominje, u svakoj desetini, u sva tri otajstva, a to je ime: Isus. Uz to se ime kroz cijelu kronicu povezuju otajstva radosna, žalosna i slavna, koja nisu ništa drugo doli razmišljanje i slavljenje života našeg Isusa Boga koji spasava, našeg Spasitelja. Tko to ime časti i zaziva, ima nedvojbenu pomoć u zemaljskom životu kao i sigurno jamstvo za vječni život.

Radost nad svetim imenom.

Sv. Franjo Asiški: »Osjećam najveću slatkoću i ugodnost, kada ime Isusovo izgovorim«. *Sv. Bernard*: »Ime Isusovo kada se izgovara međ je na ustima; kad se sluša glazba najugodnija; kad se razmišlja u srcu sreća najveća! Kadgod pišem, neugodno mi je ako makar koji puta ne napišem i ime Isus. Kada čitam nisam zadovoljan ako mi pred oči ne dođe ime Isus. Kada govorim ili u crkvi propovijedam, ne osjećam utjehe ako ne spomenem ime Isus.

Sv. Bernard, sv. Feliks, sv. Terezija u svojim bilješkama vele da su izgovarajući ime Isusovo, osjećali veliku nježnost i radost, te bi ga češće spominjali... Ništa čudno! S koliko ljubavi i sreće dijete tepa svojoj majci: »Mama moja draga.« S koliko radosti i zanosa majka svom čedu šapće: »Dijete moje!«

Čovjek i slava Božja. »Čovjek je stvoren na sliku Božju, sposoban da spozna i ljubi svoga Stvoritelja. Od njega je postavljen za gospodara nad svim zemaljskim stvorenjima, da njima upravlja i njima se služi slaveći Boga« (G. S. br. 13)

SLAVITELJI BOGA.

Poznato nam je kako su Izraelci iskazivali čast imenu Božjem, izgovarali ga veoma rijetko, čak i u svojim molitvama. To sveto ime

Božje, nosio je na svojoj svećeničkoj kapi veliki svećenik židovski. Bilo je urezano u zlatnu pločicu i pričvršćeno na čelu.

Postoji jedna anegdota, vele da je istinita, o čovjeku čije se ime i danas spominje u svjetovnoj povijesti, ime makedonskog vladara Aleksandra. Zauzimao je zemlju za zemljom, rušio kraljeve i kraljevstva, osvajao i pobjeđivao kamogod je došao. Na svojim osvajачkim pohodima dospio je i na granice židovske zemlje. Krenuo je s velikom vojskom, pa su Židovi s najvećim strahom iščekivali što će biti s njima. Predvođeni velikim svećenikom, promatrali su izdaleka gdje se podiže ogroman oblak od prašine. Stizala je vojska predvođena Aleksandrom Makedoncem. Na čelu konjice jahao je on u pratnji svojih vojskovođa, i u silnom trku zaustavio se svega nekoliko koraka od mnoštva pred kojim je stajao veliki svećenik s imenom Božjim na čelu. Sjašio je s konja, poklonio se velikom svećeniku, potvrdio narodu pravo da štuje Boga po svojim običajima. Zajašio je konja okrenuo se i pošao praćen vojskom odkuda je i došao. U dubokoj šutnji, svi kraj vladara razmišljahu što bi to moglo značiti. Zašto takav postupak prema jednom malom narodu kada je pobijedio mnogo veće države?

Tada ga upita njegov vojskovođa Parmenion: »Gospodaru, ne razumijem niti ja niti sva vojska, radi čega si bio tako blag prema tim ljudima, i radi čega si se poklonio tom židovskom svećeniku?« Aleksandar je kratko odgovorio: »Nisam se ja poklonio tom čovjeku, nego onome čije ime nosi urezano na zlatnoj pločici«. I poganski narodi, koji su imali svoje državne bogove, znali su da je Gospodin, Bog Izraelov, »Bog nad bogovima«, kako ga i Biblija zove. Imenu toga Boga, odao je počast i ukazao milost narodu koji ga štuje.

Štovatelji Božjeg imena. Zvezdoznanac *Kepler*, jedan od najvećih, kadgod bi izgovorio ime Božje, digao bi se sa svoje sveučilišne katedre, sklopio ruke i naklonio glavu.

Isaac Newton, vele da je najveći zvezdoznanac. Kad bi spomenuo ime Božje, naklonio bi glavu, a ako je imao šešir, s poniznošću bi ga skinuo s glave.

Sv. Franjo Asiški. Ubraja se i danas, osam stoljeća nakon rođenja, među najštovanije svece Crkve. Jednom prilikom je na ulici našao mnogo poderanih stranica neke knjige. Kada ih je malo pogledao, vidio je na njezinim stranicama napisano ime Božje.

Pozvao je svoju subraću, da papire pokupe, da se »ne gazi po imenu Božjem«.

Učenjak i Božje ime. Talijanski filozof Garelli poveo je razgovor s istaknutim talijanskim zvjezdoznancem i svećenikom ocem Secchi-jem o njegovoj knjizi »Sunce« koja je tih dana izašla u Rimu. Filozof mu je s poštovanjem izrekao priznanje jer je Secchi u toj knjizi neprestano isticao veličanstvena djela u svemiru, no onda ga je upitao: »Dozvolite mi, velečasni, kako vi kao redovnik na mnogim mjestima govorite o suncu, najvećem »ministru«, služitelju prirode, a nigdje ne spominjete ime Božje? Ipak je on taj koji je sve, pa i sunce stvorio?«

Učenjak i svećenik mu je odvratio: »Bio bih krivac kada bi to zaista tako bilo. No, ako pažljivo knjigu proučite, opazit ćete da sam na kraju knjige posebno pisao o Bogu-Stvoritelju. Radi velikog poštovanja, ja sam to sveto ime stavio na kraj knjige, kao krunu čitavog djela, jer se ja kao sićušno stvorenje ne usuđujem to ime izgovoriti bez najvećeg razloga i bez najvećeg poštovanja. Uistinu su veliki ljudi kao Keppler, Volta, Newton i drugi isto tako postupali. Oni bi ustajali kada bi izgovarali ime Božje!«

S imenom Isusovim u smrt. Naš književnik Kumičić u knjizi »Urota« (zrinjsko-frankopanska) piše o tragediji i bana i hrvatskog naroda. Na prijevaru namamljen u Beč, osuđen je na smrt. Iako su tražili pomilovanje i papa iz Rima, koji mu je dao naslov »branitelj evandjelja«, i mnogi evropski vladari, bio je mačem pogubljen u Bečkom Novom Mjestu. Umjetnik riše njegove zadnje časove. Nakon što se ispovijedio i primio sv. Pričest, doveden je na mjesto gdje će pred austrijskim plemstvom i carskim dvorom, zajedno s Franom Krstom Frankopanom, morati nevin umrijeti. Pisac pripovijeda, kako je smiren kleknuo, sagnuo glavu da primi smrtni udarac. Krvnik podiže mač, ali nije glave odrubio, nego krivo zasjekao. Petar pada na ruke, zaziva, Isuse, Isuse. Krvnik ponovo udara, još jednom, i na užas sviju smrt nastupa tek nakon ponovnih udaraca. — Koliko je to pjesnička vizija, što se tiče detalja, a koliko je strogi povjesni podatak, trebalo bi ispitati, no o jednom nema nikakove sumnje, da je turska najezda na Evropu zaustavljena na tlu Hrvatske, da su hrvatski banovi i velikaši vodili stoljećima borbu »za krst časn i slobodu zlatnu«, da su time spasili i nezahvalnu Evropu, a da je bojni poklič bio kroz sva ta stoljeća: »Isuse, Marijo!«

To je povijest. Povijest istinske junačke borbe jednog malog naroda, ali i povijest koja svjedoči gdje je bila snaga patničkog naroda u svim strašnim borbama. U imenu Isusovu. S tim imenom na ustima su se i borili i umirali, ali Turčin nikada nije zauzeo tu mučeničku zemlju.

Zadnja riječ. Nema nijednog razmatranja o psovski, a da se u njemu ne nađe ovaj primjer, koji ponovno navodimo, radi onih mladih, ali i radi njegove uzvišenosti. Seljak bolestan od raka na jeziku, mora se podvrgnuti teškoj operaciji. Nema druge pomoći, no da mu se jezik izreže da bi se spasio život. Liječnik sa sućuti prije operacije pita ima li što reći, jer će to biti njegova zadnja riječ. Sa suzom u oku, ali s vjerom u srcu on prošapće; »Hvaljen budi Isus Krist«. Već je odavno mrtav jer se događaj poodavno zbio, no bezuvjetno u Isusovom prisustvu u nebu kliče radosni »Svet« s anđelima, i s tolikom svojom braćom kršćanima: »Hvaljen Isus Krist«.

Himna Imenu Isusovom

Navodimo nekoliko stihova pjesme spjevane u čast Isusovu, njegovu imenu:

*»Na Isusov se spomen sam
U duši budi slatki plam
Al' vrh milinama je svim,
Kad si u milom društvu s njim.*

*O blag spram sviju, Isuse,
Što mole ili kaju se
Il' traže te kroz žiđa vaj,
Tko nađe tebe, nađe raj!...*

*Ti, Isuse, milinom svom
I našom budi utjehom
Naš ponos cijeli bio tek
U tebi, Spase, zauvijek!*

I u ovoj pjesmi, uz izraze ljubavi i poštivanja prema najsvetijem imenu, ujedno se i ovom prilikom izražava razlog ljubavi i štovanja. Jer to ime pripada »Spasu« Isusu, »Bogu koji spašava«.

Svjedoci Isusove veličine

Uz tolike svece katoličke Crkve, stavljamo imena onih koji su u vrijeme naglog razvitka znanosti zadnjih desetaka godina, stavili ime Isusa Krista u središte svjetskih zbivanja, povijesti uopće, kao i svog života.

J. W. Goethe, čovjek koji je doduše umro prije gotovo dva stoljeća, ali kojega i danas nazivaju i najvećim njemačkim pjesnikom, i čovjekom koji je izvršio presudan utjecaj na kulturu cijele Evrope. Taj izvanredni duh, po vjeri protestant, kraj svih osobnih nedostataka, priznaje božanstvo Isusa Krista i stavlja književnik Kristovu nauku sadržanu u Evanđelju, iznad svih knjiga i vrijednota. »Ja držim sva četiri Evanđelja potpuno vjerodostojnim, jer se u njima očituje odsjev veličanstva koji je proizlazio iz osobe Kristove, i koji na sebi nosi božanski biljeg, s kojim se samo Božanstvo pojavljivalo odvajkada na zemlji!« — Svećenik nakon pročitane evanđelja ljubi knjigu, jer ona predstavlja samoga Isusa Krista, sakrivenog pod koprenom riječi, kako je to rekao mudrac našeg vremena. Goethe je prepoznao taj odsjev božanskog veličanstva, za razliku od tolikih mediokriteta i duhovnih bijednika koji su kroz vrijeme bezbožnog materijalizma ostali u mraku svojeg neznanja i svojih opočina, koje su bile razlog da Isusa ne samo nisu mogli prepoznati, nego su ga toliko napadali i vrijeđali.

Louis Pasteur, kemičar, biolog, dobrotvor čovječanstva: »Smisao za znanstvenu točnost sili me da priznam: Ako Isus Krist nije Bog, onda ja ne znam što je on. Ali za mene i nebrojene on je zaista Bog. Njegove riječi su riječi Božje. Njegov život, život je Boga.«

J. J. Rousseau, zemljak Pasteurov, čovjek bez vjere i morala, ipak u lucidnim časovima života tvrdi: »Život Sokratov je bio samo život jednog mudraca. Život Kristov je život Boga!« Da se toga držao, njegov život i njegova smrt pošla bi drugim tokom.

Lord Brighuon. Prirodoslovac iz prošlog stoljeća, kada je nauka u razvoju, povjerovala da će sav živi i neživi svijet »znanstveno« protumačiti. Na jednom od svojih sastanaka, prirodoslovci su se dogovorili da će svaki uzeti po jednu od kršćanskih zasada i dokazati

— da je ona kriva i lažna. Lord Brighton je bio zadužen da istinu o Isusovom uskrsnuću obori — naučno. Kroz cijele tri godine proučavao je evanđelja i brojne knjige o Kristu. Nakon toga je pred prijateljima, prirodoslovcima izjavio: »Tri godine sam radio na tome da dotučem istinu o Isusovom uskrsnuću, vjeru u uskrsnuće. Ali — ta je istina dotukla mene. Moja istraživanja su dokazala, da od otvorenog i praznog groba Isusova (nakon uskrsnuća) vodi put iz Jeruzalema ravno na grob sv. Petra u Rimu. (Središte katoličanstva). Zato sam odlučio da postanem katolik!«

Proces njegove vjere je isti kao onaj vjere sv. Petra. I on je klonuo na veliki Petak, ali je nakon uskrsnuća pronašao Isusa i sama sebe, da onda na Duhove, pred svima javno svjedoči vjeru u Isusa — radi njegovog uskrsnuća.

H. S. Shelling, povjesničar: »Isus Krist je granica između dvaju svjetova. Najsvjetlija pojava čitave povijesti, i onaj koga su najviše tražili najveći geniji svega svijeta kroz stoljeća«. I ovaj slaveći Isusa Krista, stavlja, oko njega kao slavitelje — najveće duhove — kako sam veli, kroz stoljeća.

Dr. Arnold Toynbee. I naši su ga materijalistički mudraci nazvali najvećim povjesničarom iza francuske revolucije, a kako prije toga vremena nije bilo znanosti u današnjem strogom smislu riječi, može se reći možda najveći povjesničar svijeta. Napisao je sam deset knjiga o povijesti ljudskog roda. Nije obična povijest, nego studija, znanstveno istraživanje svih zbivanja. Što on veli: »Bog je najveća svevladajuća snaga u povijesti. Najveći događaj u povijesti jest utjelovljenje Isusa Krista od Djevice Marije. Ljudski rod ima svrhu svoga opstanka na zemlji. Postizavanje kraljevstva nebeskog. Devetnaest civilizacija je propalo u povijesti jer su napustili Božje zakone. Ta tragedija čeka i današnju civilizaciju. Jedini je spas — Povratak Isusu Kristu. »Ovaj najveći među velikima slavi Isusa Krista kao središte povijesti, što vele i toliki drugi. On ga, da se poslužimo Isusovim riječima smatra da je kamen temeljac. Isus veli da je on kamen temeljac, i tko padne na njega razbit će se, a na koga on padne smrvit će ga!« Baš tako, jer je jedini spas ljudskom rodu u povratku Isusu Kristu, njegovoj nauci. — Da opet dodamo: »I nema drugog imena u kojem bi se mogli spasiti!«

H. S. Chamberlain: Opet jedan povjesničar, pripadnik onoga soja ljudi koji su mudro istraživali i događaje i ličnosti u ljudskoj

povijesti. On ovako slavi Isusa: »Rođenje Isusa Krista najvažniji je datum cijele povijesti ljudskog roda. U neku ruku može se reći čak i to, da prava povijest započinje tek rođenjem Isusa Krista!« — Ta je činjenica jasna svakom Isusovom sljedbeniku. No, kada to i nauka prihvaća, naša je radost umnožena.

Malcolm Muggeridge, Visoki časnik, pisac, direktor znanstvenih ustanova. Postaje kršćanin, kada je Krista upoznao. Evo njegovih misli: »Pripadam kulturi koja je započela rođenjem Isusa Krista... Svi dometi i uspjesi zadnjih stoljeća na području umjetnosti, književnosti, glazbe, graditeljstva, te dosezi u potrazi za pravom spoznajom, pravednošću i bratstvom, vuku svoje korijene iz toga događaja — rođenja Isusa Krista, pa time taj događaj za mene premašuje sve druge događaje u povijesti ljudskog roda!« Potpuno iste misli i zaključci, kao svih prije njega, samo drugim izrazima, što povećava vrijednost svjedočanstva. Jedno je bitno: »Isus Krist središte povijesti, izvor svega dobra kako u istini tako u moralu. Isus priznati i proslavljeni od »najvećih genija« kroz vijekove.

Na kraju ovog kratkog prikaza slavitelja Isusovih, mogli bismo možda zapasti u zabludu, da je to štovanje samo zaključak razuma, a vjera je sve prije nego to. Stoga navodimo još jedno ime, ime čovjeka koji je živio prije tri stoljeća, ali ga uz Descartesa i Leibnitza, ubrajaju među tri najveća uma novog vijeka.

Blaise Pascal, matematičar, fizičar, koji umire u 39 godini života, ali već u najranijem djetinjstvu zadivljuje okolinu svojim nevjerojatnim otkrićima. Duboko odan Bogu. Štovatelj Isusa u Euharistiji, gotovo je zastranio svojim do krajnosti rigoroznim kršćanstvom. Njegova je izjava da vjeruje u prisutnost Isusovu u sv. Pričesti, više nego u matematičke principe. No on ne dolazi do vjere u Isusa »znanstvenim putem«. Njegova je vjera u pravom smislu dar Božji. Engleski pisac Muggeridge za njega kaže: »Premda sam genijalan na području znanosti, s prezirom je odbacio drskost i preuzetnost prirodnih znanosti, time što je novozavjetni izvještaj o Isusovom rođenju prihvatio s istom sigurnošću i uvjerenjem, kao i smjene godišnjih dobi... Njegovu knjigu »Misli« traže i danas bezbrojni tražitelji istine... Pascal je kao kršćanin naklonio glavu i prignuo koljena, te ponizio svoj ponosni duh pred djevičanskom Isusovom Majkom!« — Kratko rečeno, Pascal je vjerovao Kristu, Isusu i u Isusa u komadiću kruha, i u njegovo rođenje od

djevičanske Majke. Baš onako, kako u našem vremenu, spomenuti najveći povjesničar, tvrdi i vjeruje da je najveći događaj u povijesti rođenje Isusa Krista od Marije Djevice.

KRŠĆANSKI POZDRAV — POHVALA IMENU BOŽJEM

Najljepši pozdrav. Veliki njemački pisac Klopstock piše u jednom pismu iz Kopenhagena prijatelju Michaelu Denisu, kako je na putu po Švicarskoj čuo da su mu svi ljudi, kada su silazili s kola upravljali pozdrav »Hvaljen Isus Krist«. On u svojem kraju nije nikada čuo takav pozdrav, pa prema tome nije znao kako treba odgovoriti. Ipak su mu riječi toga pozdrava ostale duboko utisnute u sjećanje, pa je kasnije pisao, da se sam sebi čudi kako mu nije došlo na pamet, kako se sam nije sjetio da odgovori riječima, koje su inače uobičajene kao otpozdrav u tom kraju: »Sada i uvijek bio hvaljen!« — Kada je to napokon saznao, ovaj mu se pozdrav i otpozdrav učinio, kako sam piše »tako lijep i prikladan za sve kršćanske slojeve, da bi bilo poželjno da se čuje na svakom mjestu i svakom prilikom«. Komentator toga izvještaja (Spirago) zaključuje: »Mjesto toga pozdrava, danas se čuju na svim stranama različiti smiješni i plitki pozdravi, koji na tisuću milja zaudaraju poganstvom«.

Na neke čovjek zaista ne zna što bi odgovorio. U zadnje vrijeme i među boljim vjernicima na pr. »Pozdravljam!« — Što na to? »Odzdravljam« — i — što to znači? Ne bi li bilo i pametnije i ukusnije reći stari »Dobar dan?« Ponešto snobizma, malo praznog novotarstva, a zbroj je — ništa!

Kršćanski pozdrav — savjet Crkve. Papa Siksto V. — naš zemljak, obdario je sve one koji pozdravljaju s »Hvaljen Isus«, ili odzdravljaju: »Uvijek, Amen!« crkvenim oprostima. Možemo ih nazvati crkvenim darovima. U starim se molitvenicima još može naći bilješka »toliko i toliko dana oprosta«. Ne koristi mudrovanje o »zastarjelosti«, jer svi znamo i vjerujemo, da Crkva ima i danas vlast odozgo, da dijeli brojne i obilate darove mnogo višeg stupnja. Milosti krštenja, sakramenta pomirenja i svih ostalih sakramenata.

Možda bi mogli pozvati u pomoć i Izaiju proroka i riječnik anđela, arkandela, serafa i keruba, s kojim oni pozdravljaju Gospoda. I bez velikih riječi i filozofiranja, možemo razumjeti da će Bog čije ime slavimo u društvu, na ulici i svakom prilikom i bez »oprost« podijeliti svoje darove.

Možda i ona Psalmiste: »Hvalite djeco Gospodina...« Ili bi možda neistomišljenici mogli navesti neke druge načine kako da se Bog javno hvali, u isto vrijeme, kada se javno pogrdjuje. Posebno u našoj domovini, i to kroz mnogo godina.

Grüss Gott. »Hvaljen Bog«. Taj me pozdrav probudio na ulasku u Njemačku, a izgovorili su ga i carinici koji su ušli u naš odjeljak, a malo kasnije i policija. To nije iz prošlog stoljeća kao što piše Klopstock, nego danas. To se može čuti i danas kako u Bavarskoj, tako u Švicarskoj i u nemalom broju zemalja ili pokrajina na Zapadu. Mogli bi reći: »Učimo od policije i carine!« To međutim nije potrebno pričati stanovnicima naših kršćanskih sela, gdje taj pozdrav još uvijek prevladava, a nije rijetko da svećenika s »Hvaljen Isus« pozdrave i u trgovini i u uredu, a posebno je utješno pa i ganutljivo što to na ulici čine mnogi naši vojnici i stariji i mladi, ako svećenika prepoznaju.

Blagoslovljen budi Bog. Tu izvanrednu i misaonu molitvu, nazivamo i pohvalama imenu Božjem. Možemo je naći u svakom molitveniku. U nekim župama je mole svaki dan, a negdje nedjeljom iza mise. Prikladne su pohvale naročito kada se čuje koja psovka na ulici ili čak u kući. Pohvala — nasuprot psovki. Mnogi bi bili spremni na ulici zaštititi ili utješiti napadnuto dijete ili odraslog, nije li to mnogo potrebnije i plemenitije kada se radi o časti Božjoj?

Litanije Imena Isusova. Odavno u crkvi odjekuju zazivi i pohvale Imenu nad svakim imenom. Kod nekih se obreda upotrebljavaju u skladu s crkvenim uputama. No zar i u privatnoj pobožnosti, ne bi mogle naći ponekad svoje mjesto, sa svjesnom nakanom da to ime i hvalimo, i njegovu zaštitu postignemo?

Zazivanje imena Božjeg. Žena čuvara pruge na međunarodnoj pruzi Hamburg—Pariz u mjestu Venloe, imala je pobožni običaj da svaki puta isprati muža na posao riječima: »Bog te čuvao!« Jedne zimske večeri muž je izašao da pregleda prugu, ali se nije na vrijeme vratio da namjesti skretnicu za brzi vlak, koji je imao doći svaki čas. U strahu izađe ona napolje, i potrči da namjesti skretnicu. U strahu

je, međutim povukla krivu skretnicu, te se pojavio znak za zaustavljanje vlaka. Upravo u taj čas, stigao je vlak i snažno zakočivši stavio se na pruzi. Strojovoda i pratnja vlaka, izašli su napolje da vide što je na stvari. U svijetlu farova lokomotive, opazili su par desetaka koraka dalje čuvara pruge, koji je ležao svezan na tračnicama kojima je trebao vlak projuriti. Imao je začepljena usta i čvrsto stegnute ruke i noge, što su učinili razbojnici očekujući nesreću kompozicije i pljačku putnika. Čuvara su oslobodili, a kada je vlak krenuo dalje muž sav potresen reče ženi: »To je plod tvog trajnog zaziva imena Božjega: »Bog te čuvao!« I zaista, nitko drugi me nije sačuvao, nego on sam.« (Spirago) —

Kao i u svim, i tomu sličnim čudnim zbivanjima, možemo govoriti o mogućem sretnom slučaju, kako se to obično kaže. No, ne moramo se čak ni pozivati na Isusovo svjedočenje da nam ni vlas s glave ne može pasti bez znanja Oca našega koji je na nebesima. Ne! Biti će dovoljno sam sebi odgovoriti: »Da li Bog, najbolji Otac, može ostaviti u nevolji one, koji se njemu obraćaju i njegovo sveto ime zazivaju? Bismo li mogli povjerovati, da će neki otac čuti vapaj svojega djeteta, pa da će se oglušiti na njegov poziv ili prošnju? Pa bilo da se o čemu radi u našim ljudskim potrebama!

PSOVKA

U ratu s Bogom

Lucifer, sotona, prvo stvorenje koje je otkazalo poslušnost Stvoritelju i ušlo u rat s Bogom. Čitamo u knjizi Otkrivenja: »I nasta rat na nebu: Mihael i njegovi anđeli zarate se sa Zmajem. Zmaj uđe u rat i anđeli njegovi, ali ne nadvlada. I ne bijaše im više mjesta na nebu. Zbačen je Zmaj veliki, Stara zmija, imenom Đavao, Sotona, zavodnik svega svijeta!« (Otkr 12.8).

Gospodin Isus govoreći o padu sotone, kratko kaže: »Promatrao sam sotonu, gdje spade s neba kao munja!« (Lk, 10,18). Razlog toga pada? Krik sotonin: »Neću služiti!« To je bio njegov bojni poklik. Anđeli vjerni Bogu slijede arkandela Mihaela, čije ime znači na našem jeziku: »Tko je kao Bog?« — Jer je sotona u oholosti povikao da neće služiti Bogu, da će se popeti s prijestoljem iznad

zvijezda i biti »kao Bog!« Svršetak toga rat s Bogom smo čuli: »Pao je poput munje s neba«, »nije mu bilo mjesta na nebu, ni njegovim anđelima«. Tako je prošao prvi ratnik u borbi sa svojim Bogom. Ipak — uz svu zloću »Zmaja«, »Stare zmije«, »Đavla«, »Sotone« — ne možemo naći nijedne psovke, pogrde ili hule, koju bi izrekao Đavao ili njegova paklenska vojska. Zato, na početku govora o psovki, možemo razumjeti kako se psovka čovjeka, koji nasrće na Boga, naziva grijehom gorjim od grijeha pobunjenih anđela, đavola. Gospodin Isus u jednoj svojoj usporedbi govori o kralju koji s deset tisuća vojnika ide protiv onoga sa dvadeset tisuća, i tumači, kako će onaj s manjom vojskom promisliti može li ići na onoga sa većom, pa će na vrijeme poslati poslanike i zatražiti mir.

Psovač, čovjek, stvorenje Božje nasrće stisnutim šakama i iskri-
vljena lica u bijesu na svojega Boga, a ne misli o tome kakva će biti njegova sudbina.

Dvosjekli mač. »Ime je Božje dvosjekli mač. S jedne strane ranjava neprijatelja đavla, a s druge strane onoga koji uzima to ime u usta na nedostojan način. Ime je Božje strašno đavlu, a napose ime Isusa Krista, jer je on đavla nadvladao i iz njegovih pandža istrгнуo ljudski rod. Ako to ime zazivamo u napastima tada je ono najснаžniji mač samoobrane, ali ako ga upotrebljavamo bez poštovanja, ili ga pogrđujemo, tada je to mač koji ranjava nas same« (Muzzatti)

Što je psovka? — S. Jeronim: »Psovka je strašnija od ikoga drugog grijeha. Ona je bezbožni govor ustiju protiv Boga. Svaki drugi grijeh kada se usporedi s psovkom neuporedivo je manji.«

Sv. Bernard Sijenski: »Čini se da svaki drugi grijeh proizlazi iz ljudske slabosti ili iz neznanja, ali psovka proističe samo iz ljudske zlobe. Psovkom se vrijeđa Bog neizmjerно Biće, zato je zloba i krivnja psovke neizmjerна«. — Netko reče da sve molitve, žrtve i dobra djela i Gospe i svih svetaca ne mogu zadovoljiti za samo jednu bogopsovku. Nije teško shvatiti, jer sva ljudska bića zajedno ne mogu zadovoljiti za povrijeđenu čast Boga, svojeg Stvoritelja.

Crkveni Otac: »Psovači su gorji nego psi i druge životinje. Pas ne laje na svog gospodara, pa iako ga ovaj udari. Psovač vrijeđa svoga Boga i Gospodara bez ikakova razloga, uzvraćajući tako nezahvalno za sva duhovna i materijalna dobra najtežim i najodvratnijim pogrđama!«

Crkveni Otac: »Psovka je pakleni govor, govor zloduha. Jer kao što Duh Sveti govori preko pravednika, tako zloduh govori preko psovača!«

Zmaj, Zvijer i psovka. Ivan apostol u knjizi Otkrivenja bilježi svoje viđenje: »Zmaj i Zvijer, strašna paklena moć, bori se protiv Boga, »potomstva Ženina«, onih »koji vrše zapovijedi Božje i čuvaju Isusovo svjedočanstvo.« Moć je Zmaja — Sotone strašna... Ljudi se pokloniše Zmaju što je Zvijeri vlast predao, a pokloniše se i Zvijeri... I bila su joj dana »usta« koja su »govorila ohole riječi« i psovke... Tada ona otvori svoja usta da izgovara uvrede protiv Boga i psuje njegovo ime, njegovo boravište i nebeske stanovnike!«... (Otkr 13,4-7).

Egzegeta tumač piše: »Zvijer (kojoj Zmaj — davao predaje vlast) očituje svoju narav u riječima i djelima protiv Boga. Zvijer ipak ne može raditi sve, nego samo ono što joj je Bog pripustio. Bog ostaje Gospodar, a ne Zvijer (niti Zmaj).

Usto dodaje: »Dva carstva stoje jedno nasuprot drugome: Zmaj i Zvijer — Bog i Janje (Spasitelj). Oznaka Zmaja i Zvijeri su »usta« koja govore psovke i uvrede protiv Boga i psuju njegovo ime...« Što drugo može čovjek reći za usta psovača koji vrši istu službu kao i Zmaj i Zvijer. Nije li to isti grijeh isti rat protiv Boga i Janjeta. Sveti pisac veli da je Bog dao određeno vrijeme neprijatelju da vrijeđa i psuje. Sudbina je Zmaja jasna — mjesto mu je u paklu. I čovjeku je dao Bog određeno vrijeme: da živi i slavi Boga, ili ga psuje i vrijeđa — dok on to dopušta. Tako je i njegova sudbina određena njegovim životnim stavom: Uz Boga ili protiv Boga. A s kim je zaista vidi se po njegovim ustima kojima slavi ili vrijeđa Boga i Janje.

Apostol i psovači. Sv. Pavao u svojim poslanicama uporno poziva na službu Kristu i bijeg od grijeha. On kaže da se varaju da će ući u kraljevstvo Božje neki od vjernika. Koji su to: »Bludnici, preljubnici, muškološci, pijanice, srebrolupci klevetnici i psovači.« za njih posebno ima opomenu: »da se psovke i proste riječi i ne spominju među njima«.

Judina poslanica. Govor je o Judi Tadeju, koji kratko, ali potresno opominje: »gle dođe Gospodin s desecima tisuća suditi svima i pokarati sve bezbožnike za sva njihova bezbožna djela

kojima bezbožno sagriješiše i za sve drzovite riječi koje grešnici izrekoše protiv Boga!» (Juda 10...14).

Tko psuje? Već djeca u osnovnoj školi uče što znači psovati. Psuje onaj tko besramnim riječima pogrđuje ime Božje ili druga sveta imena. Da je psovka najteža opačina očito je po prirodi stvari, jer je uvreda nanesena najsvetijem biću — Bogu. No Bog nije ostavio čovjeka u nekom poluznanju ili polusvijesti o težini psovke. Dao je svoju zapovijed, drugu zapovijed, koja se odnosi na štovanje njegova imena, kao i na kazne koje slijede za taj grijeh. »Ne izusti imena Gospodina Boga svojega uzalud!« Čitamo dalje u Bibliji:

»Sin neke Izraelke pogrdi Ime (Božje) i opsuje ga. Tada ga odvedu Mojsiju... Stave ga u zatvor, dok se ne očituje volja Jahvina. Onda Jahve reče Mojsiju: »Izvedi psovača iz tabora. Potom svi oni koji su ga čuli, neka svoje ruke stave na njegovu glavu. A onda neka ga sva zajednica kamenuje. Poslije toga ćeš ovako prozboriti Izraelcima: »Tkogod opsuje Boga svoga, neka snosi svoju krivnju; tko izgovori hulu na ime Jahvino, neka se smakne — neka ga sva zajednica kamenuje; bio stranac il domorodac, ako pohuli ime Jahvino, mora umrijeti!« (Lev 24,10-16)

»Pošto je to Mojsije izložio (narodu) Izraelcima, oni izvedu psovača izvan tabora i zaspu ga kamenjem. Učine dakle Izraelci kako je Mojsiju naredio Jahve!« (Lev 24,23).

Osuda je teška, smrtna kazna. Zašto? Već se mala djeca znaju uvrijediti, ako se njihovo ime izgovara s rugom, ili se izvrće i iskrivljuje. Poznato je i to, to se veoma često dešava, da ljudi za uvredu časti osobne, ili upućene njihovoj majci, ocu, ili nekoj bliskoj osobi, oduzmu uvreditelju život. Kroz tisućljeća unazad, najteža kazna je izricana za najteži zločin po sudu zajednice. Crimen laesae majestatis — zločin uvrede veličanstva, zapisali su Rimljani u svojem zakoniku. Bez milosrđa su uvreditelji ubijani mačem, strijelica, bacani pred divlje zvijeri, na ognju spaljeni — jer su uvrijedili kralja, vladara, prvog čovjeka u zemlji. Netko je ovih dana napisao, da su svi zločini prijašnjih stoljeća igrarija prema zločinima dvadesetog stoljeća. Spominje se da su komunističke vlasti uništile preko sto milijuna ljudskih života, nacionalsocijalisti sedam milijuna, fašistički sudovi nekoliko stotina tisuća, a sve to radi neposluha tiranima koji su proizašli iz najveće moralne i in-

telektualne bijede. — U Novom je Savezu dokinuta najteža kazna — pred ljudskim sudovima, ali iz već navedenog, kao i iz onoga što ćemo navesti, lagano je zaključiti da je psovka i pred mnogim vladarima, pred vlastima Crkve, kao i pred članovima mnogih zajednica smatrana posebnim zločinom i opaćinom najgore vrste.

Narodna mudrost:

*»Vedro nebo zaplakalo
Crnu zemlju pogledalo,
Što na zemlji ljudi čine,
Psovajući Božje ime.*

*Kad se čedo porodi i povoje ostavi,
Na noge se osovi,*

*Još se ne zna oprati,
A zna Boga psovati.*

Radi se zaista o psovačima svake dobi. Od djeteta, »koje se ne zna oprati« pa sve do staraca klecavih koljena, koji dahćući izgovaraju svaku riječ, ali su u stanju prosipati najgore psovke protiv Boga i svetinja. Neki vele: navika: Navika je kaže se, druga narav. Do navike se dolazi dugotrajnim ponavljanjem nekih čina. Tako i psovka. Jer je opaka u svojoj biti, kažemo paklena navika, a kuda ona može voditi — doli u pakao? Žene, starice, znaju sa žalošću nakon ukopa svojih članova obitelji svjedočiti da su bolesnici i nakon primanja sakramenata nastavili s najtežim psovkama. Moć navike, davolska, nezaustavljiva. No tko uporno cijeli život ponavlja psovke i kletve, može li očekivati da će kroz vječnost imati prilike da Boga slavi s onima koji su ga cijeli život častili i slavili.

Sotonske litanije. Napisao ih je francuski pjesnik Charles Baudelaire. U njima izruguje crkvene litanije u kojima se izriču pohvale Bogu i svecima. On je, međutim slavio Judu, što je izdao Isusa; hvalio Kajina što je ubio svojega brata; Odoبرavao je što je Petar zatajio Isusa, a kudio njegovo pokajanje. S prijezirom i mržnjom izgovarao je ime Isusovo i Marijino za vrijeme svojih brojnih pijanki.

Još mlad razorio je svoje zdravlje. Uz ostale bolesti obolio je od bolesti afemije. Takovi bolesnici izgube osjećanje za sve, zaborave sve riječi, ne mogu razgovarati, nego ponavljaju ono što su najčešće govorili. Možemo si pretstaviti što je do konca života govorio ovaj bogohulnik i mrzitelj Božji.

Koga sve vrijeda psovač? Ako psuješ Boga isti čas si u ratu s onim koji život daje i oduzima. Ako psuješ svece, u neku ruku psuješ i Boga, jer su oni njegovi prijatelji, a on duboko osjeća i brani svoje prijatelje. Ako psuješ nebo, ono je njegovo prijestolje. Ako pogrđuješ sakramente, psuješ onoga koji ih je ustanovio — Isusa Krista. Psuješ li dušu, pogrđuješ najplemenitiju sliku Božju, najplemenitije stvorenje na zemlji. Tko psuje sunce, zemlju, prirodu, pogrđuje vrijedne darove Božje, bez kojih nema čovjeku opstanka na zemlji. Psovaču savršeno pristaju riječi sv. Pisma: »Grlo je njihovo otvoren grob... Zmijski je otrov u njihovim ustima.« (Ps 13,3). Stari zapis.

Psovač je najnesretnije stvorenje na svijetu. Psovača prema sv. Pismu čeka najteža kazna. Za sve grešnike, a naročito psovače vrijedi ona opomena Duha Svetoga: »Ludače ne reci: sagriješio sam pa što mi je bilo?« I Biblija i svjetovna povijest i svakodnevna zbivanja govore o čestim kaznama kojima Bog udara grešnike, posebno psovače. Sv. Ivan Zlatousti govori: »Želite li da vas mine nesreća, okanite se psovke! Budite uvjereni: dok psovači ne prestanu psovati, svakim će danom nazadovati vaša polja, svi vaši poslovi i sva vaša nastojanja! Treba li uopće u to sumnjati? Može li hulitelj imena Božjega očekivati blagoslov, pomoć i zaštitu ili naprotiv: najtežu kaznu?

Sveti Augustin: »Isus Krist je bičevan od Židova jedan dan, a danas ga toliki opaki kršćani bičuju psovkom dane, mjesece i godine!« — Kakva žalosna istina! »Zarad grijeha svoga puka, gleda njega usred muka i gdje bičem bijeh bi!« Tako korizmena pjesma. Psovka pak spada među najstrašnije bičeve, samo što treba naglasiti da oni koji su ga bičevali na veliki Petak, nisu znali da je on Sin Božji i Spasitelj svijeta, dok svi kršćani to veoma dobro znaju. Pa ipak: bičuju ga uporno i nemilosrdno. Dakako da njemu ne mogu naškoditi sada kada je u slavi Očevoj, dok sebi mogu zaslužiti najteže kazne kako za tijelo, tako za dušu.

On će u pakao. Sv. Klemensu Hofbaueru kojega su zvali apostolom Beča, javili su da se na samrti nalazi neki teški psovač, koji nikako neće da se ispovijedi, i da je potjerao od svoje postelje već nekoliko svećenika. Svetac pođe k njemu si poče ga nagovarati da se ispovijedi, jer može ubrzo umrijeti. Bolesnik je bjesnio, vikao i psovao, tjerajući ga iz svoje sobe. No svetac sjede pokraj kreveta i poče moliti kronicu. Psovač je počeo još više urlati i prijetiti da će ga baciti napolje. Svetac mu blago reče: »Nemoj se srditi. Kao svećenik sam vidio stotine ljudi kako pomireni s Bogom blago umiru. Sada prvi puta u životu gledam, kako umiru oni koji idu u pakao.« Psovač ga je gledao razrogačenih očiju. Zamoli ga za oprostjenje, pobožno se ispovijedi i smireno izdahnu.

Razlika između čovjeka i psa. Veoma oštre riječi pisca, kojima želi potresti savjesti psovača. On piše: »Pas laje, ali većina njih neće ugristi gospodara ni onda kada ga udari ili uzima hranu ispred njega. Čovjek nije tako fin prema Bogu. On psuje, laje na svoga Gospodara, grize ruku koja mu daje hranu, a sve to kroz cijeli ljudski vijek. Recite sami tko je gorji!«

Te sam retke pročitao u jednom starom kalendaru. Teške su i za nekog uvredljive, ali kada se radi o tolikim uvredama na račun predobrog Boga, zaista se ne smije zanemariti niti jedno sredstvo ne bi li se s uvredama prestalo, i ne bi li se psovači imena Božjega na vrijeme spasili od nesreće koja im prijeti.

Buffon. Glasoviti prirodoslovac koji je proučavao životinjske vrste, iznosi jedan primjer iz života pasa. Znamo da je pas, najbliži čovjekov prijatelj, kako se to obično kaže. Tako blizak da se običava reći: vjeran kao pas. Neki čovjek imao odličnog psa s kojim se uvijek hvalio pred prijateljima, Tvrdio je da bi ga njegov pas u svim mogućim okolnostima uvijek prepoznao i da ga ne bi nikada povrijedio. Jednog dana, presvuče se u poderano odijelo, nabije na glavu veliki šešir, pa promijenjenim glasom poviče s vratiju svojega dvorišta. Njegov pas odmah poleti lajući prema njemu, i kako nije imao vremena da ga njuhom provjeri, a imao je pred očima nepoznati lik, skoči na gospodara i zatisne mu zube u ruku. On se jako preplašio, pa pozove psa po imenu i poče mu govoriti kako gospodar govori svojem čuvaru. Kada je pas prepoznao glas gospodara, počeo je bolno cviliti, podvio rep i utekao u zadnji kutak dvorišta, gdje se je zavukao u neku rupu. Gospodar mu je prišao,

zvaog ga je s osjećajem, no pas nije izlazio. Gazda mu je nosio najbolje komade mesa da mu pokaže kako se ne ljuti na njega, no pas je odbijao i hranu i vodu. Neprestano je žalosno cvilio. To je bio jedini odgovor. Nakon nekoliko dana je uginuo. Od žalosti što je ugrizao onu ruku koja ga je godinama hranila i milovala.

I čovjeku razumnom biću se može desiti u trenucima napetosti, srdžbe ili straha, da ne prepozna niti sebe, niti svoje najbliže, pa čak niti svojega Boga čiji mu lik može strašću biti zamagljen. No može li se ičim opravdati upornost u psovka, uvredama onoga koji svoju božansku ruku drži nad glavom svakog čovjeka, daje mu i čuva život, čudesno umnaža hranu, a da se ne govori o nebrojenim nevidljivim milostima za unutrašnji, milosni život, što može i osjetiti i prepoznati svako dijete Božje. Strašnog li zaključka. Nerazumni sluga čovjekov, jednom ugrizao gospodara za ruku i od boli uginuo. Razumni sluga Božji, godinama, katkad i desetljećima, vrijeđa svojega gospodara bez trunca prave žalosti i boli!

Jednostavna pouka. Slika iz vjerskog filma za malene. Neki lijepo obučeni gospodin sjedi na klupi u parku i baca mrvice mravima. Druga slika: nekoliko mravi se neopazice popelo na ruku dobročinitelja i ugrizlo ga. Treća slika: Dobročinitelj neznatnih kukaca, iskrivljena lica od boli, satire i one na ruci i one pod nogama. Jednostavno, a tako jasno da je nepotreban ikakav komentar. Barrem za one zdrave pameti.

Predani sotoni. Tko i zašto? Radi se o dva čovjeka iz apostolskih vremena, o kojima piše apostol Pavao u svojoj poslanici učeniku Timoteju: »Među njima su Himenej i Aleksandar, koje sam predao sotoni, ne bi li se odlučiti da psuju!« (1 Tim 1,20).

O psovačima kao slugama davoijim pišu mnogi crkveni pisci. Tako jedan od njih veli: »Grozno je pomisliti da su bogopsovači utjelovljeni vragovi. To znamo iz riječi Spasiteljevih: »Ne izabrah li ja vas dvanaestoricu? — Pa ipak je jedan od vas davao, vrag?« Govorio je o Judi, sinu Šimuna Iškariotskoga, jer ga je on imao izdati«. (Iv, 6,70-71). Na zadnjoj večeri dan prije svoje smrti Isus govori o svojem izdajniku. Evangelista veli kako je davao odlučio u duši Jude Iškariotskoga da izda Isusa. Otišao je glavarima svećeničkim i upitao ih koliko će mu dati ako ga izda. U Maslinskom vrtu ga je pokazao tako, što ga je poljubio, nakon što ga je pristojno pozdravio. Svakako je grijeh užasan, no što čini psovač? I on pred

svojim najbližim, na ulici, radnom mjestu, na televiziji, javno svjedoči da zna Isusa Krista i Boga, a uz to ga napada, vrijeđa, sramoti na način koji nije ništa manje davojski od Judine izdaje.

Propovjednik svjetskog glasa, profesor i biskup, odgojitelj mladeži i plodni pisac rekao je u jednoj propovijedi: »Stari su Grci pripovijedali kako je u prastaro doba živio bik koji je znao govoriti kao čovjek. Svi su se tomu čudili. No danas ima ljudi koji tule kao bjesni bikovi i izbacuju iz grla najgore psovke. Čudo kako se danas nitko tome ne čudi!« Veoma oštro i veoma potresno.

Psovka davojski grijeh. Misli mnogih se vraćaju na tu činjenicu — psovka davojski grijeh. Jedan duhovni pisac dodaje: »I više nego davojski, jer davojski psuju Boga koji ih je pravedno bacio u pakao, a psovač, pogotovu vjernik, psuje Boga često, mnogi i svaki dan, iako njih Bog čuva svaki dan, pomaže i dijeli sva dobra za dušu i tijelo. To zaista predstavlja neljudsku, više nego davojsku pakost.

BOG KAŽNJAVA PSOVAČE

Neka nam govori Biblija, u kojoj nalazimo mnoge izvještaje o kaznama za psovače.

»*Asirski kralj Senaherib*, opsjedao je Jeruzalem sa 185.000 vojnika, opsovao je moć Božju i u toku jedne noći vojska mu je uništena. I svjetovna povijest to spominje, ali se to tumači na svoj način. »Pomorila ih je tajanstvena bolest« — samo se ne spominje uzrok te »bolesti«.

Kralj sirski Antioh pogrdio je ime Boga Izraelova, a umro je u najvećim mukama izjeden od crvi, sam kaže napušten od svijeta. Crkveni pisci spominju i Koru, Datana i Abirona koje »zemlja proguta, psovača Golijata kome dječak David odsječe glavu, Holoferna vojskovođu, kojega pogubi žena, itd. Svi su oni na neki način pogrdili Boga ili Božji narod i svršili u zlu. — Svi su civilizirani narodi smatrali psovku velikom sramotom, izricali teške kazne, dok oni priprosti, najčešće nisu psovke niti poznavali.

Odmetnik i ime Isusovo. Tako ime nosi u povijesti: Julijan Apostata: Odmetnik. Naslijedio je carski prijesto kao nećak cara Konstantina Velikog, koji je milanskim ediktom dozvolio ispovijedanje vjere u Isusa Krista. Julijan je kao mladić bio ne samo

kršten, nego je obnašao i službu lektora, čitača u crkvi. Postao je carem 361. godine, javno otpao od kršćanske vjere, propagirao štovanje sunca kao božanstva i taj znak stavio na svoje carske zastave, umjesto križa koji je stavio njegov stric Konstantin. Priča se da je dao zaklati krdo volova i u volovskoj krvi želio oprati sa sebe sakrament krsta. Vrijedao je svakom prilikom osobu Gospodina Isusa, zvao ga je prezirno Galilejac, tesar i slično. Opaki otpadnik je carevao samo dvije godine. U borbi s Perzijancima bio je smrtno ranjen. Ni tada se nije dozvao pameti. Zgrabio je šaku krvi i bacio je prema nebu uz riječi: »Galilejče, pobijedio si!« — Tako se ispunilo što mu je prerekao jedan njegov vojnik, kršćanin. Car ga je upitao: »Što radi tvoj tesar iz Nazareta!« Dobio je kratak odgovor: »Teše mrtvački sanduk za tebe!« Tešao i istesao. No možemo mirno reći, da si ga je sam istesao bogohulni car, otpadnik. I on je osjetio da izvan toga imena nema spasenja, pa niti života na zemlji.

Vjeran do kraja. Otpadnik je napustio i Boga i Božjeg Sina. Nije bio vjeran do kraja. Opet nam pada na pamet primjer iz života nerazumnih bića, koja je Bog čovjeku darovao da mu služe. Među njima — opet pas. Hrvatski pisac Fran Mažuranić pripovijeda u jednoj svojoj priči o svojem psu kojega je jako volio zbog njegove vjernosti: »Bijesan pas ugrizao je mojega, pa da ga ne ubiju drugi, odlučio sam da ću mu sam skratiti muke. Izidoh na tratinu s nabijenim revolverom. Pas za mnom. Ulovim ga za ogrlicu. Hoću da pucam, ali ne mogu gledati u te vjerne i bezazlene oči... Okrenem se na drugu stranu i opalim... Zlo sam pogodio. Iz boka mu teče krv, a on je miran — nije niti zalajao niti zacvilio. Gleda me tužnim okom kao da pita: »Što sam ti skrivio?« Drugi hitac je bio smrtonosan. Pade na zemlju, U smrtnoj borbi dovuče se do mene. Maše repom i liže mi noge. U oku koje gasne titra mu još onaj izraz: Nisam kriv... Klonuo je, bio je mrtav. — Bilo mi je kao da sam ubio najboljeg prijatelja. Te večeri nisam mogao jesti, a vidio sam nekoga koji je u dvoboju ubio najboljeg prijatelja radi lude uvrede, a nakon toga slatko jede kao da se nije ništa dogodilo«.

Tako hrvatski književnik. A mi se možemo pitati: koliko puta možemo slušati psovača koji smijajući se: u pijanstvu, praznom razgovoru, ludačkom bijesu, napada Boga najodvratnijim riječima i najtežim psovkama, pa da iza toga nastavi dalje s pićem, jelom, zabavom ili radom, kao da se nije ništa desilo. I to u odnosu prema

Bogu, koji mu nije ama baš nikakova zla učinio, a kamoli da ga je povrijedio ili ubio. Zaista, i ova usporedba između čovjeka i psa i ovaj puta je u korist nerazumne životinje.

Gorke riječi, o teškoj opačini. Jedan katolički kalendar od prije gotovo pola stoljeća piše: »Kada govorimo lijepo, uljudno i pošteno, onda je naš jezik ljudski jezik. Kada dižemo svoje molitve Bogu dobrom i svetom, onda je naš jezik — andeoski jezik. No, kada se čovjek služi svojim jezikom u psovci i huli na Boga, onda je to vražji jezik, jezik prokletnika i najgoreg ludaka. Psovka je nešto tako ružno, da naš narod ima za nju najteže izraze. Za psovača se kaže da »laje kao pas«. Stoga bi se psovanje moglo nazvati i režanjem, zavijanjem i urlikom.« — No, zrelo promislivši, morali bismo ovdje uzeti u zaštitu čovjekova prijatelja — psa. On svojim lavežom, režanjem i bijesnim skakanjem brani život i imanje svoga gospodara. Psovač svojim »lajanjem« izražava bijes i mržnju prema svojem Gospodaru, pa i više: Ocu i Spasitelju.

Evo kratke pjesmice, koja u dva retka riše strahotu psovke koja otuđuje od Boga:

*»Psuje, laje, laje psuje — i sve sveto pogrđuje,
Baš na ona ista usta na koja se pričešćuje!«*

Da to još teološki pojasnimo: Bog je dao svim nerazumnim bićima usta da kroz njih uzimaju hranu, i da se glasaju jedno drugome. Čovjeku je dao usta, kako bi Biblija tvrdi, da se njima služi u govoru, kojim, mora ponajprije dati slavu Bogu kojega upoznaje. Pjesmica spominje još jednu »funkciju« jezika. Na njega svećenik polaže svetu Pričest, tako da kroz usta, preko jezika, doživljava sjedinjenje s Bogom. Uzevši sve ovo u obzir, lako nam je shvatiti tragediju psovača i njegovih ustiju.

Čovjek promašaj Stvoritelja. Tako u jadu neki pisac govori o čovjeku psovaču. Psalmist nabraja sunce i mjesec, zvijezde i zemlju, kišu i oblake, i sva druga stvorenja koja svojim samim opstankom slave svojega Stvoritelja, Čovjek ga mora slaviti svjesno, spoznavajući razumom odakle potiče, i što mu je sve darovano. No ima dosta ljudi, koji ne samo da Boga ne priznavaju i ne slave ga, nego ga na najgori način vrijeđaju i pogrđuju. To su svi grešnici, a u prvom redu među njima psovači. Pisac stoga veli da je Bog

»promašio« svoj cilj, jer je stvorenjem čovjeka dobio stvorenje koje ga napada, mjesto da ga slavi. Kada je za vrijeme Noe pravednoga ljudski rod utonuo u blud, Biblija priča kako je Bog rekao Noi: »Kajem se što sam stvorio čovjeka, jer je postao samo meso« — U tom smislu, a slijedeći gornju misao, mogli bismo se pitati: da li se premudri Bog pokajao što je stvorio čovjeka — jedini primjerak u cijeloj prirodi, koji ga vrijeda. Izuzev, dakako, vraga.

Prokleti brod. Godine 1912. potonuo je na prvoj plovidbi »Titanic« dotada najveći, najljepši i najraskošniji brod, koji je ikada sagrađen. Povukao je sa sobom u ledene dubine oko 1.700 osoba. jedan naš Hrvat, ekonomski emigrant, prema izvještaju našeg dnevnog tiska, pričao je o scenama užasa, očaja i plača. On potvrđuje da je orkestar na brodu, koji je cijelu noć razmaženim bogatunima ugadao glazbom, dok je brod tonuo, zasvirao staru englesku pjesmu »Bliže o Bože moj«. Razlog propasti bila je samouvjerenost zapovjednika, koji je krenuo na ledenu santu i umjesto da nju presječe, razbio se o gromadi leda. To je zadnji uzrok. No ima još nešto.

Jedan irski svećenik pričao je nakon te zgođe, kako je pohodio brodogradilište u Engleskoj, kada se taj gigantski brod gradio. On veli: »Na sve strane su se čule najodvratnije psovke, a po zidovima su visjeli transparenti sa ispisanim protuvjerskim parolama. Kada je brod porinut u more, svi su mogli pročitati na njegovom pramcu riječi: »Ni Bog ni papa!« Svećenik tvrdi da je gledajući to sve skupa uzdahnio: »Na tom je brodu proklet svaki čavao!«

Ljudski život, zajednice manje ili veće, pa i sama Crkva usporuje se često s brodom koji hrli svojoj luci. Imamo li na pameti da se danas kod nas psuje i na njivi, i u staji, u tvornici kao i u kasarni, u dolinama kao i u planinama i jezikom djeteta, odraslog vjernika i starca, ne bi li sa strahom i mi morali prošaptati: »Bože ovdje je kletva na svakom mjestu, što će biti s nama?«

Za liječenje svake bolesti potrebna je najprije sigurna dijagnoza, onda radikalno liječenje, pa tek tada spas od smrti. U kojoj smo mi fazi obzirom na strašnu zarazu, pošast psovke, koja vodi u neminovnu propast, i što činimo pojedinačno u obiteljima, župskim zajednicama, ili na nacionalnom planu da se stanje popravi? tokom razmišljanja imat ćemo prilike čuti, što sve nacionalni

i crkveni vođe učiniše u prošlim vremenima u borbi protiv smrtonosne opaćine.

Smrt za uvredu kralja. U Bibliji čitamo mnogo o velikom proroku Iliji i njegovim patnjama, jer se borio za čast Božju. Progonio ga je kralj Ahab i njegova žena opaka Izebela porijeklom poganka. Kralja Ahaba ubili su u bitci, kako je prorok unaprijed najavio radi mnogih opaćina, a iza njega došao je na prijestolje novi kralj — Jehu. Kada je ovaj s pratnjom ulazio u grad, opaka Izebela udovica zlog kralja Ahaba namaza oči, uresi glavu i gledaše s prozora. I kad je Jehu ulazio na vrata poviče: »Kako si ubojice svoga gospodara?« Kralj reče: »Bacite je dolje«. I oni je baciše. Krv poprska zidove i konje koji je pogaziše. Za vrijeme večere reče kralj: »Idite i sahranite onu prokletnicu... ali ne nadoše ništa od nje osim lubanje, nogu i ruku... izjeli su je psi«. Izebela je godinama činila zlo i na zlo poticala svojega muža, progonila čovjeka Božjega Iliju, pogrdivala Boga Izraelova, podizala hramove krivim bogovima, zavodila na zlo svoga muža. Napokon se ispunilo proročanstvo Ilijino: »U polju jizreelskom psi će proždrijeti Izebelino tijelo. Izebelino truplo bit će kao gnoj u polju, da se neće moći kazati: Ovo je Izebela« (Kraljevi II, 9,30-37).

Izebela je strašno završila radi mnogih opaćina. No zadnji je povod za njezinu smrt, bilo vrijeđanje novoga kralja, koji ju je poslao u smrt. Koliku tek ludost čini svaki psovač, koji dolazi u sukob s onim koji ima naslov Kralj kraljeva i Gospodar gospodara. Tu vrijedi ona Isusova riječ: Ja sam kamen ugaoni, na koga on padne smrvit će ga, a tko padne na njega razbit će se!

Legenda o ciganskom caru Pengi. Prije podosta godina, novinar koji je posjetio romsko naselje u Makedoniji, zapisao je ovu priču prema kazivanju starog Roma. »U davna vremena cigani su imali svoje veliko carstvo, a car njihov Penga bio je moćan i nijedan car nije mu bio ravan. I car se osilio. Preko dana je psovao i samog Boga, a kad bi pao mrak, on bi se plašio i molio Bga za oprostjenje. Kad bi noć prošla i svanulo jutro, on bi opet vrijeđao Boga kao i prethodnih dana. Jednoga dana, Bog se razljuti i prokune cigane i njihovo carstvo, oduzme im državu i rasprši ih po cijelom svijetu, da se više nikada ne smire!« — tako romska priča. Naš narod kada govori o nekom tko živi neuredno, nesređeno, da je to ciganski život. No po načinu života onih koji Boga sada štuju, a sada psuju, koji ga

vrijedaju često, pa katkad mole za oprostjenje, moglo bi se s punim pravom reći da na području vjere žive ciganskim životom. Može li takav neuredni i sumanutu način života donijeti mir, blagoslov i napredak, nije teško zaključiti.

Smrt psovača i hulitelja. J. A. Voltaire bio je u svoje vrijeme najpoznatija ličnost Europe. Prijateljevao je s najuglednijim ljudima, a imao je prijatelja i jednog kralja. Cijeli je svoj neuredni inače život provodio u ratu s Bogom i Crkvom, govorio i pisao najgore psinke i pogrde. Crkvu je zvao »besramnica« i tvrdio da je »dvanaest apostola trebalo da je proširi, a on sam će je razoriti.« »Razorite besramnicu«, ponavljao je u nedogled. Nakon navršene 60 godine, teško se razbolio, osjetio je strah od smrti i pozvao svećenika. Ponajprije je morao, kao što to biva kod javnih grešnika, požaliti i opozvati sve ono što je govorio i pisao protiv vjere, a zatim je primio sv. sakramente, pomirio se s Bogom i Crkvom. No nije umro. Ozdravio je a njegovi prijatelji bezvjerci su njemu u čast priredili svečanost, na kojoj je primio pozlaćeni lovor vijenac. Dakako da su mu se svi izrugivali što se pokajao, on koji se s ponosom nazivao »patrijarha svih bezvjeraca«. Razljučen je dao izjavu da to više neće učiniti i dodao: »Kada budem na samrti, ne smijete mi zvati svećenika, ma urlao kao pas!«

Godine su prolazile, i u 84 godini pao je na smrtničku postelju. Oko njega su bili njegovi prijatelji, bezvjerci. Svi su opazili da je bolesnik nemiran. Najednom je izustio: »Pozovite mi svećenika«. Svi oko njega su ga podsjetili na njegovo obećanje da neće zvati svećenika. On je počeo moliti, vikati i zaklinjati ih da svećenika ipak pozovu. Nisu htjeli, nego su izašli napolje i razgovarali čekajući njegovu smrt. Tada se obratio svojem sluzi, i zaklinjajući ga materinim mlijekom zamolio ga da ode po svećenika. Ovaj je pošao, no kada je svećenik stigao pred vrata, prijatelji Voltaireovi mu nisu dali ući. Bolesnik je zapao u smrtnu borbu. Derao se i vikao: »Vidim pakao otvoren i đavola koji me vuče u njaga«. Tako je i umro. Njegov prijatelj liječnik je rekao: »Kad bi davao mogao umrijeti, ne bi mogao umrijeti strašnijom smrću od mog prijatelja Voltairea.« Za njegovu pak bolničarku se priča kako je otada svaki puta kada su je zvali bolesniku pitala : vjeruje li on u Boga.

Naš je tisak ovih godina veoma negativno pisao o životu toga čovjeka. Kao nečasnoj ličnosti, bezkarakternom lašcu, koji je

izgubio mnoge svoje prijatelje, iskorištavao siromahe i bio bolesno pohlepan za novcem. Naredio je u oporuci da lijes s njegovim tijelom pokopaju u nekoj kapelici, ali pola unutar kapelice a pola napolju. Kakav život takva smrt, kaže naš narod. Pokušao je igrati na dvije karte, malo Bogu malo vragu. No rasječeni čovjek — mrtav je čovjek. Sam veli da je na koncu vidio vruga koji je došao po njega.

Psovka i rane nevolje.

Dne 20.3.1916. pisao je sa ratišta Albin Breviatti vojni kapelan ovo pismo: »Čuvajte se psovke jer sam ja svojim očima vidio strašni svršetak psovača.« Moja se četa nalazila u jednoj seljačkoj kući gdje su na zidu visjele svete slike. Jedan od vojnika to nije mogao gledati, te baci križ na zemlju, izgovarajući najteže psovke. Napokon baci križ kroz vrata tako da se razbio u komade. Kamo sreće da to nije učinio!

Isti dan predveče izašli smo po običaju da preuzmemo dužnosti za slijedeći dan, dok je nesretni psovač ostao u kući, govoreći da se ne osjeća dobro. U taj tren pada na kuću neprijateljska granata, probije krov i jadrnika raznese na komade. Bio je tako iskomadan da su dijelove tijela jedva sakupili da ga kako-tako sahrane. U istoj zgradi nalazilo se još nekoliko vojnika po drugim prostorijama, ali svi su samo lakše povrjedeni. -Isus veli: »Kakvom mjerom mjerite, takvom će se i vama odmjeriti!« Križ razbijen u komade, tako i tijelo nesretnika.

Još jedna priča iz I. svjetskog rata. Nju je ispričao piscu ovih redaka, časa starina, zvonar iz jednog sela u okolici Đakova. Godine 1916. njegova je jedinica pošla na rusku frontu, da popuni redove poginulih. Približili su se fronti i slušali sa zebljom riku topova. Još par kilometara do rovova. Mislio je na svoje kod kuće, pitao se hoće li ih ikada još vidjeti. Kada su došli do jednog poljskog križa, skine kapu i pobožno se prekrsti. Hrvat, narednik opsova mu isti čas Boga. Nakon nekog vremena, naišli su opet na križ pokraj puta, te se opet prekrizio i preporučio Bogu. Podčasnik je sručio na njega cijelu bujicu najodvratnijih psovki na Isusa i Boga. Ušli su u jedno rusinsko selo, napola porušeno, usred kojega je stajala još sačuvana crkva. Skinuo je svoju vojničku kapu, i zavapio za Božju pomoć. Narednik ga je udario nogom u leđa, rigao je psovke kakove nije, reče čovjek, nikada čuo u životu. I tada su počeli ulaziti u rove. Neprijatelji su pucali prema njima. Prvi metak je pogodio u

usta opakog bogohulitelja. Ostao je na mjestu mrtav, tu je i pokopan. Zapamtio sam i ime tog svjedoka, no nije prikladno da se navodi, makar i kao dokaz vjerodostojnosti.

Psovka prokletstvo za kraljevstvo. Jednoga dana sveti francuski kralj Robert, sav u dubokoj boli radi strašnih nevolja koje su razdirale njegovo kraljevstvo, a naročito radi ratnih sukoba u cijeloj zemlji, pao je na koljena pred Raspetim i u velikoj žalosti izrekao molitvu: »O dobri moj Spasitelju, zašto si dozvolio da moja domovina tako strašno krvari? Nisi li ti onaj koji je propovijedao mir i praštanje? Nisi li ti učitelj pun blagosti i dobrote? Kada ćeš uslišati moje molitve i ukloniti bičeve svoje srdžbe s lediju mogega naroda, pa da on može živjeti u međusobnoj ljubavi i radosti?«

Dok je on tak osuznih očiju molio, učinilo mu se da je čuo jedan glas: »Sinko, dok graktanje vražje psovke ne prestane u tvom kraljevstvu, uzalud tražiš mir, uzalud tražiš dobro!« Zašto patnje u svijetu pitanje je, koje su si ljudi uvijek postavljali, a danas za vrijeme ovog strašnog rata, čuje se veoma često. I veoma često upućena su Bogu, čak i u obliku predbacivanja. Na to se osvrnuo i jedan od naših crkvenih poglavara — s odgovorom na pitanje: da li je Bog krivac. Kada bi Bog u ovim časovima postavio nama pitanje, kako bi ga oblikovao: »A zašto vi stotine godina psujete i napadate mene, mogega Oca, vrijedate moje Srce, i moju krv koju sam za vas prolio? Što vam je skrivila moja Majka? Dok postoje u vašoj zemlji tolika prošteništa gdje vjerni njoj iskazuju ljubav i poštovanje, koji je razlog da vi psovači njezino ime povlačite po blatu vaših zlih usana. I onda pitate zašto trpljenje?

Naše stoljeće. Prošlo je gotovo pola vijeka od drugog svjetskog rata, a još se toliko piše o uzrocima i posljedicama te nesreće koja je zahvatila dobar dio svijeta. Nitko ne može nijekati da su među krivcima dva imena poznata: »Mussolini voda fašista i Hitler voda nacionalsocijalista. I jedan i drugi veliki neprijatelji, mrzitelji i progonitelji Crkve, i dakako Boga, na najperfidniji način.

Mussolini drži sa balkona jedne palače govor, hvališe se kako iza njega stoji osam milijuna bajuneta, a onda vadi sat i kaže: »Evo, dajem Bogu pet minuta pa neka me uništi ako može«. Svi su čekali što će biti — i nije bilo ništa. Nedugo poslije toga, Nijemci su se povlačili iz Italije — rat je bio izgubljen, a među njima je bio prerušen u njemačkog vojnika i Mussolini. Prepoznali su ga i izvukli

ga napolje talijanski partizani i odveli ga u neku kućicu u planini. Ujutro su njega i bijednicu koja ga je pratila, utovarili u neki kamiončić i krenuli na put. Silnik je bio uvjeren da njemu ne može biti ništa. No visoko u brdima, vozilo je stalo, i naredili su mu da izide napolje. Izašao je i stavio ruke na leđa, jer je mislio da je to kratka stanka i šetnja. No pokazali su mu oružjem da stane uz stijenu. Očevidac kaže da je samo protrnuo i pao mrtav ubijen kao zločinac. Njegovo su tijelo u kamiončiću za prijevoz mesa odvezli na trg u Milanu, i još s nekima ga objesili glavom prema zemlji, gdje je tako visio neko vrijeme. Naše su novine donijele nekoliko puta sliku o tome.

Tek na poziv milanskog nadbiskupa da se tijelo ukloni, dobio je pokop. Poznata je njegova izjava, da će jedne noći uništiti zmijsko leglo — Vatikan i papu. Uništenje je međutim došlo s druge strane i namijenjeno je njemu, a papa je živio još petnaestak godina poslije njega.

Drugi zločinac Hitler, krivac za smrt sedam milijuna ljudi po logorima, i za desetke milijuna palih u ratu koji je započeo, mrzio je Crkvu, progonio svećenike, tako da vele kako ih je oko tri tisuće ubijeno u logorima. Rugao se kršćanskoj vjeri, i rekao da je to vjera kukavica i slabića. Dao je zločinačku izjavu: »Bog stupa s jačim bataljonom«. No taj je Bog srušio njegovu zločinačku ideju. Nije ga ubio, jer je to učinio sam. Kada je Berlin bio pred padom, ubio je najprije djevojku s kojom se pred tim vjenčao, a onda sebe revolverskim hitcem u usta.

Pribrojen je Julijanu Odmetniku, prijatelju Mussoliniju, i tolikima koji nisu u stanju shvatiti jednostavnu istinu: Čovjek ne može protiv Boga, stvorenje ne može protiv Stvoritelja. Rat s Bogom svršava uvijek bezuvjetnim porazom njegovih neprijatelja.

Izgubio rat s Bogom. Još jedan od mnogih. Robespierre, jedan od najokrutnijih vođa francuske revolucije, o kojoj se zadnje vrijeme piše kao o događaju koji je prolio more francuske krvi i to nevine. U toj je revoluciji ubijeno oko dvije tisuće svećenika, nekoliko biskupa, kralj i kraljica, ne samo plemići i članovi najviših krugova Francuske, nego i tisuće nedužnih ljudi, žena i mladeži. I Robespierre i njegovi prijatelji povelili su nemilosrdni rat protiv Boga, proglasili božanstvom ljudski razum, a u drevnoj crkvi Notre

Dame u Parizu na oltar stavili mjesto Marijina kipa bludnicu. Svećenici koji nisu htjeli potpisati bezbožni ustav, ili su bili ubijeni, ili zatvoreni, a oni preostali su potajno vršili službu Božju i dijelili vjersku utjehu.

Napokon je došao na red i Robespierre. Radi svoje krvoločnosti zamrzio ga je i narod, ali i vode revolucije. Došli su po njega da ga zatvore, a on puca u glavu sam sebi. Kako nije dobro pogodio, razbio si je čeljust. Osuđen je na giljotinu na koju je tolike poslao, sluša galamu mnoštva koje izražava svoju mržnju i radost nad njegovom smrću. Jedan od sudaca mu nakon dvogodišnjeg bezbožnog ludovanja nakon izrečene presude kaže: »Sjeti se Robespierre da ima Bog koji te kažnjava za tvoje bezbrojne zločine«. Pod giljotinom mu krvnik odguli čeljust koja je visila i gurne ga pod giljotinu. — Baš Robespierre i njegova sudbina je rodila izreku: »Revolucija proždire svoju djecu«. To ne znači ništa drugo, nego da oni koji prolijevanjem ljudske krvi misle donijeti sreću ljudskom rodu, primaju prije ili poslije kaznu za svoja zlodjela. Svi su oni, međutim, manje ili više ratovali s Bogom, i kao i uvijek rat izgubili.

Poludili radi nevjere. U Bibliji ima jedna rečenica koja se često spominje: »Reče luda u srcu svome nema Boga!« Misli se na tolike pojave na nebeskom svodu i na zemlji, koje tako jasno govore da mora postojati Bog Stvoritelj, da pametan čovjek ne može Boga zanijekati. No postoji i druga strana te istine. Da oni koji su nastupali kao umnici, pokušavali dokazati razumom da Boga nema, da su taj razum izgubili, da im je um potamnio, da su jednostavno govoreći — poludili.

Friedrich Nietzsche. Preteča nacionalsocijalizma, odnosno filozofije o nadčovjeku, plemenitoj rasi koja ima dominirati nad svim drugim ljudima. Koliko je ta nauka nanijela zla, smislila logore nanijele patnje milijunima nesretnika i napokon ih poslala u smrt. Dakako da čovjek koji je nijekao dostojanstvo svakog čovjeka i prava na život dostojan djece Božje, nije mogao vjerovati u Boga. Zavadio se s najuglednijim ljudima svoga vremena, što nisu htjeli ostaviti vjeru. Rugao se onoj andeoskoj poruci o rođenju Isusovom: »Javljam vam veliku radost, rodio vam se Spasitelj svijeta!« — On je svijetu donio novu vijest: »Javljam vam veliku radost: umro je Bog. Nema Boga, zato jedite, pijte, bludite, jer Boga nema!« Kratko

— umro je u ludnici. Izgubio razum od bolesti povezane sa njegovim životnim pravilom — bludite. Njegov najavljeni rat s Bogom, i njegove poruke protiv Boga, uništile su njega. Tako je i ova »revolucija« protiv neba, proždrla svoje dijete.

Ugasnula pamet. Početkom ovoga stoljeća bile su na vlasti u Francuskoj stranke neprijateljski raspoložene protiv Crkve. Protuvjerski napadaji, protuvjerski zakoni bili su na dnevnom redu. Jedan od najvećih mrzitelja vjere bio je ministar Viviani. Nakon donošenja jednog bezbožnog zakona, održao je ovaj govor: »Mi smo izvršili veliko djelo, djelo bezvjerja. Mi smo konačno oslobodili ljudske savjesti popovskog vjerovanja. One bijednike koji su klečali i molili, mi smo uvjerali da povrh oblaka nema Boga. Mi smo ugasili na nebu sva ona lažna svijetla, koja nitko više neće upaliti!« — Godine 1925. umro je u ludnici. Ugasilo se svjetlo njegova razuma. Poludio je, a vele da mu je bilo najdraže da se igra sa svijećama: da ih pali i gasi. »Reče luda u srcu svome nema Boga — i poludi. Ovaj puta stvarno i definitivno.

Psovač u Božjoj ruci. Neki slikar je to prikazao na ovaj način. Naslikao je čovjeka divovskog rasta, veoma lijepog izgleda, kako na dlanu drži malog patuljka. Izgledao je kao crvić prema onom koji ga je držao u svojoj ruci. To se jadno stvorenje jednom rukom stisnutom šakom, prijetilo gorostasu, a s drugom rukom je zabadao mač u dlan na kojem je stajao. Ruka je bila ispružena nad dubokim ponorom, i bilo je dovoljno da se dlan okrene i da opaki patuljak svrši u ponoru. Mi često kažemo da smo svi u Božjoj ruci. Pa zar nije to očita stvarnost? Ništa sami ne možemo učiniti, niti odlučiti o svojoj sudbini. Kakove li neopisive nesreće ruku podići protiv onoga u čijoj smo vlasti, ili zabadati mač svojeg suludog gnjeva u onaj dlan na kojem počiva i nebo i zemlja i sva stvorenja? Zajamčena propast!

Ludi pauk. Priča mudrog pisca sa sjevera, koja nije jedina te vrste. »Jednog dana spustio se sa visokog drveta na jedan grm, mali, sitni, neuhranjeni pauk. Nit po kojoj se spustilo iz visine, pričvrstio je na vrh grma i počeo plesti svoju mrežu. Od jedne grančice do druge. To je tako majstorski izveo, da je ubrzo mreža bila puna muha. Pauk se udebljao, pustio trbuščić, i kao mnogi ljudi obilja, postao objesan, mrzovoljan. Stari su to zvali — dosada života. Jednog dana zlovoljno se vrtio po svojoj mreži, potezao različite niti, i gledao da li je sve u redu. Tako je dospio do vrha grma, gdje je

ugledao neku nit, koja se penjala u visine. To je on, međutim zaboravio, da se po njoj jednog dana spustio odozgor. Ljutito je brundao: Kakove li glupe niti! Kuda ona samo vodi i čemu li služi? »Otale s tobom« poviče, i presječe nit. U taj čas se cijela mreža, podržavana od glavne niti sroza i raspadne. Pod njezinim je, pak ruševinama sav izlomljen, ležao objesni, presiti pauk! — Tako otprilike umni pripovjedač. Znamo na koga je mislio. Na sve one ljude, koji često zaborave da su »od gore«. Božanskog porijekla. Da se po toj vezi moraju vratiti onome od koga su i došli. Kolike ljudske tragedije ovozemaljske, a bezuvjetno i one u vječnosti, izviru iz ludog kidanja s Bogom, nadnaravnim vrijednostima. To su lude koje nisu rekle: nema Boga. Nego su živjeli bez Boga. To je pak najveća uvreda za Boga kao i najveća ludost.

Bezrazložni bijes, pa smrt. Priča se za jednog srednjevjekovnog kralja, kako je usred zime zatražio da mu na stol donesu smokve. Kada mu nisu mogli udovoljiti želji, počeo je urlati od bijesa, psovati sve oko sebe, napokon je zagrizao u tanjur. U nastupu srdžbe, udari ga kap i pade na zemlju mrtav.

Kakav bijedni kralj, i kakve žalosne slike! Zar toliki ljudi ne upadaju u srdžbu u kojoj vrijeđaju neopravdano svoje najbliže, samo zato što se njihove neizvedive želje ili zapovijedi ne ispunjavaju. No što je najgore, tako postupaju i prema Bogu. Ponašaju se kao da je on njihov sluga, koji mora svaku njihovu i najludu želju ispuniti s jedne strane, a s druge, kao da je on tu zato da na njemu iskaljuju svoj bijes, pa ma iz kojega razloga pobijesnili. Sav kal svojih neodgojenih srdaca bcaju prema nebu. Kao ludi car Kaligula. Što je bilo s njim?

Ludi car i osveta nebu. Poznato je da je rimski car Kaligula, bio ludak svoje vrste. Svojega je konja proglasio konzulom i naredio da ga vode u senat, gdje su mu postavili zlatne jasje sa sijenom. No to još nije bio vrhunac njegove ludosti. Jednoga dana spremao se na neki izlet, ali je padala upravo taj dan velika kiša. Car je bio izvan sebe od srdžbe. Naredio je da njegova tjelesna garda izide u dvorište. Ljudi s teškim naoružanjem, u oklopima i s mačevima, stajali su i čekali zapovijed svojega vladara. On je izdao naredbu, da svoje lukove sa strijelicama okrenu prema nebu koje je poslalo kišu, i za kaznu i osvetu neka strijelice pošalju u tom smjeru. Vojnici ko vojnici, ispunili su carevu naredbu. No što se je desilo? Teške

željezne strijelice, padale su iz velike visine natrag na zemlju i na glave jadnih vojnika, mnoge ranile tako da je dvorište bilo puno krvi.

Kada se psovaču ne ispuni neka želja, ili mu ne ide za rukom neki posao, ili misli da ga je netko uvrijedio, on ponajprije okreće svoju šaku i pokazuje zube prema nebu. Iako zna da mu to ništa ne koristi, on riga psovke i pogrde, daleko teže od željeznih strijela protiv Boga, a nije svjestan — ili na to ne misli, da će mu se to sve srušiti na njegovu glavu — njegovom vlastitom krivicom. Kada, naime treba molitvom Boga slaviti, zaboravlja smjer prema nebu, ali kada treba vrijeđati i grditi, onda i oči, i stisnute pesnice i iskešeni od bijesa zubi, pronalaze put do neba.

Odgovornost za svaku riječ: »Zaista vam kažem, da će ljudi na sudnjem danu položiti račun za svaku suvišnu riječ«! (Mt 12,36). — Tako Gospodin Isus. Svaka suvišna riječ nije teški grijeh, ali da mnoga suvišna, beskorisna i nepametna riječ škodi i ugledu čovjeka, i miru okoline, to stoji. S jedne strane Gospodin obećava da i čaša vode pružena bližnjem neće ostati bez plaće, tako isto i svaka suvišna riječ neće ostati bez obračuna. Zaista božanska pravda do najmanje sitnice. No, govoreći o sudu za svaku riječ — suvišnu, što možemo reći o tolikim teškim psovkama, pogrđama i uvredama, nanesenim božanskom Sucu, njegovu Ocu, njegovoj Majci, ili drugim svetinjama, Sam kaže da će po anđelima odjeliti zle od dobrih kao što pastir dijeli ovce od jarca. Zle na lijevu stranu, dobre na desnu. Može li svaki psovač kada mirno razmišlja o svojem možda dugogodišnjem psovačkom životu, sam sebi dati odgovor na koju će on stranu dospjeti na tom strašnom sudu. Sam Isus kaže da će »ljudi umirati od straha i iščekivanja onoga što dolazi.« No isto tako veli dobrima: »Kada vidite sve to, ohrabrite se i podignite svoje glave, jer je vrijeme vašeg otkupljenja blizu!« Kako li će mu se radovati oni koji su ga cijeli život slavili. Kakav će užas obuhvatiti one koji su ga čitav život vrijeđali! Njega, svojega Suca!

Taj će mene suditi! Događaj iz svakodnevnog života. Ljudi ujutro putuju u obližnji grad. Netko na posao, netko u trgovinu ili liječniku. Jedan u kratom odjeljku glasno priča o svojoj nevolji. Netko ga je tužio, i o mora na sud. Ljut je radi toga. Psuje i sud i suce. Svi su oni lopovi, za novac će presuditi u korist podmitljivaca i slično. Nasuprot njemu sjedi neki postariji gospodin, čita novine i povremeno iznad naočala pogleda brbljavca, koji u istom tonu

nastavlja svojim vrijeđanjem svih i svakoga. Prispjeli su u grad, i razišli se svaki na svoju stranu. Tuženi čovjek ušao je u sudsku zgradu. Čuje gdje se pozivaju stranke. Napokon je došao i on na red. Do toga časa junačio se i sam i pred drugima, kako će on reći i ovo i ono, no sada mu nije bilo baš svejedno. Ušao je u sudnicu, pokazali su mu mjesto gdje stoje optuženi, neki postariji gospodin uzeo je naočale i počeo čitati optužnicu, koja baš nije bila neznatna. Tuženi gleda u suca, nekako mu se čini poznat, kao da ga je negdje vidio. Kada je završilo čitanje optužnice, sudac stavi papire na stol pred sebe, a onda uperi svoj pogled u krivca. Gledao ga je nekoliko trenutaka a onda ga upita: »Poznate li vi mene?« Na svoj užas čovjek je prepoznao da se radi o gospodinu pred kojim je toliko gadosti rekao i o sudu i o sucima. Sinulo mu je u glavi: Taj će mene sada suditi! Počeo je teturati, a onda se sruši na pod. Poletili su mu u pomoć, pozvali i liječnika, ali je on bio mrtav. Umro od straha. — Što je međutim to sve skupa prema onome, što i Isus kaže, kada veli da će o sudnjem danu umirati od straha! Kamo sreće da je samo umrijeti, a da nije čuti onu: »Odlazite od mene prokleti u oganj vječni«. U crkvama se godinama molilo: »Smrt, sud i pakao... sjeti se čovječe svojih posljednjih pa nećeš nikada sagriješiti!« Pa to vrijedi svima nama, ali posebno psovačima, koje će posebno suditi Sudac kojega su bez razloga vrijeđali.

Sud prije sudnjeg dana. Apostol veli da Bog čuva u lancima sotonu za dan Suda. No Božja presuda u obliku osude, dešava se često i prije sudnjeg dana. Ovo što iznosimo, događaji su iz našeg vremena i iz naših krajeva.

Bilo je tako reći nedavno. Čuo sam osobno izvještaj iz prve ruke. Čovjek srednje dobi tjera svoje stado s paše kući. Vrijeme je ljetno, mirno, tek po koji oblak na nebu. Čovjek bjesni na neposlušne životinje počeo psovati, pričaju svjedoci, najteže psovke i kletve. Odjednom udari grom. Ubi ga na mjestu, a da se nijednoj životinji nije ništa desilo. Nije rijetko čitati o smrti i pastira i stada od groma. U selu se i u okolici danima pričalo o tome. Svećeniku došla majka i plačući moli da se njezina sina »spomene u molitvama«. Obećao je bez promišljanja, i kadgod se toga sjeti, prošapće: »Pokoj mu vječni«. No nije li se bojati za pokoj onoga, koji je umro ratujući s Bogom. S psovkom protiv Boga, otišao na sud Bogu! Ljudi su govorili da mu je i otac bio veliki psovač, najveći u

selu, ako to itko može odmjeriti. No, otac je živio u vrijeme kada se veoma malo učilo na vjeronauku. Njegov sin je osam godina slušao o Bogu. Očito je da dobri, ali i pravedni Bog, sudeći uzima sve olakotne, ali isto tako i otežavajuće okolnosti.

Svjedočanstvo jedne sestre. Malo selo, poznato sa odanosti crkvi i Bogu. U selu se slavi blagdan svetog Ilije, ali on neće u crkvu, nego na rijeku koja teče pokraj sela. Tako priča rođena sestra. Na rijeci se našlo još nekoliko kupača, ali ovaj o kojemu je govor, počeo psovati i Boga i sv. Iliju, iz čistog prkosa, a onda nakon psovke poviče: »Bože gadađ ako možeš. Prozvao je i sv. Iliju svečara. U taj čas udario je grom u njega. Poznato je da je voda dobar vodič elektriciteta, no i ovaj puta nitko ne pogibe osim bogohulitelja, Svjedočanstva su iz prve ruke, kao i ovo koje slijedi.

Zatražio i dobio. U župski ured ušla mlada žena sva u crnini i zamolila župnika da uzme sv. misu za pokojnika. Bila je iz susjednog sela, pa ju svećenik uputi njezinom župniku, jer i sam ima mnogo obaveza, mjesecima unaprijed. Ona sa suzama u očima nastavi moliti, jer ju je njezin župnik iz mnogo veće župe uputio u susjednu. Videći je u žalosti, svećenik pristane, a onda upita za koga je misa: oca, majku ili nekog drugog iz rodbine. No ona odgovori: za mojega muža. Svećenik sa čuđenjem upita, videći da je govor o mladom čeljadetu, od čega je umro. Pričala je plačući: »U njihovom selu bio je »seminar« za traktoriste. I njezin je muž bio prisutan, a kako ih je bilo iz više sela, u gostionici su stavili slamu na pod, te su imali tu prenočiti. S prvim mrakom spustila se snažna ljetna oluja. Gromovi udaraju, munje sijevaju, a kiša lijeva i udara po prozorskim staklima. Kako jedan prozor nije bio potpuno zatvoren, muž te sirotice pode prema prozoru, još ga malo otvori, opsuje Boga i poviče: »Vraže gadađ, Bože pucaj«. U taj čas udari grom i ubije ga. Dok je to pričala i plakala, kod tih riječi joj nehotice smjehak prođe licem na tren. Biva, zaista ludački događaj. Boga psuje, traži nesreću i ona stiže u tili čas. Nije bilo davno, svjedoka je još mnogo živih, a da li se tu radi o »nesretnom slučaju«, možemo prosuditi svaki za se. Psovači posebno. Misu je svećenik očitao, jer Božje je milosrđe neizmjereno, ali da li je vrijedilo čovjeku koji je umro s psovkom i izazovom Bogu, to samo Bog zna.

Nesretni slučaj. Tako je pisalo u novinama, čovjek u pijanom stanju pao pod vlak i poginuo. Kratka vijest, no »ima tu još nešto«

rekao bi naš narod. Bio je i pijanac i psovač. Grešnik u pravom smislu riječi. Jednoga dana kada su radnici čekali na stanici vlak kojim će u obližnji grad na posao, išao je nesretni pijanac prema stanici. Pijanac je teturao gurajući svoj kotač, koji je više njega držao nego on svoje vozilo. Približavao se rampi, i počeo se provlačiti ispod brklje dok su svi putnici vikali: »Pazi vlak upravo ulazi u stanicu!« Ne zna se koga više može razdražiti i najmanja opomena: psovača ili pijanca. On je bio i jedno i drugo, psovao je svima sve, jer tko će njemu »zapovidati«. Spleo se nogama o kotač svoga bicikla i pao pod lokomotivu koja je upravo ušla u stanicu. Vrisak i zapomaganje na sve strane. Bicikl satrven a nesretnik? Na sve strane krv i dijelovi tijela. Žene utekle kući, jer ne mogu gledati. Od kuće su donijeli limeno korito u koje su skupljali krvave ostatke. — Ljudi su rekli: »Božja kazna«. Što je Bog rekao jadniku na sudu? Ne znamo! Pijanac ne zna šta radi, ali ako je poznat sa pijanstva i psovke kroz godine, bojati se je da je sud bio strašan.

Gospa, psovka, patnje. Mnogim vjernicima poznati su događaji u Fatimi. Crkva je ukazanja Gospina djeci, priznala kao vjerodostojna, a dva su pape bili na hodočašću u tom velikom svjet-skom svetištu. Djeca, troje njih između sedam i deset godina, tvrdili su da su vidjeli Gospu, koja im je pod konac prvog svjetskog rata za vrijeme ukazanja otkrila da ratovi, epidemije, potresi, glad i druge nevolje dolaze radi grijeha. Ono što Biblija uporno ističe. Pozvala je djecu da se mole za obraćenje grešnika, jer ih »mnogo dolazi u pakao«. Ukratko: nevolje na ovom svijetu u kazna na drugom, plod su ljudskih opaćina. Koji su to grijesi? Kako je mala Jacinta pričala, koji najviše ljute Gospodina i izazivaju spomenute nesreće? Malešna djevojčica govori o nečistim grijesima, lakomosti za zemaljskim dobrima međusobna neprijateljstva, a posebno naglašava: grijesi psovke protiv Boga i uvrede Bezgrešnom srcu Marijinu. Mir će zavladati ako ljudi prestanu vrijeđati Boga, a ako se ne obrate doći će novi ratovi, čak se spominje i propast nekih malih naroda. Rekosmo dvije stvari: Crkva je nakon dugog ispitivanja potvrdila vjerodostojnost, a poruke su u skladu s porukama iz Starog i Novog Saveza. Kazne na ovom i na drugom svijetu posljedica su teških uvreda Bogu nanesenih. Nije li to u skladu i sa ljudskim shvaćanjem? Tko će osuditi oca koji kažnjava dijete učitelja koji kažnjava učenika, vladara koji progoni izdajicu domovine. Sve nam

je nekako jasno, ali kada se radi o našim grijesima i kaznama za njih, tada se nalazi mnoštvo isprika i opravdanja — bez ikakova temelja.

Svi psuju pa i ona. Župnik upozori blago majku kako njezina kći, djevojka psuje, Majka odgovori: »Znam, psuju i druge, pa i ona!« — Župnik nastavi: »Ako druge djevojke počnu mlatiti svoje majke, pa i vaša kći vas, hoćete li isto reći: neka tuče moja i mene, kada druge tuku svoje?« — Dakako da nije imala šta reći.

Od Muke do Uskrsnuća

Najsvetiji i najdraži i najplodonosniji dani u godini. Vrijeme korizme, i vrijeme uskrsnuća Gospodnjeg. Samo svećenici znaju koliki u tim danima pronalaze svoj mir u razmatranjima muke, uskrsnim porukama, a posebno u sakramentu pomirenja i Euharistije. I on je dolazio »nefaljeno« kako naši graničari kažu na uskrsnu ispovijed i Pričest. Zadnji puta sam ga vidio na Veliki petak, kada se ispovijedio, strpljivo čekao da se nakon obreda pričesti. To bi bilo, uglavnom, sve što je davao svojem Bogu. Drugi dan Uskrsa, kada u mnogim župama hrle vjernici rado na svetu misu u velikom broju, župnik se pripremao prije velike mise za propovijed. Gledajući kroz prozor, opazio je i njega, kako tjera svoj čopor svinja na pašu. Jedno krme, umjesto na lijevo prema Savi, pošlo je na drugu stranu. Bijesan je povikao: »Kud ćeš?« — i opsovao Majku Božju. Vele da je bio među najvećim psovačima u ulici. Godinama. No to je bila zadnja godina psovanja — i života. Jedan dan, kako pričaju očevici, dotjerao je po običaju svoje krdo na pašnjak, po običaju »im se napsovao«, i odjednom pao na zemlju. Polivali su ga hladnom vodom pozvali njegovu ženu, koja je došla kolima i dovezla ga kući — mrtvoga. Otada nije više psovao. Na ovom svijetu. Dali je to činio na drugom, sakriveno je to u Božjem sveznanju.

Čuti će te župnik!

U župu bez svećenika nakon rata došao konačno župnik. U župskom domu zatekao je stari par umirovljenika, čestitih staraca, koje je godinama zadržao u kući. K njima je dolazio prijatelj, u selu poznat sa neurednog života. I crkveno nevjenčan i bogopsovač bez premca. I u župskoj kući mu se znalo koji puta »omaknuti« psovka, pa ga je stanar molio: »Molim te, nemoj psovati, čuti će te župnik!« Župnik, pak, i čuo i ne čuo, ali ga je Bog čuo. Slušao ga godinama. Već nakon desetak godina, kada je došao drugi svećenik, pričao je

svojem pretšasniku. Nesretni čovjek, išao je na svoju njivu raditi o žitnoj žetvi. Posao težak, vrućina velika, a on neobuzdan, prosipa psovke čas na sina, čas na ženu. U jedan par uze »košov« — sud za vodu. Otpije nekoliko gutljaja, a onda se stropošta na zemlju. Mrtav. Župnik mu je dao iz sažaljenja ukop, no da li je ono par kapljica svete vode i nekoliko molitava moglo otvoriti rajska vrata onome, koji je cijeli život govorio paklenskim jezikom. Pa i na samrti.

Uvrede Majci Božjoj. Već spomenusmo ukazanje B. D. Marije u Fatimi, tokom kojih je Majka Božja pozvala na obraćenje ljudski rod. Govorila je o ratovima kao kazni za grijehе. Posebno: uvrede nanesene njezinom Bezgrešnom Srcu. Nijedna majka na zemlji ne može biti sretna ako ju vrijeđaju njezina djeca. Mnoge znaju reći i poseban razlog: »Bojim se da ih neće dragi Bog kazniti«. To shvaćaju i vjernici, kojima je uz ime Božje, ime Majke Božje, najveća svetinja. Brojna prošteništa posvećena Gospi diljem cijele naše domovine, o tome rječito govore. U jednom od naših najvećih prošteništa, Mariji Bistrici, negdje iza rata, župnik je za vrijeme objeda pričao slijedeće:

»Prilikom jedne procesije, kada su bezvrserske vlasti na sve načine zabranjivale i ometale hodočašća u sva svetišta pa tako i u ovo, ulazila je velika procesija iz okolice, Milicioner koji je trebao paziti da se sve u redu odvija, bjesnio je i vrijeđao vjernike. Nakon što je prosuo najgornje psovke, u gnjevu je povikao: »Što ste došli gledati onu crnu krmaču?« Bijednik je aludirao na drveni crni kip Gospin, koji već stoljećima privlači srca vjernika iz cijele zemlje. Svi koji su to čuli bili su ogorčeni do krajnosti. Bogohulnik sjede na svoj teški motor i krene prema crkvi punom brzinom. Iz jednog dvorište izleti velika crna krmača. Milicioner se svom snagom zaleti u nju svojim vozilom i ostade na mjestu mrtav.

Majku Božju narod štuje u brojnim prošteništim a po cijelom katoličkom svijetu. Hrvatski ju je sabor proglasio svojom moćnom Odvjetnicom. Ljudi osjećaju da je tu jedno Srce koje kuca za njih, za sve koji pate na duši ili tijelu, koje pritištu razne potrebe i nevolje. Zato i seljaci i građani, i svećenici i crkveni dostojanstvenici vjekovima hrle tamo, gdje osjećaju pomoć utjehu i odgovor na svoje prošnje. Stoga uz strahotu tolikih psovki protiv Boga, psovka protiv Majke Božje toliko uvriježena u našem narodu, mora i žalostiti i brinuti svakog vjernika. Blagoslov sigurno neće donijeti nikome, da

donosi nesreću i kaznu, osjetio je i ovaj nesretni sluga bezvjerske vlasti.

Pobjednik izgubio rat. Slušao sam očevica. Zadnji su dani rata — drugog svjetskog. Na obali Drave, nasuprot Osijeku stoje pobjedničke jedinice partizanske vojske. Sudionik u tim zadnjim danima rata veli: »Pred nama na par stotina metara udaljenosti vidi se osječka katedrala obasjana proljetnim suncem. Komandir mi naređuje: »Pucaj na toranj katedrale!« Ja sam ga zabezeknuto slušao i odgovorio: »To ja ne mogu učiniti!« Ponovio je zapovijed, a ja sam odgovorio da se ne usudim. Povikao je s mržnjom: »Ma koga se bojiš?« i opsuje Boga. U taj čas, s druge obale Drave doletio je metak i pogodio zapovjednika. Koliko se sjećam baš u usta. Srušio se mrtav na zemlju. Gledao sam užasnut kako krv lipti iz strašne rane na glavi!« — Ovdje je svako tumačenje izlišno, kao i za premnoge slučajeve te vrste.

Žalostan svršetak slavlja. Na Bezgrešno Začće dne 8. XII. 1881. papa je proglasio četiri nova sveca, podigavši ih na čast oltara. Svuda po svijetu u crkvama se slavio taj događaj, pa tako i u glavnom gradu Austrougarske Beču.

Na isti dan, mnoge su bečke novine objavile da se navečer u kazalištu daje jedna bestidna proslava, dok su druge izrugivale obred proglašenja svetim i s krajnjim prezirom pisale o svecima. Oko 2.000 osoba našlo se u kazalištu da gleda nemoralnu predstavu. Odjednom se zapalila kazališna zavjesa i za nekoliko trenutaka kazalište se našlo u plamenu. U panici svi su pohrlili prema vratima, gazeći bez milosti jedni druge, ne štedeći ni starce ni djecu koju su nesavjesni roditelji povelj sa sobom. Broj žrtava je bio veoma velik. Među njima su pronašli 144 lješine koje su bile od vatre tako iznakažene, da ih se nije moglo prepoznati. Njih su pokopali u veliki zajednički grob. Druge 142 lješine su prepoznali, pa su ih njihove obitelji uz veliki plač i žalost pokopale. Cio grad se zavio za mnoge dane u crno. Događaj se zbio poodavno, no povijesno je dokazan, kao i sve navedene okolnosti. —

Svakako da nitko ne može biti protiv pristojne zabave i odmora, no da li itko pametan i pošten može odobriti takove zabave u kojima se vrijeđa na najbestidniji način ili Božja čast ili javni moral. Čovjeku se upravo nameću riječi Psalmiste: »Onda ću pokarati prutom njihov otpad i bičevima njihovo bezakonje«.

Psovka i rak. U mjestu Castelnuovo Bocca d'Ada, jedne nedjelje poslije podne zvona su oglasila prema mjesnom običaju da se u taj čas u crkvi podjeljuje blagoslov s Presvetim Sakramentom. Na taj glas, gostioničarka se podigla i izgovorila uobičajenu molitvicu u čast Presv. Sakramentu. Većina prisutnih priključila se pobožnoj ženi, dok je jedan od prisutnih gostiju stao izgovarati najodvratnije psovke protiv sv. Pričesti. Kada su ga opomenuli da to ne čini, jer može zlo proći, izrekao je još jednu ružnu psovku i izobličen od mržnje viknuo: »Mogu govoriti i vikati protiv ovoga sakramenta što god hoću, a ako je tu Bog zbilja prisutan, neka mi pošalje rak na ovom grlu iz kojega izlaze moje riječi!«

Kratko vrijeme poslije toga pozvali su župnika u kuću tom čovjeku. Ležao je na postelji izobličen od boli i ponizno zamolio svećenika da ga pomiri s Bogom. Tužio se da mu iz grla izlazi crnkasta krv, i da je liječnik utvrdio da se radi o raku grla. Priznao je sam da vjeruje kako ga je stigla kazna Božja što se izrugivao sa svetim tajnama, i stalno ponavljao prijateljima koji su ga posjećivali da to ne čine. Pobožno se ispovijedio i pričestio, a župnika je zamolio da na ukopu javno posvjedoči da je on gorko požalio uvrede nanesene Bogu, pa da se i oni pomire s Bogom.

Misije i psovač. U Marini di Vietri kraj Palerma, oci redemptoristi držali su pučke misije. Dok su vjernici na dan 27. 5. 1950. prisustvovali službi Božjoj, neki V. D. tridesetogodišnjak, pred crkvom je izgovarao najteže psovke, proklinjao svećenike i pri tome podigao prijeteci ruku prema nebu.

Kratko vrijeme poslije toga, osjetio je u ruci takve boli, da je vrištao kao dijete. Odveli su ga u bolnicu gdje su pomislili da je slomio ruku. Primivši prvu pomoć, vratio se s povezanom rukom i otišao odmah u crkvu. Nakon misija postao je najvjerniji posjetilac crkve. Veoma često, kako i kod neposlušne djece, batina učini višen ego sve lijepe riječi i pouke. Biblija spominje često Božju šibu — i to za odraslu neposlušnu i nevaljanu djecu. Ovaj pak događaj, koji zvuči »kao da je iz srednjeg vijeka«, ima svoj nadnevak i svoje uvjerljive podatke.

Prokleti parobrod. O jednom smo već čitali. Ovaj je imao sličnu sudbinu, i slične razloge propasti. U teškoj nesreći koja je zadesila brod Saint Philibert, na Tijelovo 7. 6. 1931., a o kojoj su pisale mnoge svjetske novine, poginulo je 496. putnika. Kako se to

odigralo? Na blagdan Tijelova biskup u francuskom gradu Nantesu odgodio je radi lošeg vremena tjelovsku procesiju kroz grad za slijedeću nedjelju, kako se to češće događa. Sutradan su se mjesne novine izrugivale biskupovoj odluci. Pisale su: »Što to radi vaš Bog? Mi se tomu smijemo. Slijedeće nedjelje dok vi budete hodali po gradu u procesiji, mi ćemo prirediti izlet: krstarenje prema Saint Nazaire-u na brodu »Saint Philibert«. Vidjeti ćete kako će sve biti dobro, iako će taj dan izletnici umjesto na misu, ići na more.

U nedjelju 7. lipnja, dok su se vjernici spremali na procesiju, 620 prkosnih putnika ukrcao se na parobrod. Vrijeme je bilo divno pa je parobrod isplovio iz luke i zaputio se u Saint Nazaire. Potom su vozeći niz rijeku ušli u Atlantik u koji utječe njihova rijeka Loire i krenuli na pučinu. Na brodu se obilato jelo, pilo, pjevalo i sviralo. Odjednom kako to znade često biti, udoše u gustu maglu tako da se nije vidjelo ni desetak metara ispred broda. Malo kasnije, došlo je do strahovitog sudara s velikim prekooceanskim brodom, koji je francuski brod prepolovio. Čuo se par časaka vrisak i zapomaganje a onda je u tren oka mali izletnički brod otišao na dno mora. Od 620 izletnika, nestalo je u moru njih 494, dok su četvorica od straha poludjela, a ostale je teškom mukom pokupio parobrod koji je pritekao u pomoć. S brodom je utonuo i kapetan. Novine u gradu nisu htjele spomenuti pogrde koje su napisali tih dana izazivajući Božju osvetu, ali je o tome pisao glasoviti Pierre L'Ermite u pariškom časopisu La Croix, i još poneke istinoljubive novine. I ovdje postoje točno navedeni datumi, imena brodova, kao i uglednog novinara koji je stvar zabilježio.

Psovač prvi na redu. Časopis L'Araldo iz Mondove donio je članak ovog sadržaja: U mjesto Barone Fayal u okrugu Marne bilo je dovršeno novo groblje i u sredini podignut lijep veliki križ s likom Raspetoga. Neki je seoski bezvjerac, prolazeći s prijateljima iz gostionice pokazao na križ i s porugom povikao: »Tko će prvi praviti društvo ovom velikom obješenjaku.« Pri tome je prosuo bujicu najgadnijih psovki i uvreda. Nakon nekoliko koraka pao je na zemlju. Pozvali su liječnika koji je mogao samo ustanoviti smrt od moždane kapi. Dobio je odgovor na pitanje — on je prvi pokopan na novom groblju, ali kao neprijatelj Raspetoga koji raskriljenih ruku dočekuje svoje prijatelje.

Proročanstvo iz La Salette. Spomenuli smo već Gospine riječi pri ukazanju u Fatimi. Grijesi izazivaju raznolike kazne: rat, glad, suše, poplave, potrese, bolesti itd. Sv. Pismo i Starog i Novog Saveza ima mnogo mjesta s tim sadržajem. Čak i milosrdni Spasitelj govori ne samo o propasti Jeruzalema, koji »kamenjuje proroke i one koji su mu poslani«, nego za svakog pojedinog. Javljaju mu kako je Pilat dao ubiti neke u hramu, pa on dodaje i nesreću u Siloamu gdje je pala kula i ubila nekoliko ljudi, te dodaje: »Svi ćete umrijeti ne budete li pokoru činili«.

Ljudi su najosjetljiviji na prijetnje životu, a onda na glad i nestašicu raznih stvari. Gospa se ukazuje u La Saletti i govori o nevoljama koje će stići narod. Žito je bolje ne sijati, jer neće biti uroda, orasi će biti crvljivi, a grožđe će se upljesniviti. Zašto? »Jer ljudi rade i nedjeljom, a oni koji tjeraju konje, ne znaju to činiti bez psovke!« — Kratko i jasno. Tko je još podijelio darove i nagrade onome koji ga vrijeđa, i to na najteži način. Može li čovjek koji teško vrijeđa svojega Stvoritelja očekivali da će Božja stvorenja služiti njemu?

Zvona koja zovu oluju. Kada prijeti nevrijeme, od davnih vremena običaj je da blagoslovljena zvona pozivaju na molitvu protiv oluje i zaštitu od nesreće. No osim blagoslovljenih zvona, postoje i prokleta zvona, koja zazivaju i oluju i svakodnevnu nevolju i jad. Ta zvona su paklena usta psovača, koji pozivaju i izazivaju zlo na vlastite glave — i svih onih koji su oko njih.

U našem je narodu stara praznovjerica, da se ne smije zvoniti za one koji su se nesrećom utopili, jer da inače zvona neće imati moć nad oblacima kada se zvonu protiv nevremena. I smiješno i ludo. Ne rastjeruju zvona oblake, nego molitve na koje pozivaju pobožne vjernike. Paklenska buka koja dopire iz ustiju psovača, razlog je što se često na ljude izlije božanski gnjev, umjesto Božjeg blagoslova. Prokletstvo umjesto pomoći i zaštite.

Psovač i Euharistija. U mjestu Udine umirao poznati psovač. Sam je zatražio da se pomiri s Bogom, pa je pozvao svećenika. Ispovijedio se, no kada mu je svećenik pružio sv. Hostiju, kao da mu je grč stegnuo donju vilicu, pa nije mogao otvoriti usta. Svećenik je čekao neko vrijeme, a onda ga potaknuo da se još jednom ispovijedi, i pruži mu sv. Pričest. To se ponovilo nekoliko puta. Umro je bez sv. Poputbine. — Onaj koji je iznio taj događaj daje komentar: »Bog

izvor svetosti nije htio ući na ona usta, koja su za života izgovarala bezbrojne psovke.«

I on se nije pričestio. Bio je bogat — zemaljskim stvarima — a nebeskim, kako ih zove Isus — vrlo siromašan. Došao bi godišnje par put u crkvu, visoko podigao malo veću banknotu spuštajući je na pladanj, i to bi bilo uglavnom sve. Bavio se svim i svačim, samo najmanje seljačkim poslovima, tako da je imao dosta vremena da sjedi pred kućom i promatra prolaznike. Imao je na zubu naročito starice, koje bi se vraćale s mise i Pričesti. Pakosno je govorio: »Žalibože kruha kojega pojedu u crkvi«. Svakako mislio je ne na kruh naravni, nego onaj drugi, za kojega nije imao interesa. Razbolio se na smrt. Nije on bio bezvjerac, pa čim su ga ponudili da dode svećenik, pristao je. Ispovijedio se, ali tokom ispovijedi je u nekoliko navrata tražio posudu radi upornog nagona za povraćanjem. Rekao je da je već drugi dan. Župnik se nije usudio dati sv. Pričest, nego je duže vremena čekao da li će mu biti bolje. Bez uspjeha. Otišao je kući s ponovljenom opomenom da ga pozovu, ako treba i u noći, prestane li opasnost da povrati. Za dva dana su došli prijaviti njegovu smrt. Na pitanje, zašto nisu zvali radi svete Pričesti, rekli su da je do zadnjeg časa pomalo povraćao.

I ovdje je dobri Bog pokazao milosrđe prema grešniku, ali ga isključio od onog blagovanja, koje je tako uporno izrugivao. Vjerovati je, da nije isključen sa nebeske gozbe.

Ustrajan u psovanju. Francuski list »L'Echo de Lourdes« donio je početkom stoljeća ovaj događaj iz Španjolske.

Nekoliko teško natovarenih kola kretalo se cestom koja vodi u Beade. Kočijaši su putem raspravljali o Bezgrešnom Začecu, a glavna je riječ vodio jedan od njih koji se isticao mržnjom prema Majci Božjoj. Znali su ga kao teškog psovača i čovjeka bez ikakvih moralnih kvaliteta. Čak je i istupio iz Crkve, što tada u njihovom kraju nije bio čest slučaj. Cijelim je putem neprestano psovao, kao da nije pri punoj pameti, pa su ga ioni koji i sami nisu bili naročiti vjernici, radi toga prekoravali.

Neki su ga ukorili posebno radi pogrda i psovki proti Blaženoj Djevici Mariji. Psovao je bjesnije, i tada se desilo nešto neobjašnjivo. U jedan je mah ostao rastvorenih usta, iz kojih mu je visio jezik. Nije mogao izustiti niti jedne riječi. Prijatelji su pokušali jezik utrpsti u usta i zatvoriti ih, ali nisu u tom uspjeli. Došavši kući pozvali su

liječnika. On je izjavio da su se mišići koji pokreću jezik ukočili, pa stoga više ne može uvući jezik u usnu šupljinu.

Bez obzira na vjerodostojnost i prihvatljivost ovog izvještaja za čitaoca, čovjek ne može a da se ne zamisli koliko pokreta treba da jezični mišići izvedu, kako bi proizveli različite glasove i oblikovali pojedine riječi i cijele rečenice. Govor je odlika koja najviše čovjeka razdvaja od životinje. No isto tako je sigurno da opake riječi, zlobom nabijene rečenice, posebno one koje su uperene protiv onoga »koji je stavio jezik u usta čovjeka«, označavaju beskrajnu bijedu psovača i prostaka. Njihov jezik, mada se ne ukočio, njih stavlja ispod razine svih onih koji se oglašuju u cijeloj prirodi.

PSOVKA SVE DO ZADNJEG ČASA

Mogli smo zapaziti iz brojnih primjera, koji posjeduju vjerodostojnost pa čak i neku vrstu dokumentacije, da psovač često umire naglom smrću, na nemili način, i to baš za vrijeme samog psovanja. No sigurno su to kraj svega izdvojeni slučajevi jer kada bi Bog, barem u nekim zemljama kažnjavao odmah, opustili bi mnogi krajevi. Ima jedna druga istina, ništa manje strašna od prve, a ta je u tome što psovač i kada mu se smrt približi, pa čak i u zadnjim časovima, radi opake dugogodišnje navike psovanja, odlazi s psovkom na ustima pred svojega Boga.

Kralj David i Šimej. Biblijski događaj. Kralj David bježi ispred vlastitog sina Apšaloma, koji ga kani ubiti i oteti mu prijesto. Svega nekoliko stotina vojnika od cijele vojske bježi s Davidom. Dok su u žurbi hitali, opazi ih neki čovjek koji se zvao Šimej, a koji je mrzio kralja Davida. Pratio ih je jedan dio puta. Psovao je kralja, dovikivao mu najveće pogrde i uvrede i bacao se kamenjem na njega. Jedan iz pratnje Davidove ponudi se da će izdajnika pogubiti, što mu je kralj zabranio. Prolazile su godine, David je onemoćao, i vidi da će ubrzo umrijeti. Kraj ostalih odredaba, izdao je zapovijed, da otidu Šimeju, kraljevu neprijatelju koji ga je teško vrijeđao, i neka ga ubiju. Šimej je tako žalosnom smrću završio.

Prolazile su mnoge godine. Šimej je imao mnogo vremena da pođe kralju, zamoli ga za oprostjenje i s njim se izmiri. Nije to učinio, izgubio je glavu. Boga nazivamo kraljem. Kralj kraljeva i Gospodar

gospodara. Njegovo je veličanstvo neizmjereno a Božja dobrota nadilazi svaku moguću spoznaju. Unatoč jednom i drugom, mnogi ljudi kroz tisućljeća svojim uvredama Boga upravo obasipaju, a ne kaju se za to ili se rijetko kaju i mole iskreno za oprostjenje. Sudbina takovih je žalosna, njihova je konačna propast sigurna. Simej je kraj sve svoje nepravde uvrijedio kralja koji je samo čovjek. Svi pak grijesi su uvrede nanesene neizmjernom božanskom Biću. Tko na vrijeme ne uredi svoje račune s Bogom neizmjereno dobrim, osjetiti će njegovu neizmjernu pravdu.

Zadnje riječi: psovka. bio je godinama boležljiv, sklon alkoholu, a vjernik nikakav. Onako bolestan vukao se svake nedjelje na nogometno igralište, a u crkvu na polnoćku. Okrutan, naročito u pijanstvu prema svojoj već ostarjeloj ženi. Psovka ju je kinjio, a ruka mu je bila lagana za udarac. Cijelo je susjedstvo čulo kada se pijan u noći vraća kući, lupa psujući na vratima kući će, a i mnogi bi uzdahnuli: Jao sirotoj ženi! Svojeg je naučnika, slabašnog dječaka lemao bez milosrđa, a njegove strašne psovke su se čule kroz nekoliko dvorišta uokolo njegove kuće. Sirota je žena poluslijepa otišla na hodočašće u Mariju Bistricu, a otada je svojim psovka dodao još jednu — pogrde Majci Božjoj Bistričkoj. Jadna žena umrla je prije njega. I on je konačno pao na samrtničku postelju. Već prije toga, gledajući ga onako slaba, mladi mu je župnik ponudio svete sakramente. Bahato je odgovorio da on zna kada će to obaviti.

Na praznike je došao svećenik seljanin i znanac starog čovjeka, i kada je čuo da se bolesnik neće ispovijediti, bez velikih ceremonija mu je odrapio: Valjda nećeš umrijeti kao divljak«. Dobio je sve što Crkva pruža bolesniku, no živio je još nekoliko mjeseci, i psovao još nekoliko mjeseci. Od jutra do večeri. Njegov sin, koji je po naravi sličan bio svojoj majci, prekinuo je radni odnos i došao kući da oca dvori. Iz ljubavi reče, jer takova ni za tri kuće ne bi dvorio. Župnik se u dva navrata usudio doći k njemu. Ispovijedio ga je i pričestio. Ukućani su ponavljali: sve kao i prije. Kako je bilo vrijeme blagoslova kuća, župnik se spremao na posjet župljanima, ali, jer je čuo da je bolesniku teško, odlučio da će ga još jednom pohoditi i ispovijediti. Prihvatio je. Kada su u podne zvonila zvona »na mrtvacu«, i čuo da je bolesnik umro, sretan je prošaptao: »Hvala Bogu ipak je otišao pripravan pred Boga!« — Navečer je došao sin

da se dogovori za sve glede ukopa. Župnik je pitao, da li je otac još nešto rekao. Odgovor je bio: »Da, par trenutaka prije smrti opsovao je još Majku Božju i sto bogova!« — Kako dobri Bog i strogi Sudac ujedno, izriče presude u takvim slučajevima, teško je zamisliti.

Psovač i molitelj. Bio je tipični Slavonac. Vedar, radin, i prijatelj čašice. Župnika je posjetio pred blagdan Srca Isusova, već bolestan od vodene bolesti, da ga upita: kako ćemo slaviti ove godine »vo Srce Isusovo«. Sve u najboljoj vjeri pričao je »koliko puta su me tamburaši dopratili kući na Čistu sridu«. S njegovom bolesti je bilo čas bolje čas gore. Kako naš narod veli: »Tko u mladosti lijeva rakiju, u starosti nalijeva vodu.« Liječnik mu je povremeno vadio vodu, a onda bi se malo bolje osjećao i živnuo. U takovim danima, kada je sve bilo na poslu, starac bi sjedio pred kućom »na klupčici« i pazio na guske koje su pasle uz put. Uzeo bi babinu krunicu, pomalo molio, a od časa do časa opsovao im Boga da ih vrati natrag. Pričao to župniku ugledni susjed, koji ga je ujedno i ispričavao, kako djed ne misli zlo, nego naviknuo da psuje od mladosti. Bilo bi komično da nije tragično.

Kada je konačno legao u krevet, javio je da mu župnik dode jer se želi »ispovidati za smrt«. Župnik je požurio, a na vratima je upitao baku koje su veće mane bolesnikove, da ga može pitanjima pomoći pri ispovijedanju. Kratko je rekla: »Čitav je život pio i psovao«. Dodala je da on nije bio nikakav »odmetnik«. Upozorio sam staricu, priča župnik, da mu javi, ako bi djed koji puta opsovao. Nije trebalo dugo da baka po unučici javi: »Djedak je opet opsovao«. Župnik štolu u džep, na bicikl pa bolesniku. Tako češće puta, dok nije umro. Župniku je palo na pamet da upita da li je još prije smrti koji puta opsovao. Nije ipak pitao jer se bojao odgovora.

Još jedan samrtnik bogohulac. Župa velika, s više filijala, a župnik na vjeronauku i u župi i na selima. No uvijek ista poruka: Zovite svećenika bolesnicima. Zato mu nije nitko umro kroz godine bez sv. sakramenata, osim u slučaju nagle smrti. Biskup je pri pohodu župi i pregledu knjige umrlih, s radošću ustanovio da prije smrti svi bolesnici prime vjersku utjehu. Župnik je samo dodao: nadajmo se da je bila prava priprava. Ispričao je biskupu slijedeći događaj:

Starac se nije ispovijedao gotovo trideset godina. Od prvog svjetskog rata. Jedva se dao nagovoriti da pozovu svećenika.

Ispovijedio se, i sada mu svećenik daje bolesničko pomazanje. Maže po starijem obredu: oči, uši, usta, nosnice, ruke i noge. Baka ga pridržava jer je već onemoćao, a bolesnik u jedan mah njoj opsova Boga. Župnik se užasnua, pa ga sav uzbuđen opomene da se sad netom ispovijedio. Kratko je odrezao: »Zašto ne pazi kako me drži«. Uslijedila je ponovno ispovijed i odrješenje, pa sv. Pričest. Za nekoliko dana je umro. Unuk je došao javiti župniku i kratko rekao: »Psovao je do smrti kao živi vrag«. Da li je otišao Bogu živom, to zna samo milosrdni Gospod.

Božja mudrost i opomena. Psovači se veoma često ispričavaju da je psovka »ružna navika«. Međutim, moramo naglasiti da je ta navika za razliku tolikih drugih do kojih se dolazi upornim ponavljanjem, najužasniji grijeh, i da svaki onaj tko priznaje i ispričava se da ima ružnu naviku psovanja, ujedno javno priznaje da je toliko psovao da mu je taj grijeh postao navika Kaže se: navika, druga narav. Ako je u jednog vjernika psovka druga narav, znači da je izgubio narav djeteta Božjeg i toliko ju iskrivio da je postao pravi neprijatelj Božji. U Bibliji (Knjiga Sirahova 23,15) čitamo: »Tko se navikne na sramotne riječi, neće se popraviti cijelog svojeg vijeka!« Ako tako Duh Sveti po svetom piscu žali usta koja govore sramotne riječi, što možemo misliti o psovačima sa opakom navikom bogohulstva. Opačina — postala navika koja neće popraviti »cijelog ju svojeg vijeka«. Da će kazna za to zlo biti — dovijeka, proizlazi iz tih riječi.

Psovka — vražje djelo?

U Svetom se Pismu ljudske opačine i ljudski grijesi dovode izričito u vezu s utjecajem vruga. Nije li prvi grijeh praroditelja učinjen pod utjecajem zloduha koji ih je naveo da se usprotive Božjoj zapovijedi u vezi sa stablom u sredini raja. Isus naziva svoga učenika vragom, jer je u stanju teškog grijeha. Pa i samog Isusa je davao pokušao u tri navrata napastovanjem navesti na grijeh. Za opake farizeje tvrdi da im je otac davao, jer vrše njegova djela. Iz Marije Magdalene i obraćenih žena koje su pratile Isusa, evanđelje tvrdi da je Gospodin Isus izagnao davole. Iz Marije Magdalene čak sedam — bila je bludnica u gradu. Ivan miljenik Isusov koji se odlikuje blagošću, ne usteže se utvrditi da su oni koji griješe »od davla«. Kako je psovka jedna od najvećih opačina, svakako da su

oni koji to čine pod utjecajem i vlašću vražjom. Evo nekoliko misli u vezi s tim.

Vražji jezik, ljudska zloba. Jedan duhovni pisac reda ovako svoje misli: »Sv. Bernardo kaže za psovku: »Pakleni jezice, što te može natjerati da psuješ Boga koji te je stvorio i koji te je svojom dragocjenom krvlju otkupio?« Čuli smo cijeli niz izjava svetaca i duhovnih pisaca o psovki kao davolskom jeziku, djelu ili službi. No kada istražujemo porijeklo psovke, kako se i gdje se ona uči, tada moramo postaviti nekoliko pitanja. Netko zapisa:

»Kod nas se kroz mnogo godina u mnogim kućama više psuje nego moli, više se Bog vrijeda nego štuje. Otkuda to? Zar su naši ljudi sami po sebi došli do psovke? Ta nije moguće! Djeca nauče ljudski govor isključivo slušajući starije oko sebe: oca, majku, braću i sestre, djeda ili baku. Gdje li uče psovku?

Da li su to naučili u školi? Nisu, jer se u školi uče druge stvari, a ne psovka! Da se nisu naučili psovati u crkvi? Ta i najveća budala zna da nisu, jer se u crkvi uče molitvi i iskazivanju štovanja Bogu i Božjim stvarima. Da se nisu slučajno sami na neki način naučili psovati? Zdrav razum kaže da i to nije moguće. Da ih nije naučio sam vrug pakleni? Ni to ne može biti. On, istina, potiče ljude na zlo i grijeh, ali imena Isusova, Imena Božjega, i imena Majke Božje on se ne usudi izgovarati, jer on pred tim imenima dršće. Pa onda pitajmo se punim pravom od koga su naši najmlađi psovači naučili psovati?

Jasno je: od starijih od sebe: Roditelja, braće, sestara, koji su prije njih došli na svijet. Ovi su opet naučili od svojih bližnjih, i tako se psovka od koljena na koljeno prenosi kao paklenska baština. Roditelji uz sudjelovanje Božje daju život svojem potomstvu; svako je dijete slika Boga živoga. A mnoga od te djece postaju slika živoga vruga, kako to naš svijet kaže »psuje ko vrug«, i to krivnjom roditelja ili starijih. Kakove li užasne baštine! Čovjek je po volji Božjoj baštinik kraljevstva Božjega. O tome govori i Spasitelj i njegovi učenici. Apostol Pavao: »Baštinici ste Božji i subaštinici Kristovi!« No i to veli, da to vrijedi za one koje »vodi Duh Božji«. Što će pak baštiniti oni »koje vodi duh vražji?« Odgovor je više nego jasan: kraljevstvo vražje koje promiču svojim vražjim govorom! Strašna

baština, i što je najgore — vječna baština, jer kao što neće biti kraja vječnom veselju, tako niti vječnim patnjama.

Zašto su predani sotoni. Radi se o dva čovjeka koje spominje apostol Pavao u svojoj poslanici Timoteju. Oni su pogrdili ime Božje, pa o njima Apostol piše svojem učeniku Timoteju: »Medu njima su Himenej i Aleksandar, koje sam predao sotoni, ne bi li se odučili da psuju (Boga).« (I Tim 1,20.)

O psovačima kao slugama đavoljim pišu mnogi crkveni učitelji. Tako jedan veli: »Grozno je pomisliti da su psovači utjelovljeni vragovi«. I on podsjeća na Isusove riječi kojima je nazvao Judu vragom.

Zalutao tijelom i dušom. Našli su mališana od pet godina koji se izgubio u gradskim ulicama. Ljudi se skupili oko njega i pitaju ga: čiji si? odgovor je glasio: »Vražji!« — A kako se zove tvoja majka? — »Vražja baba!« No, kako je ime tvojem ocu? »Stari vrag«. A znaš li gdje ti je kuća. Ne znam, ali se zove vražja kuća »Pa tko ti je sve to rekao? Tako mene zovu mama i tata, tako se i oni zovu međusobno, a za našu kuću vele da je vražja kuća«. Tu prestaje priča, a počinje pitanje: čiji je to jezik i tko je učitelj toga jezika. Odgovor je dalo malo djeteta: tako govore mama i tata. Tragedija bez granica. I da ostaje na tome! Na isti način najsvetija imena Boga i svetaca, prevedena na vražji jezik, ulaze u uši djeteta, pa se nevolja vrti u začaranom krugu.

Misionar i psovka. Neki pučki misionar u Francuskoj prispio je u jedan grad gdje će obaviti misijske pobožnosti. Idući prema crkvi naišao je na skupinu dječaka koji su se igrali na ulici i pri tome psovali najteže psovke. Stao je među njih i rekao: »Draga djeco, poslušajte nekoliko riječi. U vašoj se župi govori francuski. Dode li netko tko govori njemački, reći ćete da je on Nijemac. Ako čujete talijanske riječi, zaključiti ćete da je taj čovjek Talijan. Govori li netko engleski, on je Englez. Svi oni vratiti će se kad tad u svoju domovinu gdje se govori njihovim jezikom. Vi se, djeco, nalazite u katoličkom kraju, ali jezik kojim vi govorite nije kršćanski, nego vražji, i tim se jezikom govori u paklu. Budete li nastavili govoriti tim paklenim jezikom, poslije, smrti, poći ćete tamo gdje se tim jezikom govori: u pakao!« — Kratko i jasno!

PSOVKA JE NAJVEĆA LUDOST

Svi se psovači redovno ispričavaju da psuju Boga samo zato, što ih netko razljuti: žena, djeca, susjedi, suradnici na poslu, loše vrijeme, stoka, i sve ono što se može čuti od suludih izgovora.

Ako psuje Boga radi žene, nije li to neshvatljiva ludost: jedan griješi, a drugi trpi uvredu. Kada bi čovjeka uvrijedio lijevi susjed, a on udario desnoga, ne bi li to svatko ocjenio kao suludi čin. Ako oca razdraže djeca, neće li to biti najčešće što ih je on loše odgojio, a svoju tešku krivnju zaboravlja i vrijeđa Boga? Ako psovača ne sluša nerazumna životinja, može li razuman čovjek radi nerazumnih bića vrijeđati najmudrije Biće o kojemu sve pa i on sam ovisi. Ako netko ne zna nešto u svojoj struci, koliko bezumnosti ako radi svojega neznanja, nesposobnosti ili nesavjesnog rada, napada Boga od kojega mu je sve dobro? Psovka ne može biti oznaka mudraca, nego obratno: ludaka!

Tko je lud? došao je kolima na stanicu po župnika, jer je selo udaljeno desetak kilometara od stanice. Vedra je zimska noć, zvijezde svijetle na nebu, a između župnika i vjernika razvio se razgovor o zbivanjima zadnjih dana. Čovjek pun gnjeva pripovijeda kako je iz susjednog gradića »došao njaki gad« i »vridao dragog Boga« u svojem predavanju. Sav bijesan opsuje mu »Boga ludoga«, jer je tako lud da može govoriti kako Boga nema. Odmah se lecnuo i počeo se ispričavati župniku koji je sav žalostan i utučen slušao svojega vjernika, koji nije izgubio vjeru ni za vrijeme najvećih progona, a ujedno progonio svojega Boga, svojom ludačkom psovkom. Čovjeku se nužno nameće misao: tko je ludi bevjerač koji tvrdi da Boga nema, ili vjernik koji vjeruje da ga ima, a njegovu čast brani tako da ga strašno vrijeđa.

Suluda isprika. »Ne mrzim Boga nego ga psujem iz čiste navike«. U tome zaista ima istine, jer je malo onih koji zaista mrze Boga. No bismo li za psovače mogli obratno ustvrditi — da ljube Boga? Ima muževa koji su lake ruke, u smislu lagano udare ženu. U SAD polovica žena »žive u paklu«, jer dobivaju batina. I njih veoma često uvjeravaju muževi da ih vole, povremeno se ispričaju — ali ih mlata i dalje. Kako se to može drugačije opisati — nego svojevrsno ludilo. Luda, ali i opasna navika. Zar bi itko primio

ispriku višestrukog ubojice, koji bi rekao da to čini samo iz navike? Bi li muž oprostio ženi preljub kada bi ga ona uvjeravala da ga voli, ali to čini samo iz navike. Hoće li oprostiti otac sinu koji ga vrijeđa i napada — iz navike. Hoće li gospodar oprostiti sluzi njegove učestalije krađe, ako ga pokuša uvjeriti da to čini iz navike? Da li bi ikoji sudac oslobodio krivnje kriminalca, ubojicu, oskrvrnitelja tuđe časti, kada bi optuženi zahtijevali razumijevanje i oprost, jer su to činili — iz navike? Hoće li to više, najmudriji, ali i najpravedniji sudac prihvatiti ako mu bogopsovač na njegovom sudu navede razlog psovke, mnogogodišnje — njegovu naviku?

Kršćanin — najgori čovjek na svijetu. Zašto?

Nevjernik ne psuje svoju nevjeru. Musliman ne psuje svojega proroka Muhameda. Ni komunista ne psuje svoj komunizam. Budista ne psuje svoj budizam. Židovi ne psuju svojeg Gospoda-Jahvu.

Kršćanin samo, psuje i svojega Boga i svojega Spasitelja, i njegovu Majku, i svoju Crkvu, i svojega papu, a da ne govorimo o vlastitom ocu i majci. Psuje baš sve. Eto zašto je kršćanin najgori čovjek na svijetu.« (Stari zapis).

Da je kršćanin i najludi čovjek na svijetu, proizlazi iz svega toga. Da li može normalan čovjek psovati baš sve? Može li pametan čovjek vrijeđati ono što mu je najvrijednije: od Boga do svojih roditelja? Sigurno ne! Dakle niti je pametan, čak niti normalan. Biblija veli: »Reče luda u svojem srcu: nema Boga« — postoji još jedna mnogo veća luda. To je čovjek koji vjeruje u Boga — a psuje Boga! Veća luda od one prethodne.

Psalmista govori: »Zlo više voliš nego dobro, laž više nego pravednost. Mili su ti pogubni govori, lažljivi jeziče!« (Ps 51). No tu nije kraj, jer Psalmista veli i ovo: »Bog će te zato satrti, zauvijek će te ukloniti, iščupati će te iz svojeg šatora i iskorijeniti iz zemlje živih!« — Baš tako je i naredio Mojsiju da postupi sa psovačem koji pogrdi ime Božje. I to je veoma opasna vrsta ludila. Psovati Boga za kojega vjeruje da je gospodar života i smrti, i neumoljivi sudac. Evo kako je to iskusio jedan bogohulac za vrijeme prošlog rata.

Smrt ludaka. U mjestu Molina di Quosa u srednjoj Italiji, čuva se u crkvi pod staklom čudotvorni križ. Na lijevoj ruci Isusovoj na križu nema prstiju, u predjelu slabina vidi se teško oštećenje, a desna

noga iznad koljena je smrvljena. Mnogi posjetioci su pred tim križem nakon rata molili, ali i razmišljali. Radi čega?

Za vrijeme prošlog rata u tom je mjestu bio zapovjednik njemačke vojske kapetan, nacionalsocijalista, mrzitelj vjere. Jednog je petka sa svojim društvom sjedio u gostionici gdje je na zidu visio križ, i kartao se. Kako je neprestano gubio, psovao je cijelo vrijeme — netko reče — kao ludak. U jedan mah, digne se od stola, izvadi pištolj i opali hitac na križ. Metak je otkinuo prste Rasketome s lijeve ruke. Drugim metkom prebio je nogu iznad koljena, dok su još dva metka pogodila u predio slabina. Pri tome je užasno psovao i ludački se cerio, tako da su svi u strahu pobjegli iz gostionice. Unutra je ostao samo kapetanov vozač, koji je to sve sa strahom gledao jer je bio vjernik, prema nekima i svećenik.

Tjedan dana kasnije, također u petak, vozač je bio u automobilu sa svojim kapetanom. Odjednom se pojaviše četiri neprijateljska lovca koji su napali vojni automobil. Prema propisima vozač iskoči napolje i sakrije se iza kamene ograde. Kapetan je podrugljivo rekao: »ne znaju oni gadati«, i ostao u vozilu. Prvi je avion presjekao karoseriju i kapetanu odnio prste. Drugi i treći rafal pogodili su ga u slabine, a četvrti mu smrskao nogu iznad koljena. Avioni su otišli, a seljani se sletili po običaju da pruže pomoć. Kapetan je bio sav u krvi. Prsti odsječeni, noga smrskana a iz trbuha lopti krv. Svi čuju da on nešto šapće. Vozač se sagnuo da čuje. Unesrećeni šapće: »Križ... Kazna Božja.« Posljednjom snagom umočio je prst u vlastitu krv i na cesti nacrtao križ. Još jedan uzdah i sve je bilo gotovo. Ovaj su događaj brojni svjetski časopisi komentirali, a austrijski časopis »Feurreiter« je donio na naslovnoj stranici veliku sliku križa. Slijedeći tok događaja i njegov završetak, možemo zaključiti da se čovjek pokajao, ali i to da Bog ima svoje sudove koji neumoljivo djeluju. I da je najveći ludak onaj koji ratuje protiv Najvećega!

Prorokov plač nad opakim narodom. Prorok piše ono što mu je Duh Božji nadahnuo: »Čujte nebesa, poslušaj zemljo, jer govori Gospodin: Sinove sam ti odgojio i podigao, ali oni se od mene odmetnuše. Vol poznaje svojega gospodara a magarac jaslje svojega vlasnika, a narod moj ne poznaje mene. Jao grešna li naroda, puka u zlo ogrezla, roda zlikovačkog, pokvarenih sinova! Gospodina ostaviše, okrenuše mu leđa.« — Prorok s ogorčenjem gleda svoj

narod, koji nema ni pameti vola, niti magarca, koji upoznaju gospodara koji ih hrani. Okrenuli su Bogu svojem leđa. No prorok ne piše da su ga napali. Naš narod, koji je poznat sa svoje sklonosti Crkvi, visoki postotak (97,1%) je izjavio da vjeruje u Boga, a navodi se kao narod najtežih psovača u svijetu. Nisu okrenuli Bogu leđa, nego su prema njemu okrenuli svoja lica i s neobrazloživim gnjevom pokazuju mu svoje zube i šalju mu najbestidnije uvrede i pogrde. Prorok zove svoj narod: grešni, pokvareni, zlikovački u zlu ogrezli. Ne bi li se narodu psovača moglo dodati i: luđački. Je li to pretjerano, možemo zaključiti iz slijedećeg izvještaja.

Eskalacija opočina. U svjetskom tisku se govori o eskalaciji raznih zločina: kriminal, droga, krvoprolića, silovanja, itd. U našem narodu postoji eskalacija jednog nadasve teškog zločina. Piše jedan redovnik:

»Za vrijeme drugog svjetskog rata psovali su svi muškarci. Danas, da te Bog sačuva, psuju samo djeca i žene, jer smatraju da su po tom napredni i da ne zaostaju za drugima. Muškarci pak, kao da su svršili sve paklene škole — izmišljaju nove psovke, jer im psovati Boga izgleda previše obično i jednostavno«. — Zanimljivo je to što veli redovnik da je to čudo od časnog starca. Časni starac o najvećoj nečasti svojega naroda. I opet: najvećoj ludosti.

Zar i djeca? Kaže starac — psuju i djeca. Kaže tako i ovaj nemili događaj: Bio je ratno siroče, živio sa majkom i sestrom na kraju sela. Majka pobožna, često u crkvi, pa i njezino dvoje djece. Kako su bili daleko, na rubu šume, mališani bi se zimi došli ogrijati u župski dom. Jednog ljetnog dana, kada je župnik bio s djecom na izletu, doletili su po njega i javili, da je mali Ivica pao s krova i izgleda da će umrijeti. Svećenik je poletio crkvi, gdje su već stajala kola u kojima je dovezen mališan. Skupa sa perinom na koju su ga položili, unijeli su ga u crkvu. Na usta, nos i uši, tekla mu je krv. Bio je sav izlomljen. Primio je sveta otajstva i iste je noći umro. Iza pokopa ministranti su pričali župniku kako je mališan htio uhvatiti sovu, popeo se na visoki sjenik, pa kada ju nije mogao dohvatiti — opsovao je Boga. Oskliznuo se, pao na plug u dvorištu, i završio svoj mladi život. Gospodin koji voli djecu i kaže da je njihovo kraljevstvo nebesko, sigurno je dijete uzeo sebi, i jer je imao vremena pokajati se, i jer nije imao vremena da odraste do pune odgovornosti. No istina je i to, da su djeca, koja su izrugivala proroka Elizeja, doživjela strašnu sudbinu. Njih su

četrdesetoricu razderali medvjed i medvjedica. Nije lako tumačiti Božje zahvate, ali je veoma lako shvatiti da je veliko zlo kada nam i djeca u nježnoj dobi psuju onoga, koji ih posebno voli.

Ili jedno ili drugo. »Malo ima vjernike« piše jedan stari pisac, »koji svaki dan ne mole barem jedan Očenaš. Isto tako nema malo vjernika koji svaki dan ne izgovore prvu prošnju: »Sveti se ime tvoje«, a da u isti mah svaki dan ili jako često, to presveto ime ne pogrduju na najnedostojniji način. Kako to možemo shvatiti? Ide li to zajedno? Pisac zaključuje: »Nikako!« »Ili odbaci Očenaš ili psovku!« — Bilo bi bolje reći. Moli i dalje Očenaš, ali odbaci psovku. Kada moliš »Sveti se ime tvoje«, promisli što je s tvojim jezikom. I što je s tvojom pameću. Da li ga istim jezikom i svetiš i vrijeđaš. Neće ti biti teško zaključiti što ti valja činiti.

Nema prijateljstva s varalicom. Stari pripovjedač Ezop govori o nekom čovjeku koj je sklopio prijateljstvo sa Satirom. Prema starim vjerovanjima, Satir je bio divlji, šumski čovjek. Bili su često zajedno, i Satir je pratio ponašanje svojega prijatelja, čovjeka. Jednog zimskog dana išli su kroz šumu i čovjek je hukao u ruke. Satir ga upita zašto to čini. Dobio je odgovor: grijem ruke. Došavši kući, sjeli su za stol i čovjek je zagrabiš juhu, počeo puhati u žlicu punu juhe. Satir ga upita: zašto to radiš? Odgovori čovjek: hladim juhu. Divlji čovjek skoči od stola i poviče: »Prekidam prijateljstvo s tobom. Ne vjerujem čovjeku s lažljivim ustima koja i hlade i griju«!

Može li čovjek očekivati prijateljstvo Božje, kada istim ustima čas hvali Boga toplom molitvom, da za koji trenutak ledenim mrazom psovke koja navire iz istih usta, »zaledi« prijateljstvo s onim koga je maločas štovao?

Glavni uzrok psovke. Najčešći je uzrok psovke srdžba neobuzdana i nepromišljena iz koje u svakom vidu proizlazi mnogo štete a nimalo koristi. Apostol Jakov u svojoj poslanici veli: »Neka svaki čovjek bude spor na govor i spor na srdžbu, jer čovječjeasrdžba ne čini što je pravedno pred Bogom.« (Jak 1,20). — Dodajmo i pred čovjekom, jer gnjevni, srditi čovjek u nerazumnoj strasti vrijeđa sve oko sebe. Počevši od najbližih u svojoj okolini, pa sve do Boga i svetaca. Ima ludaka koji psuju uvijek, svakom prilikom, svakome i bez ikakova razloga. Većina psovača se ispričava da psuju »samo kad su ljuti«. Liječnici tvrde da neobuzdana srdžba šteti zdravlju psovača, a da škodi i okolini koju obasiplje uvredama i prostotama,

nije potrebno isticati. — Priča se za kralja Henrika II. da je u srdžbi batinom izudarao glasnika koji mu je donio loše vijesti iz rata. Kažu da se kralj ubrzo radi toga pokajao, no batine s leđa poniženog nije mogao skinuti. Ne samo batine, nego i psovke, sve vrste uvreda plod su neumjerene i neopravdane srdžbe. Koliko to vrijedi za uvrede nanesene Bogu. One su uvijek neopravdane, jer Bog ne može nikada biti kriv, a jer se uvijek i često godinama uporno ponavljaju, dokaz je ludosti psovača. I kao što se podijeljene batine ne mogu »opozvati« isto je tako s uvredama nanesenim Bogu. Ima ljudi koji će naneseu uvredu, pogotovo u prisutnosti drugih, zauvijek nositi u srcu. Božje pak srce je najmanje zavrijedilo da bude vrijedano od onih koji nemaju nikakvo drugo opravdanje, nego nerazumnu ispriku da to čine samo iz srdžbe. Naš jezik posjeduje desetke tisuća riječi, pojmova i izraza, pa zar treba u ludom bijesu upotrijebiti onih nekoliko najsvetijih na najodvratniji način?

Poganin — svoj gospodar. Radi se o jednom poganskom vojskovođi i vladaru. Samo jednomje u srdžbi uvrijedio nevinog prijatelja. Što je odlučio? Nikada neće ništa reći dok je srdit, dok nije u sebi izbrojio do dvadeset. — Samo životinje postupaju nagonski, kese zube ili se bacaju kopitima kada ih nešto razdraži. Čovjek je Božja slika pa stoga mora uskladiti svoje riječi, vladanje i sve postupke sa svojim velikim dostojanstvom.

Svi sveci u kapu. U nekim krajevima se može čuti jedna neobična, ali isto tako suluda psovka. Ljudi u tom kraju kada se razgnjeve, uzmu svoju kapu, okrenu je prema nebu i poviču: »Svi sveci u kapu, osim svetog Ante!« Tada tresnu kapu o zemlju i počnu ludački po njoj gaziti. — Koliko smišljene pakosti, toliko i nevjerovatne budalaštine. Svetom Anti se mnogi mole, pripisuju posebnu moć njegovu zagovoru, pa ga »iz računa« ne žele pogrditi. Svi drugi sveci, a svi su prijatelji Božji, jer ne ulaze »u računicu« takva psovača, a isti čas su zajedno prezreni. Može li takova »računica« išta drugo posvjedočiti, doli nedostatak pameti i poštenja takova psovača?

Gdje bih ja to učinio? Pred osvajačem dalekih zemalja Vascom Nugrezom optužili su nekog urođenika da je uvrijedio njegov dostojanstvo. Čovjek se branio svim silama, jer se radilo o njegovoj glavi. Napokon klekne pred njega, dotakne se korica njegova mača pa zavapi: »Zar bi ti, gospodaru, mogao povjerovati, da bih ja bio

tako lud, pa uvrijedio onoga, koji može jednim udarcem svoga mača odsjeći moju jednu glavu!« — Kršćanin ima daleko veću spoznaju o nada sve velikoj moći Boga koji za uvredu svoga veličanstva ne treba britki mač, nego jedan čin svoje volje da satare uvreditelja. Pa ipak! Nisu li mnogi tako ludi, da unatoč toj svojoj spoznaji, godina-ma vrijeđaju Boga i svece?

Poziv na poklon imenu Božjem. Na blagdan Imena Isusova, svećenik počinje službu Božju riječima Psalmiste: »Svi narodi što ih stvori, doći će i poklonit će se tebi, Gospodine, i slavit će ime tvoje, jer ti si velik i onaj što čudesa tvori. Ti si jedini Bog! Aleluja! »Može li biti veća mudrost i časniji poklon Bogu, od štovanja imena onoga koji »sve stvori?«

PSOVKA JE NAJVEĆA NEZAHVALNOST

Psovka znak nezahvalnosti. Bog je stvarajući čovjeka, naglasio da ga stvara na svoju sliku, sebi slična. Svakako po duši, jer Bog tijela nema. Bog proglašava čovjeka od gliba zemaljskog učinjena svojim djetetom, s pravom na njegovo kraljevstvo. Čim je prvi čovjek sagriješio, Bog ga, dakako, kažnjava, ali odmah obećava Spasitelja. Taj Spasitelj je njegov jedinorođeni Sin, a cijena spasenja je prihvaćanje čovječje naravi, prolijevanje krvi, muka i smrt na križu. Sam Isus veli: »Od ove ljubavi nema veće da tko život svoj položi za prijatelje svoje«. Kakav užas izaziva u duši vjernika čovjek kršćanin, koji psuje Oca nebeskog, koji je žrtvovao Sina za nas. Toliki psuju Isusa Krista, rane Isusove, Srce Isusovo, krv Isusovu i mnogo šta drugoga. Ne možemo a da se ne sjetimo tolikih milosti od Gospodina Isusa podijeljenih: Krštenja, Euharistije, Ispovijedi, bolesničkog pomazanja i tolikih milosti kojima Bog obasiplje čovjeka vjernika, a koje su poznate samo onom koji ih prima.

Kada su Židovi bijesni radi Isusovih opomena pograbili kamenje da ga kamenuju, on ih pita: »Mnoga sam vam dobra učinio, radi kojega od njih me želite kamenovati?« — Na saslušanju pred svećeničkim poglavarima, jedan od slugu udari ga po licu. Gospodin ga mirno pita: »Ako sam što zlo rekao, dokaži da je zlo. Ako nisam zašto me biješ?« I jedno i drugo pitanje bi mogao Spasitelj postaviti svakom psovaču, koji svojim psovkama pokazuje i nezahvalnost za primljena dobra, kao i zločinačku ludost radi bezrazložnih pogrda.

Psuju Boga jer je on dobar. Mnogi to priznaju i govore: »Bog je dobar, on će sve oprostiti, on zna naše slabosti, ne činimo to iz mržnje i slično.« Jedan je to bogohulac s nevjerojatnom drzovitošću ovako obrazložio: »Kada se čovjek razljuti, mora nešto opsovati. Ne može vlast, jer će u zatvor. Ne može susjeda, jer će se uvrijediti i uskratiti pomoć, ne može jačega, jer će ga namlatiti, Bog je dobar, on šuti!« Sigurno nije moguće naći strašnijeg »obrazloženja« za psovke i uvrede na Božji račun izgovorene. Negdje iza rata, redovnika u trgovini opazi neki prostak, pa opsuje Boga da ga uvrijedi. On mu mirno reče: »Kukavče, što ne opsuješ državu ili šefa države? Strah te je jeli? A nije te stid i strah psovati onoga u kojega velika većina građana vjeruje i poštuje njegovo ime?«

Brojni primjeri koje smo naveli iz Biblije, svakidašnjeg života i povijesti, očito govore da Bog često ne šuti, nego odmah nakon zločina izriče presudu. Možemo se čuvati grijeha, pa i psovke, iz ljubavi ili iz straha. Tu se ne radi o ropskom strahu od kazne, nego o strahu Božjem koji je »početak mudrosti«, kako čitamo u Bibliji. Svakako je bolji strah od kazne, nego sigurna propast drznika. Vrijedati Boga što svaki puta odmah ne kažnjava, jer je dugotrpiljiv i milosrdan je s jedne strane najveća nezahvalnost, a s druge strane neprestani život u opasnosti od kazne, što je najveća ludost.

Židov o nezahvalnosti psovača. Luigi Luzzati, javni radnik, iako nije bio kršćanin govorio je često s ogorčenjem o psovci: »Psovka je časoviti izraz pokvarenih neljudskih nagona. Ona je vanjski znak nutarnje bijede. Mnogi traže psujući izvanjskim načinom prostote, tobožnje unutrašnje olakšanje. Kakovih bijednika i nezahvalnika. Psovka najuzvišenijih stvari znači propast duše«. — Kakove pouke za one koji su kršteni, a u riječima gorji nego pogani pa i bezvjerci. Tražiti »olakšanje« psovka i hulama, nezahvalnost je od koje nije moguće veću zamisliti.

Zhvalna životinja. Riječ je o zahvalnoj životinji, koja je nezahvalnom gospodaru uzvratila pasjom zahvalnošću bez primjera. Vijest iz Moskve. Tako počinje članak u dnevnom tisku. Ženka njemačkog ovčara prešla je više od 1800 kilometara s jedne strane Sovjetskog Saveza na drugu, u potrazi za svojim gospodarom. On se preselio u Bjelorusiju, a svoje pseto nije poveo sa sobom. Životinja je prekinula lanac kojim ju je svezao neki nalaznik, i nakon pune četiri godine lutanja pronašla svojega gospodara. Novine pišu: »Njen gospodar je jedne noći opazio ispred

svoje zgrade izgladnjelo pseto koje ga je gledalo tužnim očima!« Dakako da ga je s radošću prihvatio. — I ovaj pas, kojega je gospodar napustio, nije napustio svojeg gospodara. Slijedio ga je dok ga nije našao. Nije zaboravio onoga s kojim je zajednički živio i od kojega je primao hranu. Koliko ljudske nezahvalnosti, koju čovjek pokazuje kada napušta Boga svoga gospodara od kojega mu je sve dobro. I ne samo to, nego ga napada najvećim pogrdama i kida svaku vezu s njim. Netko bi opet rekao: gori od psa!

Nezahvalnost naroda Božjega. Knjiga Ponovljenog Zakona, u kojoj Jahve govori svojem narodu, i to kratko vrijeme nakon što je dao svoje zapovijedi na gori Sinaju, sadrži prijekore nezahvalnom narodu. No, nije to kuknjava nekog slabog Oca koji je nemoćan pred opaćinama svoje djece, nego uz opomene i prijekore Gospodin izriče najozbiljnije »narodu izaopačenom i prepredenom«. Bog govori preko nadahnutog pisca:

»Bog je on vjeran i bez zloće, pravedan je on i pravičan. Oni mu se iznevjeriše — nisu mu sinovi, već nakaze sinovske, porod prepreden i izopačen. Tako li uzvraćaš Jahvi narode glupi i bezumni! Nije li on tvoj Otac, Stvoritelj, koji te sazdao, po kome postojiš. Spomeni se dana pradavnih, promotri godine od vijeka do vijeka.« (Pnz 32,4-7). U nastavku pisac predbacuje Izraelu njihovu nevjeru i izriče prijetnju: »Odnemaruješ Stijenu što te na svijet dade, ne sjećaš se više Boga koji te rodi! Vidje to Gospod i u gnjevu svojem odbaci sinove svoje i kćeri. Lice ću im svoje sakriti, reče, i vidjet ću što će biti od njih... Ja ću ih ljubomornim učiniti pukom ništavnim, razdražit ću ih glupim nekim narodom!... Sve nevolje na njih ću svaliti, na njih ću svoje istrošiti strijele. Od gladi će umirati, ognjica i pošast njih će trovati. Vani će mač zatirati djecu, a strava će vladati iznutra. Ginut će jednako momak i djevojka, dojenče i starac sjedokos. Rekoh: u prah ću ih smrviti, izbrisat im spomen između ljudi«... No Bog obećava pomoć i zaštitu narodu ako se obrati: »Vidite sada da ja jesam jedini, i da drugog boga nema pored mene. Ja usmrćujem i oživljujem, ja udaram i iscjeljujem (i nitko se iz moje ruke ne izbavlja!) — Bog obećava na usta svoga sluga Mojsija zaštitu protiv neprijatelja i pomoć svojem narodu...« očistit će od grijeha zemlju svog naroda!«

Narod se izraelski povremeno priklanjao tudim bogovima, pa stoga sve navedene prijetnje. Danas nema takovih »otklona« od pravog Boga, barem u smislu krivoboštva tog vremena, ali ima nešto

ništa manje tragično — psovka i najteže uvrede nanесene onome »koji je Otac naš i Stvoritelj, koji nas je saзdao i po kojemu postoji-mo«.

Što valja dakle činiti. Prorok to čini i zahtijeva da to čini i narod: »Gospodnje ću ime uzноситi, a vi Boga našega veličajte!« (Pnz 32,3).

Psalmist: »Spomeni se ovoga: Dušmanin ti se rugaše, Jahve, i bezumni narod pogrdi ime tvoje!« (Ps 74,18). Neznabošci su se rugali Bogu Izraela, no ludi narod ime je Božje pogrdio. Sveti pjesnik to piše nakon opustošenja Božjeg hrama — kazne za grijehe naroda.

Prorok Jeremija. Čovjek Božji koji oplakuje propast svojega naroda i Božjeg hrama, prekorava narodne opачine, i obrazlaže zašto je došlo do uništenja: »Čujte, dakle, ovo, narode ludi i nerazumni... zar se mene nećete bojati, zar nećete drhtati preda mnom... U naroda ovog srce je prkosno, nepokorno... Vaša bezakonja narušile ovo, vaši vam grijesi uništile blagostanje... Pa da to ne kaznim, riječ je Gospodnja, narodu takvom da se ne osvetim?« (Jr 5,21...25) Razlozi narodnoj nesreći imaju svoje korijene u otpadu o Boga, velikoj nezahvalnosti onome koji im sve daje i u nepravdi i nebrizi prema siromasima.

Prorok Miheja. I on kara nezahvalnost Izraela prema Gospodinu: »Čujte riječ, dakle, koju govori Gospod: »Ustani! Povedi parnicu pred gorama, i neka bregovi čuju tvoj glas!« slušajte, gore, parnicu Jahvinu, čujte temelji zemaljski, jer Gospod se parbi s narodom svojim, on se parniči s Izraelom: »Narode moj, što sam ti učinio? Čime sam te zamorio? Odgovori meni! Ja sam te izveo iz kuće ropstva; ja sam te izveo iz zemlje egipatske...« Tako, i slično u nastavku, Bog predbacuje nezahvalnost svojem puku koji ga vrijeđa za uzvrat svim dobročinstvima. Ovaj odlomak nosi naslov u Bibliji: Prijekori i prijetnje.

»Zato sam te i ja počeo udarati, tamaniti zbog grijeha tvojih. Jest ćeš, a nećeš se nasititi, gladan ćeš ostati; stavljat ćeš na stranu, a ništa nećeš sačuvati; ako šta i sačuvaš, ja ću maču predati. Sijat ćeš, ali nećeš žeti; tiještit ćeš maslinu, a ulja neće biti; gazit ćeš mošt, a vina nećeš piti!« (Mih 6,13-15).

Sve nabrojene kazne dovode se u vezu s otpadima Izraela od Boga i otpadom od čestitog života. Dovedemo li to u vezu sa grijehom psovke, koji ima svoju specifičnu težinu, možemo lagano

dokučiti što Bog misli i o ludosti toga čina, kao i o teškoj nezahvalnosti.

Puče moj — prijekori. Pod tim imenom se već vijekovima u velikom tjednu pjevaju stihovi u kojima se u obliku pitanja traži odgovor za sve nezahvalnosti kojima narod uzvraća Bogu. Vrhunac je toj zloći — muka i razapinjanje Sina Božjega. Uz svako dobročinstvo Božje, postavlja se puku Božjem, pitanje: Puče moj — odgovori meni!

»Puče moj, što učinih tebi ili u čem ožalostih tebe, odgovori meni! Ja radi tebe bičevima udarih Egipat s prvorodencima njegovim, a ti mene predade da me bičuju.

Ja izvedoh tebe iz Egipta, potopivši faraona u Crveno more, a ti mene predade glavarima svećeničkim.

Ja pred tobom otvorih mora, a ti otvori kopljem bok moj.

Ja pred tobom idah u stupu oblaka, a ti mene odvede u sudnicu Pilata.

Ja hranih tebe u pustinji manom, a ti mene udari zaušnicama i bičevima.

Ja tebe napojih vodom spasenja iz stijene, a ti mene napoji žuči i octom.

Ja radi tebe potukoh kraljeve kananejske, a ti si tukao trstikom moju glavu.

Ja tebi dadoh žezlo kraljevsko — a ti dade glavi mojoj trnov vijenac.

Ja uzvisih tebe velikom moći, a ti mene objesi na drvo križa«.

U tim »prijekorima« spominju se sva nedjela koja je u nezahvalnosti počinio narod Božji, a za sva dobra koja se spominju — sve iz Starog Saveza. No s koliko svetog straha bismo mogli izreći prijekore onima koji žive nakon muke i smrti Gospodnje. Nema naime ničega što se zbivalo tokom muke, da oni koji su otkupljeni mukom i smrću Isusovom, nisu psovkom, hulom i nemarom pogrdili.

Svojim sakramentima, koji su proizašli iz probodenog boka Kristova, on je one koji su tim sakramentima posvećeni otkupio, i spasio ne iz ropstva egipatskog, nego ropstva davolskog. Posebno pak Krštenjem, Euharistijom, sakramentom pomirenja. Koliko je onih kojih je Krštenje frustrirano, krivnjom roditelja onih za koje je to samo lijepi obred. Ne bi li mogli protužiti nad nemarom svih onih koji su kroz stoljeća prisutnosti Isusovu u Oltarskom Sakramentu

vrijedali i potpunim nemarom, i svetogrdnim primanjem, kao i nebrojenim psovka. Ono što je u Fatimi rečeno: »Grijesi nemarnosti i sramoćenja Isusa u Presv. Oltarskom Sakramentu«. Kod nas psovka »Hostije«, kaleža, Krvi Isusove, kao i nemar za misnu žrtvu. Psovke protiv Srca Isusova: »Isus veli Sv. Mariji Margareti Alacocque: »Gledaj ovo Srce koje je toliko ljubilo ljude, a ljudi ga tako nezahvalno zanemaruju, preziru i pogrdjuju«. Kao i fatimska ukazanja i ovo, mada privatno, Crkva već više od tri stoljeća prihvaća, priznaje i preporuča vjernicima. Nije li Sakramenat pomirenja na sam Uskrs ustanovljen Isusovom naredbom: »Kojima grijeh oprostite, oprošteni su«. Po sudu mnogih svetaca (Sv. Alfonzo Liguorij, Sv. Ivan donBosco, sv. Leonardo), taj je sakramenat mjesto sredstva spasa, postao za mnoge uzrok nadnaravnih nesreće. Nevaljano obavljene ispovijedi, radi zatajenih grijeha, nedostatka pokajanja kao i prave odluke za popravkom života, ne samo da ne donose oprostjenje i mir duši vjernika, nego su uzrokom novih opačina-svetogrđnih ispovijedi i Pričesti.

Sve milosti koje proističu iz Sakramenata, daleko su veći i uzvišniji božanski darovi, nego prolazak kroz Crveno more, put kroz pustinju, voda iz pećine, pobjeda nad kraljevima kananejskim, a kao uzvrat tragična, ne samo nezahvalnost, nego psovke, uvrede, hule i prezir kod onih koji su Kristovom mukom i smrću okupljeni. Zar radi svega toga na posebno žalostan način ne bi trebalo ponoviti ono što Crkva na Veliki Petak govori u ime Isusovo: »Što još moradoh učiniti tebi, a ne učinih? Ja eto zasadih tebe kao izabrani prekrasni vinograd svoj, a ti meni postade previše gorak, jer žed moju ti napoji octom i kopljem probode bok svojem Spasitelju!« Na kraju ovoga razmišljanja, koja na potresan način otkrivaju težinu vjerničke nezahvalnosti, nikako ne smijemo zaboraviti da uz prijekore, kako u Starom tako u Novom savezu Bog dodaje ozbiljne prijetnje kaznama koje stižu pojedince i narodne zajednice za nanesene uvrede.

BIJEDA PSOVAČA

Što je veće zlo: biti nijem ili biti psovač? Neki otac, šetao je sa svojim sinom ulicama grada. Putem su sreli gluhonijemog čovjeka koji ih je uljudno pozdravio naklonom glave. Sin reče ocu: svaki puta kada vidim ovog nesretnog čovjeka, osjećam duboko sažaljenje. Teško onom koji ne može progovoriti ni jednu jedinu riječ, a uz to je još gluh. Sin je završio svojom izjavom sažaljenja, a u taj se čas začuje iz kuće kraj koje su prolazili cijeli niz najogavnijih psovki. Otac se potresen obrati sinu uz riječi: »Vidiš sinko, ovaj čovjek koji u toj kući tako strašno psuje, mnogo je nesretniji od ovoga njemaka, jer upotrebljava svoj jezik i dar govora na svoju sramotu i na propast svoje duše«. Žalosna usporedba, koja govori o dvije nesreće. Jedna je prirodna, bolna ali bez ikakove osobne krivnje. Druga je duhovne prirode a nagovješta katastrofu jednog bijednika koji nema vlasti nad samim sobom, nego uz uvrede Bogu, teško žalosti i sve one oko sebe.

Kakova korist od psovke? Svaki čovjek kada nešto govori ili radi, ima jasnu predodžbu kakav je smisao onoga što čini. Kod psovača je prisutna posebno naglašena bijeda, jer njegove psovke njemu, za razliku od drugih grijешnika, ne donose baš ništa. Lopov griješi, ali zadobiva materijalnu korist. Pijanac griješi teže ili lakše ali ima nekakav užitak, bludnik zadobiva ono što se zove u spisima nečisti užici. Psovač od psovke nema nikakove koristi, nego njome iskaljuje mržnju na dobroga Boga. Psovka je iz toga razloga strašniji grijeh od svih drugih. Čak štoviše, izazivajući nepotrebno Boga, postaje njegov osobni neprijatelj, te zaslužuje na poseban način teške kazne. Nije li zaista bijednik nad bijednicima?

Tko psuje i gdje se psuje? Netko je poodavno dao na to odgovor? »Psuje se u gradu i na selu, u kući i na ulici, u trgovini i radionici, kod ovaca i kod svinja. Psuje se iz srdžbe i iz ljubavi; iz šale i iz zbilje; jedan psuje jer je trijezan, a drugi jer je pijan; jedan psuje od šale, drugi iz zbilje; jedan jer je nezaposlen, drugi jer je prezaposlen; od psovke su i haljine na nama, i kruh u nama i krov nad nama.«

Tko psuje? Psuje muško, psuje žensko; otac psuje djetetu, dijete ocu, prije su psovali momci, sada to čine i djevojke; prije su psovali starci, sada su ih nadmašili unuci; prije su psovali »prostaci«,

danas i »gospoda« i seljaci; prije su psovali objesni, danas i zdravi i bolesni. Prije su psovke »hodale« po zemlji, a danas skidaju nebo na zemlju. Psuje se sve: Ni djeca se više ne zadovoljavaju »običnim« psovka, nego izredaju čitavi kalendar! »Članak je napisan prije nekoliko decenija. No djeluje upravo blijedo i anemično prema onome čemu smo mi danas svjedoci. Bez ikakova stida psovkom se služe i »književnici«, i glumci, i filmski djelatnici i to u tolikoj mjeri da se upravo čini kako se boje da će biti od nekoga pretečeni. Bez ikakova stida, pred očima onih brojnih koji ih prate, i koje bi morali odgajati, umjesto da ih uvode u kaljužu bestidnosti i nečovještva.

Posebno je žalosno što mladež to sve više prihvaća. Svjesno ili nesvjesno. Jedan javni radnik je napisao o tome članak u novinama, koji zaključuje: »Nekoliko sam trenutaka pred jednom prosvjetnom ustanovom slušao za vrijeme odmora razgovor mladića i djevojaka. Naprosto odvratno. Da se danas dignu iz groba Šenoa, Novak, Matoš ili Kumičić, pa da čuju što su ljudi napravili od hrvatskog jezika, pali bi odmah u grob!« Može li bit veća bijeda, nego veliku svetinju, svoj narodni jezik opoganiti, okaljati i onečovječiti?

Siromah i »gospodin«. Nosio neki siromah iz mlina vreću brašna, pa se u prolazu nehotice očese o nekog gospodina. Ovaj crven od bjesa opsuje čovjeku Boga. Siromah se mirno okrene i reče »gospodinu«: »Ili se vladaj kako si obučen, pa ne psuj, ili se obuci kako govoriš, pa budi prostak u svemu!« — Veoma kratka i solidna pouka!

I jedni i drugi. Priča redovnik čiji je samostan usred gradskog parka, jer su to zemljište njima oteli. On veli: »Godinama sam, htio ili ne htio, kroz prozor svoje sobe slušao cijeli dan i često do kasno u noć, najprostije psovke. Tko to psuje? Ljudi i žene pripadnici svih klasa. I svake dobi. I djeca i mladež, kao i starci koji šepesaju ispred kuće i već su »jednom nogom u grobu«. Koliko puta sam morao zatvoriti prozor da te užasne gadosti ne slušam«. — Kakova bi sreća bila za naš psovački puk, kada bi mogli nekako zatvoriti prozor pred Božjim sveznanjem, da i on ne mora slušati sve ono što se sa zemlje diže prema nebu!

Kralj vas sluša! Pripovijeda se o nekom vladaru, kralju, koji se nalazio na vojnoj vježbi, pa je kao i svi ostali spavao u šatoru. Pred vratima su držala stražu dva visoka časnika. Kasno u noć, kada su mislili da je kralj u dubokom snu, počeli su ga grditi i psovati i to

najgorim riječnikom. Odjednom se pomaknula zavjesa na ulazu šatora. Ugledaše zaprepašteni kralja, koji im mirno kaza: »Gospodo, idite malo dalje, da vaš kralj ne čuje vaše uvrede na svoj račun! — Što su osjetili u taj čas nije teško zamisliti. Ne mora li se svaki psovač podsjetiti svoje bijede koja ga toliko zaslepljuje da nije sposoban shvatiti da i njega njegov Kralj, Bog čuje! Ta je bijeda to veća, što je veći niz godina njegova psovačka staža.

Kratkim procesom. Mladi par s brojnom pratnjom stigao je pred crkvena vrata. Došli su na vjenčanje. Mlada, dakako, s dugačkom povlakom, koja se nekako zaplela na kočiji u kojoj se dovezla. Mladoženja je požurio da joj pomogne, no, kada nije uspio osloboditi haljinu, opsuje strašnu psovku. Djevojka problijedila od uzbuđenja, sjeda u kočiju i naređuje kočijašu da vozi natrag, njezinoj kući. Svi su se zgranuli, šapćući mole djevojku da to ne čini, ali ona naredi: »Vozite natrag u moj dom. Sretna sam što sam u zadnji čas saznala za kakova sam se bijednika skoro vezala za cijeli život!« — Mladić je došao slijedeći dan u kuću da se pomiri, ali uzalud. Čuo je odgovor kada mu je pružila zaručnički prsten: »Volim radije provesti cijeli život sama, nego se vezati ženidbom za takova bogohulitelja!« — Nažalost, djevojke se odlučuju na brak za mladiće koji mnogo posjeduju, mnogo materijalnih dobara, a zatvaraju oči pred duševnom bijedom, koja je najveća i nakopasnija. Muž psovač, naime, unosi u kuću trajni nemir za članove obitelji, a s Bogom je u neprestanom ratu, pa umjesto blagoslova navlači na obitelj Božji gnjev.

Bijeda psovača. Camillo Pampelini, narodni poslanik Italije piše: »Psovka je ružna opaćina, luda, neuljudna i vrlo štetna. Ružna jer onaj koji psuje zaslužuje naslov prostaka. Luda-jer vi ili ne vjerujete u Boga i zato ste ludi što psujete i vrijedate biće za koje ne vjerujete da postoji; ili ste vjernici, i tada ste još veća luda, jer psovkom vrijedate onoga kome se klanjate. Neuljudna je i protudruštvena, jer duboko vrijeda osjeća je vjernika, kao pristojnih ljudi. Taj osjećaj, ako imate imalo plemenitosti i srca ne smijete povrijediti.«

Psovač—ubojica. Oštre riječi, ali potječu od sv. Augustina biskupa i crkv. Učitelja. »Nije težina psovke samo u njezinoj rugobi, nego što psovkom počinjaš grijeh duhovnog ubojstva«. Strašno je ubiti čovjeka, prolići krv, još strašnije zadati duhovno ubojstvo.

Liječnik—psiholog o psovci. »Postoji poseban način izražavanja kojim se daje odušak prekomjerno nakupljenim emocijama najrazličitijeg karaktera. To je psovka, koja je u različitim oblicima i stupnjevima raširena po cijelom svijetu. Poznato je međutim, da se narod u našim krajevima najizdašnije služi tim oblikom izražavanja osjećaja i raspoloženja... Psovka se sa štokavskih područja raširila nadaleko i naširoko, pa se ona upotrebljava čak i u razgovorima bez većih afekata.

Psovkom se u nas najviše služe ljudi s oskudnom naobrazbom, oskudnim riječnikom i siromašnim izražavanjima, ali i mnogi intelektualci se često u različitim uvjetima služe psovkom, pa ona sve više prodire u književnost, kazalište, film i na televizijske ekrane. Istraživanja pokazuju da ljudi psovku najčešće upotrebljavaju u srdžbi, tuzi, nesreći, ali i u radosti i oduševljenju, pošalici pa i u pozdravu, nježnostima i slično. Tako je psovka prešla u naviku, pa ljudi psuju ako i nisu uzbuđeni. Svakodnevno psovka postaje, štaviše, izraz raspoloženja, temperamenta, pa i karaktera. Pri tome je glavno da sugovornik čuje teške riječi, kao neki naglasak na osjećajima, a misaoni sadržaj psovke redovito je nevažan, a često i besmišlen.

Vulgarnost psovke ne obazire se na ustaljena moralna pravila i služi na terenu potpune iracionalnosti (besmislenosti) takozvanom prажnjenju afekata. Jaka uzbuđenja, naime traže što brže i što prikladnije izražavanje, koje se postiže upotrebom izraza, povišenim naglaskom, posebnim tonalitetom, umetanjem prostačkih metafora, itd. Tako se, navodno, najlakše rješava živčana napetost i postiže smirenje« — Tako liječnik. Malo gdje se može naći toliko pojmova izrečenih protiv psovke s toliko snage, koji osudom psovke otkrivaju bijedu same te pojave, kao i bijedu psovača. Psovač prostotom »navodno najlakše rješava napetost i postiže smirenje«, međutim je potrebno naglasiti, da nečovječnim sticanjem mira, uzrokuje nemir kod sviju oko sebe, i stvara živčanu napetost kod onih kojima se obraća. Što tek možemo reći o bogopsovki, kojom na najodvratniji način svoj »nemir«, »napetost«, »raspoloženje« psovač pretvara u pravi rat s Bogom? Što to znači za časnog i kulturnog čovjeka u nastavku tumači liječnik:

»Bez obzira na razvitak nastanka, psovka je ružna pojava i potrebno je naći mogućnosti za njeno nadomještanje riječnikom, koji

se ne spušta do stupanja banalnosti. — U nas se, nažalost, tom nakaznom načinu izražavanja i štetnoj pojavi ne poklanja potrebna pažnja, pa je, štaviše, i literatura o problemu psovanja vrlo oskudna. U borbi protiv psovke morali bi sudjelovati psiholozi, pedagozi, te osobito društvene organizacije, pa i cijelo naše društvo. Pri tome je ponajprije potrebno proučiti sve čimbenike koji uzrokuju nastanak i uvjetuju rasprostranjenje te negativne pojave, i to: psihološke, sociološke, medicinske, povjesne itd. Samo zgražanje i moraliziranje nad riječnikom naših ljudi, ne može korjenito riješiti problem psovanja«! (Dr. D. Kremer).

Članak je izašao iz pera liječnika koji se veoma često javljao u našem tisku. Komentar tim snažnim mislima nije potreban. No možemo naglasiti, kako obilje misli, pojmova, ocjena i osuda svjedoči o indignaciji jednog intelektualca kada govori o »nakaznom« načinu izražavanja u svim mogućim vidovima. Mi možemo samo još nadodati da je taj »nakazni način izražavanja« uz golemu kulturu sramotan, jedan od najtežih zločina u odnosu prema Bogu. Tokom naših razmišljanja imali smo prilike u brojnim primjerima shvatiti, kako misli i kako prosuđuje o tom »nakaznom« govoru onaj komu se te uvrede upućene. Žalosno je da se prema riječima liječnika i danas o toj pojavi malo piše, i na tom području premalo djeluje.

Čuvajte jezik. »Čuvajte jezik od ispraznog gundanja, čuvajte jezik od opakih riječi, jer i najtajnija riječ nije bez učinka, a lažljiva usta ubijaju dušu!« Tako govori Duh Božji u Knjizi Mudrosti, a ne traži se naročita mudrost da uvidimo kako je psovka daleko teža od ispraznog gundanja i najopakija među opakim riječima. Ona je najsmrtonosniji proizvod jezika. Stari Grci su govorili: »Jezik je oštriji od mača«. Često i pogubniji obzirom na posljedice. Kako u odnosu prema čovjeku tako daleko više u odnosu prema Bogu.

Što je najdragocjenije? Pripovijeda se da je kralj Nimrod pozvao svoja tri sina, i postavio pred njih tri posude: jednu zlatnu, drugu od jantara i treću od dragog kamena. Tada im reče: »Izaberite svaki po jednu posudu za sebe, koju smatrate najvrednijom«. Najstariji kraljević uzeo je zlatnu posudu na kojoj je pisalo: Vlast. Kada ju je otvorio vidio je da je puna krvi. Shvatio je da se do vlasti dolazi prolijevanjem krvi. Drugi je uzeo posudu od jantara, na kojoj je pisalo: slava. Kada ju je otvorio našao je u njoj samo malo pepela i

ništa više. Treći nije imao što da bira: njemu je preostala samo jedna kutija od dragog kamenja. Na njoj nije ništa pisalo, zato ju starija braća i nijesu htjela otvoriti. Kad ju je otvorio u njoj nije našao ništa, no kada je pažljivo pogledao, vidio je na dnu samo tri slova: Bog. Sada se umješa i kralj. Upitao je prisutne mudrace, časnike i ministre, što oni misle da je najvrijednije. Časnici su odmah povikali — vlast! Drugi su glasovali za slavu, no najmudriji među njima reče: Najvrednija je posuda od dragog kamenja. Jer je Božje ime nad svakim imenom. Bez njega propada i vlast i slava, a tko Božje ime štuje najjači je na svijetu.« — Mudrac koji je taj članak zapisao u jednom starom kalendaru postavlja samo jedno pitanje: Znaju li to psovači? Oni koji to ime toliko vrijedaju.

Što Božje ime sakriva. Za vrijeme širenja protestantizma, u Ženevi je djelovao biskup sv. Franjo Saleški, za kojega vele da je vratio Crkvi nekoliko desetaka tisuća otpalih. Jednoga dana, doletio je k njemu njegov tajnik, mladi svećenik i sav uzbuđen rekao: »Čuo sam da je taj ugledni prvak u gradu otpao od Crkve. Kako je to moguće?« Svetac mu je rekao neka uzme pero i napiše ime: Bog. Što vidiš sada? upitao je. Vidim ime velikoga Boga. Stavi sada najmanji novčić na to ime. Tako je i učinio. Što sada vidiš, upita biskup. Ne vidim ništa, jer je novac pokrio to ime. No vidiš, zaključiti sveti čovjek, kako mala stvar može sakriti najveću.

Kod psovača je stvar još tragičnija. Njima ne treba ni najmanji novčić da zaborave na veličanstvo Božje. Njima je dovoljna srdžba, pa i najmanja, da ne samo obnevide Božje ime, nego da ga napadnu na najgorji način.

I on ne vidi svoju bijedu. Došao je kući uoči Badnjaka iz Njemačke. Požurio je ujutro u crkvu da se ispovijedi za Božić. On je kršćanin i nije zaboravio Boga u tudini. Pričestiti će se na ponoćki. Dobra žena sva užurbana u velikom poslu oko redjenja kuće, spremanja jela i brojnih sitnih poslova, bila je na rubu snaga. Ipak je radosna, jer je obitelj na okupu, a radosni dani Božića ispunjavu sve posebnim osjećajima. Sat prije ponoćke, muž zatraži od žene košulju koju je naredio da se pripremi za taj dan. Žena mu odgovori da je oprana, samo će ju za časak uglačati. Kada je to čuo, muž je naprosto pobjesnio. Zgrabio je pladanj s kolačima i tresnuo ga na pod, oborio okićeno božićno drveće i prosuo gomilu njastrašnjih psovki. I žena i djeca su tiho plakali, ali se nije usudio nitko niti riječi

prosloviti. Kada je bila košulja spremljena, čovjek se obukao i pošao u crkvu. Za vrijeme ponoćke pjevao je božićne pjesme, i dakako pričestio se. Žena mu je ujutro blago prigovorila, kako se nije smio pričestiti s tolikim psovka. Odgovorio joj je sa savršenim mirom: »To si ti kriva, to ide na tvoju dušu!« — Na čiju je to dušu stvarno išlo znade i dobri Bog i svaki pametan čovjek. Jadni naš bijedni čovjek.

Kome pripada stipendija? Godine 1960. moglo se u novinama čitati kako »Odbor za dodjeljivanje stipendija na sveučilištu u Koloradu« (SAD) već dvije godine traži jednog siromašnog studenta koji bi bio dostojan dodjeljivanja stipendije. Uvjeti za dodjeljivanje stipendije su slijedeći: kandidat ne smije psovati i pušiti. Sam podatak da plemeniti dobrotvorni Odbor »traži dvije godine takova studenta i ne nalazi ga opet, je jedan dokaz o ljudskoj bijedi—bijedi psovača. Iako ima mnogo siromašnih studenata, svi ti siromasi će se radije odreći novčane pomoći potrebne za školovanje, nego da se ostave psovanja. Radije živjeti u bijedi, nego se obogatiti poštenim životom. Ako taj mudri odbor nije imao kome podijeliti pomoć-stipendiju, možemo li očekivati da će Bog svoju pomoć i doživotnu stipendiju podijeliti onima koji ga psuju?

Psovka—nemot i bijeda. Pisac i mislilac profesor Emil de Marchi ovako žigoše psovku: »Uvrijediti tude osjećaje ružnim riječima, jednako je kao da drugom bacite u lice blatnu krpu. Ako vjerujete da je Bog dobri Otac, zašto vrijeđate svojega oca? Ako u presvetom liku Isusa Krista gledate Spasitelja svijeta, dobročinitelja ljudi, zašto njegovo ime tako bezočno vrijeđate? Ako u imenu Marijinu osjećate milinu koja je nadahnula nebrojene slikare, kipare i pjesnike da je slave, kako možete to ime mješati s najodvratnijim riječima i izrazima? Biti čovjek znači biti razuman, sposoban razlikovati dobro od zla, čisto od prljavoga, pravedno od nepravednoga. Pustiti da iz usta izlazi psovka, ili ružan govor, ne znači govoriti kao čovjek, nego roktati kao nečista svinja.« — Veoma oštre riječi, ali riječi iz kojih govori i bol i užas nad tolikim uvredama koje se nanose i Bogu, i svecima, i braći ljudima.

»Divljaci« i »vjernici«. Dva crnačka studenta koji su završili u Italiji školovanje, pokrstili su se za vrijeme studija, prihvatili vjeru svim srcem i sada putuju vlakom na jug Italije, odakle će krenuti u domovinu. Na nesreću ušli su u vagon pun putnika koji su uz

najbestidnije riječi izgovarali i najteže psovke. Mladi su Afrikanci ustali na obranu Božje časti, pa je došlo do vike i svađe. Netko je pozvao nadzornika vlaka. Kada je došao imao je što čuti. Svojim je zemljacima Talijanima rekao: »Talijani su, tobože, otišli u Afriku da šire civilizaciju, a vidim da Afrikanci moraju poučavati Talijane u osnovnoj kulturi i prostoynosti«. — Da je samo to! Nego »divljaci« iz Afrike, moraju u katoličkoj Italiji, središtu katoličanstva braniti ono što je svakom katoliku najdraže i najsvetije. O kakvoj se tek bijedi i ovdje može govoriti!

Tko to psuje? Piše jedan redovnik iz Bosne: »Uzeo sam sat i brojio. Devetero djece igralo je nogomet. Promatrao sam ih samo 17 minuta. Kroz to vrijeme djeca su opsovala Boga 154 puta!« — Tako u bosanskom gradiću, a u ostalim dijelovima zemlje, sigurno ništa bolje.

Psovka narodna sramota. Poznata parola s kojom se mnogo operiralo još prije nekoliko desetaka godina. Prije pola stoljeća piše jedan promatrač onoga što se u nas zbiva: »Samo prostaci psuju. Narod u kojem mnogi psuju zaslužuje naslov »narod prostaka«. Pazi da ne budeš krivac, ako taj naziv dobije tvoj narod. A nismo daleko od toga!«. Upozorenje od prije pola stoljeća. Danas? Prekasno — jer: tu smo!

Liječnica-psihijatar. Članak iz dnevnog tiska. Nema još niti tri godine otkako je objavljen. Intervju s uglednom zagrebačkom liječnicom, o njezinom načinu rada s duševnim bolesnicima. Novinari pitaju, ima li strah od bolesnika pri saobraćanju s njima. Odgovor glasi: »To su bolesnici kao i svi drugi, pa se prema njihovoj vrsti bolesti primjenjuju i metode liječenja. No tada je dodala koga je nju strah. »Mene je strah bestidne i samouvjerene mladeži. Priča kako je putujući nakon radnog vremena kući slušala dva petnaestogodišnjaka u autobusu, koji su 84 puta spomenuli na najsramotnije psovke na račun muškog odnosno ženskog tijela. Tih se ja bojim, zaključila je, i tog novog jezika«. — I još podosta uz to je rekla. A što da mi reknemo? Ne radi li se tu o ljudskom tijelu, pa i o tijelu njihovih roditelja, preko kojih su i oni dobili svoja tjelesa. Da li itko išta čini da se ti mladi ljudi koji zadaju iskusnom psihijatru veći strah od onih u »ludnici«, da se takovi dovedu razumu? Već smo čuli snažne izjave nekih liječnika. Crkva čini koliko može. Roditelji — samo solidnim vjerskim odgojem, poštivanjem imena

Božjega u domu, mogu mladi steći i poštivanje prema tome imenu, i odvratnost prema grijehu psovke.

Navikao sam. »Navikao sam i nikako da se odviknem«. Riječ je, dakako, o psovcu. To ponavlja pred svećenikom dugogodšnji psovač. No istoga dana prešao je cestu na zabranjenom mjestu i platio poveliku kaznu. Često je kasnije o tome govorio: Nikada to više nisam učinio! Žao mi je novca!« — No Boga mu nije žao, jer on ne naplaćuje globe. Barem ne svaki dan i ne odmah »na licu mjesta« kako se nekada govorilo. No jedno je sigurno. Jedna je od temeljnih istina da Bog nagrađuje dobro a kažnjava zlo. Kad-tad. Najgore ako to bude u vječnosti, što se tiče zla.

Beee! Pod tim kratkim naslovom piše naš mjesečnik: »Neki L. Chachy, motorista, dobio je visoku kaznu što je uvrijedio policajca, plazeći mu jezik u prolazu kraj njega. Policajac ga je stigao, sastavio zapisnik, i predao sucu. Krivac se je svakako branio-očevidnim lažima. Rekao je da se u prolazu samo »obliznuo jezikom«. Sudac mu je uz novčanu globu dao i savjet: »Drugi puta se nemojte »oblizivati« kada prolazite kraj policajca. Tako je nadoknadena povrijeđena policijska čast. Tako ljudi! Bog ne mora juriti da pogradi svoje uvreditelje. Oni su neprestano u njegovim rukama, a njegovi sudovi rade dan i noć i nitko im ne može umaći.

Ne vrijedaj vojnika. »General Franco Bosio, 54. g. osuđen je na dva mjeseca zatvora, jer je uvrijedio vojnike. Rekao je da su hulje, kukavice i pasji sinovi. Presuda je ovako obrazložena: »General je osuđen što je vrijedao podređene, ponižavao ih i umanjivao njihovo dostojanstvo!« — Što reći, kakovu presudu očekivati za one koji »vrijedaju, ponizuju i umanjuju dostojanstvo« ne podređenih, nego samoga Boga. Kako malo mudrosti je potrebno da učinimo usporodbu ove presude i Božje »po istom predmetu«.

Liječniče, izliječi sebe! Poznata biblijska izreka-i savjet. Ovaj puta s punom primjenom. Engleski prijestolonasljednik princ Charles, u jednoj prosvjetnoj ustanovi govorio je o prostoti psovanja. Kako je to bilo radi vrućine u školskom dvorištu, u jedan mah je puhnuo vjetar i odnio papir s predavanjem iz njegove ruke. Princ se tako zaboravio, da je u srdžbi nedostojno spomenuo ime Božje. Nije baš opsovao, ali je u praksi pokazao kako je nepristojno psovanje. O tome se mnogo pisalo, pa je tako došlo i do nas. Žalosno ponašanje kraljevskog djeteta. Kako su svi ljudi kraljevskog roda,

jer im je Otac kralj neba i zemlje, sam Bog—ništa ne može toliko osramotiti njihovo dostojanstvo, kao ako se zaborave i obeščaste ime Božje na bilo koji način!

Otkuda plima psovania! Članak pod tim naslovom napisao je sudac Vrhovnog suda Hrvatske, za vrijeme prošlog režima, a prije gotovo 35 godina. Među ostalim on veli: »Oko dvadeset posto osuđenih u cijeloj zemlji (bivšoj državi) snosi kaznu zbog krivičnih djela protiv časti i ugleda uvredom«. Među recima nalazimo i ovo: »Oslobodena svih oblika vezanosti za odgovornost, psovka danas doživljava plimu — ako uzmemo usporedbu za nabujalu rijeku grubih i u svakom slučaju nepristojnih psovačkih riječi... Jedan ugledni kulturni radnik iz Zagreba neraspoložen i revoltiran zabrinuo se da je Zagreb izgubio naziv »bijeli« više radi psovke koja se čuje na našim ulicama, u lokalima, školama, a manje radi prljavštine na ulicama. Neke psovke postale su sastavni dio svagdašnjih razgovora, ljudi se njima služe kao poštapalicama. Najteže mi je kad vidim mlade kako dobacuju psovke i uvrede, i ne misleći kakovu sliku daju našem gradu«.

Nema sumnje da je oralna i kulturna prljavština daleko gora od nečistoće na cesti, ali je značajna činjenica, da toliko raširena psovka, koja je »postala sastavni dio svagdašnjih razgovora« ne ometa dvadeset posto građana da za psovke njima upućene, podnose tužbu zbog povrijeđene časti. Iz sudskih izvještaja se može saznati, da sudovi imaju razmjerno najviše parnica baš sa toga područja osobne uvrede.

Jedna od najpoznatijih naših umjetnica u sličnoj izjavi za tisak, rekla je da se ne usudi navečer izaći u šetnju sama, radi grupe mladića koji »galame, psuju i bestidno se ponašaju na ulicama«. To je bilo prije više od tri decenija unatrag. Netom smo naveli uglednu liječnicu, koja iz istih tazloga ističe svoj strah od »vulgarne mladeži«. Radi se o sinovima onih prostaka od prije trideset pet godina. U tom članku o psovcu možemo naći i ovo: »To se ne tiče samo Zagreba, nego se radi o problemu psovke koja je zapljusnula cijelu zemlju, a sada naročito gradske sredine. Neispravno je misliti da psuju samo tzv. primitivci. Naprotiv, tzv. intelektualci, i to visoki često su veliki psovači, što dopušta pretpostavku da su i jedni i drugi psihički regresivni... Kako da se to zlo suzbije? Psovka kao navika ne može se iskorijeniti ako čovjek ne doživi istinsku i u isti mah humanu

karakternu evoluciju... psovka je po svemu jedna od negativnih, protudruštvenih pojava koja pripada području društvene patologije« (bolesnog stanja) Kao ustuk psovci i ovdje se ističe presudan utjecaj obitelji i obiteljskog odgoja — koji sadržava osnovni smisao. Također je potrebno slobodno i čvrsto formirano javno mnijenje-dakako protiv psovačkog mentaliteta.«

Ovaj veoma ozbiljni članak, spada kako je već rečeno, među brojem veoma siromašne radove te vrste, a kako je pisan prije nekoliko desetaka godina, gledom na sadašnje stanje, možemo sa žalošću konstatirati da se nije na tom ništa radilo, pa se nije ništa ni postiglo. Ako se govori o patološkom stanju, bolesnom stanju psovača koji vrijeđaju svoju okolinu, što tek reći za bolesno stanje bogohulaca koji svojim psovanjem pokazuje ne samo manjak kulture, nego i nedostatak minimalnog poštovanja prema Bogu i svemu u što inače vjeruje. Možemo, naime, prečesto sresti one koji nose oko vrata križ ili vjerske ambleme, a da javno na ulici izriču najgadnije psovke. Jedini je lijek koji navodi i sudac vrhovnog suda: doživjeti u isti mah humanu, karakternu evoluciju pojedinca uz »čvrsto formirano javno mnijenje-protiv psovke«. O tome ovisi toliko spominjana duhovna obnova, koja će promijeniti »psovalački mentalitet i unijeti u duše i mladih i odraslih odnos poštovanja prema najvećim svetinjama vjerskim i prirodnim. Odnos poštovanja prema Bogu i obitelji i okolini u kojoj svatko živi, a što se u psovkama najviše vrijeđa i obezvrijeđuje.

Umjetnik-prostačina. Jedan novinar govoreći o problemu psovke na javnim priredbama veli: »Nastupao je često, postigao publicitet kao estradni umjetnik. Obzirom na sadržaj možemo reći i »umjetnik«, nazovi umjetnik. Naš dnevni tisak spominje jedan njegov javni nastup na tzv. zagrebačkim »Nedjeljnim popodnevima«, kada je pred auditorijem cijele zemlje završio pjesmu najprostijom psovkom. Pisac članka spominje kako se voditeljica zacrvenila od stida. Drugi neki u cirkuskom dresu zavija u svojoj stupidnoj pjesmi o nekoj curi u koju bi se »I Bog zaljubio da ju je vidio!« Navodim točno riječi da svakom iole pametnom čovjeku sine pred očima, kako oni najbjedniji i najjadniji komedijaši, uzimaju sebi slobodu da na tako ludački način propagiraju svoju »kulturu mesa«, koja ih onemogućuje da shvate prave vrijednosti i poštovanje prema njima.

Ti da meni majku psuješ? »Tako je vikao sav crven od bjesa čovjek koji je stajao nad osobom na podu, udarao s obje ruke i neprestano ponavljao »Ti da meni majku psuješ, mater da mi kuneš... ti ... Još samo jedanput i više nikada nećeš ni pisnuti!« — Udaljih se potresen, priča svećenik o događaju za vrijeme prošlog svjetskog rata. »Neki novi pogled, neko novo strahopočitanje prostruji mi dušom, kad pomislih na uvredu nanesenu imenu majčinu. No osjetio sam još nešto. Neku žalost i bol zbog zaslijepljenosti i neuidavnosti ljudske. Psuje se, naime, Bog-i ništa. Nabacuje se u društvu njegovim imenom kao loptom-i nitko ni da prstom makne. Pogruđuje se Majka Božja, žena bez ljage-i nitko da otvori usta.

Svakako da je pohvalno braniti čast roditelja i ne dopustiti njihovo vrijeđanje. Koliku bi bijedu pokazao onaj koji bi na to bio ravnodušan. Ali, ljudi Božji, zar tu istu pažnju ne zaslužuje od tebe i Otac tvojega oca i tvoje majke, tvoj Bog? Zašto njega psuješ ili dopuštaš bez riječi da se u tvojoj prisutnosti psuje onaj koji ti govori: »Ako te i majka tvoja zaboravi, ja te neću zaboraviti«.

Ne dajmo više, ako se smatramo valjanim sinovima najboljeg Oca, da nam prijede preko usta psovka ili hula na njega. A znajmo također ustati u društvu na obranu Imena Božjeg, proti svakom onom koji ga blati. Ne ćeš, dakako, zametnuti tučnjavu. Ali opomeni ozbiljnom riječi, pokaži na licu i svojim držanjem da te boli svaka pogrdna najsvetijeg imena Isusova. I Otac nebeski neće zaboraviti sinova koji se bore za njegovu čast. Naplatit će im stostruko« (F. I.) Opet jedan članak star pola stoljeća, ali i te kako aktuelan obzirom na stanje danas, Taj poziv na borbu protiv psovke, nema baš istu motivaciju s kojom se služe liječnici ili suci, ali je podloga ista kao i u svjetskom tisku. Psovka je najveća sramota, protiv nje se moramo boriti i iskorijeniti je. — Samo još dodajmo —da ne bi bili iskorijenjeni mi sami!

Ti li meni milu maju opsova? Priča svjedok svećenik, događaj koji pamti iz djetinjstva. Pazarni je dan, gradić je pun svijeta, sa sela. Žene u prekrasnim narodnim nošnjama-svakidanjim-ali ipak prelijepim. I muškarci u bijelim rubinama, sometnim prslucima i raspletanim šokačkim gaćama. Dvojicu je okružila grupa ljudi, i gleda kako užagrenih lica od pića, jedan drugog vrijeđaju i jedan drugome prijete. U jedan par, opsova mladi seljak starijem majku. Ovaj vrisnu: »Ti li meni milu maju, opsova? Pustit ću ti criva!« U

isti mah je sjevnuo nož, krv je zacrvenila bjelinu, ranjenik počeo jaukati, dok djeca bježe a odrasli viču: Liječnika, liječnika!«

Žalostan način divlje obrane. Radi se o časti jedne majke. No tko zna koliko su puta obojica opsovali drugu Majku. Ne misleći da je ta Majka svoga Sina rodila u staji, i pod križem ga sveg krvavog primila u krilo. Možemo li čuti jedan drug povik: »Ti li kršćanine milu Majku moju opsova?« Naveli smo neke primjere očite kazne koja je uslijedila nakon uvreda Božjoj Majci nanesenih. No to je za one najgore. A svakog plemenitog čovjeka, posebno vjernika uvrede nanesene Isusovoj Majci predstavljaju i opačinu bez premca i uzrok nesreće koja takove stiže. Prije ili poslije. Jer ako svaki čovjek brani čast svoje roditeljice, nema li to pravo, da ne kažemo i dužnost, najsvetiji Sin, najsvetije Majke?

Crkvene kazne za psovke. Pripovijeda se iz crkvene povijesti, kako su psovači u prvim stoljećima kršćanstva bili podvrgnuti najtežim kaznama za psovke protiv Boga ili svetaca. Tko bi opsovao Boga, morao je kroz sedam nedjelja za vrijeme službe Božje, stajati pred crkvenim vratima na pogledu svim vjernicima, bez kabanice i s užetom oko vrata!« — Danas, istina, toga nema, pa si mnogi kršćani pletu nevidljivo uže koje će im stegnuti vrat, ne pred vratima crkve, nego pred vratima pakla.

Psuje kao Turčin. Poznata narodna izreka Turci štiju ime Božje i ne poznaju psovke. Jedna redovnica iz Bosne nedavno je u društvu svećenika pripovjedala što se desilo u nekom bosanskom selu, gdje žive i katolici i muslimani... Jedna muslimanka čula je u staji kako njezin petnaestogodišnji sin opsova Boga. Kriknula je od užasa, smjesta otišla na poštu, pozvala muža telefonom iz jednog nje-mačkog grada, i plačući mu javila što se je desilo u njihovoj kući. Otac je prvim vlakom stigao kući. Kada se pojavio na vratima doma, ugledao je zaplakanu ženu i djecu, i dječaka psovača koji je sav blijed i preplašen čekao što će se sada desiti. Otac je pozvao sve da se po muslimanskom običaju bace na zemlju, dugo su »klanjali«, a kada se otac podigao sa poda, u punoj tišini, ledenim glasom naredi sinu: »Nisi vrijedan da živiš u ovoj kući! Pokupi svoje stavri i nosi se od mene!« Pošto se oprostio sa svojima, vratio se utučen na svoj posao. Sin se negdje zaposlio kao sluga, nakon dužeg vremena vratio se kući, pao pred ocem na koljena, plačući obećao pred svima da više nikada neće povrijediti Božje ime!« — Događaj iz naših dana koji daje misliti i očevima i sinovima kršćanima.

Psovka — nasljeđe u obitelji

U ljetnim danima poratnih godina, mladi župnik je svaku večer sakupljao djecu na »večernju molitvu«, jer je vjeronauk kroz sedam godina iza rata bio zabranjen, pa bi ih tom prilikom poučavao. Jednog dana govorio je svećenik o strahoti psovke, o teškim kaznama koje stižu psovače, i na ovom svijetu i na drugom. Djeca tiha i mirna, rat je i teške njegove posljedice, ostavio duboke tragove u životu sviju, pa i onih najmanjih. Svi slušaju bez daha, a onda usred potpune tišine jedan mališan podigne ruku i zbunjeno prošapće: »Molim, i moj dada (otac) psuje! — »Slijedile su izjave ostalih: »I moj baća (stariji brat) psuje!« »I moj čiko (stric) psuje!« — Svećenik je imao dojam da su se svi uplašili za sudbinu onih koje najviše vole, a koji psuju Boga. Bio je to drugi razred koji se te godine pričestio.

Prošlo je nekoliko godina od toga događaja. Na satu vjeronauka u šestom razredu, kako to djeca često čine, podiže jedan dak ruku i iznese tužbu: »Velečasni, Iva je danas u školi psovao dragog Boga!« — »Koji Ivo?« — zabrinuto zapita župnik? Ivo, psovač postiden se digao i oborivši glavu prošaptao: »Ja sam psovao!« — Bio je to onaj Ivo, koji je prije četiri godine prvi tužio na vjeronauku svojega oca »I moj dada psuje«. Sve višegodišnje vjeronaučne pouke, propovijedi, opomene, propale su pod strašnim utjecajem oca bogohulitelja, pred užasnom sablazni oca psovača. Bilo bi veoma zanimljivo kada bi se moglo saznati što je s Ivinom djecom, koja sada moraju biti već očevi, ili čak s djecom njegove djece. Da li i oni psuju? Odgovor nije težak. U našoj se domovini već odavno psuje. Jedno je sigurno: Kao što djeca u rodnoj kući uče materinski i očinski govor, tako uče i zloćudni govor psovke. Činjenica je da se strašna psovka na taj način rađa i održava u našoj zemlji. Jedan moderni psiholog i sociolog piše: »Prvi učitelj psovke i prostote su roditelji, stariji ukućani i okolina u kojoj djeca provode svoje prve godine djetinjstva!« — Strašno, ali istinito! I ovdje vrijedi ona narodna: »Kakvo drvo takav klin, kakav otac takav sin!« No obzirom na psovku možemo isto tko dodati i utjecaj majki: »Kakva mater takva kći — pa i sin«, jer sve više žena psuje i psovci uči sinove svoje i kćeri.

Zao primjer. Katolički kalendar »Dobri pastir« donosi prije mnogo godina članak prepisan iz svjetovnog časopisa »Nova žena«.

Tekst glasi: »Prošetajte se predveče po gradu. Što ćete čuti i vidjeti? Mali švrca koju ne zna pravo niti izgovarati riječi, psuje i pogrđuje sve što bi trebao ljubiti i poštivati, i što zbilja voli. Strašne riječi izgovara zato, što ih je čuo i naučio od starijih, a da im čak ne razumije niti značenja...«

Opsuj mu ako te dirne. Stariji čestiti seljanin pripovijeda župniku događaj koji ga je posebno potresao: »Dječak došao kući plačući nakon nastave. Otac ga pita što se desilo, a dijete odgovara, kako ga je jedan sudrug u školi istukao. Rekli bi ljudi: dječja posla! No ovaj otac nije tako rekao. Prosuo je bujicu najtežih psovki, a onda rekao malom: »Ako te još jednom dirne, uzmi kamen pa mu ga baci u glavu i opsuj mu sve na svijetu!« Tu paklensku pouku završio je još s cijelim nizom bogopsovki. »Da li takvom nesretniku ikada padne na um, što bi ostalo od njega, kada bi Gospodin Bog s njime postupio po uputi koju je dao »uvrijeđenom sinu«?

Moram psovati! Tako je rekao je časnik vojnom svećeniku koji ga je opmenuo da ne psuje vojnicima. Taj je časnik to ovako protumačio: »Velečasni! Svjestan sam težine psovke i stidim se toga, ali dečki, vojnici ne slušaju, ne drže se reda, ne trpe stegu. Često pobjesnim i tada ne znam što govorim. Što bih učinio da se riješim toga?« — Svećenik mu odgovori: »Sjetite se onog drugo časnika, plemenitog satnika iz Evanđelja, koji je došao moliti Isusa za svojega bolesnog slugu. Kada mu je Isus rekao da će doći njegovoj kući i bolesnika izliječiti, satnik je rekao: »Nisam dostojan da udeš pod moj krov, nego samo reci riječ i sluga će moj ozdraviti. Jer i ja sam čovjek od vlasti, pa rekнем jednom vojniku: »Idi! i on ide. I drugom: Dodi! — i on dode«. Dobio je pohvalu od Gospodina kao malo koji od njegovih slušača, a njegove su riječi ušle u bogoslužje. Izgovaraju se neposredno prije podjele sv. Pričesti.

Pouka je jasna. Dobri satnik moli Isusa ne za svoje dijete, kao ostali, nego za svojega slugu. Volio je njega i svoje podložnike, a kada nekoga volimo, rado ga slušamo. Tada ne treba prsipati posvke i mlatarati šakama oko sebe. Vrijedi li to za gospodara službenika, ne vrijedi li još i više za roditelje čija je vlast daleko bliže Bogu od vlasti gospodara i zapovjednika. Neposluh djece, često je posljedica lošeg ili nikakvog odgoja. Koliko li nesreće i za roditelje i njihovu djecu, ako psuju Boga i djecu-za ono što su sami skrivili!

Pisac, psovka i njegova majka. Jedan od najpoznatijih pisaca za vrijeme prošlog režima, bilježi u svojim uspomenama iz

djetinjstva: »Jednoga dana uđe u našu kuću jedan suseljanin i upita: »Čiji je onaj mali pasoglav bijele kose?« — »Moj!« — odgovori majka. »Ama«, nastavi seljak, »ono je živinče a ne dijete. Ne da nikome proći, baca se kamenjem i svašta ljudima laje...« »Dotjerao sam kući ovce ne sluteći nikakva zla. Majka strogo naredi: »Penji se na vrbu i odreži šibu!« Iako nisam znao što sam skrivio, ipak upitah: »Zašto?«. — »Samo se ti penji i reži šibu, znati ćeš već zašto«. Penjem se na vrbu i iz svega glasa jaučem: »Jaoj, jao kuku meni, joj meni, neću nikad više!« — Nisam čestito ni sišao s drveta, a majka me zgrabi. Jednom me rukom čvrsto drži, a drugom fijuče prutom i tuče me po nogama. Kad god upita: »Hoćeš li se bacati kamenjem? Hoćeš li napadati ljude? Hoćeš li psovati?« — »Neću... neću... neću... Nikada više neću!« — urlao sam iz svega glasa. Tek kada se majka umorila od pruta, baci prut i uđe u kuću, a ja ostah jecajući i trljajući išibane noge i dio iznad nogu...« — Svakako nije sav odgoj u batini, niti je to prvo odgojno sredstvo, no ova je majka možda i ne znajući ispunila savjet iz Sv. Pisma: »Ludost je svezana za srce djeteta, uzmi prut i udri ga, nećeš mu ubiti tijelo, spasit ćeš mu dušu!« — Morali bi i to naglasiti, da taj nije naučio psovati od majke, oca nije više imao, nego od onih drugih. S kojima je čuvao ovce. Od svoje okoline, kako i ističe psiholog. Što se pak tiče majke, ona se nalazi na potpuno drugoj liniji od onoga oca koji savjetuje: opsj! — i pokazuje kako to treba!

Psuju i djevojčice. Posebno vrijedan članak, koji nije izašao iz pera kakovog vjerskog pisca ili na stranicama kakovog vjerskog časopisa, nego je objavljen u dnevnom tisku.

Članak je napisao opet jedan profesor i doktor. Čujmo ga: »Ako bi se birala tema za jedan simpozijum o interdisciplinarnim problemima, onda bi to bila psovka, s čijom smo trajnom zarazom i trajnom poplavom suočeni. Psuje se čak i na sceni i na ekranu. Ne psuju više samo »kočijaši« — njih je sada malo, veoma malo — sada psuju i djevojčice: stanite pred neku osnovnu ili srednju školu, ne morate mnogo osluškivati, psovka će vas za čas zapljusnuti. Istrijebili smo uši, uništili stjenice, ostala nam je psovka. Ona zaslužuje uveliko pažnju nauke: ne samo lingvistike, nego i psihologije, sociologije, estetike, antropologije, prava, gotovo svih, humanističkih nauka. Jer prisutnost psovke na svim mjestima, svjedoči o poremećaju moralnih vrijednosti, o odsustvu normi, o krizi duha, o sveopćoj krizi čovječnosti. Psovka je simptom unutrašnje praznine,

pustoši, duhovnog siromaštva. A duhovnost nije bila, nažalost nika-
da naše izrazito svojstvo.«

Imamo li na umu da to piše liječnik, učenjak, nekatolik, možda i ateista, možemo sa strahom otkriti svu tragediju naših ljudi, posebno mladih, koja je opečaćena teškim izrazima, kao : kriza čovječnosti, unutrašnja praznina, duhovno siromaštvo i sl. Stavimo li to pod zajednički nazivnik-odgovornosti roditeljskog odgoja u svakom pogledu, pa tako i u pitanju psovke kao znaka »krize duha«, onda ćemo ponovno otkriti krivca za tu opačinu: u prvom redu — roditelji! Uz to, kao vjernici, imajući na umu psovku kao najteži grijeh protiv Boga, tada sve ocjene liječnika, psihologa i sociologa, koje govore o »poremećaju moralnih vrijednosti« poprimaju stravične konture čovjekova neprijateljstva prema Bogu.

Dječja psovka. Još jedan plač nad unakaženom mladosti. Članak je donesen u rubrici: »Kutak za roditelje«. Evo ga u cijelosti: »Govoriti o psovci znači prije svega razmišljati o jednoj štetnoj i ružnoj pojavi i navici u svim našim sredinama. Ona postepeno stiže »pravo građanstva« i krnji ugled, posebno kulturni ugled ljudi. Psovka se može danas čuti gotovo na svakom koraku, i na svakom mjestu: u porodici, školi, poduzeću, u tramvaju, autobusu, kinu i na drugim mjestima. Koliko je neugodno čovjeku koji nije navikao na slušanje vulgarnih izraza, kada čuje iz usta dječaka, djevojke ili odrasloga, kako bezobzirno upotrebljavaju masu najodvratnijih psovki koje ponižavaju, vrijeđaju i zabrinjavaju — ne treba posebno naglašavati. Pa ipak, treba reći da se na suzbijanju i iskorjenjivanju psovke dosada nije gotovo ništa učinilo.

Postavlja se dakle pitanje: odakle psovka djeci? Ogovor je jasan. Prve navike djeca stiču u porodici, još od najranijeg djetinjstva, i ako je porodica najodgovornija za njihov odgoj prije polaska u školu, onda je njezina uloga u razvijanju navika mališana to veća. Prema tomu, tu u roditeljskom domu, treba tražiti porijeklo dječjih psovki. Ako se psovka u porodici u korjenu ne liječi, a korisnije je nastojati da se ona uopće ne pojavi, onda se ona kao po nekoj inerciji prenosi iz generacije na generaciju, iz porodice na ulicu, sa ulice u školu, a iz nje u širu društvenu sredinu, stvarajući nebrojene neugodnosti u svojoj okolini koja to ne želi.

Otprilike krajem prve godine kada dijete počinje izgovarati prve riječi, obično nastaje vježbanje prostačkih izraza. Tome najviše

doprinosi otac, iako je danas sve više majki i ostalih žena koje psuju. U početnoj fazi psovanja, kada dijete najviše ponavlja nepristojne riječi koje je izgovorio otac, majka ili koji drugi član obitelji, može to izgledati posve bezazleno i možda čak izazvati smijeh ukučana. Međutim, kasnije, ako se to odmah ne suzbije, psovka postaje trajna i bestidna navika. Istina dijete u doba ranog djetinjstva ne prima riječi logički, s razumijevanjem, nego ih opaža i apsorbira mehanički. Ali već od treće godine, njegovi misaoni receptori postaju sve sposobniji da shvaćaju smisao izraza i razlikuju dobro od zla. Stoga se lako zapaža, kad djetetu od četiri ili pet godina kažemo da nešto opsuje, kako se zacrvni, postidi i napusti društvo. (Dakako ako već nije izgubilo stid). Izazvano osjećanje stida kod djeteta pokazuje da ono već počinje shvaćati besmislenost psovke i pogrešnu upotrebu. Kasnije, od pete godine do desete, dolazeći u širi doticaj s vršnjacima i ljudima izvan porodice, neosjetno i neprimjetno psovka postaje malo po malo njegova svojina i izraz svakodnevnog rječnika. Ovako uvježbana navika koja je uzela maha, teško se odstranjuje ili se čak uopće ne može iskorijeniti. U tom slučaju će često biti uzaludni napori da se nešto efikasno učini!

I zaključak znanstvenika: »Porodica je najneposrednija sredina u kojoj dijete stiče početne spoznaje o svijetu koji ga okružuje i zato je ona najodgovornija za njegovanje njegovih navika. Drugo: građanska je dužnost i obaveza svakog časnog čovjeka-svakodnevnog borba i permanentno nastojanje oko suzbijanja psovke i njezina konačnog iskorjenjivanja iz naše sredine tog velikog zla koje truje svako ljudsko biće«. — Članak je napisan prije četvrt stoljeća. Odmah na početku se ističe »da se na suzbijanju psovke dosada nije gotovo ništa učinilo«. Očito je iz činjeničnog stanja u kojem se naša zajednica sada nalazi. Sve ono što znanstvenik navodi u »Kutku za roditelje« ostaje kao »glas vapijućega u pustinji«, jer u tom dragocjenom živom kutku, obitelji, u kojoj dijete počinje živjeti, razvijati se fizički i psihički, nema ni primisli o potrebi kakova zahvata u taj problem. Naprotiv-obitelj je rasadište psovke »toga velikoga zla koje truje ljudsko biće« — kako u članku i čitamo. Da to opet prenesemo na vjersko područje: »Najodvratnije psovke koje vrijeđaju ponižavaju i zabrinjavaju« — kako pisac veli, uperene su najviše protiv onoga koji zaslužuje i poštivanje i zahvalnost od razumnog bića-čovjeka — i to u najvišem stupnju, a to je Gospodin

Bog. »Psovka kod djeteta malo po malo postaje svojina, navika« kaže se dalje, koja se teško odstranjuje ili se čak ne može uopće iskorijeniti«, glasi »dijagnoza«. Da je tomu tako, vidjeti ćemo u slijedećim retcima, u kojima ćemo nastojati prikazati povijest psovke u povijesti našeg naroda. Nije to samo psihološko i sociološko tumačenje-nego strašna stvarnost i povjesna istina: dijete uči psovku u obitelji, prenosi ju na svoje potomstvo, te se tako prokletstvo psovke predaje od koljena na koljeno kao paklenska baština.

Roditelji psovači-ubojice djece. Te oštre riječi potječu od Učitelja crkve sv. Augustina, biskupa. On doslovno kaže: »Nije težina psovke samo unjezinoj rugobi, nego i u tom što psovkom počinjaš grijeh duhovog ubojstva, i to onih tebi najbližih i najdražih, svoje djece. Nemoj misliti da ti nisi ubojica, ti koji svojim jezikom siješ u njihovu nevinu dušu kukolj opačine-psovke. Ako je tvoja riječ sablaznila tvoje dijete, pa i bilo koga od tvojih bližnjih, znaj da si ih ubio u duhovnom smislu. »Mjesto da svojim jezikom odgajaš svoju dječicu, veli komentator, ti ih svojom psovkom učiš zlu i ubijaš im dušu. Mjesto da svojim jezikom zazivaš blagoslov na svoj dom, ti svojom psovkom zazivaš Božji gnjev i prokletstvo.

Francuski pisac J. J. Rousseau priznaje da svojim opakim knjigama ubija, umjesto odgaja. Knjiga opakog sadržaja, puna opakih riječi, donosi smrt čestitom životu čitalaca. Što tek reći za roditelje koji svojim ne samo opakim nego i bogohulnim riječima, unose neprestano otrov u njihove nježne duše? Takav se grijeh zove sablazan. Čini taj grijeh onaj, koji riječju ili primjerom navodi bližnjega na grijeh. Za takove Isus veli: »Tko sablazni jednog od ovih malenih, bolje bi mu bilo da si objesi mlinski kamen oko vrata i potone u dubine morske«. Opet: roditelji, krivci za sablazan, duhovnu smrt svoje djece. Čuli smo što o tome misle sociolozi, liječnici, sveci i napokon Gospodin Isus. Roditelji su prvi učitelji svojoj djeci — u dječjim molitvicama. Tako jedni. A drugi: prvi i najstrašniji učitelji psovke i hule protiv Boga. Tako postaju u pravom smislu riječi duhovni ubojice onih kojima su dali tjelesni život.

Psovka i ljudske kazne

Kroz sve stranice ove knjižice provlači se jedna isao: Bog kažnjava one koji ga vrijeđaju. O tome smo naveli cijeli niz različitih

primjera. I po ljudskom sudu, kroz sva vremena, bogohulitelji su bili teško kažnjavani. Čak i u mnogim poganskim državama nije bila rijetkost da bi psovača osudili na teške kazne, pa čak i na smrt. Iznijet ćemo sljedeći razne izvještaje, što su pojedini zakonodavci, vladari poduzimali da psovku kazne i istrijebe.

Sveti Ljudevit IX, francuski kralj. Da zaplaši psovače i iskorjeni gadnu naviku psovanja, izdao je naredbu da se svakom tko opsuje Boga ražarenim željezom ožigošu usta. Vrlo brzo je ta kazna stigla jednoga od njegovih najuglednijih dvorjanika. Nisu koristile nikakove molbe niti zagovori. Kralju su dojavljivali kako ga mnogi grde i vrijeđaju radi oštine i okrutnosti. On je mirno dogovorio: »Neka slobodno mene grde i vrijeđaju, ali mojega Boga neće vrijeđati!« U kršćanskom se kraljevstvu ne može dozvoliti vrijeđanje Božjeg veličanstva. Između časti francuskog kralja i kralja neba i zemlje, znam što moram odabrati!« Ipak je na molbu samoga pape, dokučio tu zaista strašnu kaznu. Kada bi danas primjenili takovu kaznu bilo bi daleko više ožigosanih, nego onih drugih. Zato bi bilo dobro primjeniti ono što je sv. Ljudevit činio, a što pretstavlja djelo duhovnog milosrđa. On je često s osjećajem govorio: »O kada bi bilo moguće zapriječiti sve uvrede koje moj narod nanosi mojem Bogu!« Ta bi molitva i te kako imala mjesto kada se radi o mojem narodu i mojem Bogu, mogao bi reći sa žalošću svaki sin ove zemlje.

Hrvatski gradovi: zakoni protiv psovke

Dubrovnik: »Tko opsuje Boga ili njegove svece, neka plati novčanu kaznu. Ako ne može platiti neka se javno sveže za stup sramote«.

Split: Neka se nitko ne usudi psovati ili proklinjati Boga ili njegove svece. I tko protivno radi ima se osuditi na deset libara kazne za svaki put.

Trogir: Određujemo: Ako tko opsuje Boga ili Djevicu Mariju ili njegove svece, neka plati općini globu od pet libara venecijanskih dinara. Ako psovač bude malodoban ili siromašan, koji ne može platiti, neka se kazni šibama ili zatvorom.

Skradin: »Određujemo i hoćemo: Ako tko zločinačkim ustima kao odmetnik opsuje Gospoda ili blaženu Djevicu, Majku Božju, ili

kojega god sveca, neka plati globu od dvadeset solda za svaki put... Ako psovač bude siromašan ili malodoban, neka se metne u klade i drži pola dana na trgu!»

Korčula: »Isto naređujemo: ako tko opsuje Boga ili svete njegove ili sakramente Crkve, i ako mu to bude dokazano jednim prikladnim svjedokom, neka plati globu. Ako ne bude mogao odmah platiti, neka se sveže za stup i neka stoji jedan dan svezan!« Postoje i druge mnoge odredbe u našim krajevima sličnog sadržaja. One pokazuju s jedne strane brigu za čast Boga i svetaca, ali i strašnu istinu: Hrvati su kroz stoljeća psovali i Boga i Majku Božju i svete sakramente! Baš kao i danas, samo što su današnje psovke dostigle neopisivu zloću i po opsegu i vrsti. Zar se ne smijemo upitati nisu li tolika zla koja su se sručila na našu zemlju, odgovor na to veliko narodno zlo: psovku i hulu na Boga?

Njemački car i psovka. Njemački car Ruprecht po dolasku u grad Speyer, posjetio je i tamnicu gdje je čamilo nekoliko desetaka zločinaca. Car je svakoga ispitivao radi čega je suđen, a onda slušao njihova priznanja i kajanje za zla koja su počinili. Neki su počinili razbojništva, krađe, prijevare, neki se potukli ili ranili jedni druge. Napokon je došao do jednog čovjeka koji mu je s pouzdanjem prišao, uvjeren da su njegovi zločini ništa prema drugima. Car je svima koje je saslušao poklonio slobodu, tako da se on nadao kako će sigurno biti oslobođen. Na pitanje zašto je u tamnici rekao je: »Gotovo ni radi čega. Ja sam samo opsovao Boga i zato sam osuđen na tamnovanje!« Carevo se lice u tren promijenilo, smrknuo se i rekao vičući: »Ti jedini nećeš izaći na slobodu. Ja nemam vlasti nad tobom, jer ti si opsovao Boga koji je gospodar i nad carevima i kraljevima!« Tada se okrenuo tamničarima i rekao: »Stavite mu još jedne okove i bacite ga u najdublju tamnicu. Tamo će ostati dok ne uvidi da je najveći zločinac, jer je učinio najveći zločin: Uvrijedio je Božje veličanstvo.« — Mučno je slušati takove riječi i shvatiti postupak — ljudski govoreći — no nije li još mučnije slušati na sve strane najveće pogrde i psovke protiv Boga, u kojega vjeruje cijelo čovječanstvo, na bilo koji način. Prema zadnjoj statistici UN izjavilo se 95,6 posto ljudi da su vjernici, a u pojedinim dijelovima svijeta mogli bi sa strahom u srcu ustanoviti da je nevjerojatan broj onih koji psuju sve ono u što vjeruju. Samo zato, jer Bog ne postupa kao vladari ovoga svijeta.

Ljudevit XIV. — kazne radi bogopsovke. Taj kralj za razliku od njegovih poretšasnika sv. Ljudevita IX, nije se odlikovao niti naročito pobožnošću niti kreposnim životom. Unatoč tome izdao je veoma stroge naredbe protiv onih koji se usude psovati.

Godine 1666 odredio je da svaki onaj koji bi pogrdio ime Božje, Mariju ili svece, mora platiti veoma visoku globu. Svaki puta, ako opsuje, sve veću. Kada to ne bi koristilo, psovač bi bio izvrnut ruglu na javnom mjestu. Ako ni to ne bi koristilo, psovaču bi spalili željezom gornju usnicu, a nepopravljivima i donju. Zadnje je bilo sredstvo odsjecanje jezika. Tada više nije mogao psovati ni da je htio («Kalendar »Dobri pastir«). Ne bismo bili nikako za takovu okrutnu kaznu, no postoji jedna druga kazna koja uništava jezik psovača. Negdje sam čitao da je u prvom svjetskom ratu poginulo više hrvatskih vojnika, nego u vojsci SAD. O desecima tisuća, neki vele i daleko više poginulih Hrvata u drugom svjetskom ratu, piše se još i danas i raspravlja. Smijemo li reći da ima mnogo takvih koji prestaju psovati tek onda kada u mrtvom tijelu ostaje mrtav jezik. Neki tvrde da su to povjesne činjenice do kojih se došlo »sticajem prilika«. Jedno je svakako sigurno: smrt grešnika nitko ne može shvatiti-kao nagradu. Koliko je pak izričito Božja kazna, to zna samo dragi Bog.

Ljudska kazna. Jedan veoma stari broj vjerskog glasnika pripovijeda: »Na nekoj skupštini u njemačkom gradu Frankfurtu, neki je »nadriknjiga« govorio protiv Boga, vjere, Crkve. Završio je ovako: »Kad bi Bog stvarno postojao, morao bi sada poslati jednog anđela da me kazni za moje bezvjerske besjede!« — U blizini je stajao neki mladi čovjek, koji mu pristupi i reče: »Lopov kao ti ne zaslužuje da radi njega dolazi anđeo s neba. Za tu sam stvar dostatan i ja. Evo, to ti po meni šalje dragi Bog!« Pri tome mu je prilijepio jednu ogromnu zaušnicu, koja je izazvala smijeh u mnoštvu, dok se »kaznjeni« psovač brzo izgubio. — Svakako nije u skladu sa kršćanskom ljubavlju, ali je bilo djelotvorno bez ikakove sumnje.

Crkveni zakoni protiv psovke

U srednjem vijeku tko bi opsovao Boga, prema crkvenim uredbama, morao je sedam petaka postiti o kruhu i vodi, stajati pred

crkvom u pokorničkom odijelu, a u crkvu nije smio ulaziti dok ne obavi propisanu pokoru.

Papa Leon X. odredio je visoke novčane kazne za psovače, a za one najteže je bila kazna smrti. — Zaista okrutno, no onda nisu morali govoriti protiv psovke svećenici i biskupi, nisu morali pisati očajničke pozive protiv psovke liječnici i društveni radnici, i govoriti o psovcu kao »najvećem društvenom zlu«, »prostakluku« i »znaku »prazne duše«. U isto vrijeme, reče jedan bezvjerski pisac, da su svi zločini do naših dana, igrarija prema zločinima počinjenim u dvadesetom stoljeću. Toliki zatvori, logori, masovna pogubljenja, besprimjerne okrutnosti, a sve samo za one koji se nisu pokoravali, ili su »uvrijedili« tirane koji su nikli iz najveće moralne i intelektualne bijede.

»*Zaštita carske časti.* Rimski car Teodozije i milanski biskup sv. Ambrozije živjeli su u isto vrijeme u istom gradu prije više od 14 stoljeća. Car bi dolazio u crkvu sa svečanom pratnjom na službu Božju, jer je bio vjernik, kršćanin. No jednog dana kada je stigao pred vrata crkve, dočeka ga je okružen brojnim svećenicima sveti biskup, i povikao: natrag! Ne možeš u crkvu. »Car se zaprepastio, a onda upitao radi čega? Dobio je odgovor: Jer si dao pogubiti tisuće nevinih građana bez ikakova suda. Car se ispričavao da su u tom gradu pogrdili sliku njegove žene, carice. Sv. Ambrozije mu reče: »A ti si dao razderati tisuće slika, živih slika samoga Boga! Za osvetu je oholi car poslao vojnike koji su za vrijeme priredbe u areni ubili mnoštvo građana. Sada je tek uvidio kako je to nepravедno, ali se ispričao: »Pa i kralj David je sagriješio!« Dobio je odmah prikladan odgovor: »Kada si slijedio Davida u grijehu, slijedi ga i u pokori!« Kralj se pokorio, izvršio naloženu pokoru, a onda obučen u pokorničko odijelo došao pred vrata crkve, gdje ga je sveti biskup na vratima dočekaо, odriješio ga od grijehа, а onda ga uveo u crkvu i grleći ga pred svima, podijelio mu sv. Priešt

Tb je jedan od nebrojenih primjera iz povijesti, kako veličine ovoga svijeta, znaju svoju čast i umišljenu veličinu čuvati i kažnjavati. No, to je bilo također vrijeme, kada se znalo i kajati i pokoru činiti. Danas uvrede Božjem veličanstvu pretstavljaju svakodnevnu pojavu, jer nema više teških kazni za tu opačinu, osim kada sam Bog »uzme stvari u svoje ruke«, pa prosudi opačinu i

presudi kaznu po svojem vlastitom nahodaњу. O tom priča Biblija, svjetovna povijest i iskustvo običnih ljudi.

Papa Grgur XIV. »Odredio je da se javni psovači ne smiju pokapati na crkvenom groblju, na posvećenom zemljištu.« Netko je tome dodao da u današnjim grobljima ne bi bilo dužih grobova od 130 centimetara — biva samo djeca. Kako je to pisano prije mnogo godina, dimenzije grobova psovača bi morale biti znatno smanjene, jer smo čuli sociologa koji govori o psovkama djece u trećoj ili četvrtoj godini.

Biskup Miletić prije gotovo dva stoljeća u svojim biskupskim okružnicama zabranio je svećenicima da odrešuju u ispovijedi one koji psuju Boga ili Majku Božju«. I danas postoje neki grijesi pridržani višoj crkvenoj vlasti, za koje se dobije odrješenje na posebni način. No kada bi se za grijehe psovke i danas uskraćivalo odrešenje, opustjele bi ispovjedaonice.

»*Digao me iz ispovjedaonice*«. Župnik ide sa svojim odbornicima radi nabavke materijala za popravak crkve. U vagonu među ostalima i neki nedorasli mladić, koji svaki čas izrekne koju psovku, pa i onu najveću. Župnik, koji je putovao bez svećeničkih oznaka, blago ga opomene da to ne radi. Mladić ga zbunjeno pogleda i upita: »Jeste li vi misnik?« Kada je on to potvrdio uzdahne momak: »Molim vas nemjte reći to ujaku (župniku redovniku), jer će me dići iz ispovjedaonice.« — Dići iz ispovjedaonice je bio negdje poodavno običaj, koji se primjenjivao za neke teške grijehe i to kod onih koji se nisu nikako, ni najmanje popravljali. Morao bi izaći iz ispovjedaonice bez odrješenja, neko vrijeme nastojati da se ozbiljno popravi, a onda spreman na bolji život, poći po oprostjenje.

Ne zvuči baš najzgodnije, ali je još manje zgodno, što mnogi godinama dolaze na ispovijed nabrajajući mnoštvo najtežih psovki, bez pravog pokajanja i nikakove ozbiljne odluke da se poprave: da prestanu teškim grijesima vrijedati svojega Boga. Takav je postupak u skladu s Isusovim riječima: »Kojima grijehe zadržite, zadržani su im!« Kojima Bog ne oprašta, ne može ni svećenik. Bog pak ne oprašta onima koji ga nemilosrdno i uporno vrijedaju, često godinama — a najčešće baš psovkama svih vrsta.

Smrt za uvredu! Islamabad-Pakistan. Gornji dom pakistanskog parlamenta izglasao je amandman na krivični zakon kojim se predviđa izricanje smrtno kazne za uvredu Muhameda. Zakon će se

početi porimjenjivati za 90 dana. Toj kazni je jedva izbjegla intelektualka, jer je rekla na skupu žena da je Muhamed bio nepismen!« Mi kršćani sigurno nismo za smrtnu kaznu, ali ne možemo biti hladni prema tolikim uvredama koje se nanose Bogu na daleko opakiji način, nego što je uvreda nanesena Muhamedu, to više što se radi o samom Bogu. Smrtna kazna je jedna strahota, šutnja na tolike smrtne grijehe je druga. Dodajmo: kada bi se kod nas primjenila smrtna kazna za psovače, bez pretjerivanja, bila bi za kratko vrijeme istrijebljena cijela sela i gradovi.

Zabranjene traperice. Kakove i radi čega objašnjava novinski izvještaj iz Atene. »Atenski sud je odlučio da se ubuduće strogo kažnjavaju svi oni koji nose sportsku opremu s etiketom »Isus«, i to novčano po 50.000 drahmi ili mjesec dana zatvora. U sudskom obrazloženju stoji da se etikete s Isusovim imenom na džepovima traperica i košulja kose s kršćanskim osjećajima. Zakon je protiv jeansa s Isusovim imenom to više što je prema grčkom ustavu, grčka pravoslavna vjera, službena religija zemlje« — Uz Grčku postoji više zemalja u kojima se kažnjava psovka novčanim kaznama ili zatvorom. Da to nije idealno svakom je jasno, ali da se baš ništa ne čini da se u nas stane na kraj javnoj psovci u najvećem opsegu, to nije jasno! Imali smo prilike čuti kako znanstveni radnici zastupaju mišljenje da društvo mora ozbiljno uznastojati da se ta »sramotna navika što prije iskorijeni.«

Papa i prostak. U pohod papi, jednom od zadnjih, došao je ugledni političar. U razgovoru s papom ispade mu neumjesno izgovoreno ime Božje. Papa se naglo digne, ostavi zabezeknutog gosta, pristupi prozoru i otvori ga. Neko je vrijeme tako stajao, onda se vrati zbunjenom sugovorniku uz riječi: »Tako, izašlo je ono nelijepo i vjernika nedostojno što ste rekli pred papom, ali i pred Bogom«. — Kako otužno djeluje kada pojedinci pred svećenikom, a to nije rijetko, izreknu neku kletvu, zakletvu ili čak psovku na račun Boga. Koliki se doslovno uhvate za usta i s neugodnoću se ispričavaju. Jedan svećenik je običavao prstom pokazati prema nebu uz riječi: »Njega ste uvrijedili, njemu se ispričajte. Mene ste samo ražalostili«. Koliko je takovih, kojima je nedostojno izgovaranje imena Božjega tako ušlo u krv, da se i pred svećenikom zaborave.

Veliki književnik i veliki vjernik. Alessandro Manzoni. Zna za njega svaki školarac, jer su njegova djela takove vrijednosti, da se

daci po njima uče lijepoj književnosti. Kako je bio veoma plemenit i objubljen, u njegovoj se kući često okupljahu brojni prijatelji. Jednom prilikom našao se među prisutnim jedan rijetki gost, kojega nije poznavao Manzoni, a niti gost njega. U žaru rasprave taj stranac glasno opsova Boga. Književnik, već u dubokoj starosti, skoči sa stolice, odvede psovača u predsoblje, utrpa mu u ruke njegov šesir i štap i pokaza mu vrata uz riječi: »U kući Alessandra Manzoniya, nema mjesta za psovače« — i zalupi za njim vratima. — Često i bolji vjernici znaju prešutjeti prostote i psovke izrečene u njihovoj kući. »Da ne povrijede gosta«. Primjer književnika jasno govori kako više treba čuvati čast Božju, nego čast prostaka, psovača. To više ako su prisutna u kući djeca.

Umjetnik u obrani Božje časti. Kao Manzoni na području književnosti, tako i Giuseppe Verdi na području glazbe, zauzima i danas visoko mjesto. Iako je imao svoje ljudske mane, nikada nije tajio da je osvjedočeni vjernik. Za vrijeme jednog pokusa sa orkestrom koji je vodio, jedan od glazbenika opsova ime Božje, uz koje je spomenuo riječ-pas, kako to čine u Italiji. Kada je to čuo glasoviti umjetnik, okrenuo se prema prostaku i počeo vikati iz svega glasa: »Ti si pas! Takvo pseto ne trebam u svojem društvu! Napolje pseto jedno!« — Psovač se sledio od straha i ukočio, a njegovi ga sudrugovi izgurili iz kazališta govoreći: »Izlazi napolje jer će maestra udariti kap.« Kasnije je pričao, kako se nikada u životu nije tako prestrašio, kao kada je gledao od srdžbe izobličeno lice umjetnika. — Možemo li zamisliti, kako će biti strašno gledati pravednim gnjevom ozračeno lice Suca, kojega toliki vjernici vrijedaju na najodvratniji način. No oni neće biti izbačeni iz dvorane za pokuse, nego iz Božjeg društva i Božjeg kraljevstva. Gospodin govoreći o Sudnjem danu, veli da će ljudi umirati od straha i iščekivanja onoga što dolazi. Hoće li ikome biti teže nego psovačima?

Kuća bez psovke. To je naslov jednog članka u dnevnom tisku i to iz nekatoličkog kraja. Radi se o reportaži, prikazu života jedne obitelji koja je nadaleko poznata sa svojeg poštenja. Nijedan član brojne obitelji ne psuje, a najstariji član obitelji tvrdi da se u toj kući živi na taj način više od sto godina. Jednom prilikom je jedan najmljani radnik nešto opsovao u dvorištu za vrijeme rada. Glavar obitelji ga je smjesta pozvao u kuću, isplatio mu cijelu nadnicu koju

još nije niti zaslužio i otpustio ga smjesta sa posla«. — Ne piše što je opsovao, ali jasno piše da se u toj kući ne psuje više od sto godina. Vjernici, katolici mogu iz ovog primjera iskoristiti mnogostruku pouku. Kako obzirom na psovke vlastitih članova obitelji, tako i na psovke onih koji u kuću dolaze.

U ovoj se kući ne psuje. Poznati plakat koji se može naći u mnogim kršćanskim kućama. Jedan suseljanin priča župniku. »Bio sam u kući svoga rodaka. Za kratko vrijeme opsovao je dva puta Boga. Ja sam mu pokazao na plakat sa natpisom protiv psovke i upitao ga kako to može raditi. On je sa nadmoćnim smješkom rekao: »Pa ja kada psujem, okrenem plakat naopako«. — Završio je čovjek priču: »A znate kako u kući žive, imaju svega ali nemaju mira i blagoslova. Mladi se ne slaže s ocem. U selu su poznati kao svadljivci koje nitko ne voli!« — No da ih ne voli niti Bog kojega tako drzovito vrijeđaju, očito je svima koji znaju da kod njih »ima svega ali nema mira«.

Maršal i psovka. Talijanski maršal Ljudevit Cadrona javno je iznio svoje mišljenje o psovci ovim riječima: »U Italiji se strahovito psuje u različitim oblicima, ali jednakom žestinom od sjevera pa sve do juga. To je svakako jedna od najgorih pojava koja je u vrlo ružnoj protivnosti s tisućgodišnjom civilizacijom našeg naroda. Stoga vrši sveto djelo svaki koji nastoji da nestane te odvratne opačine koja nas ponizuje pred cijelim svijetom!«

Mi se Hrvati hvalimo tisućtristogodišnjim kršćanstvom i civilizacijom. Nebrojani križevi urezani su u hrvatsko kamenje, od krstionice kneza Višeslava pa sve do lika hrvatskog kralja na čijoj se glavi vidi kraljevska kruna sa tri križa, a ne samo s jednim, kao u tolikih kršćanskih kraljeva kroz mnoge vijekove.

Ne bismo li mi mogli zavapiti sa spomenutim maršalom: Ogavna psovka je u velikoj suprotnosti s tisućtristogodišnjom civilizacijom našeg naroda. Kroz stoljeća su se naši stari borili »Za krst časn i slobodu zlatnu«, napokon doživismo kako njihovi potomci pogrdjuju i »krst časn i onoga koji je na njemu razapet, i Boga Oca koji je »predao svojega Jedinorođenca« za nas, i Majku Božju, i svece i sve one strahote koji izmisli potomak starog i uglednog naroda. Mnogi spominju »kulturnu sramotu«. Malo rečeno. Psovka je najveća sramota i strahota koju može počiniti Božje stvorenje, kojega Bog nazva svojim djetetom. Ako išta biva pod utjecajem zloduha, onda je to bezuvjetno opačina psovke.

Nadbiskup i psovka. Iz života zagrebačkog nadbiskupa svete uspomene Alojzija Stepinca poznat je ovaj događaj: »Kao nadbiskup, putovao je s pratnjom iz Zagreba i putem su naišli na čovjeka čija su kola zapala u blato. Konji nisu mogli izvući kola, a kočijaš ih je svom žestinom tukao bičem i prosipao najgore psovke. Nadbiskup je izašao iz auta, zamolio od čovjeka uzde a pratioce pozvao u pomoć. Blago bodreći konje uspio je da se kola s teretom izvuku iz blata. — Ljubav prema Bogu i čovjeku može učiniti mnogo dobra, a nepametna srdžba i gnjev donose uvijek samo štetu. Posebno psovaču, i svima oko njega, pa i nerazumnim životinjama. Oni koji znadu u takovim slučajevima naći pravi pristup, mnogo zla spriječe i mnogo grijeha uklone iz svijeta.

Direktor i psovač. Bio je obrazovan čovjek, u predratnim godinama direktor ugledne banke. Nakon rata je otišao u mirovinu, živio je više nego do tada uzornim kršćanskim životom i mnogo pomagao svojoj župi. Mnogi svećenici dolazili njemu po stručni savjet, što je on uvijek veoma rado učinio.

U gradu je osnovana nova župa. Kupljena je skromna radnička kuća za župski stan. Trebalo je mnogo toga srediti u raznim uredima, a stari plemeniti gospodin je s mladim župnikom sve umješno obavljao. Prolazeći pokraj crkve u središtu grada, čuli su taksistu kako opsova ime Božje. Stari gospodin mu pristupi i blago reče: »Gospodine, lijepo vas molim, nemojte psovati Boga. I ja i mnogi drugi smo vjernici, pa time vrijedate i Boga i nas!« — Vozač ga je iznenađeno pogledao i rekao: »Oprostite, molim vas! Ni ja nisam bezvjerac, ali eto, luda i sramotna navika ušla mi je u krv. Oprostite, još jednom!« Srdačno su se rukovali, a pouka s ljubavlju je morala ostaviti traga u duši psovača.

Psovač i svećenik. Tek što je ušao u autobus i sjeo, svećenik začuje putnika ispred sebe kako izusti veliku psovku. Ubrzo još jednom. Svećenik mu mirno reče: »Ja sam svećenik, molim vas nemojte vrijedati Boga i moje osjećaje!« Ovaj se okrenuo i užurbano rekao: »Ja se izvinjavam, zbilja se izvinjavam!« Kada je izlazio nakon nekoliko stanica iz autobusa, pruži svećeniku ruku uz riječi: »Ipak, još jednom, ja se zbilja izvinjavam!« — Često puta podcjenjujemo spremnost svojih bližnjih da shvate zlo koje čine, i odmah se korigiraju. I vjernicima se u poukama veli da ima ljudi koje će opomena još više razjariti i izazvati novi val psovki i uvreda.

Stoga se preporuča i ženama takovih muževa i svima ostalima koje takovima ocjenimo, da ih se ostavi na miru»da ne griješe još više« — kako to brižne žene vele. O toj procjeni ovisi što će vjernik primjeniti u društvu ili s pojedincima koji u časovima gnjeva psuju i vrijeđaju Boga ili druga sveta imena.

Predsjednik države i psovač. Jedan stariji gospodin dostojan-stvenog držanja sjedio je za stolom i objedovao s nekoliko časnika. Odjednom, jedan od prisutnih kojemu je pao nož na pod, opsova tešku psovku. Čovjek odloži nož i viljušku, strogo pogleda psovača i reče: »Ja sam mislio da imam posla s civiliziranim i pristojnim ljudima!« Zavladao je tajac, a psovač se sav crven od stida ispričao. Opomenu psovaču je izrekao George Washington osnivač Sjedinjenih Američkih Država.

Netko bi se možda ustručavao izreći opomenu da ne uvrijedi gosta. No ako se gost ne ustručava da u tuđem domu vrijeđa i Boga i ukućane, očito je da glavar kuće ima pravo da ga podsjeti kako nema prava vrijeđati nikoga. Najmanje pak u kući vjernika — Boga.

Kratko i jezgrovito. U jednom gradu, na oglasnim stupovima lijepili su plakate sa slijedećim sadržajem:

»Ako vjeruješ u Boga, ne psuj i ne vrijeđaj onoga u koga vjeruješ«

»Ako ne vjeruješ u Boga, ne psuj jer vrijeđaš mene, koji u njega vjerujem!«

»Tko čini jedno ili drugo, vrijeđa Boga ili bližnjega, ne može se nazvati pristojnim i pametnim!«

Obrana bajunetom. Priča svećenik nakon što je odslužio svoje vojni rok, daleko u nekatoličkom kraju. U vojarni je bilo momaka iz svih krajeva zemlje. Jednog dana, za vrijeme vojne vježbe, podoficir prostački opsova majku jednom vojniku. Taj u isti čas trgne bajunetu i poleti na prostaka, koji je uplašen nagnuo u bijeg. Jurio je preko velikog vježbališta vojarne, dok ne skočiše ostali vojnici i rastaviše ih. Vojnik je izveden pred vojni sud. Teška optužba, digao za vrijeme službe oružje na »pretpostavljenog«. Branitelj pokušava optuženom pomoći pa ga navodi da kaže, kako nije mislio ozbiljno ugroziti tuđi život«. No vojnik odvrća: »Opsovao je moju majku, da sam ga uhvatio, zaklao bi ga kao životinju! U našem kraju tko opsuje drugom majku, gubi glavu!« Sudac ga je promatrao, a onda je poslao vojnika napolje i upitao podoficira da li je to istina što je

optuženi rekao. Priznao je, a sudac mu reče. Znaš da po zakonu ne smiješ vrijeđati ni vojnika, ni njegovu majku, jer je to svakom čovjeku najdraže ime. Vojnik je iz tih primitivnih krajeva, gdje se lako uzima tudi život. Podjeljujem ti ukor, i određujem premještaj radi tvoje osobne sigurnosti, a ti se čuvaj da ti se ne osveti« — Vojnik je dobio nekoliko dana zatvora. Takovu malu kaznu je dobio, jer je sud imao u vidu mentalitet vojnika i njegove osjećaje prema majci.

Prenesmo li to opet na vjersko područje, lagano ćemo razumjeti kako je potrebno svim silama spriječavati psovku, koja među ljudima izaziva želju za osvetom, a koja i pred Božjim sudom predstavlja teški zločin. Za one neraskajane i nepopravljive i gubitak života-vječnoga!

Televizija protiv psovača. Televizijska stanica u Chicagu otpustila je iz službe jednog svojeg voditelja i jednog tehničara zbog psovki kojima su se služili u međusobnoj prepirci. Stroga kazna je razumljiva, kada se uoči da su se nepristojne psovke dvojice službenika čule tokom dječje emisije, koja je u to vrijeme bila na programu. Nezgoda je bila u tome, što je mikrofonski u studiju gdje su se obasipali psovka ostao uključen, a oni to nisu znali!« — Da nije bio mikrofonski uključen, oni su se mogli i svadati i psovati, a da to nitko ne bi saznao. Ovako su stradali. I mala djeca uče već na vjeronauku da »Bog sve vidi, sve čuje i sve zna«. Bila bi velika sreća za psovače, kada bi mogli isključiti »prijem« njihovih davoljskih emisija. Međutim, iako znaju da ih čuje i Bog i njihova okolina uža i šira, bez ustručavanja, mnogi godinama »emitiraju« riječi, izraze, psovke, kojima stječu neprijateljstvo i Božje i ljudsko. Nesreća će biti bez kraja, ako budu radi psovki otpušteni — iz Božjeg društva.

PSOVKA U NAŠEM NARODU

Psovka došla sa istoka? To smo mogli posljednjih mjeseci čitati u dva ugledna vjerska lista. Da li je tomu tako, lako ćemo otkriti nakon brojnih podataka, koji nažalost govore nešto protivno. Psovka u našoj domovini vlada godinama. Navesti ćemo obilati materijal, samo zato, da dodemo do svijesti, kako treba najozboljnije pristupiti koordiniranoj borbi protiv tog golemog zla koje nam donosi, koliko sramote toliko prave nesreće.

»*Zadovoljština za psovku*«. Propovijed koju je poznati propovjednik Dr V. Wagner održao u Remetama, u prošteništu Majke Božje, a tiskana je u njegovoj zbirci propovijedi. Donosimo samo jedan dio. Onaj najznačajniji.

»Tužno je i pretužno, kako i koliko huli bogumrskim psovka i kletvama i pogrđama svakoliki naš hrvatski narod — ime Božje. Kao da nije u sijevanju munja i grmljavini neba objavio Gospodin Bog na gori Sinaju svoju II zapovijed: »Ne uzmi imena Gospodina Boga svoga isprazno! Kao da nije sam Gospodin Isus upisao u Očenaš svoju zapovijed: Sveti se ime tvoje! Naš je narod zaboravio na te zapovijedi i ohladnio prema imenu Gospodnjem... On bezdušno gazi II zapovijed Božju, on pretvara svagdanju molitvu Očenaša: »Sveti se ime tvoje« u pogrđnu psovku i kletvu. On vrijeđa i pogrđuje Boga Oca koji je dao svoga jedinorođenog Sina da nas otkupi svojom krvlju; Boga Sina koji je kao nevino Jagnje Božje svoju krv za nas prolio; Boga Duha Svetoga komu ta naša krvlju otkupljena duša pripada kao hram Božji sveti; Majku Božju koja je začela i rodila sina Božjega i svoje materinsko mlijeko u krv Sina Božjeg pretvorila; svece Božje, koji su krvlju svojom ili životom svojim potvrdili svoju vjeru u Isusa Krista, ili koji oprašće haljine svoje u krvi nevinog Jaganjca »psuju križ Kristov i oltare njegove na kojima se žrtva križa danomice obnavlja; svete sakramente u kojima se dijeli milost Božja čovjeku, milost zaslužena na križu; naš narod psuje Crkvu Božju, papu, biskupe, svećenike i sve što je povezano s Bogom i imenom Božjim. Sa hrvatske zemlje na hrvatskom jeziku podižu se najstrašnije, najgadnije psovke i kletve gore k nebu. Kad anđeli i sveci Božji pogledaju s neba tu prijavu i odurnu poplavu psovke, kletve i proklinjanja i kad čuju naše glasove, naš jezik koji

je znamenit po tome, da na najstrašnji način pogruđuje Veličanstvo Božje i blati i prlja vječnu ljepotu Božju, čini mi se da se i oni u čudu pitaju: »Koji je to jezik, taj strašni ljudski govor koji je po zvuku još ljudski, ali po sadržaju posve sotonski. Da li se i mole na tom jeziku, na kojem tako strahovito kunu, psuju i proklinju? Da li pjevaju na tom jeziku koji unaša u svijet glasove prokletstva paklenoga? Da li taj narod ne uči i neki drugi jezik na kojem će moliti, kad mu je materinji jezik toliko obeščašćen, uprljan i svetogrdno unakažen? Ili možda misle da će tim jezikom isprositi blagoslov i pomoć i zaštitu od kuge, glada i rata, od srdžbe, mržnje i svake zle volje, nagle i nepripravne smrti?

Vrlo dobro znademo da se psovalo i klelo i ranije, u doba naših pradjedova. Stari nam rukopisi kažu da su hrvatski Staleži i Redovi god. 1563. stvorili zaključak koji donosi kazne za psovke i kletve. Tu se kaže da je određeno da se takovi ljudi koji budu psovali Stvoritelja Boga, krst i dušu i drugačije slično... za prvi put javno izbiju, za drugi puta da se izbatinaju, a za treći puta neka se kazne kako se kažnjavaju ubojice i ostali zločinci. Oni pak, koji čuju psovku i ne tuže, neka se kazne globom od tri marke. Godine 1756. Hrvatski sabor obnavlja tu odredbu iz godine 1563. Sabor veli da se ljudi ne žacaju izbacivati strašne psovke i kletve ne mareći za strah Božji i za griznju savjesti. I jer se ovom groznom uvredom Veličanstva Božjega izaziva pravedna srdžba Božja, da se obnovi članak 42 zajedničkog Sabora iz god. 1563, i da se ona tamo određena kazna neoprostivo provede.«

Propovjednik u nastavku navodi kazne određene za psovače imena Božjega, Marije ili svetaca, a koje su izdali gradovi koje smo već u spisu naveli: Dubrovnik, Split, Skradin, Korčula i Trogir. Svoje navode zaključuje ovako: »Eto tako su mislili o psovki naši hrvatski djedovi i tako je kažnjavali!« — Mi pak zaključujemo slijedeće: Strašna je istina da se u Hrvatskoj, od Zagreba do Dubrovnika, psuju najsvetija imena već nekoliko stoljeća. Istina je da su te psovke smatrane zločinom i tako kažnjavane. Istina je da su se naši djedovi bojali srdžbe Božje i kazne za tu odvratnu opačinu, što je očito i na temelju Božje Objave, kao i zdravog rasuđivanja. Ništa, dakle, ne koristi da se ispričavamo i prebacujemo krivnju na druge. Treba postaviti ispravnu dijagnozu o narodu psovača, o čemu smo toliko naveli iz spisa znanstvenika, i početi sveobuhvatnom koordiniranom

i sinhroniziranom borbom protiv toga zla. Počevši od međusobnog odgajanja članova obitelji, nastojanja Crkve do najdubljeg zahvata cjelokupnog društva, kako to ističu kulturni radnici.

Tko su najveći psovači na svijetu?

Članak je tiskan u »Slobodnoj Dalmaciji prije četiri godine. Evo nekoliko podataka:

»Neki autori tvrde da bi na tablici svjetskih psovača prva tri mjesta zauzeli Talijani Mađari i — mi.« To je naslov članka, a onda slijedi.: »...Mi smo zapravo prva liga u psovanju, a kad se malo bolje razmisli zapravo je jasno da daleko ostavljamo iza sebe naše zapadne (Talijane) i sjeverne (Mađare) susjede«... »Davao se vani jedan naš film crnovalski. Jedan od onih u kojemu se neprestano psuje i to onako gadno. Zapravo: sve su psovke — osim osobnih imena... »Zanimljivo je čitati na stranom jeziku prevedene naše psovke, da se uvidi koliko su se morali mučiti da ih prevedu... i nisu ni izdaleka uspjeli.« Nedostaju im prostački izrazi.

»Evropa pokreće kampanje protiv psovke. U Italiji, recimo kampanja traje neko vrijeme. S plakata se apelira na ljude da budu fini, i prijeti im se novčanim kaznama. Još su teže kazne za javno psovanje na radiju i televiziji. Jedan je poznati glumac nešt opsovao, i talijanska televizija — RAI — smjesta je prekinula s njim daljnju suradnju.« Novinar spominje riječi koje drugi narodi izgovaraju u srdžbi. Nijemci, Francuzi, Amerikanci i Englezi u bijesu spominju riječi, koje izgovaraju kod nas i mala djeca. Nisu zapravo psovke, nego neprirodne riječi...«

Završetak glasi: »Koliko Evropu pretječemo u inflaciji, toliko je pretječemo u psovanju«. — Kakova užasna svjedočanstva! Narod po psovanju prvi u Evropi, ali i prvi u svijetu. Što dijete učini u obitelji veću opaćinu, to su teže batine ili druge kazne koje otac primjenjuje. Gledajući našu povijest daleko unatrag, uz pojedine povijesne momente, ne moramo li kao naši pradjedovi, osjetiti strah od Božje srdžbe i kazne. Ili: može li itko pametan zaključiti da Bog nagrađuje dugotrajno i najveće zlo — psovku, i da li je dužan šutjeti i trpiti tolike uvrede?

Isto samo drugačije! Zagrebački novinar je pratio skupinu građana koji su pošli na novogodišnje kruženje po nordijskim zemljama. Malo avionom, malo vlakom malo autobusom. Ne bez pakosti, novinar, ateista, govori o raznim nedaćama koje su neizbježive na dužem putovanju: u vlaku, autobusu, trgovini, pošti i slično. On promatra reakcije putnika. Nije to bio makar tko, kada si može priuštiti takove novogodišnje užitke. On veli: »Nered s prtljagom u autobusu, zakašnjenje željeznice, zatvorena pošta, nedostatak robe u trgovini, Danci Švedani, Norvežani i Finci rješavaju tako da grde krivca: prijevozno sredstvo, poštu, željeznicu ili trgovinu. U nastavku se ruga: »Međutim naši ljudi, u visokom postotku vjernici, u ludom i neobrazloženom bijesu, pakuje najprije sva na nebu u što vjeruju, a onda ono najvrijednije na zemlji. Dakle: od Boga i svetaca, sve do matera i očeva!«

Kakove grozne i sramotne istine. Rekao bi čovjek da se bezvjerac s pravom ruga vjerniku koji tako postupa. — Služio sam vojsku odmah iza rata, priča jedan svećenik, u jedinici u kojoj je bilo ljudi iz svih krajeva i različitih vjera, katolika, muslimana i pravoslavaca. Zapovjednik jedinice, nekatolik, rekao je tada još bogoslovu: »Vidiš ja ne vjerujem u Boga, nisam niti po rođenju katolik, a nikada ne psujem Boga jer je to prostački i nekulturno. Moraš priznati da Tvoji Hrvati najviše psuju!« Bogoslov nije imao što reći. A bili su to naši ljudi, koji su nakon ratnih strahota jedva izvukli živu glavu, bili uvršteni u novu vojsku. I ostali pri starim strahotama bogohulnika i bogopsovača.

Uzeti ćemo, kronološkim slijedom, vrijeme koje se može kontrolirati s više vjerojatnosti. Vrijeme između dva rata, i nakon drugog rata do danas.

»*U boj protiv psovki (kletvi)*« — Vrijeme prvog svjetskog rata. Deseci tisuća Hrvata su na ratištu od Italije do Rusije, mobilizirani od vlasti Austrougarske. Sve su jedinice imale svoje vojne dušobrižnike, koji su pratili vojnike na svim ratištima. Evo što je jedan od njih napisao u Glasniku Srca Isusova od siječnja 1916 godine. Rat je trajao već godinu i pol, mnoštvo ranjenih, poginulih i nestalih. Mnogi od izginulih na dalekim ratištima, upisani su na obiteljskim grobnicama u domovini, često puta sa slikama u vojničkoj uniformi na kamenim spomenicima. O tim teškim vremenima i životu vojnika za vrijeme svjetskog rata piše vojni svećenik u navedenom glasniku:

U boj protiv psovke (kletve). »Dobro reče jedan crkveni dostojanstvenik regrutima koji su ga molili da im dade škapular il medalju Srca Isusova, kako bi se u ratu laglje sačuvali od smrtnog pogibelji: »Sve je to, doduše, dobro i hvala vrijedno: ali ne mislite, da će vas ovi nabožni predmeti sami sačuvati od smrti. To može samo Bog a veliko je pitanje, hoće li on to učiniti, ako se vi ne ostavite svojih najobičnijih zlih navada, a to su psovka (kletva) i neplodnost vaših brakova!« U nastavku članka navodi se pitanje koje je postavio u nastavku razgovora taj svećenik. Nezgodno je radi oštine donijeti ga u originalu. Upitao ih je što oni, većinom seljački momci, čine s neplodnom stokom. Odgovor je bio: zakoljemo ih! Opomena je uslijedila: pazite da se to i vama ne dogodi!«

Eto jednog tragičnog svjedočanstva o dva zla koja uništavaju čovjeka i zajednicu: rat protiv Boga i rat protiv potomstva.

Jedan od mnogih. Piscu ovih redaka kao mladom kapelanu, pripovijedao je zvonar iz okolice biskupskog grada svoj doživljaj iz prvog svjetskog rata: »Našao sam se na ruskom frontu 1916. godine, kamo je naša jedinica upućena da zamjeni premorene i desetkovane trupe. Od željezničke stanice do fronte trebalo je pješčiti desetak kilometara. Čim smo krenuli, čuli smo grmljavinu topova. Mislio sam na svoje kod kuće i pitao se hoću li ih ikada još vidjeti. Već su tolikima kod kuće stigle obavijesti o smrti njihovih hranitelja. Hodajući u stroju došli smo do jednog poljskog križa, kakovih ima mnogo i kod nas. Skinuo sam kapu i prekrizio se. Zavapio sam na pomoć i zaštitu. Pokraj mene je išao podoficir, naš Hrvat, koji mi gadno opsova kada je vidio da sama se prekrizio. Nakon nekog vremena opet smo došli do jednog križa, i ja se opet prekrizim i pomolim. Opaki naš pratilac sasuo je mnoštvo psovki i poruga i meni i Bogu. Već smo se približili liniji borbenoj, čula se strašna grmljavina topova, a nama je valjalo proći kroz jedno rusinsko selo, koje je bilo pola razrušeno samo je crkva bila pošteđena. Ispred crkve pobožno skinem kapu, prekrizim se i pomolim. Podoficir me udari nogom u leđa, i idući kraj mene psovao mi je sve na nebu i na zemlji. Ja sam šutio i tiho se molio. Za desetak minuta ulazili smo u rovove iz kojih su izlazili premoreni, blatni i neobrijani vojnici, i to pod kišom metaka. Prvi metak koji je pao među nas, pogodio je podoficira u usta. Ostao je na mjestu mrtav. Tu smo ga i pokopali. — Nekako u to vrijeme, desilo se ukazanje Majke Božje u Fatimi,

koja je preko djece uputila svoju poruku čovječanstvu. U čemu se ona sastoji.

»Bog je previše vrijedan«, neka ga ljudi prestanu vrijeđati, jer rat, glad, nerodica dolaze kao kazna za grijehe«. Prva poruka Gospi na u tom smislu glasi: »Hoćete li činiti pokoru u naknadu za nebrojene grijehe kojima ljudi vrijeđaju Božje veličanstvo... i kao zadovoljštinu za kletve i druge uvrede?« Ako se svijet ne popravi doći će ponovno do ratova, strašnih progona i velikih nevolja. U trećem ukazanju, svi prisutni su čuli kako je Lucija djevojčica od deset godina kriknula kao da je vidjela nešto strašno. S vremenom je otkrila da im je Majka Božja pokazala otvoren pakao, s valovima od ognja!« U ognjenom moru vidjeli smo davle i pogubljene duše u čovječjem obliku, no sve opaljene ili prozirno usijane, kako ih plamenovi bacaju kao iskre ili dim u požaru, da ih zatim opet proždiru ili gutaju kao ugarke, koji padaju natrag u oganj... To se događalo uz njihovo strašno jaukanje i uz krikove boli i očajavanja, da nam je strah i groza išla do mozga... Đavli su se razlikovali od duša po svojim ružnim i odvratnim oblicima strašnih, nama nepoznatih zvijeri, crnih ili užarenih kao ugalj« — Dva su, dakle, vida kazni za grijeh. Nevolje na zemlji, posebno ratovi gdje mnogi gube život, a na drugom svijetu muke u paklu. Najmlađa od vidjelica Jacinta, koja je navršila šest godina nabraja grijehe koji najviše izazivaju srdžbu Božju i kazne. Među ostalim navodi: »Grijesi nemarnosti i sramoćenja Isusa u Presv. Oltarskom Sakramentu, grijesi psovke i kletve, grijesi huljenja na Boga i sramoćenja prečistog Srca Marijina.« Treba naglasiti, da su vjerodostojna. Možda je uz ostalo, baš ta izjava djece, kako kaže jedan komentator, kojim se potvrđuje vjerkovna nauka Crkve, da Bog dobro nagraduje, ali i zlo kažnjava. Baš tako su, da završimo ovo razmatranje, vjerovali i prema tome postupali i Sabor, i hrvatski gradovi: Psovka uvreda Božjeg veličanstva, i uzrok Božjih kazni.

Vrijeme između dva rata (1918—1945)

Narodni prvaci protiv psovke. Petnaestog lipnja 1923 godine izdao je proglas narodnih prvaka protiv psovke, a potpisali su ga na njihov poziv, svi uredi, vlasti i društva, bez obzira na vjersku

pripadnost. U proglasu se veli da je psovka najopćenitija i najodurnija mana našeg naroda. Opet jedno priznanje narodnog grijeha. U proglasu se kaže: »Našem blagoglasnom jeziku daju prvenstvo među slavenskim jezicima radi njegove i snage i nježnosti, ali je on među slavenskim jezicima jedini unakažen barbarskom psovkom. Da, psovka je barbarizam, zmija otrovnica. Zbacili smo sa sebe jaram tuđinskog gospodara, oslobodili se ropstva; odbacimo sa sebe najsramočniji žig najsramočnijeg ropstva — ogavnu psovku. Narodni ponos neka složi sve rodoljube u boj protiv naše zajedničke sramote! — Mnogo gorke istine u tom javnom priznanju. Najpotrebnija je riječ o »najstarijem ropstvu ogavnoj psovci«. Od toga je proglasa prošlo punih sedamdeset godina, no sve ono što smo već iznijeli i što ćemo još iznijeti pokazuje na žalost samo jedno: »Psovka, zmija otrovnica«, kako je zovu narodni prvaci nije mrtva, a »zajednička sramota« ostaje i dalje na nama.

Crkva protiv psovke. Odmah poslije završetka rata, crkvene vlasti pozivaju na duhovnu obnovu. Između oba rata održavaju se brojne misije, duhovne obnove, korizmene propovijedi, čija je glavna tema — obraćenje, a naročito borba protiv psovke i bijele kuge. U tim nastojanjima zauzima najvidnije mjesto blage uspomene Kardinal Alojzije Stepinac, koji postaje zagrebačkim nadbiskupom 1934. godine. Pregnuo je svim silama da obnovi rasuto stado Božje. On uporno brani interese svojeg naroda. Bez prestanka pismima i susretima s beogradskim vlastima, ustaje protiv nepravde i diskriminacije koju hrvatski narod doživljava u državnoj zajednici. Tako će činiti i za vrijeme rata, kao i neposredno nakon rata nastupanjem bezbožne uprave.

Posebno moramo naglasiti ono što je i smisao njegove visoke pastirske službe. Sve čini da duhovno pridigne i svećenike i vjernike. Među ostalim, svi njegovi životopisci naglašavaju njegovu upornu borbu protiv narodnih grijeha: u prvom redu protiv psovke, pa bijele kugenrazvrata i drugih mana. O. Alojzije Benigar u svojem izvanrednom životopisu Kardinala piše: Narodni poroci: Kletva, psovka, bijela kuga, nisu mu bili samo povod za priređivanje pokorničkih procesija, da bi se pružila zadovoljština Božjoj pravednosti, nego je on u takovim zgodama nastupao kao propovjednik pokore. Poput starozavjetnih proroka, čijim se riječima često služio, poziva na pokoru, obraćenje, i to potpuno, na

promjenu života!« Prvih godina svoje natpastirske službe određuje za cijelu nadbiskupiju višemjesečnu obnovu s glavnom temom: borba protiv psovke. Tokom jedne pokorničke procesije vapije Majci Božjoj: »Oprosti nam, utješi nas! Pomozi nam« — Skrušeno priznaje najprije narodne grijeha: »Psovku, kletvu, bijelu kugu, nećudoredno odijevanje ženskinja i slično. Poziv je uvijek na kraju: Obraćanje i zadovoljština. Navodimo kronološkim redom nekoliko izvoda iz životopisa O. Benigara, u kojima se govori posebno o nadbiskupovoj neprestanoj borbi protiv vjekovnog zla našeg naroda: psovke.

Revnielj protiv psovke. To je naslov jednog odlomka. Evo nekoliko redaka. Krašički župnik J. Vraneković tokom zatočeništva Kardinalova u rodnoj župi, kroz cijeli niz godina vodio je razgovore s nadbiskupom. Jednom mu je prilikom rekao, kako niti u Rimu, prigodom njegova imenovanja kardinalom, nisu uopće spomenuli ime Hrvat. Nadbiskup je rekao: »Mislim ono, što mi je toliko puta palo na pamet, da mi Hrvati toliko blatimo i sramotimo psovkom i kletvom Ime Božje, pa Gospodin ne da, da se znade za naše ime. Znam da i drugi narodi vrijeđaju Boga, nažalost, ali tako otvoreno i sramotno kao mi, možda nitko na svijetu.

To bi mogao biti odgovor onima koji vele »da i drugi narodi griješe«, a nedavno napisani i navedeni članak o Hrvatima, kao najvećim psovačima u svijetu, potvrđuju istinitost riječi svetog čovjeka i čovjeka velikog znanja do kojega je došao s mogućnošću uvida u mnoge podatke. Kardinal opet i opet naglašava svoje uvjerenje, da hrvatski narod teško trpi radi psovke: »Sve mi se čini da Bog kažnjava naš narod zbog bogohulne psovke. Imali smo Posavsku Hrvatsku, Dalmatinsku Hrvatsku, Ujedinjenu kraljevinu, Bosansku kraljevinu, Dubrovačku republiku, ali nikako se to nije dalo očuvati. Čini mi se da upravo radi nepoštivanja imena Božjeg nama govori Bog kao nekoć Izraelcima: »Bit ćeš rep, a ne glava među narodima!« Opet odgovor i ispričama o pukoj navici psovanja, kao i pokušajima da se opravda ta strašna opaćina. Zavjerom šutnje ne samo da nećemo ništa učiniti, nego mnogo zla učiniti svojem puku. Pisac veli da je nadbiskup mnogo radi tog zla trpio i nabraja što je odmah od početka svoje natpastirske službe poduzimao.

»Već kao koadjutor započeo je s tim zahvatima. Već 1935. godine poziva sve svećenike zagrebačke nadbiskupije da upriliče

dan zadovoljštine za sve grijehe psovke i kletve. — 1. svibnja 1937. ponavlja taj poziv, oštrim riječima predbacuju nedostatak zalaganja u toj borbi protiv psovke. Služi se riječima proroka Jeremije. On veli: »Mogli bismo zaista, reći plaćući s prorokom: »Čudite se tomu, nebesa, i zgrozite se, ražalostite se veoma!«

Iste godine u lipnju izdaje opširnu okružnicu protiv psovke i kletve i upravljaju svim vjernicima. U prvom dijelu okružnice razlaže kako su psovka i kletva neizmjerena uvreda Božjeg veličanstva, a ta uvreda povlači za sobom vremenitu i vječnu kaznu, koja ne pogada samo pojedinca već i cijeli narod. S bolju ustanovljuje da je »val bogumrske hule i odurne psovke protiv Boga i Božjih stvari zašao preduboko u sve slojeve našeg naroda. No, jer psovci nisu odani samo pojedinci, nego uz male iznimke gotovo iz svih domova naših sela i gradova, dnevice se dižu grozne psovke, razumljivo je da smo vrijedni kazne i kao zajednica i narod...«

»Ova rak-rana razjeda i naše obitelji, truže i našu mladež, oduzimlje blagoslov i milost, nadnaravnu sreću i blagodat našem Hrvatskom narodu!« »Koliko ogorčenja i oštre osude radi psovke, toliko svete brige i želje da pomogne svojem narodu.

Životopisac reda kroz sve slijedeće godine sva nastojanja svetog natpastira, da se psovka iskorijeni, i narod obrati. Godine 1940 o 1300 godišnjici prvih veza Hrvata sa sv. Stolicom, posebnom okružnicom potiče vjernike da se kane svojih poroka, napose »bogumrske psovke i pletve, poganske mržnje, zlobe te raznih djela razvratnosti i pijanstva, te poziva sve da pruže Bogu zadovoljštinu za te grijehe. On uvodi brojne pokorničke procesije, u kojima i sam sudjeluje, posebno propovijedanjem. Već pri kraju rata kada se nazrijevala katastrofa, u Remetama tokom propovijedi ističe koji je pravi razlog teškom stradanju Hrvatskog Naroda:

»Naša jedina briga mora biti da budemo u prijateljstvu s Bogom... Nikada se nisu prevarili ni pojedinci ni narodi, koji postavljaju svoje nade u njega, Stvoritelja neba i zemlje... Ali ima razloga strahovanju za bogohulce i psovače, za narode koji podnose one, što povlače po blatu sv. Ime njegovo.«

Iste godine upriličuje kardinal tjedan protiv psovke. Na kraju drži propovijed u kojoj kaže: »Naš je cijeli javni život sličan zatrovanom kraju. Psuju u kući i otac i majka. Kune na cesti sluga i vojnik. Kune u uredu i činovnik i podvornik. Bogumrskom psovkom

zatrovana je čitava naša atmosfera, ona je postala dolinom smrti za nedužnu djecu!« Par dana prije završetka rata u travnju 1945. godine drži značajnu propovijed u kojoj veoma oštro govori:

»Psovači, stidite se! Da li je to zaslužio Bog da mu pljunete svojim poganim ustima u lice? Iako se nadate da ćete moći dovijeka nekažnjeno psovati, bojim se da će se i na vama ispuniti riječ Sv. Pisma: »Nada se nezahvalnika rastopi kao inje zimsko i proteče kao voda nevaljala.« — Katolički muževi i žene, dragi vjernici! Ako je ikada bio čas, da svim silama zgrabite da se istrijebi ova sramota iz naše sredine, psovka, onda je to sigurno danas. Svima nam je na srcu spas našega naroda, naše domovine!

Već se dugo radi na tome, da se kardinal Stepinac digne na čast oltara. Hoće li to biti i kada će biti, mi to ne znamo. No jedno je sigurno, da je u osudi i borbi protiv psovke kao i toliki spomenuti i ne spomenuti sveci katoličke Crkve unio sav svoj natpastirski žar i ljubav. Dvije su stvari karakteristične u toj borbi. Ljubav prema Bogu i časti Božjega imena, i ljubav prema svojem narodu, kojemu psovka donosi teške kazne i nesreće. I pojedincima i zajednici.

Vrijeme drugog svjetskog rata — Stravična bilanca. Članak sa potresnim podacima izašao je u Glasniku Srca Isusova, a napisan je na temelju takovih podataka, da ga se sjećam nakon gotovo pedeset godina — veli jedan svećenik. Evo cijelog članka: »Psovač je kao paklena aždaja, koja riga svoj bijes i pakleni oganj na Boga, presvetu Djevicu, i na sve sveto. Psovkom se zameću kavage, ubija se duša. Psovač se natječe u zloči sa stanovnicima samoga pakla! Istrijebimo gadnu psovku. borimo se protiv nje!«

Naslov članka je iz Glasnika Srca Isusova 1944. godine — strana 100. Napisan je pri kraju drugog svjetskog rata, koji je uzrokovao smrt ili nestanak 100 milijuna ljudi. Nastavljam s tekstom. Činjenice. Naš narod krvavi od jedne strahovite rane. duboka je i opasna. U naše narodno tijelo zaboden je jedan duboki klin. Dovodi to u pitanje i samu opstojnost našega naroda.

Čitali smo u posljednje vrijeme u našim novinama (Kršćanska škola — 1944 — br. 1,2) jednu statistiku. Izračunali su koliko puta se psuje psovka u našim župama. I da slika bude što vjernija, uzeli su jednu župu u blizini Zagreba, drugu iz Podravine a treću iz Slavonije. Rezultati?... Strašno ali istinito. U te tri župe opsuje se godišnje velika psovka, t. j. ona koja je po sebi smrtni grijeh *jedana-*

est i pol milijuna puta. U tri župe¹ — Dakle, na svaku od tih župa otpada godišnje oko 4 milijuna psovki. Ali računajte dalje! Ne bježimo od istine!

Uzmimo da na svaku našu župu otpada godišnje ne 4 milijuna psovki, nego »samo« 2 milijuna. Pomnožimo sada ovaj broj sa brojem svih naših župa i dobiti ćemo bez velikog mudrovanja, broj psovki što ih katolici kod nas opsuju kroz jednu godinu.

To znači: 2.000.000 psovki u jednoj župi, pomnoženo sa 1200 — toliko ima otprilike u nas župa — daje 2.400.000.000 (dvije milijarde četrsto milijuna) psovki. Dakle: U godinu dana uvrijedimo Svemogućega Boga sa dvije milijarde i četiri stotine milijuna psovki. I to samo katolici bez inovjeraca. To je dvije i pol tisuće milijuna.

Smijemo li ostati hladni na to i ne hajati za tu strašnu činjenicu. Ne bi li to značilo ostati ravnodušan i nehajan prema našem »biti ili ne biti«? Braćo, ne varajmo se, Pogledajmo istini u oči, barem mi, koji donekle znamo tko je Bog, i prema tome barem nekako naslućujemo svu strahotu psovke! Pogledajmo ovaj broj, a onda pogledajmo na naše domove, na popaljena i uništena ognjišta, na strašni rat i priznajmo.

»Bože, nemamo pravo da ti prigovaramo, što si nam počeo odgovarati na naše izazove. U naše je narodno tijelo zaboden smrtonosni trn. Mi ga moramo bezuvjetno iščupati!«

To je, eto, članak kako je napisan prije pedeset godina. Ima li kakvih izmjena ili potrebnih ispravaka? Bezuvjetno! Naglašavajući da je broj psovki namjerno umanjen za čitavu polovicu, sa bolju moramo ustanoviti da je psovka u našim krajevima, ne dva puta već, nego da je mnogostruko eskalirala i poprimila stravični obujam. Mogli smo zapaziti iz dnevnog tiska nekoliko izvanrednih članaka, koji baš to naglašavaju. Psuju već i mala i velika djeca, mladež, muševi i žene, pa čak i starci i starice koji su, kako se kaže, već jednom nogom u grobu. Gotovo pedesetgodišnja ateistička propaganda u školama, na televiziji, u dnevnom tisku i knjigama, u filmovima, u raznim protuvjerskim predavanjima, nije uspjela uništiti vjeru u našem narodu. Ponavljamo — zadnji popis govori o 97,1 posto ljudi koji se izjaviše da su vjernici. No uspjelo je nešto drugo: Ime se Božje sistematski ponižavalo, obezvrjeđivalo na najperfidniji i najgrublji ujedno način. Auktoritet imena Božjeg je teško okrnjen u očima cijelog pučanstva diljem naše domovine, do čega je došlo daleko više stihijskim utjecajem, nego svjesnim prihvaćanjem.

Pisac apelira: »Istrijebimo gadnu psovku!« Tomu bismo morali najozbiljnije dodati: »Da Bog ne istrijebi nas.« U Bibliji se često ponavlja njegov pravorijek za one koji ga uporno vrijeđaju: »Neka se istrijebi iz svojega naroda!« Možemo li govoriti o istrijebljenju jednog cijelog naroda, ili kolektivnoj kazni? Proroci su često, a na koncu i Gospodin Isus govorili o rasulu Izabranog naroda, radi grijeha u koje su upadali kroz stoljeća. Isus veli to za Jeruzalem: Nisu upoznali vrijeme pohoda svojega... kamenovali one koji su im poslani... ubijali proroke... »Podsjetimo se još jednom straha od kazne naših pradjedova, i straha od kazne velikog čovjeka naše zemlje: nadbiskupa i kardinala Alojzija Stepinca.

Zašto tolike opomene? Radi čega je i nadbiskup zagrebački, toliki broj svetih duša uporno opominjao, molio i zaklinjao pozivajući na obraćenje i popravak života? Za to ćemo naći odgovor kod proroka Ezekijela. Crkveni egzegete lijepo kažu, da nije bila glavna služba proroka da »pororokuju« o budućim događajima. Oni su nosili »velike poruke« narodu Božjem i neumorno pozivali na obraćenja. Pozivi da se narod obrati bili su za njih kobni. više je njih platilo svojim životom vlastita nastojanja da obrane čast Božju, jer su prijetnje Božjom kaznom razjarile toliko puk da im je oduzeo život. Evo objašnjenja proročke službe.

Prorok Ezekijel. Ozbiljno kori svoj narod, kojega Bog naziva »rod odmetnički«. Ezekijel to i čini s ovim obrazloženjem: Poslije sedam dana dođe mi riječ Jahvina: Sine čovječji, postavljam te za čuvara doma Izraelova. I ti ćeš riječi iz mojih usta slušati i opominjat ćeš ih u moje ime. Kad bezbožniku rekнем: Umrijet ćeš, a ti ga ne opomeneš i ne odvратиš od zla puta njegova kako bi mu život spasio, on će umrijeti sa svojeg bezakonja, ali ću ja od tebe tražiti krv njegovu. A kad opomeneš bezbožnika, a on se ne odvрати od bezakonja i od zla puta svojega, on će umrijeti zbog svoje krivice, a ti ćeš spasiti svoj život.«

Isto tako, odvрати li se pravednik od svoje pravednosti i stane činiti nepravdu umrijet će jer ga ti ne opomenu zbog njegova grijeha; umrijeti će i njegova se pravedna djela više neće spominjati, ali ću od tebe tražiti račun za krv njegovu. Ako ti pravednika opomeneš da ne griješi, i on zaista prestane griješiti, živjet će, jer je prihvatio opomenu, a i ti ćeš spasiti život svoj!« (Ez 3,16-19).

Životopisac govori o kardinalu kako je poput proroka pozivao na obraćenje, i često se na proroke pozivao. I jest proročka služba

novozavjetnog propovjednika s još većom ovlasti od starozavjetnih slugu Riječi. U starom Savezu prorok Izaija naziva svoje suvremenike koji nisu opominjali narod: nijemi psi. U Novom Savezu apostol Pavao govori: Jao meni ako ne budem propovijedao. Ujedno prijeti onima koji odbijaju riječ Božju. Zašto?

Spas pojedinca i naroda ovisi o poslušnosti proroku koji opominje »bezbožnika«, »da se odvrati od bezakonja. Ne opomene li prorok njega, umrijeti će bezbožnik radi svojih opačina, ali jao i proroku. Ako pak opominje, prorok će to čineći spasiti svoj život. Inače — znači i on umire jer je krivac za tudi grijeh. Ezekijelu kojega Bog šalje »odmetničkom rodu« Gospodin veli: »Dom te Izraelov neće poslušati, jer ni mene ne sluša, jer dom je Izraelov tvrde glave i okorjela srca« — No prorok iako to zna, mora ispuniti »riječ Jahvinu«. I Gospodin Isus je rekao apostolima: »Ako su mene slušali i vas će slušati«... Ipak ih šalje da »propovijedaju svakom stvorenju«, proriče da će biti progonjeni, vođeni pred sudove, zatvarani i ubijani: »Ide vrijeme kada će svaki onaj koji vas ubije misliti da čini dobro djelo!«

U sv. Pismu se često spominju »bezbožnici«. I danas ih ima malo, tada još manje. Vidi se iz konteksta da se govori o grešnicima, koji su ostavili Boga grijешnim životom, pa su tada »bez Boga«. Govoreći o psovci, biti će najlakše shvatiti što znači biti bez Boga radi grijeha. Bog sigurno ne ostaje u čovjeku psovaču koji ga na najteži način vrijeđa. On ga napušta te psovač postaje bezbožnik, prema riječima sv. Augustina: »Nikada Bog ne napušta prvi čovjeka: čovjek napušta najprije Boga, a onda Bog napušta čovjeka«. Treba li naglasiti, da se to na poseban način dešava kod psovača. To što je kardinal uporno i neustrašivo branio Božju čast i Božja prava, bio je jedini razlog da su ga komunističke vlasti progonile i na kraju ga poslali u tamnicu. A sve što je činio, činio je iz žarke ljubavi prema Bogu čiju je čast branio i u svetom strahu za svoj narod radi teških narodnih grijeha.

Napokon: komu pozivi na borbu protiv psovke s vjerskim terminima nisu bliski navedimo još jednom znanstvenu dijagnozu psovke i poziv učenjaka na odlučno nastojanje da se ona ukloni iz naroda.

1) ...Koliko je neugodno čovjeku koji nije naučio na slušanje vulgarnih izraza, kada čuje iz ustiju dječaka, djevojke ili odrasloga,

kako bezobzirno upotrebljavaju masu najodvratnijih psovki koje ponižavaju, vrijedaju i zabrinjavaju! Pa ipak treba reći da se na suzbijanju i iskorjenjivanju psovke dosada nije gotovo ništa učinilo... Nekontrolirana psovka u porodici, postaje navika koja je uzela maha, i tada se teško odstranjuje ili se čak uopće ne može iskorijeniti, U tom slučaju će često biti uzaludni naponi da se nešto efikasno učini!« — Misli znanstvenog radnika.

2) Riječi profesora i doktora. »Psovka trajna zaraza i trajna poplava... Psuju čak i djevojčice... Tom zlu se moraju posvetiti: lingvistika, psihologija, sociologija, estetika, antropologija, pravo i sve humanističke nauke... Psovka je znak poremećaja moralnih vrijednota, odsustvo normi, kriza duha, sveopća kriza čovječanstva, simptom unutrašnje praznine, pustoši i duhovnog siromaštva«... Samo jedan od tih pojmova je dostatan da ugasi dostojanstvo čovjeka kao takvoga, a svi skupa nagovještaju katastrofalan put u pravo onečovječenje.

Narod svima poznat po psovci

Još prije nekoliko desetaka godina mogao se pročitati jedan događaj koji govori o ružnoj slici koju naš narod ostavlja strancima svojom psovkom i prostotom. Mladi svećenik Hrvat studirao je u Parizu još prije svjetskog rata, i tu se upoznao s francuskim svećenikom, koji je proputovao našom domovinom. S udivljenjem je govorio o našem moru, rijekama, planinama i plodnim ravnicama. Naš je zemljak osjećao radost i ponos. No tada je Francuz promijenio izraz lica i s ogorčenjem je rekao. Krasno vam je more, no svuda vam odjekuju najružnije psovke. Psovka se čuje i u vašim gradovima i selima i u planini i u dolini. Mi Francuzi imamo takovih bezbožaca koji bi i zvijezde skinuli s neba da dokažu da Boga nema, ali takovih stravičnih psovki i psovača, toga zaista nemamo!« — Što je mogao na to odgovoriti naš svećenik, nego sa stidom oboriti glavu. Kakove sramote radi naše prostote!

I on zna hrvatski. Desilo se u Njemačkoj ovih zadnjih godina kada je mnoštvo naših radnika otišlo u tuđinu »trbuhom za kruhom«. Prema pisanju našeg vjerskog glasila naš hrvatski dušobrižnik došao pred veliku novogradnju i pita za svojeg vjernika, Hrvata.

Nijemac mu sa skela viče: »I ja znam hrvatski« i pri tom opsuje grdnu psovku da je svećenik sav protrnuo. Opet: Po čemu nas poznaju i prepoznaju nadaleko i naširoko!

Govori kineski, psuje hrvatski. Zpisao jedan svećenik iz naše Dalmacije. Veliko pristanište kamo dolaze parobrodi iz cijelog svijeta. Ulicom Splita idu dva Kineza, mornara i razgovaraju — dakako kineski. Kako se svećenik našao iza njih, imao je prilike da svaki čas čuje psovku na hrvatskom, i to onu najgoru, jer Kinezi nemaju psovke u svojem riječniku, pa im u tu svrhu služi hrvatski jezik. — Tko zna koliko su puta ti Kinezi u bjesu svojoj djeci psovali: hrvatski. Ovi to zapamtili, pa i oni psovali svojoj djeci. Kako to već ide, jer se događaj zbio pedesetih godina. Tako jedan narod posta učitelj psovke svim narodima. Od zapada do istoka.

Znaju psovati i sami, ali više vole hrvatski. Dva naša svećenika idu ulicama Subotice. Tu zajedno s Hrvatima žive mnogi Mađari. Kako to već bude na ulici, nadoše se svećenici neposredno iza građana Mađara. Govore svojim jezikom, koji svećenici baš ništa ne razumiju. No jedno su ipak razumjeli — cijeli niz psovki, i to ne malenih koje su dvojica ispred njih uporno ponavljali. Govori se o Mađarima kao najvećim psovačima uz Hrvate i Talijane. I oni imaju svoje psovke. Naše su im ipak, kako izgleda jače. Pa tako vele i novinari, naši propovjednici, i oni koji žive s drugima. Kakove strahote i kakove sramote. Jer: radi se o najvećim pogrdama.

Tko to ide? I to je izvještaj ali ne svećenika, nego našeg novinara, koji je lutajući svijetom dospio u jednu veliku indijsku luku. Na obali mnoštvo svijeta, koje čeka da se parobrodi ukotve. Izdaleka novinar opazi da se približuje jedan veliki preookeanski parobrod iz naših strana. Čuje različite komentare. Jedan od Indijaca glasno govori: »Idu oni: Boga, Boga!« — Tu se ne može govoriti samo o stidu radi našeg čovjeka — većina je mornara iz naših krajeva, nego o očajnom stanju našeg čovjeka, koji je svojom bogopsovkom udario na svoje čelo žig najveće sramote. Žig hulitelja imena Božjega. Svi nas znaju, je li? Da nas zna i Gospodin Bog o tome nema dvojbe. A to je onaj koji nagrađuje dobro, i kažnjava zlo. A ima li većega od psovke?

Naš misionar. Dragi naš otac Gabrić, sada već pokojni, došao je avionom u domovinu. Čim je izašao iz aviona, začuo je strašnu uvredu Bogu, veliku psovku. Kako smo mogli pročitati u našem

glasilu, bolno ga se to dojmilo. U razgovoru s našim vjerskim dopisnicima je rekao: »Da sam ja župnik u Hrvatskoj, svake nedjelje bi govorio protiv psovke!« Mnogo ima takvih koji to stvarno i čine. Drugi bi to isto morali činiti, da ne bude ona opomena dana proroku Ezekijelu: »Ako prorok šuti...« No svećenici ne mogu svugdje dospjeti, a većina onih koji psuju, slabo pohađaju crkvu. Radi tog razloga, govoriti protiv psovke, moraju svi koji iole osjećaju za svojega Boga.

Žena protiv psovke. Priča o svojem mužu. Dobar je i radin, povremeno pode i u crkvu ali dosta je kakova sitnica da se razgnjevi i izreda gomilu najgorih psovki. Žena ga povremeno opomene, ali ne smije previše »da još gorje ne psuje!« Jednog dana joj je konačno prekipjelo, pa stane pred njega stisnutih pesnica i sa suzama u očima poviče: »dosta mi je tvojih strašnih uvreda kojima napadaš Boga u kojega vjeruješ. Lijepo te molim, kada se razljutiš, udari me, razbij mi glavu, ali nemoj vrijeđati Boga u mojoj kući i pred mojom i Tvojom djecom. »Iza toga je udarila u grčevit plač da se i goropadni muž potresao. Zašutio je kao zaliven, a navečer joj je ozbiljno rekao »Dajem ti riječ da više nikada neću psovati!« *Poziv naših biskupa vjernicima.* Pred nešto više od dvadeset godina, još za bezvjerskog režima, naši su biskupi uputili našem narodu Okružnicu s pozivom na borbu protiv psovke:

»Predragi vjernici! Odazovite se glasu i pozivu vaših biskupa, koji vas pozivaju u borbu protiv psovke za čast i slavu Božju. O kako je veliko ime Božje, kako je slatko presveto ime Isusovo, kako je uzvišeno ime Marijino! Kako su časna imena anđela i svetaca. Stoga neka ih nikada ne oskrvnu vaša srca i ne povrijede vaša usta. Poslušajte riječi apostola Pavla: »Neka se svaka psovka i gorčina ukloni između vas!« (Ef 4,31).

Odazovite se pozivu sv. Augustina: »Ne kunite jezikom svojim, koji je stvoren za slavu i hvalu Božju!« Odazovite se pozivu sv. Ivana Zlatoustog koji veli: »Ti si čovjek i ne ponizuj se do životinje. Usta imaš ne da vrijeđaš, jezik ti je dan ne da vrijeđaš i psuješ, nego da njima Boga hvališ i slaviš... Možeš doći u težak položaj da ne možeš govoriti. Možda s vremenom oslabiš i zamijeniš. Ali doklegod imaš svijesti treba da slaviš Boga. Hvali Gospodina ustima za svoje spasenje, hvali Boga srcem za svoje opravdanje!« Naša hvala Gospodinu neka bude onakva kakvom je prožet i zanesen klicao sv. Ignacije mučenik:

»Može mi krvnik zatvoriti usta da ne izgovaram presveto ime Isusovo, ali ne može staviti zapreku srcu doklegod dišem, da ne ljubim svoga Spasitelja, Isusa Krista.« — Iz dna srdaca svojih, u djetinjoj privrženosti i ljubavi kličite uvijek i na svakom mjestu i u svakom času riječima proroka: »Blagoslivaj dušo moja Gospodina, i sve što je u meni neka blagoslivlja ime njegovo!«

Revnitelji za slavu Božju — borba protiv psovke

Postupak pravog oca. Njegov sin Ante imao je desetak godina. Jednog dana kada se igrao u dvorištu opsuje Boga. U taj čas naišao je baš otac. Ništa mu nije rekao, nego ga je samo prijekorno pogledao. Kada je pala večer otac je pozvao u zajedničku sobu majku, sinove i kćeri. Nitko nije znao o čemu se radi. Kada su se svi skupili oko stola, otac pokaže prstom na Antu i reče: »Ovaj nesretnik usudio se danas opsovati sveto ime Božje. Vi znate da do današnjeg dana nitko nije u ovoj kući izustio niti najmanju psovku, a kamoli veliku.« Otac je zašutio, a s njime i svi ostali. Dječak brizne u plač, poleti prema ocu, klekne pred njega i ridajući zamoli da mu oprosti. Otac ga je zagrlio, privinuo ga uza se, a zatim naglo izašao napolje, jer su mu suze grunule na oči. Sin nije nikada zaboravio taj događaj, pa i kad je otac već bio davno mrtav, pričao je o tome svojoj djeci i dodao: »Otada, kao i dotada u našoj se kući nije više psovalo. Toga su se držala i Antina djeca, i djeca njegove djece. Tako odgajaju roditelji svoju djecu. (Iz strih zapisa).

Jedan iz našeg vremena. Ovo je iz novih zapisa. Otac je bio crkveni odbornik u dobroj slavonskoj župi. Desna ruka župnikova, a sva tri sina župnikovi najvjerniji ministranti. Jednog dana dvanaestogodišnji sin se vratio iz škole nekako uznemiren i zbunjen. Otac ga je neko vrijeme ispod oka promatrao, a onda rekao: »Vidim po tvojem držanju da si nešto skrivio. Nemoj sakrivati, nego reci što je!« Dječak je oborio glavu i poluglasno protisnuo: »Opsovao sam Boga!« Nije bilo ni batina, ni vike ni galame, nego mu je kratko rekao: »Otići ćeš župniku, reći što si učinio i zamoliti ga da te izbriše iz knjige ministranata«. Otišao je i uz suze prenio poruku očevu svećeniku. Ovaj se odmah zaputio dječakovoj kući, molio oca da dijete prestrogo ne kazni, no ovaj, ponosni Slavonac kratko odvrati: »Pustite meni velečasni da ja u svojoj kući pravim red. Nikada nisam čuo ni davno pokojnog djeda ni mojega oca da su izustili ikakovu psovku. Budem li olako prešao preko ovoga, kao i u drugim

kućama, psovati će i djed, i sin i umuk.« Župnik je ušutio i otišao poštujući odluku oca obitelji. Djeca su išla svaki dan na Zornice, pripravu za Božić, a svi su ministranti imali dobiti mali »Betlehem« kao nagradu. Kako više nije bio ministrant, izgubio je i pravo na dar. Na sam Badnjak, majka će sa sinovima u susjedni gradić gdje će im kupiti »ponovu«. Dobiti će nova odijela za Božić. Otac je i to uskratio malom psovaču. Majka je molila muža da mu oprost, no dobila je odgovor: »Ova mu se psovka mora urezati u dušu kao najveći zločin. Očisti mu staro odijelo i izglajaj, i bude li se popravio, »ponoviti« će se za Uskrs!« — Tako je i bilo. Mnogi bi rekli da je kazna prestroga i surova. Možda! No mnogi ne samo da ne paze da im djeca ne postanu psovači, ne samo da im daju zao primjer svojim psovkama, nego šute na teške njihove psovke, ili ih čak znaju nagovoriti da psuju. Koga će od ove dvije vrsti roditelja Bog nagraditi, a koga kazniti, nije teško zaključiti.

Velika majka još većeg sina. Abraham Lincoln predsjednik SAD pobjedonosno je završio rat s Jugom, a za oslobođenje crnaca od ropstva. Održavale su se svuda velike slave. U glavnom gradu oko predsjednika najviši časnici i političari. Drže govore u njegovu čast i veličaju ga. On se diže od stola, pođe u susjednu sobu, te se vrati k stolu u punoj šutnji, vodeći ispod ruke slijepu staricu, svoju majku. Sav ganut on je rekao. Ako ima išta hvale koja pripada meni, onda ta hvala pripada ponajprije mojoj majci. Ostala je kao udovica siromašnog ugljenara u šumskoj kolibi. Zamatala me u sirotinjske krpe i šaptala mi. »Sinko tvoja ti majka siromašna i neuka ne može ništa više pružiti od siromašnog, pokrpanog odijela, i korice kruha! Ali, sine moj, približit ću svoje usne tvojemu uhu, i žarko ću ti ponavljati ime Božje, da se ono nikada ne izbriše iz tvoje duše, a na koncu života ostati će ti utisnuto to sveto ime u tvoju dušu od žarkog poljupca tvoje majke!« Od takovih majki, a ima ih mnogo u povijesti, radali su se veliki duhovni i svjetovni vođe, mudraci i sveci. Iz ustiju majke riječi se sa posebnom snagom ulijevaju u dušu djeteta. Velika je sreća ako su to uzvišene riječi molitve i prave mudrosti. Kao kod ove majke i ovoga sina. Iz takovih usta nikada neće proteći niti psovka niti kletva.

Sveti dječak i okorjeli psovač. Sveti Dominik Savio uzdignut na čast oltara u našem vremenu, dospio je do stupnja svetosti u dječjačkoj dobi. Umro je kao petnaestogodišnjak. Odgojio ih je

svetac i odgojitelj mladeži, jedan od najvećih u povijesti Crkve, sv. Ivan don Bosco, koji je dobio za djelovanje među zapuštenom mladeži dva visoka odlikovanja: talijanskog kralja i britanske carice Viktorije. Mali Dominik se jednog dana vraćao iz škole i na ulici čuo nekog starca kako je izustio veoma veliku psovku. Sveti dječak se sav prenerazio, i u isti mah izgovorio u srcu nekoliko pohvala imenu Božjem, što se vjernicima uvijek preporuča.

Tada se polako približi psovaču te ga zamoli da mu pokaže put prema njihovom odgojnom zavodu. Na pogled Dominikova anđeoskog lica, psovač se u tren smiri, a onda dječaku ljubezno odgovori: »Dragi moj mališane, toga ti ne mogu reći, jer ne znam«. Dječak nastavi: »Ako to ne znate, dopustite mi da vas nešto drugo zamolim!« »Kaži slobodno« prijazno reče psovač. Dominik se posve približi njegovu uhu da drugi ne čuju što će reći pa mu šapne: »Lijepo vas molim, kada ste srditi, nemojte izgovarati ime Božje, nego neke druge riječi koje nisu ružne ni grešne!« Iznenadeni čovjek odvrati bez srdžbe: »Imaš pravo mali. To je opaka navika, a ja ti obećavam da ću nastojati kako bi je odstranio!« — Pa ako poziv i opomena i ne dođe iz ustiju sveca, a upućena je s poštovanjem i blagošću, mnogo će puta koristiti. Pokušajmo!

Svećenik, svetac protiv psovke. Govor je o netom spomenutom svetom Ivanu don Boscu. Veliki prijatelj mladeži išao je s grupom mladih ulicom i začuo jednog kočijaša kako nemilosrdno tuče svoje konje pod teško natovarenim kolima, i pri tom izgovara najodvratnije psovke. Svetac reče djeci: »Idite za njim i neprestano vičite: Hvaljen Isus! Hvaljen Isus!« Tako je i bilo. Bogohulitelj ih je najprije začuđeno pogledao, a onda ošinuo konje da im umakne. Narod se počeo sakupljati i pitati što se dešava. Čovjek je bio u velikoj neprilici, i jedva se izgubio u jednoj od obližnjih ulica, praćen dječjim zazivima: »Blagoslovljen budi Bog!«

Nekada blagost, a nekada i stanovita oštrina, mogu djelovati da psovka zamre na ustima psovača. U jednoj svojoj Poslanici, sveti Pavao poučava svojega učenika i veli: »Opomeni ga javno, (grešnika) da se posrami!« — Dakako i popravi. Ako ne možemo ili mislimo da je neprikladno izvoditi takove »zahvate« u javnosti, možemo i moramo u tajnosti svoje duše izgovarati pohvale imenu Božjem. Možda naučiti molitvu »Blagoslovljen budi Bog« — »Pohvale imenu Božjemu«, ili barem koji zaziv, kada čujem psovku bilo od svojih ukućana, bilo na ulici.

Stranac protiv psovke. Pripovijeda svećenik voditelj jedne od katoličkih misija za Hrvate u Njemačkoj: »Vraćao sam se kući, a u kupeu sa mnom je bio njemački svećenik, povjesničar, koji je puto-
vao u našu domovinu radi nekih istraživanja. Čim smo stigli u naš kraj, na jednoj stanici navali mnoštvo putnika tražeći mjesto u punom vlaku. Videći da nema mjesta, jedan naš radnik gadno opsova Boga. Tada mi Nijemac, povjesničar reče: »Vidite, velečasni, ja sam proučavao vašu povijest i često sam bio potresen užasnim stradanjima vašeg naroda. Moglo bi se reći na temelju proučavanja vaše povijesti, da ste vi jedan nesretni narod. Čini mi se da nije teško otkriti razlog vašim stradanjima i tolikim nedaćama. Svi smo malo prije čuli jednu strašnu psovku. Znae i sami da se takove grozote čuju kod vas na sve strane. Ako Bog ima, a ja u to, kao i vi, čvrsto vjerujem, završio je učeni profesor povijesti, onda on mora kazniti tu psovku i taj narod koji ga toliko psuje i tako teško pogrđuje.« — Ne piše ništa što je na to naš svećenik odgovorio. No, pitajmo se što je i mogao odgovoriti? Istina je da smo mali narod, da smo i radi toga mnogo stradali, ali znamo iz svete povijesti, iz Biblije, da je mali narod Izrael, kojega Gospodin Bog naziva: »crviću moj, ličinko moja«, ipak uvijek nadvladao svoje brojne neprijatelje — kada su bili u prijateljstvu s Bogom. Isto tako, neprijatelji židovskog naroda su znali »da je Bog svoj narod predao u njihove ruke«, kada su zlim životom i različitim opaćinama izgubili prijateljstvo s Bogom i njegovu svemožnu zaštitu. Nije li napokon hrvatski narod preživio za vrijeme viševjekovne borbe protiv Turaka, najčešće izdan od nezahvalne Evrope. No tada se više molilo nego psovalo, više Boga zazivalo nego srdžbu njegovu izazivalo. Dosta je pogledati zaključke hrvatskog Sabora, promotriti život naših velikih prethodnika, pa da shvatimo zašto je hrvatski narod u to doba dobio naziv od Pape Leona X. — »Predzide kršćanstva«. Podsjetimo još jednom, na opomene kardinala Stepinca, čiji je natpastirski život bio protkan upornom borbom protiv narodnih opaćina, kao i neumornim upozoravanjem na opasnosti koje nam prijete od najvećeg zla - psovke.

Mornarske psovke. Poznata je uzrečica: »kada mornari prestanu psovati i počnu se moliti, sigurna je propast broda!« — Pred otokom Terscheling bacali su visoki valovi mali ribarski brodić kao ljusku od oraha. Brod je pretrpio znatne štete, i svi su mislili da im je propast sigurna. Zanimajla je svaka psovka i kletva, a na usnama

mornara nakon dugog vremena javilo se ime Božje koje su zvali u pomoć. Unatoč velikoj opasnosti, more se je smirilo i mornari su sretno uplovili u najbližu luku.

Par dana iza toga kapetan broda opazi na stolu u brodskoj blagovaonici urezan križ. Upitao je tko je to učinio. Odgovorio je jedan mornar. »Onog strašnog dana kada nas je oluja gotovo potopila, ovdje smo se u silnom strahu skupili i obećali ako se spasimo da ćemo se čuvati psovke. Zaključili smo da na uspomenu toga zavjeta urežemo križ u stol, pa ako netko ipak opsuje, da ga dovedemo ovamo i sjetimo ga, što smo Bogu obećali.«

Rijedak, ali vrlo plemenit čin. Mnogom bi psovaču bilo potrebno radi spasa vlastite duše i mira svoje obitelji, da u svoje srce ureže križ, znak Raspetoga Spasitelja, koji bi ga uvijek iznova sjećao i njegove vremenite sreće ali i vječnog spasenja, koje gubi psujući svojega Boga.

Vojnici i psovka. Čuli smo više primjera iz zadnjih ratova. Ovaj je posebno potresan. Za vrijeme tragičnog povlačenja na koncu drugog svjetskog rata, na putu su se našle stotine tisuća i vojnika i civila. U jednoj grupi se našla veća skupina vojnika i nekoliko svećenika i bogoslova. Jedan od svećenika je upitao nekog vojnika za neku obavijest. Ovaj mu je tako strašno opsovao Boga, da su se svi zgrozili. Svi su ti nesretnici pali u ruke zločinaca, i nijedan od njih se nije vratio svojoj kući. — Psovka je u svim oblicima i svim prilikama najopasnija vrsta ludila. No kada se netko nađe na rubu života i smrti, a Bog je gospodar i jednog i drugog, pa ipak njega psuje, taj bez ikakove dvojbe počinja najveću ludost i sam sebi kopa grob.

Naši vojnici danas. Bez ikakove organizacije sa strane crkvenih vlasti, odmah u prvim danima ovog strašnog domovinskog rata, veliki broj vojnika i mladih i starih stavio je oko vrata Gospinu krunicu. Mnogi su od njih, pa i oni koji dotada nisu imali naročite, ili čak nikakove veze s Crkvom, upravo opsjedali crkve i samostane moleći krunicu na dar. Tisuće i tisuće krunica je podijeljeno. U raznim izjavama, gledajući na televiziji, mogli smo čuti te naše »kruničare«, kako s vjerom govore o domovini, o ratu i budućnosti svoje zemlje s dubokim pouzdanjem u pomoć Božju po zagovoru Majke Božje. Mogli bismo reći: Jedina vojska na svijetu koja nosi krunicu oko vrata, i to potpuno samoinicijativno. No mogli bismo

sa žalošću reći i ovo: »Jedina vojska na svijetu, u kojoj ima nemalo vojnika koji nose krunicu oko vrata, a psuju i Boga i Gospu i Isusa. »Ta je pojava tako česta da se o njoj mnogo govori, a neki se čak ljute što uopće nose krunice s križevima a pogrdjuju najveće svetinje. Jedan župnik, vidjesmo na TV programu, stoji na vratima crkve koja je teško oštećena i sa žalošću kaže: »Došli su naši junaci, branitelji, mole me krunicu, a onda stoje s krunicom oko vrata pred satrtim oltarom i psuju neprijateljima Boga. — Sami su pak njegovi najveći neprijatelji koji ga tako vrijeđaju. Ne bismo zastupali da krunice treba skinuti, ali bismo morali moliti da u ta vojnička srca uđe duboka svijest da ono što krunicom ispovijedaju, svom dušom i slave.

Ni rat ih nije opametio. Nije bilo potrebno često gledati program na televiziji, a da otkrijemo ženu, izbjeglicu, koja bježi tjerajući kravu pred sobom, i psujući joj Boga. I one nesretnike, koji trče prema srušenom neprijateljskom zrakoplovu i psuju Boga uz najsrमतnije izraze. I onoga koji stoji ispred benzinske stanice, gleda avione koji nadlijeću i njima psuje Boga, i onoga pred katedralom u Đakovu koji s krunicom oko vrata psuje Boga i onog drugog pred katedralom u Zagrebu. I onoga, i onoga, i onoga... Nema veće ludosti doli šutjeti na sve to. Jedna od najopasnijih zavjera, zavjera šutnje, koja se temeljila na neistini: narod trpi, pa ga ne treba još i koriti. Narod trpi radi grijeha. To vrijedi za svaki narod pa i za naš. Za svakog pojedinca pa i u nas. Ako se na grijehe šuti, ako se ništa ne čini da se stanje popravi-uzrokuje se šteta, prema Bibliji, i onima koji teško griješe i onima koji o tome ne govore. Ne samo svećenici, nego da opet ponovimo riječi znanstvenih radnika cijela društvena zajednica. Jedni govore u ime kulture i protiv narodne sramote. Drugi u Ime Boga živoga i spasa svojeg naroda.

Časnik i vojnik. Čuo časnik u vojarni kako jedan njegov vojnik psuje ime Božje. Pozove ga k sebi pa mu reče: »Mladiću ti si bolestan!« On začuđeno odgovori: »Ma nisam, dobro se osjećam.« »Znaš«, nastavi časnik, »po jeziku se pozna da li je nešto zlo u njegovom organizmu. Čuo sam da ti jezik nije u redu. Zato ti određujem terapiju: deset dana samice, s postom o kruhu i vodi!« — Rečeno izvršeno. No mnogo se može, a i moralo bi se učiniti, i bez drastičnih kazni, da se istrijebi sramota i zlo u našem puku.

Časna sestra i psovač. Prastari primjer, mnogo spominjan, ali mladima sigurno nepoznat. Iz prvog je svjetskog rata. Teško ranjeni visoki časnik, leži u bolnici, i jer ima jake boli, svaki čas opsuje kakovu tešku psovku. Nakon kratkog vremena časna sestra bolničarka mu kratko reče: »Ja sam vas dužna dvoriti, ali nisam dužna slušati vaše užasne psovke i prostote. Molim vas prestanite s time, ali ću ja vas prestati dvoriti«. Zastidio se, a onda je rekao: »Znam da je to i nekulturno i odvratno, ali si ne mogu pomoći«. Redovnica mu odvratila, da će mu ona pronaći sigurni lijek protiv toga zla, ali joj mora dati svoju časničku riječ da će držati ono što ona zatraži. Pristao je, i tada mu bolničarka reče. »Kadgod opsjete Boga dati ćete jednu veću novčanicu za siromahe!« Časnik se zaprepastio i promućao: »Pa ja ću brzo pasti na prosjački šlap, ako se toga budem držao!« — No morao je održati riječ koju je dao. Kratko vrijeme iza toga, izvalio je grdnu psovku. Sestra mu pruži pladanj uz kratku napomenu »Za siromahe«. Izvadio je novčanik i platio. Taj dan još par puta. Drugi i treći dan tek po koji puta, a za dva tjedna — nijedanputa. Ostavio psovku radi prljavog novca, a godinama tu prljavštinu nosio na duši bez ikakova razmišljanja. Bijeda od koje nema veće.

Još jedan bijednik. Nije bilo jako davno, kada su seljaci kolima vozili svoje svećenike na različite dužnosti po selima jedne župe. Jedan se mladi čovjek, dakako za plaću, obvezao da će godinu dana voziti župnika svojim kolima. Činio je to uredno ali je cijelim putem prosipao takove psovke, da mu je župnik zaprijetio da će mu otkazati službu, ako ne prestane. Počeo se po glavi, jer ipak se radilo o zaradi, a onda se, kao i toliki, ispričao da bi rado prestao psovati, ali mu to nikako ne uspijeva. Kada su sjedali u kola na putu kući nakon obavljene službe Božje, svećenik obeća kočijašu kutiju cigareta ako do kuće ne opsuje nijednom Boga. Pristao je — i nije opsovao. Kada su stali pred crkvom, slavodobitno pruži ruku uz riječi: »Velečasni, cigarete!« Župnik mu pruži kutiju cigareta uz riječi — »Vidiš kakav si bijednik. Za kutiju cigareta mogao si izdržati jedan sat da ne psuješ, a za ljubav Božju, da dobrog Boga ne vrijeđaš, to nisi mogao.« — Pouka je bila od koristi.

Prostak i ludak. Išao je češće u crkvu, i češće psovao, kao i toliki drugi. Jednog je dana župnik govoreći o psovci govorio o »lijekovima« protiv te opaćine, i spomenuo nekoga koji se zarekao

da će čim opsuje uzeti kamen s ceste i staviti ga u džep. Nakon mise, pred crkvom kao obično, muškarci razgovaraju o propovijedi, a on uz priglupi smijehak reče: »Kada bi ja za svaku psovku dizao kamenje sa ceste, morao bih vući za sobom prikolicu!« — Netko se nasmijao, a netko i zgrozio. Nakon propovijedi, svjestan koliko psuje, nije niti pokušao stvoriti odluku da se na bilo koji način popravi. Takove su u Starom Savezu umirivali hrpom kamenja, ali nad njegovom glavom. Za to nikako nismo. Ali niti za nepopravljivi život tolikih psovača koji uza sve propovijedi, poruke i prošnje u ispovjedaonici, ama baš ništa ne čine da se promijene. Tako psovka zacareva u našoj zemlji. Kao i nevolje uz nju!

Da Isus ne čuje. U pojedinim zemljama na Zapadu nije rijetkost otkriti križ ne samo u bolnici i sudnici, nego i na zidu gostionice. U jednom njemačkom mjestu, pijano društvo posvađalo se oko karata i za tili čas pljuštale su prostačke riječi i psovke. To je slušao dječak, sin gostioničarev, otide iz gostionice, donese jednu stolicu, prisloni je uza zid i skine križ sa zida. Otac ga je začuđeno gledao a onda ga upitao: »Zašto si to učinio?« Sin mu je odgovorio: »Odnijeti ću Isusa u drugu prostoriju, da ne čuje tolike gadne psovke i riječi!«

Takova plemenita misao se može roditi samo u srcu nevinog djeteta. No svi znamo, a na to psovači ne misle, da se pred Bogom u kojem, prema riječima Apostola, živimo, mičemo se i jesmo »ne može ništa sakriti«. No uza sve to, dobrom srcu Božjem, ovakova pažnja i »zaštita« sigurno može donijeti utjehu i radost.

Borba za život psovača. Pobožni redovnik Klaudije Bernard sav bi se sledio kada bi čuo kako netko psuje ime Božje. Zamolio je nekog kočijaša da ne psuje Boga, a ovaj ga u bijesu udari svom snagom po licu. No kreposni čovjek mu okrene i drugi obraz i ponovno ga zamoli da ne psuje Boga, a da ga može udariti još jednom, i još jednom i kolikogod hoće.« — Mnogi ljudi udaraju pljuske čim ih netko uvrijedi. Ovaj je redovnik rado primio pljuske i uvrede, samo da se Bog ne vrijeđa.

Sin u brizi za oca. Sinčić goropadnog oca slušao je od svojega djetinjstva svaki dan najteže psovke svojega oca. Na vjeronauku je jednog dana svećenik govorio kako će psovači biti nakon smrti sigurno osuđeni u pakao. Došavši s vjeronauka kući, odmah je s vratiju čuo kako otac opsova majci dragog Boga. Mališan potrči ocu, čvrsto ga zagrli i kroz plač poviče: »Dragi moj tata, lijepo te molim,

nemoj psovati dragog Boga. Šta ću ja, tata moj bez tebe, kada te dragi Bog baci u pakao što ga tako strašno vrijeđaš. A ako tamo dođeš, nikada te više neću vidjeti, jer ja neću u pakao, ja ću dragom Bogu.» — Teška i ozbiljna istina, koja je jasna i malom djetetu, a tolikim odraslim vjernicima, pa i onima koji nisu izgubili vjeru a psuju kao da je potpuno tuda i zamračena.

Sveti Ivan Zlatousti je u propovijedima neumorno ponavljao: »Čujete li psovača gdje psuje Boga, poletite k njemu, dlanom mu zatvorite usta, da spriječite strašne uvrede Bogu, a psovača spasite od strašnog suda Božjeg!«

Svetac zove djecu u pomoć. Sv. Leonardo a Porto Maurizio, glasoviti talijanski misionar, prošao je cijelu Italiju držeći nebrojene propovijedi i pozivajući na obraćenje, naročito što se tiče psovke, koja je u Italiji jako raširena. Mnogo je govorio protiv te opasne, a svuda gdje je prolazio nagovarao je djecu, kada čuju psovača da se okupe oko njega i iz svega glasa viču: »Hvaljen Isus i Marija!« — Ljubav je zaista domišljata kod dobrih duša, kao što je i nedostatak ljubavi kod čovjeka, najsigurniji put nemaru za Boga i teškim uvredama njegovom veličanstvu.

Sam svoj zaštitnik — osobna borba protiv psovke

Prije sam ga psovao, sada mu se molim. Iz vremena prvog svjetskog rata, priča svećenik: »Ovako mi je govorio jedan vojnik, kada sam ga pitao da li psuje Boga: »Bilo je toga prije i odviše, ali otkako sam u ratu, prestalo je sve. Ta svaki čas mogu osvanuti pred sudom Božjim, pa kuda će mi duša ako pred njim osvanem sa psovkom na ustima? Sada mi psovka više nije ni na pameti. Sada mu se mnogo molim. Molim se za sebe, svoju ženu i djecu, da nas dragi Bog sve sačuva. Trebao je doći rat da uvidim kako je ludo psovati i vrijeđati onoga kojega moraš moliti. Pa i moji drugovi, među kojima je bio veliki broj psovača, postali su pravi bogomoljci!«

Mnogi je svećenik u poratnim godinama, bila je to česta pojava, slušao i gledao svoje vjernike, kako vade svoj novčanik, i pokazuju izlizane sličice svetaca, pa s ganućem svjedoče kako su prošli i brojne opasnosti u borbama, i zarobljeništvo i logore i sretno stigli kući. Svi su to pripisivali zaštiti Boga i svetaca. Koliko je bilo i što je bilo s onima koji nisu molili, a nisu se kući vratili, zna samo dragi Bog. — Tomu bi mogli samo dodati: Zar nismo svi u svako doba i na svakom mjestu u istoj pogibelji da osvanemo na sudu Božjem, pred sućem

živih i mrtvih. Samo u prometnim nesrećama svake godine ginu na zemlji stotine tisuća ljudi, a nagla smrt od mnogih suvremenih bolesti, može se naći i u dnevnom tisku — obavijestima o smrtni pojedinaca. Nije potrebno spominjati rat, nego istinu da su u trajnom ratu s Bogom, svi oni koji Boga vrijeđaju psovka. Za ishod toga rata svi znamo! Naš narod ima uzrečicu: »Koga moraš moliti, nemoj ga srditi!« Bez Boga ne možemo baš ništa, bez njegove pomoći ne možemo obastati, pa nema veće nesreće nego s njime ratovati!

Griješili, ali su se i kajali. To je moralo biti prema svjedočanstvu starog rodaka negdje pri kraju prošlog stoljeća. On pripovijeda kako je živio u staroj slavonskoj zadruzi. Krdo krava, čopor konja, mnogo zemlje, posla preko glave za sve u obitelji. Desetogodišnji dječak dobio je u zadatak jednog dana, da prati strica koji će ići napasivati konje na pašnjak izvan sela, pokraj Save. Pomoći će mu da drži životinje na okupu. Bilo je to, priča on teško, jer bi se ždrebad i mladi konji često poigrali, i udarili u trk igrajući se, pa ih je neprestano trebalo vraćati natrag. Pri kraju dana, pošli su za konjima kući. Do sela je bilo gotovo dva kilometra. Stric je išao cestom, skinuo šešir i nešto mrmljao mičući usnicama, kao da s nekim razgovara. Mali ga upita: »Čiko, što ti to šapćeš?« On je samo odmahnuo rukom i nastavio šaputati. Na ulasku u selo, stavio je šešir na glavu i rekao malom nećaku: »Dite, uvridio sam dragog Boga u srdžbi, pa sam ga cijelim putem molio za oprostjenje!« — Molio je za oprostjenje, jer je sagriješio, svjestan svoje krivice. Pravi grijешnik, ali i pravi pokornik. Znali su grijешiti, ali su znali i pokoru činiti.

I on se kajao. Plemenita radnička obitelj. Muž u najboljim godinama, žena i četvero djece. On je svaki dan išao na posao u susjedno mjesto, a ona radila u kući i oko kuće, i vodila brigu za djecu. Jednog dana za vrijeme rada, mladi je čovjek prekinuo posao, udaljio se od ostalih, naslonio se na ogradu i počeo plakati kao dijete. Svi su se sletili oko njega, pitaju ga da li mu je zlo, ili je primio kakovu lošu vijest od kuće, no on je samo odmahivao rukom. Vraćali su se kući autobusom, i jedan od susjeda ispričao je ženi što se desilo na radnom mjestu. Šutila je dok nisu objedovali a onda ga blago upita zašto je plakao. Bio je sav utučen, ali nije ništa odgovorio. Žena ko žena, strpljivim i nježnim pitanjima ipak je saznala o čemu se radi. U jedan mah, nakon što ga je podugo molila, provali iz njega:

»Opsovao sam na poslu dragog Boga!« Opet je udario u plač, tako da se jedva smirio. Žena je ganuta to ispriповijedila župniku, a muž je ubrzo u ispovijedi uklonio uzrok svojeg plača.

Nažalost, malo je psovača koji svoje veoma česte grijehe, znaju tako gorko oplakati, kao ovaj plemeniti čovjek. To i objašnjava ženinu izjavu, da ga je samo par puta u nekoliko godina čula gdje je izrekao veliku psovku.

On je plakao. Njegovi su doselili iz Dalmacije negdje iza prvog svjetskog rata. U kući četvero dječice, a on bez zaposlenja u velikom selu, gdje su se ljudi morali otimati za koje slobodno mjesto u obližnjem gradiću, kamo su ljudi hrlili iz svih okolnih sela da se zaposle. Morao je poći na rad u Njemačkoj. Radio je godinama, slao novac kući, žena kupovala gradu, te su sebi i djeci podigli pristojnu kućicu. On bi dolazio par puta godišnje kući, a nikada nije došao a da nije kraj brojnih izdataka ostavio lijepu svoticu i za crkvu, koja je u drugom svjetskom ratu teško oštećena.

Pri takvom pohodu, ostao je u podužem razgovoru sa župnikom. Pričao o svojim teškoćama u tuđini, ali i naglasio da je svake nedjelje u crkvi na misi. U času iskrenosti upita župnika kada je ispovijed, jer osjeća potrebu da se ispovijedi. Nastavio je pričati: »Kada se ispovijedim, po dva, tri mjeseca ne opusjem ništa, a onda mi izleti. Čim opusjem osjetim nemir i žalost u duši. Kada sam kod kuće lutam po sobama i dvorištu, a jela jedva uzmem. Žena me zabrinuta pita, da li nisam bolestan. Ne smijem joj reći što sam napravio, jer znate da je velika vjernica, pa bi je s tim teško ražalostio. Rijetko kada opusjem, ali, vjerujte mi da znam na osami suze brisati od jada što sam svojega Boga uvrijedio!« — Dok to priča, oči mu se ovlažiše. Župnik mu blago reče: »Kada sam veliš da iza ispovijedi mjesecima ne sagriješiš, odluči da ćeš češće ići tamo gdje osjećaš i utjehu i duhovnu jakost.« Nažalost i takovih je malo!

On je pronašao lijek protiv psovke. Bio je treći dan Božića. Ujutro prije rane mise, nakon ispovijedi od mnogo dana pred božićnim blagdanima, ušao je mladi čovjek u sakristiju, gdje se ispovijedalo. Zamolio je za ispovijed, ušao u ispovjedaonicu i na pitanje kada se ispovijedio zadnji puta, rekao je »Na Badnjak!« Župnik upita da li prošle godine. On je odgovorio »Ne, nego prije četiri dana«. Na pitanje zašto je ponovno došao na ispovijed, odgovorio je župniku: »Vi ste mi na prošloj ispovijedi rekli da

podem iza svake psovke ponovno na ispovijed, a onda produži: Ja sam zato i došao. Marvinče ne razbjesnilo u staji, pa sam opsovao«. I pun neke plemenite srdžbe na samoga sebe pridometne: »Da ja vidim, hoću li se ja toga užasnog zla već jednom riješiti!« — Kraj mnogih bogumrskih psovača, nađe se i pokojni grijешnik koji uvida svu težinu svojeg duševnog stanja, i čini sve da se zaista svoga zla riješi. Ne bude prečesto, ali svećenik znade čuti: »Od zadnje ispovijedi, kada ste mi protumačili što je psovka, nisam niti jednom opsovao!« U vremenu od Uskrsa do Božića, treba naglasiti. Drugi nisu tako jaki, ali ih ima podosta koji kažu. »Od zadnje ispovijedi psujem mnogo manje nego prije, čuvam se, ali me ponekad srdžba vrati u zlo!« — Nakon velikog blagdana kada je bilo riječi o obraćenju, dolazi teški psovač, nabraja koliko je stotina puta opsovao Boga od zadnje ispovijedi, a onda zaključi: »Iza ove propovijedi, mislim da više nikada neću opsovati velike psovke!«

Svakako da dobri Bog na ovakove raskajane grijешnike gleda s posebnom ljubavlju. On je sam rekao da liječnika ne trebaju zdravi nego bolesni, i možemo biti uvjereni da on takve grešnike, kako sam kaže i traži i nalazi, i privlači ih sebi.

Ispovijed pred ženom. Došao je s uskrsne ispovijedi. Sjeo je zamišljen i na upitni pogled ženin rekao: »Danas mi je u ispovijedi župnik kao nitko do sada, pokazao kakav je strašan grijeh psovka. Što li sve nisam opsovao u životu, a ti nisi ni mali dio toga čula. Ja sam zbilja odlučio da psovke više neću uzeti u usta. Ustane sa stolice na kojoj je snužden sjedio i povišenim glasom reče ženi: »Znaš da sam oštar, no ja ti kažem, ako me budeš ikada čula da opsjem nešto krupno, kažem ti, udari me po ustima, ništa ti neću.« Žena sva sretna kaže župniku: »Sada se ispovijedio i meni i vama, valjda neće više psovati!« — Nitko osim svećenika nije u mogućnosti da čuje i zapazi takove najtajnije pokrete u ljudskim dušama, koji vode do obraćenja u pravom smislu riječi i promjene života. Mnogo toga se zbiva nakon propovijedi, ali najviše u ispovijedi gdje Isus sam, preko svećenika dijeli i oproštenje i milosti potrebne za vjernost danim obećanjima. Što biva ako toga nema, kazuju slijedeći primjeri.

Njegova ispovijed. Desilo se za vrijeme uskrsnih ispovijedi u župi gdje je trebalo čekati i koji sat da se dode na red. No u našeg čovjeka ima i vjere i osjećaja za Božje stvari. I on je čekao da dode na red. Svaki sat je sv. Pričest za one koji su se ispovijedili. On se

ispovijedio, pričestio i nakon toga će u krugu sa ostalim muškarcima zapaliti »cigaru«. Uzeo je svoj upaljač, kresnuo jedanput, dvaput. Upaljač ne daje vatre. Pokornik opsuje Boga, »uže vatru« od drugoga, nabije svoj šešir na glavu i ode svojoj kući. Obavio je uskrсну isповijed. To što će do Božića, ili čak do drugog Uskrsa živjeti u neprijateljstvu s Bogom, ni najmanje ga ne smeta. A da će još isti dan, i mnogo dana iza toga, ponavljati svoje užasne uvrede na račun Boga, o tome uopće ne razmišlja. — Koliko takovih pravih jadnika u našoj sredini. Nije ih malo, kada se još uvijek veliki broj ispovijeda, a sve veći broj sve više psuje, kako saznajemo i iz crkvenih kao i iz svjetskih izvještaja. Jadni naš svijet!

On si svaki puta čupa kosu. Nabrojio je iskreno množinu najtežih grijeha. Kao i svake godine. Kao i toliki drugi. I to kroz godine, oni stariji i kroz desetke godina. Od rane mladosti do kasne starosti, kada već »sipljiva pluća« škripe kao kovački mijeh. Župnik žalostan od tolikih uvreda Bogu nanešenih, pita da probudi pokajanje: »Da li ti je žao za grijehе?« — »Kako da ne!« glasi odgovor. »Svaki puta kad opsujem čupam si kosu«. — Župnik podigne pogled i gledajući njegovu kosu, reče otužno: »No vidim da imaš bujnu kosu, još uvijek. Da si se ti umjesto »svaki puta« samo jedanput čestito očupao«, odavno bi prestao psovati.

»Privari me!« Mnogi kaže: privari me! Opsujem ni ne misleći. Jedan takav priča župniku kako je bio na vašaru prije mnogo godina i kako ga je neki trgovac »privario«. I nikada više! Radi se napokon o novcu, koji se »ne nalazi na cesti«. No što se psovke tiče, godinama ista isprika: »Eto, privari me!« Dao dragi Bog da se takovi i na sudu Božjem »ne privare«. O tome kaže Apostol: »Nemojte se varati. Ni bludnici, ni preljubnici ... ni psovači, neće ući u kraljevstvo nebesko.«

Teško psovaču iz navike. ne možemo bolje i pametnije završiti naše razmatranje o strašnoj psovci, nego ponoviti Božju poruku iz Biblije:

»Tko se navikne na sramotne riječi, neće se popraviti cijeloga svojega vijeka!« (Sir 23,25). A da će patiti u sve vijekе vijeka, radi psovke koja je mnogo teža nego »sramotne riječi«, čuli smo netom od Apostola: »Neka se ne varaju oni koji tako šta čine, i neka se ne nadaju da će u kraljevstvo Božje.« — Osim toga kraljevstva postoji samo još jedno — Kraljevstvo tame koje je također vječno.

HULA NA BOGA I SVECE

Što znači huliti? I huli na Boga, tko porugljivim riječima spominje ime Božje ili druga sveta imena. Na neki način možemo ovdje uvrstiti sve nedostojne riječi, pogrde svetim predmetima, rušenje Boga posvećenih stvari i slično. Psovač ime Božje i druga sveta imena izgovara uz besramne riječi. Mnogi to čini, iako to nije opravdana isprika, u nerazumnoj srdžbi, dok hulitelji smišljeno izruguju Boga, svece, i sve ono što se odnosi na Boga i vjeru.

Biblija i hula na Boga. »A podrugivahu se i glavari svećenički govoreći: »Druge je spasio, neka spasi sam sebe, ako je on Krist Božji, Izabranik« — Tako čitamo u Evanđelju, u izvještaju o muc i smrti Gospodnjoj. Izrugivali su ga i vojnici govoreći: »Ako si ti kralj židovski, spasi sam sebe.« Pa čak i zločinac koji je bio s njim raspet: »Ej ti, koji razvaljuješ hram i gradiš ga za tri dana, spasi sam sebe, sidi s križa!« — Slično i glavari svećenički s pismoznancima, rugajući se govorahu jedni drugima: »Druge je spasio, sebe ne može spasiti. Krist kralj Izraelov! Neka sad sidi s križa da vidimo i povjerujemo!« — Prave i najteže pogrde i poruge, počevši od židovskih svećenika i poglavara, pa sve do vojnika i razbojnika. Izgleda da su pod križem Isusvim predstavnici svih bogohulaca i psovača sve do naših dana.

Osuden radi hule. Nitko drugi doli sam Bog. Farizeji i veliki svećenici, sa starješinama naroda, saslušavaju Isusa i dovode brojne svjedoke, koji bi svojim svjedočanstvima, dakako lažnim, opravdali smrtnu presudu onome, kojega su već unaprijed na smrt osudili. »bolje da umre jedan čovjek...« glasila je bogohulna presuda. No, kako čitamo u Evanđelju, niti dvojica od svjedoka nisu se slagali u svojim izjavama. Tada se u svojoj lukavštini, od mržnje izopačeni veliki svećenik, posluži načinom koji će po njihovim zakonima, odnosno po krivo primjenjenom Mojsijevom, ili Božjem zakonu, osigurati smrtnu presudu Gospodinu Isusu.

»A glavari svećenički i cijelo Vijeće tražili su kakovo lažno svjedočanstvo protiv Isusa da bi ga mogli pogubiti. Ali ne nadoše, premda pristupiše mnogi svjedoci... Usta nato veliki svećenik i reče mu: »Zaklinjem te Bogom živim: Kaži nam jesi li ti Krist Sin Božji?« Reče mu Isus: »Ti kaza! Štoviše, kažem vam: Odsada ćete gledati Sina čovječjega gdje sjedi s desne Sile i dolazi na oblacima

nebeskim«. Nato veliki svećenik razdrije haljine (po židovskom običaju u znak žalosti) govoreći: »Pohulio je Boga! Što nam još trebaju svjedoci? Evo, sad ste čuli kako huli! Što vam se čini?« — Oni povikaše: »Smrt zaslužuje!« — Gospodin Isus je u mnogo navrata govorio otvoreno o sebi kao Božjem Sinu, no sada je to rekao na službenom saslušanju pred velikim vijećem. To im je bio povod da izreknu smrtnu presudu Isusu, jer je »pogrdio, pohulio Boga«. — I pred Pilatom su tražili da on potvrdi smrtnu presudu u ime rimskog cara, navodeći kao razlog: »Mi imamo zakon, i po zakonu mora da umre, jer se pravi Sinom Božjim!« Tako najveći grijeh hule na Sina Božjega postade opravdanje za njegovu osudu. I te kako žnakovito, za sve hulitelje i psovače do kraja svijeta.

Tko grdi Boga? Ozdravljenje uzetoga. »Isus uđe u ladicu i preplovi i dođe u svoj grad. Tu mu donesoše uzetoga koji je ležao na postelji. A Isus kada vidje njihovu vjeru reče uzetomu: »Ohrabri se sinko, oprošteni su ti grijesi.« Nato neki od književnika pomisle u sebi: »Ovaj grdi Boga«. A Isus znajući njihove misli reče im: »Zašto mislite zlo u svojim srcima? Pa što je lakše reći: »Oprošteni su ti tvoji grijesi« ili reći: »Ustani i hodi!« ali neka znate da Sin čovječji ima vlast na zemlji opraštati grijehe: »Ustani«, reče, »i hajde svojoj kući!« On usta i ode svojoj kući. Kad to vidje mnoštvo naroda, prestraši se i poče slaviti Boga, koji je takvu vlast dao ljudima!« (Mt 9,1-8).

Kolike opaçine farizejske. Optužuju Boga, da grdi Boga. I to baš u onome radi čega je došao na svijet: Da prašta griješnicima.

Na taj način su izrekli najtežu hulu protiv Boga, dok ga u isti mah vjerni narod slavi. Odmah iza toga čitamo u evanđelju, kako je Isus sjeo za stol s carinicima i griješnicima u kući carinika Mateja. Matej je zabilježio taj događaj. Opet su pogrdivali Gospodina »što jede s carinicima i grešnicima«. Tako su opet pogrdili baš njegovu misiju, poslanje, pa im govori: »Nisam došao tražiti pravednike, nego griješnike. Ne trebaju, naime, liječnika zdravi, nego bolesni!«

U svojim životnim nedaćama, patnjama, bolestima, posebno sada za vrijeme rata, nije malo onih koji hule na Boga: »Niti Bog ne čini pravo«, ili »Kako Bog može to sve gledati?«, »Valjda Boga ni nema«. To se javlja tako često, da je o tome govorio naš kardinal, zagrebački nadbiskup, govoreći o »Bogu koji je optužen«. Iz cijelog ovog spisa je s druge strane očividno, kako kroz stoljeća, sve više i

više, pa i u vrijeme rata, psotka rada kaznom, a kazna izaziva hulu. I u jednom i u drugom slučaju optužiti Boga, znači najozbiljniju hulu na njega.

Branitelji Božje časti. Ljudevit Veuillot, veliki francuski pisac, dobio je naslov radi svog plemenitog zalaganja u obrani vjere i Boga — »zlatno pero«. Osnovao je baš u tu svrhu časopis »L'Univers«, u kojem je među ostalim donio ovaj događaj. Njegov prijatelj dr. Favas ispričao mu je ovo: »Jednog dana došao je meni neki mladić s čudnom ranom na nozi za koju je tvrdio da mu već dugo vremena nikako ne zarašćuje. Rekao sam mu da ću sve pokušati da ranu iscijelim, no mladić je rekao da ta rana neće zacijeliti, pa mi je ispričao radi čega:

»Bilo je to za vrijeme španjolsko-francuskog rata. Moja je četa prešla gorje Pirineje na granici Španjolske i Francuske i dospjeli smo u jedno malo selo. Bio sam u društvu dva prijatelja: Tome i Franje. Kako je to bilo u vrijeme bezvjerstva raširena nakon francuske revolucije, i sami smo izgubili vjeru. Idući kroz selo Toma opazi nad vratima jedne kuće Gospin kip i reče: »Hajde da vidimo tko će bolje pogoditi taj odvratni predmet praznovjerja«. Nanišanio je i opalio pogodivši kip Marijin u čelo. Tada Franjo uze pušku i odapne hitac u prsa na kipu. Ja nisam htio da ih u tom slijedim. Sjetio sam se vjere svoje majke, ali da mi se drugovi ne bi izrugivali, postavim pušku na rame, zatvorim oči i opalim nasumce. Kada sam otvorio oči vidio sam da sam pogodio kip u nogu.

Jedna starica koja je to promatrala poviče: »Djeco, idete u rat, a takovo što učiniste. Znajte da će vam se to ljuto osvetiti.« I zaista, kao da je prorokovala. Slijedećih dana u prvoj bici Toma je dobio metak u čelo, i ostao na mjestu mrtav. Obojica smo znali da je to kazna Božja. Franjo je preplašeno mrmljao: »Sada sam ja na redu«. Pružio mi je ruku na oproštaj, uvjeren da ga čeka smrt. Nije se prevario. Pogoden u prsa valjao se sav krvav u prašini tražeći svećenika, kojega u taj čas nije bilo moguće pronaći. Ja sam sada bio siguran da će i mene stići pravedna odmazda. Samo sam čekao svaki dan kada ću biti ranjen. I zaista, koji dan kasnije i ja sam bio ranjen u nogu. Uvjeren sam da neću nikada ozdraviti jer dosada nikakovi lijekovi nisu pomogli, ali sam zahvalan Bogu i Gospi što su mi dali vremena da mogu okajati svoj zločin i promijeniti svoj život.«

Izgleda kao nevjerojatna priča, ali smo i mi naveli nekoliko događaja iz novijih dana, kada smo govorili o psovcu, a sada ćemo zabilježiti još koji.

Izrugivanje škapulara. Karmelsku haljinu, a kasnije medaljicu, škapular Gospe od Karmela, već cijeli niz stoljeća nose mnogi vjernici. Od papa i kraljeva, pa sve do jednostavnih vjernika. Prema kršćanskoj tradiciji, sama je Gospa tu vrstu štovanja ustanovila, obećala nosiocima škapulara mnoge milosti, posebno pomoć i zagovor na času smrti. Događaj o kojemu se radi, objavio je svećenik otac Petar di Arancibia u reviji »La Verdada«. To se zbilo u gradu Anasco-u na otoku Puerto Rico-u.

Neprijateljski raspoloženi prema vjeri građani, održali su priredbu s uvredljivim programom na račun katoličke vjere. Jedna je djevojka predstavljala tobožnju princezu, a jedan mladić lažnog svećenika. S tom su bestidnom komedijom htjeli prikazati da niti svećenici ne vjeruju u ono što propovijedaju i što preporučuju svojim vjernicima, a sve što čine, čine zato da »vjernicima isprazne džepove«. U toj predstavi na drzovit način su izrugivali pobožnost prema Majci Božjoj od škapulara. U zadnjoj slici mladić — lažni svećenik — trga s vrata djevojke škapular, baca ga na pod i gazi nogama. No tada je došlo do čudne promjene na sceni. Mladić je blenuo u publiku, počeo ispuštati neartikulirane krikove. Svi su mislili da to pripada u samu predstavu, no brzo su se uvjerali da je on poludio, kako je ustanovio liječnik kojega su pozvali da ga pregleda. Odveli su ga u umobolnicu napola ukočena.« Članak je zabilježen u navedenoj reviji, napisao ga je imenovani svećenik, a izašao je u časopisu »La Verdad« (Istina), 20. XII. 1923.

Takove čudne i ljudski neobjašnjive događaje, nismo dužni vjerovati kao što vjerujemo u vjerske istine. Ipak možemo i moramo vjerovati, da Bog ne mora uvijek kraj sve svoje dobrote, šutjeti na najveće podlosti, koje se iz čiste objesti pridaju Njemu ili njegovim vrijednotama. Što se tiče mladića koji je izgubio razum možemo samo dodati, da oni koji misle da su pametni, počinjaju najveću ludost, kada vrijeđaju ono što je velikoj većini drago. Većina je uvijek — vani na slobodi. Manjina pripada umobolnici, ako i ne živi u njoj, naprosto zato što većinu smatra — ludom.

Potres u Messini. »Više od 150.000 stanovnika Messine mirno je spavalo u prvim jutarnjim satima sudbonosnog ponedjeljka 28.

prosina 1908. godine. A onda se iznenada čuo iz daljine neki neobični i strašni zvuk nalik na zviždanje i sijukanje što prati postanak velikih uragana. Zviždanje se uskoro pretvorilo u muklo zavižanje neobične snage i jačine a onda se začula strašna detonacija nalik na udarac groma. Tada se desilo ono najgore i najstrašnije: zemlja, tlo na kojem je stajala Messina stalo se zibati i lelujati poput olujnog mora. Čitava se Messina tresla, kao da ju je prodrmla ruka nekog nevidljivog diva. U tren oka stali su se rušiti čitavi blokovi kuća prepunih ljudi; ulice i ceste stale su se dizati i spuštati i s njih su se odvajale ogromne ploče asfalta, dok je istovremeno na ljude padalo crepovlje s okolnih kuća, pa i čitave kuće. Sve je to bilo popraćeno zaglušnom tutnjavom koju su stvarali zvukovi što su nastajali kad su se rušile čitave kuće kao da su od karata.

U svega pola minute taj nekada prekrasni i slavni grad predstavljao je ogromnu gomilu ruševina, koje su pokopale pod sobom desetke tisuća ljudi, žena i djece, koji su još malo prije mirno spavali. Začuli su se očajnički krikovi tisuća preživjelih koji su izletjeli iz ruševina svojih kuća, a onda jurnuli ulicama zakrčenim ruševinama i lješinama prema moru, nadajući se da će se na taj način spasiti. Međutim, potres još nije prestao, jer je nekoliko njegovih udaraca još jednom potreslo ostatke ostataka Messine. I tako su se na gomilu koja je jurila ulicama prema luci, stale rušiti i čitave kuće, i krovovi, komadi namještaja pa i lještine poginulih. Mnogi od onih koji su uspjeli izbjeći prvom udaru potresa, poginuli su sada. Konačno je ipak nekoliko tisuća izbezumljenih od užasa uspjelo da se dokopa obale mora, i da se tamo sakupe na gatu.

No, tamo ih je čekalo novo strašno iznenađenje. Snaga potresa stvorila je na pučini, kako to obično biva, golemi val visok preko 12 metara, koji je sada jurnuo na grad, rušeći sve pred sobom. Jureći ogromnom brzinom, val je začas preplavio luku, a onda prodro u grad do mjesta udaljenih čak kilometar i pol od obale. S obale na kojoj su se u taj čas nalazile tisuće izbjeglica iz grada, ponio ih je val kao slamke. Tisuće i tisuće stigla je strašna smrt u tom času. Kada se val opet povukao prema pučini, povukao je sa sobom ostatke velikih gradskih palača, čitave krovove, naopačke okrenute male i velike brodove iz luke i tisuće i tisuće ljudskih lješina. Onda je došlo nebo na red. Odjednom su iz neba stale sijevati munje i udarati gromovi kao da se čitav svijet našao u plamenu. Taj je vatromet

potrajao sve do trena kada je vjetar dostigao brzinu uragana, da se zatim izlije pravi potop od kiše. Prolom oblaka je trajao punih sedam dana i noći... Za vrijeme potresa popucale su plinske cijevi te je plin počeo izlaziti, i uskoro su posvuda buknuili strašni požari... Potresi nisu prestali, zemlja se neprestano tresla... masa je svijeta pohrlila u katedralu uzdajući se u čvrste zidine, no jedan snažniji udarac potresa srušio je drevnu građevinu koja je pokopala pod sobom nove tisuće nesretnika...

Taj prikaz nadopunjava se strašnim stradanjima i nakon postresa, mnoštvom mrtvih, ranjenih, srušene ceste nisu dale zadugo prilaz gradu, nastao je strašan glad. Izvještaj završava s time, da su stradala i sva sela oko Messine u krugu od dvadesetak kilometara...

Samo jedno nema u izvještaju, koji je donio »Vjesnik« na 45 godišnjicu od katastrofe. Nema ovog podatka. Na sam Božić 1908. godine, tri dana prije potresa, gradski list »Il Telefono« donio je rugalicu ispjevanu »Malom Isusu«, na sam njegov rodendan: »O Djetiću maleni, pošalji nam potres, da vidimo da si ti Bog, molimo te, makar jedan mali potresić« — Novine u povelikom gradu nisu mogle izlaziti ako nije bilo barem nekoliko tisuća pretplatnika. One su i sačuvane s datumom 25. XII. 1908. Sam potres je došao 28. XII. 1908. Ovdje ne može biti ni govora o nekoj priči. No da li je potres došao radi javne hule ili ne, nije nama dano da sudimo. Jedno je sigurno: Da nije došao kao nagrada, a da se često ističe u vjerskim spisima istina da ratovi, suša, poplave, epidemije, glad, nerodica pa i potresi dolaze kao kazna za grijeha. Pametnom dosta!

Kazna za hulu, ili prirodna pojava? Otok Martinique je svakako bio najprivlačniji i najljepši od velike grupe otoka Antila. Dragulj otoka bio je bogati gradić Saint Pierre sa svojih tridesetak tisuća stanovnika. Grad bogataša i starosjedilaca. U svibnju 1902. vulkansko brdo Mont Pelee, počelo je puštati duge pramenove dima i tlo na otoku lagano se treslo. Zrak je postajao težak jer je vulkan počeo izbacivati do tada nevidene količine najsitnije prašine. Tri dana kasnije brdo je počelo izbacivati gejzire vrele vode i pare. Nekoliko slijedećih dana nebo je potpuno potamnjelo od gustog crnog dima, pa se čak i usred dana kada je sunce najjače, jedva primjećivahu njegove zrake. Potom su prve kapi vulkanske kiše zasule grad. More je već bilo crno od pepela koji je neprestano

padao. Pelée je i slijedećih dana bljuvao kipuću paru, a na padinama vulkana pojavili su se krateri. Svaki od njih danju je i noću izbacivao kipuće erupcije vrele vode i prašine. Zrak je postao tako težak da su građani hodali ulicama s povezom preko ustiju i nosa. Mnogi su bježali iz grada, pa se opet vraćali, brojna pisma upućena dalekim rodacima sadrže neprestane primisli na moguću smrt i katastrofu. Neki se tješe američkim parobrodom ukotvljenim u luci, koji ih može spasiti i u zadnji čas. Novine su, što je značajno, uporno pisale da nema opasnosti, da ne treba bježati iz grada, a guverner otoka »da se ne širi panika« čak je zabranio izlazak iz grada, te se par sati prije katastrofe doselio u sam centar. Neki su čak predlagali ekspediciju do samog kratera vulkana da se uvjere kako to sve skupa nije ništa. Bogati posjednik F. Clerc probudio se u noći od potmule podzemne buke i osjetio kako tlo dršće pod njegovim nogama. Sav u strahu pokupio je ženu, djecu i služinčad, utovarivši ih u dvije kočije te u ludom trku pojurio izvan grada. Ulice su već bile pune ljudi, koji su ih ispratili gromkim smijehom i pogrđama, mašući za njima maramicama.

Bilo je jutro 7. svibnja 1902, kada je Clerc stigao na vrh planine Mont Pernasse sedamdeset kilometara od Saint Pierrea. Zaustavio se na pristojnoj udaljenosti i gledao grad sav zavijen u gusti dim, tako da se nije gotovo ništa vidjelo. Tada je vidio kako je vulkan iznad grada najednom bljesnuo takvom svijetlošću, da je bio na nekoliko trenutaka naprosto zaslijepljen. Strahovita erupcija vulkana bacila je ogromne količine užarene mase nekoliko stotina metara u vis: goruće kamenje, kipuća voda tone pijeska i gorući plinovi poletjeli su u vis, da bi onda počeli padati na zemlju na desetke kilometara daleko od Peléea. Rijeka usijane lave počela se slijevati s vrha sada već sasvim raznesenog vulkana ravno na grad.

Brodovi su planuli u trenu. Na brodu »Pouyer« koji je bio udaljen deset kilometara od Saint Pierrea na koji se oborio vulkan, činilo se da je grad eksplodirao: sve je bilo jedna jedina goruća crvena masa, a temperatura zraka čak i na udaljenoj pučini bila je jedva podnošljiva. Metalni dijelovi na brodu ugrijali su se tako da ih je jedva bilo moguće dotaknuti, a vreli vjetar koji je u velikom valu stigao iz pravca obale gotovo je potopio brod. Svi brodovi u luci osim dva, odmah su planuli. Posada je uglavnom izgorila istog časa, a oni što su se bacili u more, bili su doslovno živi skuhanj. Preostala su

dva broda — »Roddam« i »Roraima«. Na jednom od njih sva posada i najveći broj putnika, koji su upravo htjeli isploviti zahvaćena je plamenom. Samo su dvojica preživjela.

Kapetan drugog broda uspio je isploviti nekoliko sekunda prije nego što je usijana rijeka lave stigla do luke, i preplavila mjesto na kojem je brod bio do tada usidren. U gradu od nekoliko desetaka tisuća preživjela su samo četvorica, od kojih su trojica umrla od opeklina. Jedini preživjeli u gradu koj će se još godinama sjećati katastrofe, bio je Raoul Sarteret, zatvorenik, ubojica koji je u lokalnom zatvoru izdržavao kaznu doživotne robije. Spasili su ga debeli zatvorski zidovi, ali je oslijepio kada je pogledao kroz prozor, što se dešava. Nikada se nije točno utvrdilo, ali izgleda da je u gradu našlo smrt oko 36000 ljudi. Eksplozija vulkana čula se na pet stotina kilometara daleko, vulkanska prašina od erupcije letjela je u radiusu od dvjesto kilometara, da bi još mjesecima zagađivala zrak na tisuće kilometara uokrug otoka Martinique-a. Čak i klimatske posljedice eksplozije, jedne od najjačih u povijesti, osjetile su se na svim stranama svijeta. Vulkan je eksplodirao iste godine još jednom i ubio oko dvije tisuće ljudi koji su se u međuvremenu vratili na otok!« To je doslovni izvještaj nebrojeno puta ponovljen u novinama u cijelom svijetu. No tek su neke novine donijele ovaj detalj: »Na veliki Petak te godine, par tjedana prije katastrofe, neki građani uzeli su jednu svinju, razapeli je na križ, a na Uskrs je poslali u susjedni grad rugajući se da je uskrsnula. Te iste godine u proljeće, došli su neki ljudi u taj grad da pokrenu neki protuvjerski list. Za vrijeme sedmice kada su se već počele u gradu pokazivati čudne pojave, tiskali su u novinama ne samo psovke i hule, nego su po ulicama izvjesili odvratne pjesme pune pogrda Majci Božjoj i sv. Euharistiji. Zanimljivo je da je vatra koja je uništila grad, sačuvala neke od tih plakata. Pravnici bi rekli »corpus delicti« — »dokaz krivnje« da tako kažemo. Vulkan je proradio na sam blagdan Spasova, koji je za nesretne građane bio dan propasti a ne Spasova. Sud o uzrocima te katastrofe možemo nazrijevati, iako je veliki broj dokaza o opasnosti grada, ali nema dvojbe, da takove pogrde i hule mogu niknuti samo u mozgovima poludjelim od mržnje na Boga. Sudeći na temelju toga, ako je to bila Božja kazna, onda je i ona takove naravi i obujma, kako se rijetko sreće u povijesti.

Pogrde križu i kazna za zločin. Stariji pamte, koliko je bilo zločinačkih rušenja križeva i drugih vjerskih znakova neposredno

nakon rata. Kako je poznato, činili su to ljudi bez ljudskih kvaliteta, koje nije ništa ispričavala haranga protiv vjere i Crkve. U dnu svakog iole poštenog srca, postoji svijest o granici preko koje se ne može prijeći i ostati čovjek.

On je pripadao grupi aktivista, koji su divljali po malom gradiću. Jedne noći su polupali sve prozore na župnom domu, a onda pošli na ludački podvig. Na jednom od gradskih raskršća stajao je križ star preko sto godina. Srušili su ga i smrvili u komadiće. To je djelo izazvalo zgražanje svih stanovnika i opću osudu. No to je djelo izazvalo još nešto. Nesretnik koji je križ srušio, jedne večeri se popeo na voćku da ubere plodove. Nije vidio u mraku da kroz krošnju prolaze žice sa strujom. Uhvatio je jednu i pao na zemlju mrtav. I on i onaj koji ga je pridržavao.

Žalosno je i jedno i drugo. I oboreni križ, i na zemlju oboreni rušitelj križa. Možda je i to puki slučaj? Bog zna što je na stvari.

Bogohulnik i križ. Nije se desilo u nekoj dalekoj nekontroliranoj prošlosti. Talijanski časopis »Orizzonti« donio je prije par godina sliku nekog čovjeka unakaženog od debljine, teškog nevjerojatnih 328 kilograma. Piše i o tome kako se desilo da je čovjek 40 godina star, težak 80 kila za godinu i pol više nego učeterostručio svoju težinu. Zove se Alojzije Dorigon. Evo što je učinio: Držao je mnogo svinja i hranio ih »na debelo« radi prodaje. Svinje su međutim, mršavile umjesto da se debljaju. Srdit radi toga zgrabi jednog dana križ i baci ga u svinjac uz riječi: »Budi ti zajedno sa svinjama pa da vidimo hoćeš li biti sposoban da udebljaš!« Svinje su zaista počele debljati, ali i gospodar. Neprestano je osjećao glad, jeo je danju i noću, kao da mjesecima nije ništa jeo. Za godinu i pol, kako je već rečeno, od 80 kila natjerao je na enormnu težinu od 328 kilograma. Svakako da radi toga teško pati, ali novinarima daje izjavu kako ga je stigla Božja kazna što je tako teško uvrijedio Rasketoga. Svima koji ga pohode ponizno priča što se desilo i strpljivo prima kaznu koja ga je stigla. Događaj je zabilježen u spomenutim talijanskim novinama 1958. godine.

U Bibliji čitamo o jednom opakom poganskom kralju: »Ali Gospod koji sve vidi, Bog Izraelov, udari kralja (Antioha Epifana) zlopatnjom neizlječivom i nečuvenom. Jedva je izgovorio hulu na Boga, uhvati ga nesnosna bol u crijevima i strašne muke u utrobi!« — Kralj je umro, a mi možemo samo dodati: Tako svršavaju bogohulitelji i kraljevi i svinjogojci.

Branitelj Božje časti. Vjerojatno nikada u povijesti nije bilo izrečeno toliko pogrda i hula na različite načine, kao što je to bilo nastupom komunističkih režima diljem cijelog svijeta. Od revolucije u Rusiji sve do naših dana. — Nakon drugog svjetskog rata kada je u Poljskoj protiv volje naroda došao na vlast ateistički režim, među prvim naredbama koje su izdale vlasti, određeno je da se iz škola uklone križevi.

U jednoj školi učitelj je u četvrtom razredu osnovne škole skinuo križ i pristupivši najboljem daku u razredu podrugljivo ga upitao! »No gdje i je sada Bog«? dječak je šutio. Jedna od najvećih sramota u svim takovim režimima, bilo je nasilje psihičko, a mnogo puta i fizičko nad djecom i mladeži. Kakvog li zločina napadati nezaštićene učenike, koji su bili prepušteni samovolji tih »prosvjetnih« radnika. Učitelj stojeći pred dječakom ponovi pitanje: »No, reci mi: gdje ti je taj tvoj Bog?? Mališan je uporno šutio gledajući učitelju u uči. Ovaj bijesan od srdžbe i mržnje, zgrabi dječaka za ruku i zaurla: »No, glupane, hoćeš li odgovoriti gdje je sada tvoj Bog?« Mali sav crven u licu od duboko povrijeđenog dostojanstva, istrgne ruku i učiteljeve i poviče udarivši se u prsa: »Tu je moj Bog! Odavde ga nitko ne može skinuti!« Nečasni siledija ostao je bez riječi. Pa što je i mogao reći na takav odgovor. Koliko je djece, mladeži, vojnika, ljudi svih zvanja, bilo napadano, trpilo najteže uvrede radi vjere i ljubavi prema Bogu. No, sve te pogrde i hule urodile su kod velike većine otporom protiv nasilja i još većom odanošću Bogu. I nakon mnogo desetljeća najvećih ludosti izraženih na račun vjere, najtežih progona i zapostavljanja, u mnogim zemljama oslobođenim od nasilja bezboštva, pokazalo se da je velika većina ostala vjerna Bogu i Crkvi. Pri zadnjem popisu u R. Hrvatskoj, 97,1 posto građana Hrvata, izjasnilo se da su vjernici.

Nemila smrt za nemili čin. Nakon dolaska Hitlera na vlast, počeli su u skladu s nacionalsocijalističkom ideologijom razni progoni svećenika i vjernika. Na suđenju ratnim zločincima u Nürnbergu, bilo je mnoštvo svjedočanstava o tome. Među ostalim izašla je naredba da se iz svih ureda i škola moraju izbaciti križevi. Načelnik grada Soesta kraj Münstera umjesto da uklonjene križeve preda crkvenim vlastima naredio je da se svi križevi bace u kanal kojim se dovodi voda do električne turbine, tamo gdje je voda najdublja. Tih se dana načelnik vozio automobilom putem kraj kanala, u jedan mah, ili je naglo zakočio ili trgnuo upravljačem,

survao se s autom u kanal. Izvadili su njegovo tijelo, nakon što su zaustavili rad turbine i ispraznili vodu iz kanala, i u njoj nekoliko križeva. Tijelo je bilo unakaženo i samljeveno turbinom.« — Kratki izvještaj, sa uvijek istim pitanjem: Da li je i to slučajno ili se radi o nečem drugom?

Čudna slučajnost. Desilo se u Münchenskoj biskupiji. Četvori-ca objesnih mladića srušila su nogama križ na ulici, zdrobili ga i bacili u potok pokraj grada. Nije prošlo mnogo vremena, a nijedan od njih nije više bio živ. Jedan se nabo na vile i zaglavio, drugog je samljeo kotač vršaćeg stroja, trećeg je ubio konj udarivši ga kopitom u trbuh, dok se četvrti utopio. Münchenski »Katolički tjednik« je svojevre-meno opisao događaj i poimence spomenu nesretne mladiće. Ko-mentar je potpuno nepotreban!

Izrugivanje križa. Glasnik Srca Isusova svojevremeno je zabil-ježio ovaj događaj: »U mjestu Jalžabet nedaleko Varaždina dogodio se nemili događaj. U kući jednog seljanina bili su svatovi u koje su došli po običaju maskirani suseljani. Tako je došao i 48. godišnji Đuro Č. obučen kao svećenik na sprovodu, te plesao pred svima s križem od kukuruzovine. Iznenada mu je pozlilo, pa su ga prenijeli u drugu prostoriju, skinuli mu masku, ali je bilo sve uzalud. On je za kratko vrijeme preminuo. Njegovu smrt smatraju u selu Božjom kaznom.« (M. J.)

U starim vremenima poganstva u pojedinim danima u godini, ljudi su navlačili na sebe životinjske kože i stavljali na lica maske, te su tako sakriveni od očiju znanaca, počinjali najodvratnije opačine. Zlo je za sve one koji se na bilo na koji način »maskiraju« da sakriju svoju zloću, što onaj »koji ispituje srca i bubrege« vidi iza svih maski sve zlo koje krivci počinjaju. A od njegovog suda ne može nikakva maska sačuvati zločinca.

PROGONSTVA CRKVE — SUDBINA PROGONITELJA

HULA NA CRKVV

Prva progonstva — Savao progonitelj.

»U onaj dan navali veliki progon na Crkvu u Jeruzalemu... Savao je pustošio Crkvu: Ulazio je u kuće, odvlačio muževe i žene i predavao ih u tamnicu...« (Dap 8,1-3)

»Savao pak, sveudilj zadahnut prijetnjom i pokoljem prema učenicima Gospodnjim, pode velikom svećeniku, zaiska od njega pisma za zbornice u Damasku, da sve koje nađe od ovoga Puta (kršćane), muževe i žene, okovane dovede u Jeruzalem. Kad se putujući približi Damasku, iznenada ga obasja svjetlost s neba. Sruši se na zemlju i začu glas što mu govoraše: »Savle, Savle, zašto me progoniš?« On upita: »Tko si ti Gospodine?« — A on će: »Ja sam Isus kojega ti progoniš!« (Dap 9,1-5).

Savao, sljedbenik farizejske družbe, bio je među prvim progoniteljima Crkve. Visoko obrazovan odan židovskom Zakonu, držao je da su kršćani koji su u velikom broju prihvaćali nauku Apostola, neki krivovjerci, buntovnici protiv Boga Izraelova. Stoga je, kako čitamo u Djelima Apostolskim, a kako nakon svojega obraćenja, Pavao priznaje, »progonio Crkvu Kristovu.« »Bacao je mnoge u tamnicu i bičevao po zbornicama one koji su vjerovali u Isusa.«

Taj Savao ide čak u Damask u Siriji, s ovlastima velikog svećenika da nađe i okovane dovede u Jeruzalem priznavaoce Isusove nauke. Pred Damaskom pada na zemlju i čuje glas: »Savle, Savle, zašto me progoniš?« Na upit: »Tko si ti, Gospodine?« dobiva odgovor: »Ja sam Isus kojega ti progoniš!« Iz riječi Isusovih, očita je istina o njegovoj Crkvi. Za života, a prije uskrsnuća, on govori: »Ja sam čokot, vi ste loze.« Te riječi upućene učenicima govore o stvarnosti njegove Crkve. Učenici njegovi, loze su koje proizlaze iz čokota — Isusa, i s kojim su jedno, koje primaju od čokota životni sok, bez kojega ne mogu živjeti. Sam će drugom prilikom reći: »Svaka loza koja nije na čokotu, osuši se i baca se u oganj!«

Po svojem obraćenju u svojim Poslasticama Pavao apostol govori isto na drugi način: »Krist je naša glava, a mi smo njegovi udovi«. Tako se u Crkvi često naglašava i govori o »Otajstvenom tijelu Kristovu« — što je Crkva, zajednica svih Isusovih učenika. Čitajući izvještaj o prvim progonima u Jeruzalemu, dva puta se ponavlja ime Crkve: navali veliki progon na Crkvu«, te: »Savao je pustošio Crkvu« — No Isus u ukazanju Savlu veli: »Ja sam Isus kojega ti progoniš!« Progonjeni su i bičevani apostoli od prvih dana, hvataju muževe i žene »toga Puta«, bacaju ih u tamnice bičuju i ubijaju — kao sv. Stjepana, no to je progonstvo Isusa.

Zato govoreći o progonstvima apostola, njihovih učenika, biskupa, kršćana, sve do našeg vremena, ne možemo mimoći istinu da je to borba protiv Isusa, Boga. Isus je to objasnio apostolima

proričući: »Ne može biti učenik nad učiteljem, niti sluga nad gospodarom. Mene su mrzili i vas će mrziti, mene su progonili i vas će progoniti; ide vrijeme kada će svaki koji vas ubije misliti da čini dobro djelo«. Pa opet: »Vući će vas na sudove, lažno će svjedočiti protiv vas — radi imena mogega«. Apostoli prihvaćaju te riječi, kao i njihovi nasljednici, svjesni da je križ njihova baština. — No s druge strane, Isus govori apostolima: »Tko vas sluša mene sluša, tko vas prezire mene prezire, a tko prezire mene, prezire Oca mogega.« Gospodin ne obećava Apostolima dobra ovoga svijeta: ugled, moć, slavu, nego trpljenje, ali ih ne ostavlja bez zaštite. »Ja sam s vama u sve dane do svršetka svijeta.« Radi čega: »Tko uzvjeruje (riječima vašim) i pokrsti se, spasit će se, a tko ne uzvjeruje osudit će se«. Njihova služba trpljenja radati će do kraja svijeta spasenjem onih koji budu prihvatili njihov nauk.

No postoji još jedna opomena za one koji ne budu prihvatili njihovo propovijedanje. »Ulazeći u kuću zaželite joj mir. Bude li kuća dostojna, neka side na nju mir vaš; ne bude li dostojna, neka se vaš mir vrati vama. Ako vas gdje ne prime, ili ne poslušaju vaših riječi, izidite iz te kuće ili grada i otesite i prah sa svojih nogu. Zaista kažem vam na sudnji će dan lakše biti Sodomi i Gomori, nego onom gradu!« (Mt 10,11-16). Kao što smo pratili Božje kazne za sve one koji vrijedaju Boga, i sve njemu posvećeno, nastojati ćemo koji redak posvetiti Božjem postupku prema onima koji iz mržnje prema vjeri i Bogu odbijaju, progone i ubijaju one koji su primili zapovijed od Gospodina: »Idite po svem svijetu i propovijedajte evanđelje svakom stvorenju!«

Smrt Petrova i njegova progoniteljja. Poznate su Isusove riječi koje je izrekao dajući mu vlast: »Pasi jaganjce moje, pasi ovce moje!« No Petru kojemu to govori, proriče smrt na križu: »Kada si bio mlad opasivao si se sam i išao kamo si htio. Kada ostariš, drugi će te opasivati, raskrilit će tvoje ruke i voditi će te kamo ti ne bi htio!« Prvi papa, Petar; razapet je na križ. Predaja govori da je smrt na križu radosno prihvatio, i štoviše zatražio da ga razapnu glavom prema dolje »jer nije dostojan da umre kao njegov Učitelj«. — Osudio ga je u Rimu opaki razbludni car Neron, koji je svrgnut s prijestolja od rimskog puka, i onda na bijegu iz grada zaklan od svojega roba. — Dvije smrti tako različite: smrt sveca i zločinca.

Car Valerijan. Jedan od najokrutnijih progonitelja kršćana. Dao je ubiti papu Siksta II., a sv. Lovru živa na roštilju spaliti, a uz njih mnoštvo kršćana: djece, djevice, mladića, muževa i žena. U ratu s perzijskim kraljem Saporom, izgubio je bitku i bio zarobljen. Perzijski ga je kralj svezao svojem konju za stremen i tako ga je vodio kroz cijelu svoju kraljevinu, gdje ga je mnoštvo s porugom promatralo kao divlju zvijer. Svaki puta kada je kralj silazio s konja Valerijan je morao kleknuti na zemlju, a kralj bi skočio najprije na njegova leđa, pa na zemlju. Nakon mnogih poniženja dao ga je živa oderati.

Kroz tri stotine godina trajali su ti strašni progoni u kojima su kršćane bacali pred divlje zvijeri, kožu im derali, vadili oči, čupali jezike, rezali ud po ud, razapinjali na križ, parali im utrobe, punili ih svinjskom hranom, a onda puštali životinje da im s tom hranom proždiru utrobu; u svojim vrtovima za vrijeme raskalašenih gozbi, stavljali su u noći stupove, na koje bi svezali kršćane zamotane u smolom namazane ponjave, a onda ih kod nogu palili, tako da su umirali u najstrašnijim mukama. Neki povjesničari govore o 17 milijuna mučenika.

Što je bilo s progoniteljima? Prema svjedočanstvu ne samo kršćanske nego i svjetovne povijesti, osamnaest je tih careva zločinaca svršilo tragičnom smrću. Devetorica od njih su ubijeni, četvorica su počinili samoubojstvo, što predstavlja za časte ljude veliku bijedu, a šest ih je jedno poginulo. — Gospodin Bog pokazuje milosrđe prema griješnicima, ali raskajanima. Nepopravljivi griješnici i zločinci svih vrsta, osjetili su Božju ruku na sebi kroz vjekove. Počevši od progonitelja Izraela u Starom Savezu, pa sve do danas. O tome čitamo mnogo redaka u sv. Pismu.

Kršćanski vladari — progonitelji papa. Crkvena povijest nabraja cijeli niz imena raznih vladarskih siledija, koji su zadali mnogo jada crkvenim poglavarima, da na koncu okuse gorčinu koju baštine zlotvori svih vrsta.

Henrik IV. njemački vladar, progonio biskupe, bacao ih bezobzirno u tamnice, nekoliko godina je čak ratovao protiv pape. Rodeni sin ga je srušio s prijestolja oteo mu krunu. Car je umro napušten od sviju i mučen teškom grižnjom savjesti.

Fridrih Barbarosa, također njemački vladar, postavlja tri protupape zakonitom usprkos, zauzima Rim vojskom. Kada mu kuga

uništi vojsku jedva uspijeva umaknuti preko Alpa u Njemačku. Svršio je nemilom smrću. Utopio se u rijeci Kalikadnu.

Fridrih II. hoće papu podvrgnuti svojoj vlasti. Njegovi vlastiti knezovi skinu ga sa prijestolja. Ostatak života je proveo u velikoj bijedi, da ga na koncu njegov vlastiti sin otruje.

Filip IV. Lijepi, francuski kralj zarobio je papu Bonifacija VIII., s njim je loše postupao, pa je papa i umro u tamnici. Oholi kralj padne s konja i umre navršivši tek 47 godina.

Silnik i Crkva. Car Napoleon koji je od siromašnog časnika dospio do carskog prijestolja, dobio za ženu kćerku austrijskog cara, osvojio mnoge krajeve, samo jedno nije dobio i osvojio: Vlast nad Crkvom, moć nad papom. Dovukao je u staroj rasklimanoj kočiji časnog starca papu Pija VII. iz Rima u Francusku. Sileći papu da prihvati njegove nečasne zahtjeve. Kada ovaj nije to htio, pred njim razbija sliku crkve sv. Petra u Rimu, simbol katoličke Crkve uz riječi: »Ovako ću razbiti tu tvoju crkvu!« Papa mirno odgovara proroštvom: »Počeo si kao komedijaš, ali ćeš tragično svršiti!« — Papa ga udara crkvenom kaznom uz opomenu: »Pazi care još živi stari Bog! Napoleon mu se ruga: »Neće mojim vojnicima pasti puške iz ruke uradi izrečenog prokletstva!« Baš to se i desilo. Zaratio je na Rusiju, kamo je poveo 600.000 vojnika, cvijet Francuske. dopro čak do Moskve, a onda, radi užasne ruske zime, mora se povlačiti natrag. Putem su radi velike hladnoće puške padale iz ruku vojnicima. Rusi su ih napadali sa svih strana. Nestalo je hrane i oružja. Tisuće su se smrznule, a car u tajnosti bježi s nekoliko tisuća preživjelih vojnika.

Napokon je pobjeđen, poslan na otok sv. Helene uz Afriku, gdje je umro razmjerno mlad, navršivši nešto preko pedeset godina. Mnogo je razmišljao o uzrocima svojeg pada. Jednom je rekao svojem pratiocu, generalu: Sjećate se što je meni rekao papa: »Još živi stari Bog! Nije mene pobijedio sjedi starac iz Rima, nego Bog kojemu on služil!« Tako nekako ili slično. Tako nekako se dešavalo kroz cijelu povijest. Do našeg stoljeća. Hitler prijeti bijesan na papu Pija XII. sikće: »Uhvatit ću onog starca u Vatikanu«. Već je bilo sve spremno, ali ništa od toga. Njegov sudrug u zločinima Mussolini prijeti da će jedne noći uništiti leglo zmija, misleći na Vatikan. Jedan je sam sebe ubio, a drugog su drugi ubili — kao zločinca. Papa Pijo XII. iako stariji od obojice, nadživio ih je za punih 14 godina. U

papinskoj himni spominje se jedna istina potvrđena dvadesetstoljetnom poviješću: »Tko ga takne — on mora da mre!« tko u to sumnja, može prelistati bilo koju povijest.

Mržnja na svećenike. Svakako da radi mržnje na Krista i Crkvu nisu trpjeli samo papa u Rimu, nego i biskupi i svećenici od apostolskih vremena dalje. Rimski su carevi hoteli uništiti Crkvu, kanili to učiniti na dva načina. Palili su knjige sv. Pisma i ubijali svećenike. Bilo je vremena kada su svetu Pričest morali nositi mučenicima u tamnice djeca, jer su mnoge svećenike uhvatili i pogubili. Netko je pokušao izračunati koliko je stotina tisuća svećenika ubijeno kroz dva tisućljeća pa računajući koliko svaki čovjek ima krvi, sračunao koliko bi bilo dugačko, široko i duboko jezero koje bi trebalo iskopati da tu krv može primiti. Prema jednom podatku iz našeg tiska, u SSSR-u je od 50.000 svećenika koliko ih je bilo prije revolucije, do 1938 u čistkama toliko pogubljeno, da je te godine živjelo jedva tisuću.

Ne postoji ni jedno zvanje koje je toliko progonjeno. Tko će zdrave pameti ubijati stolare što prave pokućstvo, zidare što grade kuće, urare što sastavljaju satove, ili čak cirkusante koji zabavljaju gledaoce. Nije li monstruozno što su uvijek iznova progonjeni, vrijeđani, suđeni u tamnice i ubijani oni ljudi, koji kraj svojih ljuskih slabosti imaju dužnost da uče roditelje kako moraju ljubiti djecu, djecu da moraju slušati roditelje, muževe da se slažu sa svojim ženama, koji propovijedaju visoki moral u duhovnom i materijalnom smislu. Mržnja i progonstvo svećenika može se objasniti samo proročanstvom Isusovim: »Mene su mrzili i vas će mrziti.« No i za svećenike vrijedi obećanje Gospodinovo da će ih na svoj način čuvati, štiti i pomagati. Kod našeg naroda postoji uzrečica: »Nije se dobro zamjeriti popovima, kojigod se s njima zamjere, zlo produ!« To se može suditi u iskrivljenom smislu, ali i u ovom: »Kakav bi to bio kralj koji ne bi čuvao svoje kraljevstvo? Kakav bi to bio gospodar, koji ne bi čuvao svoje slugе?« Napokon, vjernici ne duguju poslušnost svećenicima ni u čemu drugom doli u »pitanjima vjere i morala«. Jedno pak i drugo: vjerske istine i Božje zapovijedi — vuku svoje porijeklo od Boga.

Mržnja ubija mrzitelje. Za vrijeme zloglasnog njemačkog kancelara Bismarcka počela je nepoštedna borba protiv katoličke crkve. Izdani su zakoni kojima su progonjeni i biskupi i svećenici,

mnogi od njih su pozatvarani, crkvena su dobra oduzeta, a što je tko bio vjerniji Crkvi, morao je više trpjeti. Čitav svijet je o tome razgovarao pa je tako bilo o tome priče i u jednoj tvornici u Chicagu. Jedan od radnika rodom iz Njemačke je izjavio: »Ja se ne želim vratiti u Njemačku, ali bih želio da se sada tamo nalazim. Što se mene tiče ja bih svećenicima odrezao vratove.« Tada je u Njemačkoj vršena kazna odsjecanjem glave.

Par sati iza toga radnik pruži glavu kroz jedan prozorčić da vidi spušta li se dizalo, ali u taj čas, dizalo natovareno željezom upravo je naišlo i odsjeklo glavu čovjeku. Prisutni su svuda pričali kako je zaželio da svim svećenicima odsječe glavu. Navedeno je i ime tvornice i godina nesreće. — Jedna od nebrojenih »slučajnosti«. Na račun svećenika čuje se mnogo pogrdi. Koliko s pravom ili nepravom, drugo je pitanje. No jedno je neporeciva istina. To čine toliki »vjernici«, koji uporno traže svećenika od rođenja djeteta, pa preko prve Pričesti, Potvrde, vjenčanja — sve do smrti i ukopa. Časni ljudi sigurno tako ne postupaju.

Vi ste naš prečasn. Priča jedan od svećenika. Kao dijete obavljao je ministrantsku službu u svojoj povelikoj župi. Župnik je bio velike duše i pobožna života. Nikada se nije ni na koga razljutio, u propovijedima bio blag, a uza sve to dobivao je od svojih neukih župljana anonimna pisma gdje su ga vrijeđali na svakakove načine. Župnik je saznao za jednoga, koji je uvijek bio u crkvi, ali je bio uobražen i mislio je da zna više od svećenika. I on je bio jedan od najžešćih kritičara. Naglo se razbolio. U punoj muževnoj snazi. Udarila ga je kap, liječnik je rekao supruzi da nema pomoći. Čovjek je odmah pristao da dođe župnik. Ministrant je bio ganut gledajući što se odigralo. Stari se župnik nagne nad uzglavljem na kojem je zatvorenih očiju ležao smrtnik. Blago ga je upitao: »Ivane, poznajete li me?« Ovaj je otvorio oči i plačući rekao: »Vi ste naš dobri župnik«. Plakao je kao dijete, a župnik je dao znak ministrantu da izađe iz sobe. Za par dana je župnik otpratio na vječni počinak umrloga. Udovica je pokojnikova pričala svuda da župnik nije uzeo »ni dinara« za sprovod i misu. — Takvih i tomu sličnih primjera, znadu najviše svećenici, njihovi najbliži, najbolji vjernici, a svi oni drugi bi veoma dobro učinili kada bi se malo zamislili u odnos: Bog — svećenik, kao i svećenik — vjernik.

PROKLINJANJE

»Kad bezbožnik proklinje neprijatelja, onda proklinje sama sebe!« (Knjiga Sirahova 21,27). — Biblija redovno bezbožnikom naziva griješnika, jer onaj tko teško griješi živi bez Boga — pa je zaista u tom smislu bezbožnik. Po riječima sv. Pisma proklinjanje je veliko zlo.

Apostol o proklinjanju. Apostol Jakov piše u svojoj poslanici: »Jezik je vatra, on postaje cio opaki svijet među našim udovima. Kalja cijelu našu osobu i zapaljen od pakla, zapaljuje naš cijeli život... Njime blagoslivljamo Gospodina i Oca, i njim proklinjemo ljude koji su stvoreni »na sliku Božju«. Iz istih usta izlazi blagoslov i prokletstvo. To ne smije, moja braćo, tako biti. Zar izvor kroz isti otvor toči slatko i gorko?« (Jak, 3,10-13).

Tako govori Apostol, čija je Poslanica djelo Duha Svetoga, kao i sve knjige svetog Pisma. Iz njegovih riječi proizlazi da je proklinjanje veliko zlo, da je ono vatra »zapaljena od pakla«. Znamo pak da je Bog, dobri Otac onaj koji blagoslivlja svoju djecu »na sliku svoju učinjenu«. Prokletstvom pak se naziva pakao i život u njemu, jer je to mjesto lišeno ne samo blagoslova nego i svakog dobra.

Tko proklinje. Posegnuti ćemo opet za katekizmom koji se stavlja u ruke školske djece. Tamo čitamo: »Proklinje onaj, koji zaziva zlo na sebe ili na drugoga, i pri tome pogrđuje ime Božje. »Psovka je strašna, jer se blati ime Božje. Hula je strašna, jer se njom izruguje ime Božje. Prokletstvo je strašno, jer se i na sebe i na drugoga zaziva zlo »posredstvom Božjim«. »Bog te ubio«, »da Bog da umro«, da Bog da oslijepio, poludio, kući se ne vratio — i sve slične najopakije želje, dobivaju na svojoj opasnosti time, što se dobri Bog poziva da ubije, osakati, oduzme pamet i slično.

Tko proklinje sebe? Proklinje sebe svaki onaj tko zlo zaziva na sebe. Psalmista kaže: »Prokletstvo je ljubio, pa neka ga stigne; blagoslova ne htjedne, daleko neka je od njega? Prokletstvom neka se odjene kao haljinom, neka kao voda ude u njega i kao ulje u kosti njegove. Bilo mu (prokletstvo) kao haljina kojom se pokriva, kao pojas kojim se svagda paše!« — Rijetko ćemo u Bibliji pronaći ovako potresan govor o proklinjanju kao što ga čujemo u ovim riječima. Nije li neoprostiva ludost tražiti zlo i nevolju, kada svaki pametan čovjek želi dobro a bježi od zla?

Ne dam ja tebe! Sveti Vinko Paulski, veliki dobročinitelj siromaha, zatvorenika i »galijaša«, imenovan je od francuskog kralja za prvog ministra socijalne skrbi, kako bi se ta služba danas zvala. Osnovao je ženski red »Sestara milosrdnica«, koje u više svojih ogranaaka već stotine godina čini silna dobra bolesnima, siromašnima i patnicima svih vrsta. Jednog dana je bio pozvan na sjednicu, gdje su se sakupili najugledniji predstavnici Pariza. Među njima se našao jedan koji je imao ružni običaj da sam sebe predaje vragu. Na žalost i kod nas se to čuje: »Vrag me odnio ako to nije tako« i slično. Kada je taj uglednik u govoru spomenuo jednom vruga, pa drugi puta, svetac više nije mogao šutjeti. Skoči sa svojega mjesta i uhvati govornika za obje ruke uz povik: »Ne dam ja tebe vragu. Ne! Ja ću tebe sačuvati za dragoga Boga!« Svi su prasnuli u smijeh. Govornik se malo ljutio, a onda se ispričao i uspio završiti svoj govor, a da nije nijedanput više spomenuo vruga!« Proklinjanje s vragom, nije izravno povezano s pogrdom imena Božjega, ali je izravno povezano s imenom Božjeg i čovjekovog neprijatelja — đavla. U mnogim našim krajevima neće vjernici niti ime đavla spomenuti, a nekmoli ga pozivati da bilo koga odnese.

Tražio zlo — dobio ga. Prije nekoliko godina sve napuljske novine, pa i one koje nisu sklone vjeri, zabilježile su ovaj događaj: Časopis Corriere di Neapoli među ostalima piše: »U malom selu Liveri, općina Caserta, živio je seljak Filip Barone, čovjek poznat sa svoje opake naravi. Jednog dana nakon svađe sa ženom radi jela, bacio je komad ribe na sliku Majke Božje uz povik: »Ne smatram te Majkom Božjom ako ne učiniš da mi se osuši ruka!« Jedva je to izrekao, izgubio je svijest. Kada je došao k sebi, počeo se žaliti na nepodnošljive boli u ruci. Odvežen je u mjesnu bolnicu ali je umro nakon dva dana s rukom crvenom od čudne upale. — Opet jedan izvještaj s određenim podacima. Čudo ili ne, on predstavlja ispunjenje riječi iz Biblije: »Htio si prokletstvo, pa neka ti bude!«

Zaziva prokletstvo na sebe. U bližoj okolini Lyona, dovezao trgovac drvima veliki tovar drva. No, kako je bila nedjelja, nitko nije htio da se nateže s drvima pa nije ništa prodao. Trgovac stojeći pred crkvom stisne šaku, okrene se prema crkvi i poviče. »Bože, ako postojiš, smrvi me!« Vratio se u svoje selo, gdje je na brzu ruku istovario drva. Kada je bio gotov, poravnavao je redove drva, koja se najednom sa štopotom sruše na njega i satru ga. Zatražio je

svećenika, ali kada je ovaj došao, stradali je već bio mrtav.« — Ljudi kada nešto žele, onda to traže i sretni su ako dobiju. Prokletstvo se izriče u bijesu, i nitko ga stvarno ne želi. No ipak se nekada ispuni. Stoga je bolje zlo ne zazivati.

Obratio se nebu i ubio ga grom. I ova priča zvuči kao neke druge, kao da je izmišljena. No, pod tim naslovom donio ju je »Vjesnik« prije nekoliko godina. »Schreveport. Advokat Graves Thomas otputio se čamcem na jezero dok je bjesnila oluja, podigao ruke u vis i povikao: »Uzmi me, evo me!« Nedugo zatim pogodio ga je grom i ostao je na mjestu mrtav. Kolege su nakon Thomasove smrti opisale dotičnog kao nesređenog advokata i kao gorljivog branitelja svojih često sumnjivih klijenata. Tako je na primjer branio čovjeka optuženog za nemar u nesreći na onom istom jezeru, na kojem je Thomas prizivao svoju vlastitu smrt!« — Članak je doslovce prepisan a u cijeloj knjizi ima veoma malo tako čudnih događaja. Ako je zlo obavljao svoje odvjetničke poslove, branio sumnjive, sam zlo na sebe zazivao, nikakovo čudo nije u tome što je zlo i svršio.

Svetac o proklinjanju. Sv. Augustin, crkveni Učitelj i biskup priča o nekoj majci koja je imala sedam sinova i tri kćeri. Majka ih je loše odgojila, a onda kada su nešto skrivili, mjesto da ih razborito kazni, ona ih je često proklinjala. U nastupu gnjeva, odvede ih jednom prilikom u crkvu i tu pred krstionicom izreče nad njima strašno prokletstvo. Djeca su već u crkvi doživjela živčani napadaj, nakon toga pobjegla su u svijet i bijedno završila. Samo jedan sin i jedna kći vratili su se kući i zatražili pomoć svetog biskupa. Odveo ih je u crkvu tamo nad njima molio, i oni su ozdravili.« — Drugi slučaj isti svetac pripovijeda o nekom starcu, koji je od svoje mladosti bio kljast u ruku. Kao mladić se iskvario, trošio nemilice novac, a kada mu je majka rekla da više nema, on ju je udario po licu. Majka ga je proklela da mu se ruka osuši. To mu se i desilo, pa je okolo proseći svuda javno ispovijedao svoj grijeh i majčinu ludost. Kod nas je u našem narodu uzrečica: »Teške su kletve materinske«. A da je teško i kajanje radi proklinjanja, nerijetko čuju svećenici, kada se, naročito žene, tuže da im je netko nastradao uginulo marvinče ili se desila koja nesreća, pa onda pitaju da li je to zato, što su mnogo proklinjale.

Sigurno da dragi Bog neće svaku kletvu ispuniti i poslati zlo na onoga kojega netko proklinje, no isto je tako moguće ovo, kako

neprestano ponavljamo, a sam Bog to veli: »Tražio si prokletstvo, pa neka ti bude, kao haljina, kao pojas...« Dakle, najsigurnije je ne proklinjati nikoga i ništa!

Koje su kletve najteže. Rekli smo — narod vali materinske: »U Szaskaly u Madarskoj neka žena s prezimenom Burzszak, češće je karala svojeg 22 godišnjeg sina, koji se odao pijanstvu i noćnim lutanjima. Kada ga je jedne večeri kada se kasno vratio opet karala, sin se razljuti i pljusne majku. Očajna majka izrekne nad njim kletvu i plaćući otide u svoju sobu. Sin je uzeo svoj revolver i potrebni pribor želeći da oružje očisti. Kako je revolver bio napunjen, a on nije na to obraćao pažnju, pretisne nehotice obrač i metak ga ubije na mjestu. Čuvši pucanj majka doleti u sobu i opazi mrtvog sina u lokvi krvi. Uzalud je plakala, milovala ga i ljubila. Bilo je prekasno. Plaćući je govorila: »Nisam mislila da će se moja nesretna kletva ispuniti«. To je do konca života plaćući ponavljala. Dakako bez koristi.

Piće, kletva i smrt. U Dalmaciji u okolici Split živila žena sklona piću. Njezin se sin radi toga stidio i majku često opominjao. Jednog dana kada je došla kući pijana, on nasrne na nju vičući i udara je. Ona ga prokune: »Sinko, Marine, sinje te more izbacivalo, a ne moglo te izbaciti!«

Sin je bio mornar, bavio se prevozom putnika s vlastitim čamcem. Dva dana nakon tog događaja, mladić je prevezio čamcem jednu ženu, kad odjednom nastala oluja. Lađa je potonula baš kod Sustjepana pred splitskom lukom. Žena je uspjela nekako isplivati. Mornar se hrva s valovima, nekoliko puta se dohvatio hridi na obali ali ga je snažno more svaki puta povuklo natrag. Utoplo se pred očima poplašene žene koja je to nemoćno promatrala. U Splitu se o tome godinama pripovijedalo. Tako je i ta priča zabilježena. — Koliko priča, a koliko stvarnost, teško je reći, ali izrečena kletva je vjerna slika nebrojenih kletvi koje su tako inventivne da čovjeka hvata jeza. Više će biti opaki jezik, nego zloćudno srce, ali niti jedno niti drugo nije dobro.

Teške su suze djevojačke — i kletve. Čuli smo već za uzrečicu o težini materinskih suza, no u narodu postoje mnogi izrazi na račun kletve djevojke, koja je napuštena od mladića. Tako zvuči i riječ: »Teške su suze djevojačke«. Zna se i zašto — napuštena i iskorištena djevojka, trpi cijeli život tešku sramotu, teško nade ženidbenog drugu, a često ostane kao samohrana majka.

Nije priča, niti daleka prošlost. Znalo se da su njih dvoje godinama »hodali« zajedno. Međutim, kada je dobila dijete on ju je napustio. Razmaženi jedinac, bez ikakova ustručavanja oženio je drugu. Hvalio se kako je kod vjenčanja izmaknuo toliko važnoj ženidbenoj pouci koju je crkva uvijek tražila, pa je samo popuštao cigaretu sa župnikom. No završetak priče je užasan. Njegova žena, noseći na prodaju ručne radove dospjela je čak na jedan od naših otoka. Iako još mlada, naglo je umrla i dovežena kući u lijesu. Njezin muž, koji ju je godinama mučio i tukao na različite načine, naden je jedno jutro mrtav. Objesio se. Kada je pogrebna povorka išla kroz selo na prozoru je stajala njegova napuštena djevojka i govorila: »Jesu li te stigle moje kletve! Koliko puta sam govorila: Proklet bio, nikada sreće ne imao!« — Ne zna se što je strašnije: opaćina čovjeka koji ju je napustio, žene koja je došla »na tuđe dijete«, kako naš narod kaže, ili pak tolika mržnja napuštene koja se nije ugasila niti nad dvjema grobovima!

Proklinjem a da ne mislim ozbiljno. Mnogi se tim riječima ispričavaju, kao i kod psovke. Istina je da proklinjanje kada »nije od srca«, kada se ne misli zaista zlo, ne mora uvijek biti teški grijeh, ali da je uvijek zlo, to je sigurno. Što znači od srca proklinjati, o tome priča jedna prastara pripovijetka iz Njemačke.

U jednom njemačkom gradu živio bogatun, koji je nepoštenom trgovinom, lihvom i raznim prevarama stekao veliki imetak. Mnoge je siromahe upropastio nečasnim ugovorima i posudbama, pa kada nisu mogli dugove podmiriti, čak i njihove kuće prodavao. Nekom prilikom pošao bogataš na vašar i promatrao ljude kako trguju i gledao kako bi i on nešto ušćario. U mnoštvu ugleda vruga i upita ga: »Šta ti tu radiš?« — »Isto što i ti, gledam da nešto ušćarim!« Idući kroz mnoštvo, začuju nekog seljaka kako je povikao na nemirnog konja: »Vrag te odno!« — »Uzmi ga, kada ti nudi«, reče bogatun. No vrag odvrati: »To nije od srca. Da ga uzmem kukao bi, jer ga je teško uzgojio.« — Idući dalje, ugledaše ženu kako šalje sina vragu, jer je zalutao u mnoštvu i jedva ga je našla. »No uzmi ga, kada ti ga nudi!« — opet će bogatun. »Ni to nije od srca, da ga uzmem umrla bi od žalosti!« — opet će vrag. Odjednom im dode ususret neka siromašno odjevena žena. Kada ga je ugledala počela ga je plačući proklinjati, jer joj je prodao kravicu i krov nad glavom. »Proklet bio, vrag te odnio!« — završila je svoje kletve. — Vrag se

okrene bogatašu i reče: »E, to je od srca!« Zgrabi bogataša i odnese ga i nitko ga više nije vidio. — Tko ozbiljno želi drugome velika zla bilo u duši ili tijelu, sigurno počinja veoma teški grijeh. No da svako proklinjanje predstavlja zlo i nikada ne može uroditi dobrim lagano može shvatiti svaki čovjek. Zato i kaže Apostol da je to zlo »zapaljeno od pakla«.

ZAKLETVA

Tko se zaklinje? Katekizam odgovara: »Zaklinje se onaj koji zove za svjedoka Boga da govori istinu, ili da će zadano obećanje izvršiti!« Zakletva može biti način da se štuje ime Božje, kada je potrebna i opravdana, jer se priznaje vrhovni auktoritet Božji, kao i njegovo sveznanje. Zakletva u pravilu nije nikada dozvoljena, osim ako to traže crkvene ili državne vlasti — gdje je to po državnim zakonima određeno. Crkva n. pr. traži zakletvu prije pojedinih izjava, sastavljanja zapisnika, u kojima se pojedinac mora Bogom »Svemogućim i Sveznajućim« zakleti da će govoriti istinu. Prilikom vjenčanja Crkva također traži svečanu prisegu vjernosti pred svjedocima u samom obredu vjenčanja.

Izvan toga okvira teško će biti zakletva Bogom opravdana, pa je treba izbjegavati. Nepotrebna zakletva za istinu, predstavlja mali grijeh, dok je lažna zakletva i privatna i javna uvijek teški grijeh. Državni zakonici u zemljama koje traže zakletvu na križ ili Bibliju, izriču veoma teške kazne za krivokletništvo.

Gospodin Isus o zakletvi. »Čuli ste da je rečeno starima: ne krši prisege, nego ispuni ono što si Gospodinu prisegao! A ja vam kažem: Uopće se ne kunite! Ni nebom jer je prijestolje Božje; ni zemljom, jer je podnožje njegovim nogama... ne kuni se ni svojom glavom, jer nisi kadar jednu vlas učiniti bijelom ili crnom. Vaš govor neka bude: da, da — ne, ne! Što je više od toga dolazi od Zloga!« — Poznato je kako se već mala djeca zaklinju u svojim dječjim igrama, a da ne govorimo o odraslima: muževima i ženama. Kao i psovka, bogumrsko zaklinjanje se upotrebljava i na javnim mjestima, u književnosti, filmovima, kazališnim predstavama, i to naročito nekoliko desetaka godina unatrag. Jedan od načina da se imenu Božjem okrnji dužno poćitanje.

Sv. Augustin: »Zaklinjati se za laž je propast, zaklinjati se za istinu je opasno!«

Tko se mnogo zaklinje: »Čovjek koji se mnogo zaklinje pun je zloće i bič ne odstupa od kuće njegove. Ako pogriješi grijeh mu njegov ostaje, a ako se na to ne obazre griješi dvostruko. Ako se zakune krivo, neće mu se oprostiti, i kuća će mu biti puna nevolja!« (Knjiga Sirahova).

Mnogo se zaklinju — lažljivci. Govoreći o fenomenu zaklinjanja, psiholozi tvrde da su čestom zaklinjanju skloni lažljivci. Oni, naime, znaju, da često neistinito govore, pa kada osjećaju da će nešto reći zaista istinito, tada se zakunu da to nekako potvrde.

Crkveni Učitelji i zakletva: Sv. Toma Akvinski jedan od najvećih umova Crkve govori o zakletvi: »Lijekovi su korisni bolesnom čovjeku, ali su često štetni zdravom. I to redovno su najštetniji oni najjači. Tako je i zakletva dobra u iznimnim slučajevima kao što je to sud ili neki posebni slučajevi, kada se istina ne može drugačije dokazati i potvrditi. To je djelo kojim čovjek priznaje Boga kao vrhovnog čuvara istine. — U redovnim slučajevima ona može biti štetna, nekada i smrtonosna za dušu. Kada se netko kune za laž, ili ako se služi kao poštapalicom samom zakletvom. Ovo zadnje je kod mnogih u svakodnevnoj uporabi. Nedostojno i Boga i plemenitog čovjeka!

Mudri savjeti duhovnog pisca:

1. Ne kuni se nikako (Tako i Gospodin Isus veli: da, da — ne, ne!)

2. Ako se moraš zakleti kuni se samo za pravdu i istinu!

3. Kada ti zakletva prijede preko tvojih usana, čini to s uvjerenjem da tim činom častiš Boga Svemogućega i Sveznajućega.

Pravedna zakletva: »Zakle se Gospodin... ti si svećenik dovjeka!« — Tako čitamo u sv. Pismu Staroga Saveza.

Gospodin Isus u svojim propovijedima često upotrebljava jednu vrstu zakletve: »Zaista, zaista vam kažem!«

Pavao Apostol: »Bog i Otac Gospodina našega Isusa Krista zna da ne lažem!« (2 Kor 11,31). — »Bog mi je svjedok kako čeznem za vama svima najnježnijom ljubavlju Krista Isusa!« (Filip 1,8).

Sv. Toma Morus i zakletva. Sv. Toma Morus, prvi čovjek engleskog kraljevstva, veoma uman i svet čovjek i pisac. Kada je kralj

Henrik VIII. zatražio od pape da mu dozvoli drugu ženidbu s dvorjankom Anom Boleyn, papa mu je lijepo odgovorio da to ne može nitko dozvoliti, pa niti on. Kralj se razbjjesnio, odjelio englesku crkvu od Rima, a onda zahtijevao da svi njegovi podanici polože njemu zakletvu kao poglavaru engleske crkve, kako je sam sebe proglasio. Zahtijevao je to i od svojeg kancelara Tòme Morusa. On je i kralju, a kasnije i na sudu mirno odgovorio: »Uvijek sam spreman položiti zakletvu mojem vladaru kao kralju Engleske, ali zakletva vjernosti Crkvi, pripada samo papi u Rimu.« — Nagovarali su ga da položi prijetvornu zakletvu, pa da izgovarajući riječi zakletve rekne u sebi: »Zaklinjem se da ću se pokoravati svim naredbama kralja — i pridometne u srcu — Kralja neba i zmlje. On je to odlučno odbio govoreći: »To ne može biti jer bi to bila lažna i nečasna zakletva. Pokušao bih prevariti i Boga i kralja, a time bi teško i dvostruko sagriješio. Mirno i s vedrinom je položio glavu na panj i umro sa smiješkom na licu.

Henrik VIII. je promijenio šest žena, od kojih je dvije ubio. Uz to je u smrt poslao više od 70.000 svojih podanika, među njima jednog kardinala, nekoliko biskupa, mnogo svećenika, redovnika i redovnica. Svi su umirali samo zato — jer nisu htjeli položiti sveto-grdnu zakletvu.

Isus zaklet na sudu odgovara: Kada su židovski poglavari Isusa na sudu saslušavali tražeći opravdanje za smrtnu osudu koju su unaprijed donijeli, svi su svjedoci uhvaćeni u laži. Tada se digne veliki svećenik i reče Isusu: »Zaklinjem te živim Bogom da nam kažeš, jesi li ti Krist, Sin Božji?« — Gospodin Isus koji je za vrijeme suđenja i pred Velikim vijećem i pred Pilatom i Herodom uskratio na mnoga pitanja odgovor, jer je znao da je unaprijed osuđen na smrt, sada zaklet od velikog svećenika odgovara: »Ti kaza!« — To znači tako je kako govoriš! Odgovorio je na zaklinjanje vrhovnog suca svoje zemlje.

Zakletva obećanja. Sastoji se u tome, da onaj koji se tako zaklinje zove Boga za svjedoka da će izvršiti dano obećanje, ili savjesno vršiti neku dužnost. Tako se moraju zakleti državni poglavari, razni sudionici u upravi zemlje, vojnici pri nastupu službe, pa i svećenici pri nastupu nekih dužnosti.

Poznato je koliko naš narod drži do zakletve vjernosti dane pri vjenčanju. Mnoge su žene, naročito u prijašnjim vremenima,

usuprot najtežim patnjama u braku, ostale uz svoje opake muževe »jer su se zaklele na vjernost pred oltarom!«

Zakletva obećanja — nedopuštena. Kralj Herod, preljubnik i rodoskrvritelj zakleo se Salomi, plesačici, kćerci nevjenčane žene Herodijade, da će joj dati što god zaište, pa ma i pola kraljevstva. Opaka kćerka još gorje žene, po nagovoru majke zatraži »na pladnju glavu Ivana Krstitelja«. Evandjelje navodi da je Herod poštivao proroka, čak ga i slušao, ali, iako se ražalostio »radi zakletve koju je dao« pošalje krvnika koji odrubi glavu Ivanu Krstitelju — Najočitiiji primjer lude zakletve i nedopuštenog ispunjenja njezina.

Nije rijetkost kod roditelja, da se zakunu Bogom djetetu, da će ga ubiti, ako se na vrijeme ne vrati kući, ili da će učiniti ovo ili ono, što nikako ne smiju niti mogu učiniti. No to je veoma česti slučaj svetogrdnog zaklinjanja kojim navlače na svoju savjest grijeh i odgovornost pred Bogom.

Dva brata i loša zakletva. Zavadili su se nemilo i nisu razgovarali. Prijatelj ih pokušava pomiriti. Jedan pristaje, no drugi odgovara: »Ja sam se Bogom zakleo da se neću s bratom do smrti pomiriti, koji me je teško uvrijedio!« Prijatelj mu reče: »Ta je tvoja zakletva griješna i stoga te ne obvezuje. To je jednako kao kada bi se zakleo da nećeš vršiti zapovijedi Božje, nego volju njegova neprijatelja — davla. No tada bi ipak morao vršiti zapovijedi Božje i ostaviti davla.« Brat je uvidio i pomirio se s bratom.

Bezbožna zakletva nedopuštena. Nedavno su Francuzi slavili dvjestotu godišnjicu svoje revolucije. U tom vremenu je papa proglasio svetim cijeli niz mučenika, svećenika redovnika i redovnica, koji su umrli pod giljotinom, jer nisu htjeli položiti zakletvu na bezbožni ustav, izdan od bezvjerske vlade. Povijest Crkve njihov čin proglašuje najvišom žrtvom, žrtvom života u korist pravedne zakletve.

Kriva zakletva

Ne zaklinji se. »Ne privikavaj svoja usta na zakletve i ne navikavaj se izgovarati ime Svetoga. Jer kao što rob pod stalnim nadzorom ne ostaje bez modrica, tako i onaj koji se uvijek zaklinje i zaziva ime Božje, neće izmaći grijehu!« (Sir 23,9-10).

Tè riječi bezuvjetno zvuče kao opomena onima koji se često, pa tada i krivo zaklinju.

Momačka prisega. U svojim »Fragmentima« Fran Mažuranić, hrv. književnik zabilježio je ovo: »Slušao sam danas — u tudini — razgovor hrvatskih studenata kod čaše vina. Slušao sam ih radosno, jer rado slušam domaće zvuke u tudini, ali što sam čuo, volio bih da nisam. Pripovijedao je, recimo neki Stern — kako se je dugo vremena pleo oko neke djevojke, ali uzalud. Obećavao joj je ovo i ono, ali sve zaludu.

Napokon ju je odveo na groblje, pa ravno na humak neke Ane Stern. Tamo joj reče da je to grob njegove majke — a lagao joj je, ta mu pokojnica nije bila ni poznata, kleknuo je pokraj križa i zakleo se djevojci da će je oženiti. Djevojka mu tronuta pade u naručaj. — Bedasta guska, vikne netko, a cijelo društvo udari u smijeh. Izvršno! Baš si ju dobro nasamario. Živio! — povlačivali su studenti. Takve su žene — dovrši naš delija. — Od toga su mi dana njezina vrata otvorena i noću i danju. — A hoćeš li je zbilja uzeti? — Ta nisam lud! — nasmija se student, a s njim i cijelo društvo!« Tako s ogorčenjem završava naš pisac i zaključuje: »Samo ludaci su poštene, samo ludacima je sveta prisega, a naši su hrvatski mladići vrlo — pametni!... Pa ti isti studenti biti će nam za koju godinu sudijel!« — Zaključak pisca koji je prepričao taj toliko puta ponovljeni čin, glasi: »Djevojke, čuvajte se momačkih prisega!«

I on se zaklinjao! Ležao je na samrti, lijepo se pripravio na smrt uz brižnu pomoć svećenika. Onda, starac se časkom zamisli i sa suzama u očima reče: »Naročito mi je žao, a godinama me je pekla savjest, radi toga što sam se djevojkama zaklinjao da ću ih oženiti, ako mi popuste. Kleo sam se i Bogom i materinjim mlijekom, a onda sam ih bezočno napuštao. Neke su umrle, a neke su još žive. Mene neprestano muči pomisao kako ću se sresti s Bogom i s njima, kako ću pogledati u oči Ocu nebeskom, čiju sam djecu lažnom zakletvom sramotio i gurao u nesreću!« — Nije rijetko da se za to optužuju i oni grublji muškarci, svjesni zločina prijevarne potvrđene zakletvom.

Krivokletnik u sudnici. U ostavštini starog, odavno pokojnog župnika u Slavoniji, pronašao se već požutjeli izrezak iz novina. Evo njegova sadržaja:

»U utorak dne 17. siječnja 1911. g. obdržavana je pred ovdašnjim kr. sudbenim stolom rasprava proti četvorici obtuženika,

pa je među ostalima kao svjedok bio neki Miloš Raad iz Beočina, koga su optuženi već unapried označili da je to za novac najmljeni svjedok i da će posvjedočiti neistinu. I zbilja, taj svjedok stupi pred raspelo i dvie zapaljene svieće, podigne tri prsta i zakune se da će istinu govoriti. Kad se zakleo i zaista neistinu potvrdio, izbuljio je neobično oči u raspelo i svieće, sav je probledio u licu, tielo mu posta ukočeno, a oči prevrnutе. Učinio je dva, tri koraka natražke i onda se, kako je dug, srušio na pod. Prisutne je obuzela strava, a neki su odmah povikali: »Eto, stiže ga kletva još na mjestu« — zatim ga uhvate dvojica i iznesu iz sudnice. — Nakon iscrpljenog dokaznog materijala i uvažениh iskaza ostalih svjedoka, izpostavilo se da se je taj svjedok zaista krivo zakleo, jer je onaj optuženi, proti komu je on svjedočio, riešen svake krivnje. Tako treba da se dogodi svakome, koji priziva Svevišnjega za svjedoka i koji se njegovim imenom krivo kune!«

Članak je donesen u originalnom obliku, s pravopisom starim osamdeset godina, a prepisan je iz novina, čiji, nažalost, zaglavak nije sačuvan. Pa, nije niti potrebno. Sadržaj je potpuno dovoljan.

Krivokletnici po zanimanju. O tome se moglo češće čitati. U jednom kraju naše domovine, prilično udaljenom od ijednog kulturnog centra, svakog sudskog dana, mogo se naći u gostionici svjedok koji će za litru vina ili koji dinar lažno svjedočiti u korist »naručitelja« i to potvrditi zakletvom.

ZAVJET

Kao što se pravednom zakletvom časti ime Božje, tako se i zavjetom na poseban način iskazuje štovanje Bogu.

Što je zavjet? »Zavjetovati se znači obećati Bogu neko bolje djelo, koje inače nismo dužni učiniti, i to djelo koje možemo izvršiti. Ne može n. pr. vjernik zavjetovati se da će ići svake nedjelje na misu, kada je na to obvezan crkvenim zakonom. Kada bi s druge strane netko samo obećao da će ići u neko svetište na hodočašće ili neke dane postiti, nije na to obvezan ako se nije izričito zavjetom obvezao. Međutim, ako se netko obvezao zavjetom da će, ako n. pr. netko iz kuće ozdravi, ići na neko hodočašće, izmoliti svaki dan krunicu,

nekoliko Očenaša, tada ga taj zavjet strogo obvezuje, i ako se radi o zavjetu u velikoj stvari, teško bi griješio ako ga ne izvrši. Stoga nije mudro činiti zavjete koji su teški, bez prethodnog savjetovanja sa svećenikom — najbolje prilikom ispovijedi.

Ako zavjet s vremenom postane pretežak, recimo radi odmaklih godina, onda će zamoliti svećenika, opet u ispovijedi, da se zavjet promijeni. Na primjer, teški post u molitvu, hodočašće u neko dobro djelo, i sl.

Zavjet može biti privatan ili svečan. Svečan je onda kada je učinjen « pred licem Crkve » kao što ga vrše radovnici ili redovnice, kao i svećenici.

Što se tiče provedivosti zavjeta, potrebno je da se obećana stvar može izvršiti. Ne može n. pr. dijete bez znanja i odobrenja roditelja, ili u braku, bez pristanka bračnog druga, pokloniti neku veliku svotu novaca Crkvi ili u druge pobožne svrhe.

Nerazborito je zavjetovati veoma duge svakodnevne molitve. Da će izmoliti svaki dan stotinu Očenaša, deset krunica, svaki dan ići u crkvu i sl.

Prestanak zavjeta. Ako se netko zavjetovao na neko dobro djelo, a ne ispuni se ono što je zavjetom želio isprobiti, prestaje obaveza dana zavjetom. Umre li bolesnik, radi čijeg je zdravlja učinjen zavjet, zavjet više ne obvezuje.

Poništenje zavjeta. Zavjet može poništiti onaj koji ima domaćinsku vlast. Otac može poništiti zavjet nedoraslog djeteta, ali i ostalih članova obitelji, odraslih, ako su zavjetom povrijeđena prava oca obitelji, ili ako je to protivno kućnom probitku. Muž može poništiti zavjet žene učinjen prije sklapanja braka ili za njegova trajanja, ako se zavjetom ometa njegova vlast i uprava. Ako se n. pr. djevojka zavjetovala da će svaki mjesec davati stanovitu svotu u dobre svrhe, nakon sklapanja braka mora to urediti u dogovoru s mužem. I žena može poništiti zavjet muža, ako se protivi pravima koja ona ima nad njim kao bračnim drugom.

Oprost od zavjeta. Oprost je čin kojim zakoniti poglavar potpuno ili djelomično oslobađa od izvršavanja zavjeta. Papa snagom svoje vrhovne vlasti u Crkvi, može oprostiti od svake vrste zavjeta, a napose od njemu pridržanih, kao što je oprost od zavjeta potpune ili vječne čistoće, te od zavjeta ulaska u neki red sa svećanima zavjetima. Biskupi mogu u svojoj biskupiji opraštati od

svih jednostavnih zavjeta, koji nisu pridržani papi i zamijeniti ih. Za svaku sigurnost, oni koji su položili neki zavjet, upitati će svojeg ispovjednika za potrebne upute.

Zamjena zavjeta. Kada i kako je dopušteno izmijeniti zavjet? Ako je neko dobro djelo jednako vrijedno, ili vrijednije od onoga koje je netko zavjetovao, sam može promijeniti svoj zavjet. Ako je netko zavjetovao da će svaki dan izmoliti deset Očenaša, svakako da može mjesto toga izmoliti jednu kronicu. Ako želi promijeniti zavjet u znatno manje vrijednosti, mora se obratiti ispovjedniku radi dogovora i promjene. Ako je netko obećao da će ići na Trsat, n. pr., pa ode na hodočašće iz Slavonije u obližnje svetište, nije udovoljio zavjetu. I tome slično. Ponovno valja naglasiti, da nitko ne čini velike zavjete bez savjetovanja sa svećenikom. Mnogi u časovima opasnosti, tjeskobe, u duhovnom žaru, nisu u stanju mirno odmjeriti svoje mogućnosti, pa čine zavjete, katkada i za cijeli život, koje vrlo vjerojatno neće biti u stanju ispunjavati do kraja života. Tako, ako netko u mladim godinama obeća da će postiti cijeli život dva ili tri dana u tjednu, sigurno neće biti u stanju doživotno ispunjavati preuzetu obavezu.

Što se tiče posta, mnogi čine nerazborite zavjete, koji mogu biti i nedopušteni, ako se protive obavezi čuvanja zdravlja i života. Majka obitelji, s velikim kućnim obavezama, pogotovo ako živi na selu ili je uz to slabog zdravlja, ne smije preuzeti obavezu teškog posta, nego je dužna tražiti preinaku zavjeta.

Plemeniti zavjeti — blagoslov Božji. Pobožna Izraelka Ana nije imala godinama djece što se kod Židova smatralo sramotom — biti nerotkinja. Ona u žarkoj molitvi obeća Bogu, ako joj dade sina, da će ga Bogu posvetiti, da »britva neće doći na njegovu glavu, do kraja života«. Rodila je sina, i još ga kao dječaka odvela velikom svećeniku Heliju, da mu služi pri bogoslužju. Taj je dječak postao veliki duhovni vođa izraelskog naroda — prorok Samuel.

Zavjet djevičanstva. Učinio ga je u desetoj godini sv. Alojzije sin bogatog i moćnog markgrofa. Zavjet je učinio pred slikom Gospina Navještenja, kada je i ona sama naglasila anđelu Gabrijelu svoje djevičanstvo. Sv. Alojzije ostavio je grofovsku krunu, otišao u redovnike i umro mlad, a da se nije nikada okaljao ikakvim, naročito nečistim grijehom. Zovu ga »andeoski mladić«. Zaštitnik je mladenačke čistoće.

Kraljevski zavjet. Godine 1713. izbila je u Beču kuga. Bile su poduzete najstrože mjere da se bolest zaustavi. Škole su bile zatvorene, zabranjeno je bilo svako skupljanje ljudi, no umiralo se na sve strane. U velikoj nevolji car Karlo VI u prisutnosti cijelog carskog dvora u crkvi sv. Stjepana, javno se zavjetovao da će sagraditi veliku crkvu na čast sv. Karlu Boromejskom zaštitniku protiv kuge. Kuga je ubrzo počela jenjavati, dok nije konačno prestala. Car se odmah sa oduševljenjem i zahvalnošću dao na izvršenje zavjeta, te je počeo graditi veličanstveni hram, koji je i danas jedan od najljepših ukrasa grada Beča. — Možemo dodati i trajno svjedočanstvo o vrijednosti zavjeta.

Neizvršeni zavjet

Prekršeni zavjet — žalosna smrt. U pismu jednom bogoslovu toliko spominjani svetac iz prošlog stoljeća, sv. Ivan don Bosco govori o zavjetu: »Jučer se ovdje u blizini obavila sahrana jednog čovjeka, koja je postala predmetom mnogih razgovora. Pokojnik je obolio od teške bolesti, kako su utvrdili liječnici. Nastojanjem neke pobožne osobe učinio je zavjet da će se ispovijediti i primiti sv. Pričest. Ozdravio je no nije ispunio zavjet. I njegova žena i ostali ukućani su ga opominjali da mora zavjet izvršiti, što nije ispunio. Oko mjesec dana je bio potpuno zdrav, da mu prošle subote naglo pozli. Umro je pred očima ukućana, a da nisu imali vremena niti mu svećenika dovesti. — Podatak je iz prošlog stoljeća, od poznatog sveca, a i zaključak je njegov. I nije jedini.

Više ne prežem. Župniku u istočnoj Slavoniji priča čestiti seljak, crkveni odbornik kako dugo »nisu imali sreće u marvi«. Posebno ih je žalostilo što su im često ugibali konji, bez kojih tada seljak nije mogao ništa. Njegov otac se zavjetovao da neće »nikada konje u nedjelju prezati«, pa niti za ono što je inače dopušteno. Držali su zavjet nekoliko godina, a onda jedne nedjelje prekrše zavjet i pođu obaviti neki posao s konjima. Za kratko vrijeme ugibe im najbolji konj. Tada smo, a ima tome već dvadesetak godina, obnovili zavjet »nikuda u nedjelju s konjima«. Toga smo se savjesno držali, a dragi Bog je učinio svoje. Nijedan konj ili drugo marvinče nije u tom

vremenu stradalo. »Jasno je da se Bog ne da varati, nego onaj koji njega vara, sam sebe vara.

Ala sam te privarija! Zavjetovao se svetom Anti da će mu pokloniti sviću »ka ruka debelu«, ako mu urode masline. I urodiše kao nikada prije. Sva je kuća u berbi, a gazda pripovijeda sa smijehom što je obećao svetom Anti i završi smijući se: »Ala sv. Ante, lipo sam te privarija! Biti će ti dosta i svića od dva dinara!« U taj čas puče grana pod njim, a on padne i slomi ruku. Pošao je u bolnicu jaučući: »O sveti Ante, ja sam se samo šalija, a ti mene odmah opalija!« — Isto je učinio i onaj »barba« zapovjednik broda koji se za vrijeme oluje s mornarima zavjetovao, da će u čizme staviti kukuruzna zrna, pa će tako ići preko nekoliko stotina stepenica do crkve Gospe Trsatske. Pošli su nakon spasa na hodočašće. Mornari se jedva penju uz stepenice, zrna kukuruza se usjecaju u noge u tijesnim čizmama, a kapetan, bezbrižno se pope za tili čas do zadnje stepenice. Kada su ostali stigli čude se kako je on to mogao izvesti. On im reče uz podrugljiv smijeh: »Ja se nisam zavjetovao hoću li staviti u obuću kuhane ili prijesne kukuruze. Ja sam ih skuhao, zrna su se umuljala, i bez muke sam stigao amo, kamo ste vi prispjeli izranjenim nogama.«

Ova dva zadnja primjera su šala, ali ih navodimo iz razloga koji nije nimalo šaljiv. U nevoljama i potrebama različitih vrsta, kao i u pogibeljima po zdravlje i život, mnogi kada dobiju zamoljeno, na najvjerojatnije načine i začuđujućom lukavošću zavjet ili odgađaju, ili ga tako ispunjavaju da se može reći kako se radi o pravoj prijeviri. sigurno je da, međutim, varaju sami sebe!

Varaju pak sami sebe svi, koji po Apostolovim riječima počinju grijeh bludnosti, preljuba, srebroljublja – a mi možemo naglasiti – naročito psovke. Psovači, hulitelji, i svi oni koji na bilo koji način vrijeđaju ime svojega Boga, možda kroz mnogo godina, besmislenim isprikama svih vrsta opravdavaju svoje najteže grijehe učinjene protiv svetosti imena Božjega, »Varaju sami sebe« – govori Duh Blagi po Apostolu, koji prijeti: »Koji što takova čine, neće ući u kraljevstvo nebesko!« Na završetku naših razmatranja, navodimo pobožnost Imenu Božjem, ili kako se to nalazi po brojnim molitvenicima pod nazivom: Pohvale imenu Božjem. Veoma jedobro molitvu česće izgovarati, ili barem koji naziv spomenuti kada čujemo psovke.

Pohvale Božjem imenu

Blagoslovljen budi Bog
 Blagoslovljeno njegov sveto ime!
 Blagoslovljen Isus Krist, pravi Bog i pravi čovjek!
 Blagoslovljeno ime Isusovo!
 Blagoslovljeno presveto Srce Isusovo!
 Blagoslovljena predragocjena krv Isusova!
 Blagoslovljen Isus u presvetom Oltarskom Sakramentu!
 Blagoslovljen Duh Sveti Utješitelj!
 Blagoslovljena velika Bogorodica, presveta Djevica Marija!
 Blagoslovljeno sveto i bezgrešno Začeće!
 Blagoslovljeno njezino slavno uznesenje!
 Blagoslovljeno ime Marije, Djevice i Majke!
 Blagoslovljen sveti Josip, njezin prečisti zaručnik?
 Blagoslovljen Bog u svojim anđelima i u svojim svecima! Amen!

SADRŽAJ

Svi slavimo Gospodina, recital	5
Druga zapovijed Božja. Častimo sveto ime Božje; Ime	7
Isus nad svakim imenom, Apostoli i ime Isusovo	11
Štovatelji imena Isusova i Božjega	14
Mučenici imena Isusova, imena Božjega	15
Ime Isusovo zaštita i obrana	20
Slavitelji Boga; Svjedoci Isusove veličine	22
Kršćanski pozdrav	29
Psovka. U ratu s Bogom	31
Bog kažnjava psovače	39
Psovka i razne nevolje	45
Psovka – gubitak razuma; Sudenje i presuda;	49
Prokletstvo psovke	55
Psovka sve do zadnjeg časa; Psovka »vražje djelo«;	59
Zašto su predani sotonu? Psovka je najveća ludost.	68
Glavni uzrok psovke	72
Psovka je najveća nezahvalnost; Proroci nezahvalnom narodu	74
Bijeda psovača: Psiholog o psovci; Liječnica-psihijatar	80
Uvreda majci	91
Psovka nasljeđe u obitelji; Zao primjer; Psuju i djevojčice; Dječja psovka: Liječnici, sociolozi, psiholozi	93
Psovka: Civilne i crkvene kazne za psovku; Vjernici protiv psovke	98
Psovka u našem narodu; Najveći psovači na svijetu; Imeđu dva rata; Drugi svetski rat; Propovjednici protiv psovkeM; Kardinal Stepinac protiv psovke; Svima poznat narod psovača; Revnitelji za slavu Božju; Krunica i psovka; Sam svoj zaštitnik	110
Hula na Boga i svece; Kazne za huitelje; Progonitelji Crkve	139
Proklinjanje	156
Zakletva; Kada dopuštam? Pravedna zakletva; Kriva zakletva	161
Zavjet. Što je zavjet? Prestanak zavjeta; Oprost, zamjena; Neizvršeni zavjet	166

